BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
12 A
36
VII a 216 f 3a

PRINCIPIA
ET LOCA COMMVNIA

Tàm Deciſionum, quàm Argumentorum vtri-
que Iuris, cum pleniſſima Doctorum
allegatione collecta

PER DOCTOREM SIMONEM V.
BARBOSAM LVSITANVM

*In Regia Conimbricenſi Academia Artium Ma-
ſtrum, ac publicum Baccalaureorum, &
Licentiatorum eiuſdem facultatis
Examinatorem.*

ROMÆ, Apud Gulielmum Facciottum. MDCX

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Imprimatur,Si videbitur Reuerendiſs. P. Magiſtro Sacri Apoſtolici Palatij.

P.Epiſcopus de Curte Viceſger.

Approbatio Operis.

Ex Reuerendiſs. P. D. Fr. Hyacinthi Petronij Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri iuſſu,*Regulas haſce ,ſiue Principia,& Loca communia, tàm Deciſionum , quàm Argumentorum vtriuſq; Iuris* recenſui, & nihil inuenio quominus permitti earum editio debeat, ſubſignaui . In Vrbe xvij. Kal. Februarij M.DC.XXI.

Marcus Antonius Petilius.

Imprimatur.

Fr.Gregorius Donatus Magiſter Reuerendiſs. P.F.Hyacinthi Petronij Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri Socius Ord. Prædicatorum.

Digitized by Google

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D.

D. SCIPIONI COBELLVTIO S.R.E. CARDINALI, ET BIBLIOTHECARIO.

EX frequentioribus, Illuſtriſſime Princeps, & fere quotidianis plurimorum Doctorum lucubrationibus, vtriuſque iuris principia, ac loca communia vndiquè ſparſa in vnum redegi; cumq; ea in lucē proferre decreuiſſem, multa fuerunt, quæ me ab incæpto retrahebant, & manũ (vt aiunt) de tabula amouere ſuadebant; verebar enim ne id, quod in mei tantum gratiam, & vſum conſcripſeram, ſi ad aliorum manus perueniſſet, cenſuram,

& obeliſcos non effugeret, niſi ſub magnificentiſsimo patrono, eiuſq; tutelari protectione in publicum prodijſſet. Primus igitur animo volutanti, & cogitanti occurriſti, Illuſtriſsime Princeps, cui iure optimo perexiguum hoc munus offerre debeam, namque eiuſmodi eſt tuus in litteratos animus, & voluntas, ea in ſtudioſos humanitas, ac beneuolentia, vt illicò hæc tyrocinij mei ſigna ad ædium tuarum poſtes ſuſpendere non dubitauerim. Accipe igitur, Illuſtriſsime Princeps, puſillum hoc munuſculum, fideliſsimæ ſeruitutis, ac ſummæ obſeruantiæ meę in Celſitudinem Tuam ſignum, & teſtimonium, nec tam oblatũ munus, quam offerentis voluntatem Amplitudini Nominis Tui deuinctiſsimam reſpicias. Vale. Romæ die 20. Septembris 1621.

Illuſtriſsimæ Dominationis Veſtræ

Minimus, at obſequentiſs. ſeruus

Simon Vaz Barboſa.

AD LECTOREM
VTRIVSQVE IVRIS STVDIOSVM.

HAEC vtriuſque iuris principia, & loca communia, ex Ariſtotelis, & aliorum Doctorum libris deprompta, varijſque ſcriptis Perilluſtris, & Excellent. Domini Auguſtini Barboſæ I. V. D. peritiſſimi, ac inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarij maioris collecta, alphabetico ordine diſpoſita, typis mãdare in ſtudioſorum gratiam operæpretium duxi, tum quia ob vulgatas iuris regulas, ac receptas ſcribentium deciſiones tot illorum allegationibus fulcitas, vtiliora iudicaui, tum etiam quia à nemine tàm laborioſe in vnum congeſta hucuſque viderim. Quam neceſſarius ſit axiomatum, ac locorum communium vſus ex multis facile conſtat, nam ingenium ſui breuitate delectant gloſ. in l. 1. ff. quod met. cau. l. 1. ff. de re iudic. memoriam non onerant, ad ſcientiam celerius perducunt, & linguam quàm maximè erudiunt. Deinde per regulas, & elegantes formulas longe clarius, ac promptius mentis conceptum explicamus,

Digitized by Google

idque veriſſimum eſſe quotidiana experientia edocemur, imò qui huiuſmodi regulas non callent, per inutiles verborum circuitus,& inextricabiles peryſſologias vagari circa ea coguntur,quæ duobus verbis commodiſſimè exprimi poſſent. Plane ex regulis componimus ſyllogiſmos perfectiſſimum diſputandi genus ex Ariſtot. 1. Prior. Inſerui inſimul cum huiuſmodi principijs breuiùs, & ſuccinctiùs aliquos principaliores, & vtiliores argumentationum modos alphabetica ſerie diſpoſitos; communes enim loci ingenium vehementer excitant, & ad rectum veritatis tramitem facile ducunt, & quod liquidò conſtare non poteſt, argumentis ſubtiliter cognoſcendum eſſe aſſerit Iuriſconſultus in l.non omnes, §. à barbaris, ff. de re milit. Licet autem hæc omnia videantur generalia,tanto magis ſunt neceſſaria, quia magna res eſt tractare de eo, quod vulgariter per totũ iuris corpus eſt effuſum, l. vni. in princip. & ibi Cyn. C. de rei vxor. act. difficileq; & periculoſum eſt intrare materias brocardicas, in quibus non reperitur fundus, ſecundumIoan.Fab.in §.fuerat in fin.inſtit. de action. & in quibus non poteſt dari certa regula, vel doctrina,ſecundum Hoſt.Ioan.Andr. & Doct. in cap. dudum 1. de elect. cum plenæ

ſint

ſint ſenſibus, vt ait Cyn. in l. inuitus, C. de procurat. Quibus permotus à brocardicis non licere arguere indiſtinctè aſſeruit Corn. conſ. 7. incip. rudis, & incompoſita ſub num. 5. verſ. non obſtat vol. 1. & in materia brocardica certum fundamentum non conſtitui ſolus cenſuit Hyppol. in pract. §. ſecunda ſub num. 57. verſ. ex quibus, & deciſionem factam per viam brocardicam non eſſe tutã, abſque fundamento reſoluerunt Fului. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 25. nu. 98. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. tom. 1. lit. B. concl. 132. num. 1. Attamen huiuſmodi Doctorum reſolutiones accipiendæ ſunt de brocardicis non à iure, ſed à frequentiori Iuriſperitorum vſu deſumptis, ac ſolida ratione compoſitis, hæc verò, quæ principia, & loca communia vtriuſque iuris nominantur, ipſius auctoritate nituntur, ac plurimorum Doctorum cuiuſque facultatis allegationibus confirmantur, his tutò vtere beneuole Lector: ſi quid in eis colligendis reliqui, ſcribentis condona ætati, ſi quid peccaui typis mandãdo, amicorum ignoſce importunitati, & me ama impensè amantem.

TA-

INDEX PRINCIPIORVM,

Et locorum communium vtriuſque iuris,quę in hoc libello continentur.

A

ABſoluere	pag.1.	Agere	27
Abſolutus	2	Allegare	27
Abſurdum	2	Allegatio	27
Abundans	3	Alienabilis	27
Acceſſorium	3	Alienatum	27
Accidens	4	Alienum	28
Accingendus	5	Ambigua	29
Accuſator	5	Amicitia	29
Acquirendum	6	Amiſſum	29
Acta	6	Annale	30
Actio	6	Annexum	30
Actor	9	Anima	31
Actum	11	Antecedens	32
Actus	13	Approbare	32
Additamentum	22	Approbatum	33
Aequiparatum	22	Arbitrium	33
Aequitas	22	Argumentum	33
Affectio	24	Arma	89
Affectus	23	Ars	89
Afflictus	25	Aſſerens	89
Agens	25	Aſſuetum	89

Auсto-

Auctoritas 90
Augmentum 90

B

Benefacere 91
Beneficium 91
Bona 93
Bona fides 93
Bonus 94

C

Calliditas 95
Caſus 95
Cauſa 97
Certus 103
Charitas 103
Circuitus 104
Clarum 104
Commodum 105
Commune 105
Communio 106
Conceſſum 106
Concluſio cauſæ 106
Conditio 106
Connexum 109
Confeſſio 110
Confiteri 111
Coniectura 111
Conſentire 112
Conſequens 112
Conſilium 114
Conſuetudo 115
Continentia cauſę 102
Contractus 117
Contrarium 121
Copulatum 124
Correctio 124
Correctum 124
Correlatiuum 124
Corpus 126
Crimen 128
Culpa 128

D

Damnum 129
Dare 130
Debitor 131
Declarare 131
Declaratio 131
Definitio 132
Delictum 132
Demonſtrare 136
Denominatio 136
Dictum 137
Dies 137
Dignum 138
Diſpoſitio 139
Diſtinguens 143

Diuerſum

Diuerſum 143
Diuerſitas 143
Diuinare 143
Dolus 144
Donare 146
Dubium 147
Dubius 149

E

EFfectus 150
Electio 151
Eligere 151
Emergens 152
Errans 152
Error 152
Eſſentia 154
Exceptio 154
Excipiens 155
Executio 156
Exemplum 156
Exitus 158
Experientia 158
Expreſſum 159
Extremum 161

F

FAcere 162
Factum 163

Falſum 170
Fama 171
Familiaritas 171
Fauor 171
Fictio 172
Fieri 174
Fides 172
Finis 175
Forma 176
Forum 177
Fraus 178
Fruſtra 178
Fundamentum 180
Funiculus 180
Futurum 180

G

GEminatio 181
Generalis 181
Genus 182
Gratis 183
Grauare 185
Grauatus 186

H

HAbere 186
Habile 175
Habitus 187
Homo 187
Honor 188

Iactare

INDEX

I

IActare 189
Ignorans 189
Ignorantia 189
Illatio 190
Impedimentum 190
Impeditus 191
Imperare 191
Impoſſibile 192
Inanis 193
Incertitudo 193
Incluſio 194
Incommodum 195
Incontinenti 195
Indefinita 195
Inferior 197
Infinitas 198
Iniuria 198
Inſtituere 199
Intellectus 199
Intentio 199
Intereſſe 200
Interpretari 200
Interpretatio 201
Interrogatus 201
Iudex 201
Iudicatum 203
Iudicium 204
Iura 205
Iuramentum 205
Ius 207
Iuſte 211

L

LEx 212
Liberum 222
Liberale 222
Limitatum 223
Locupletari 223

M

MAgis 223
Maior 223
Maius 225
Mala 226
Male 226
Mali 227
Malitia 227
Malum 228
Malus 229
Mandatum 230
Medium 230
Melius 231
Membrum 231
Mendacium 232
Mens 232

Mentiri

Mentiri 233
Meum 233
Minimum 233
Minus 234
Modicum 234
Mora 235
Mos 235
Moriens 235
Mors 236

N

Natura 236
Naturalis 236
Naturaliter 236
Neceſſarium 237
Neceſſitas 237
Negans 239
Negatio 239
Negatiua 239
Negligentia 240
Nemo 240
Neſcire 241
Nihil 242
Nolle 242
Nominatio 242
Non ens 242
Non eſſe 243
Non fieri 244
Non ſuccedere 245
Noſtrum 246
Nullum 246

O

Obſcure 248
Odium 249
Officium 249
Omne 250
Onus 250
Operarius 251
Oppoſitum 252
Ordo 252

P

Pactum 254
Par 255
Pares 256
Paria 256
Parum 257
Pecunia 257
Pœna 258
Periculum 261
Permiſſum 261
Perſona 262
Pluralis 263
Pluralitas 263
Plus 264
Poſſe 265

Poſſeſſor

Poſſeſſor 265
Poſſidens 266
Poſterius 267
Potentia 267
Præſcriptum 268
Præſumptio 268
Primordium 269
Principium 270
Prior 271
Priuatio 273
Priuilegiatus 273
Priuilegium 275
Probare 276
Probatio 276
Probatum 278
Proæmialia 278
Prohibens 279
Prohibere 279
Prohibita 280
Prohibitum 281
Propter 283
Proteſtatio 283
Puniendus 283

Q

Qualitas 283

R

Ratio 289
Regula 292
Res 296
Reus 294
Relatum 294
Remedium 295
Reprobatio 296
Reſolutum 301
Reſpondere 301

S

Scire 302
Sententia 303
Separata 303
Sequentia 303
Sermo 304
Signum 304
Simile 305
Singula 305
Soluere 306
Subiectum 307
Subrogatum 307
Superior 309

T

Tacens 309
Tacitum 312
Tempus 313
Titulus 314
Totum 314

Tractu

& obeliſcos non effugeret, niſi ſub magnificentiſsimo patrono, eiuſq; tutelari protectione in publicum prodijſſet. Primus igitur animo volutanti, & cogitanti occurriſti, Illuſtriſsime Princeps, cui iure optimo perexiguum hoc munus offerre debeam, namque eiuſmodi eſt tuus in litteratos animus, & voluntas, ea in ſtudioſos humanitas, ac beneuolentia, vt illicò hæc tyrocinij mei ſigna ad ædium tuarum poſtes ſuſpendere non dubitauerim. Accipe igitur, Illuſtriſsime Princeps, puſillum hoc munuſculum, fideliſsimæ ſeruitutis, ac ſummæ obſeruantiæ meę in Celſitudinem Tuam ſignum, & teſtimonium, nec tam oblatũ munus, quam offerentis voluntatem Amplitudini Nominis Tui deuinctiſsimam reſpicias. Vale. Romæ die 20. Septembris 1621.

Illuſtriſsimæ Dominationis Veſtræ

Minimus, at obſequentiſs. ſeruus

Simon Vaz Barboſa.

AD LECTOREM
VTRIVSQVE IVRIS STVDIOSVM.

HAEC vtriuſque iuris principia, & loca communia, ex Ariſtotelis, & aliorum Doctorum libris deprompta, varijſque ſcriptis Perilluſtris, & Excellent. Domini Auguſtini Barboſæ I. V. D. peritiſſimi, ac inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarij maioris collecta, alphabetico ordine diſpoſita, typis mādare in ſtudioſorum gratiam operæpretium duxi, tum quia ob vulgatas iuris regulas, ac receptas ſcribentium deciſiones tot illorum allegationibus fulcitas, vtiliora iudicaui, tum etiam quia à nemine tàm laborioſe in vnum congeſta hucuſque viderim. Quam neceſſarius ſit axiomatum, ac locorum communium vſus ex multis facile conſtat, nam ingenium ſui breuitate delectant gloſ. in l. 1. ff. quod met. cau. l. 1. ff. de re iudic. memoriam non onerant, ad ſcientiam celerius perducunt, & linguam quàm maximè erudiunt. Deinde per regulas, & elegantes formulas longe clarius, ac promptius mentis conceptum explicamus,

idque veriſſimum eſſe quotidiana experientia edocemur, imò qui huiuſmodi regulas non callent, per inutiles verborũm circuitus, & inextricabiles peryſſologias vagari circa ea coguntur, quæ duobus verbis commodiſſimè exprimi poſſent. Plane ex regulis componimus ſyllogiſmos perfectiſſimum diſputandi genus ex Ariſtot. 1. Prior. Inſerui in ſimul cum huiuſmodi principijs breuiùs, & ſuccinctiùs aliquos principaliores, & vtiliores argumentationum modos alphabetica ſerie diſpoſitos; communes enim loci ingenium vehementer excitant, & ad rectum veritatis tramitem facile ducunt, & quod liquidò conſtare non poteſt, argumentis ſubtiliter cognoſcendum eſſe afferit Iuriſconſultus in l. non omnes, §. à barbaris, ff. de re milit. Licet autem hæc omnia videantur generalia, tanto magis ſunt neceſſaria, quia magna res eſt tractare de eo, quod vulgariter per totũ iuris corpus eſt effuſum, l. vni. in princip. & ibi Cyn. C. de rei vxor. act. difficileq; & periculoſum eſt intrare materias brocardicas, in quibus non reperitur fundus, ſecundum Ioan. Fab. in §. fuerat in fin. inſtit. de action. & in quibus non poteſt dari certa regula, vel doctrina, ſecundum Hoſt. Ioan. Andr. & Doct. in cap. dudum 1. de elect. cum plenæ

ſint

ſint ſenſibus, vt ait Cyn. in l. inuitus, C. de procurat. Quibus permotus à brocardicis non licere arguere indiſtinctè aſſeruit Corn. conſ. 7. incip. rudis, & incompoſita ſub num. 5. verſ. non obſtat vol. 1. & in materia brocardica certum fundamentum non conſtitui ſolus cenſuit Hyppol. in pract. §. ſecunda ſub num. 57. verſ. ex quibus, & deciſionem factam per viam brocardicam non eſſe tutã, abſque fundamento reſoluerunt Fului. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 25. nu. 98. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. tom. 1. lit. B. concl. 132. num. 1. Attamen huiuſmodi Doctorum reſolutiones accipiendæ ſunt de brocardicis non à iure, ſed à frequentiori Iuriſperitorum vſu deſumptis, ac ſolida ratione compoſitis, hæc verò, quæ principia, & loca communia vtriuſque iuris nominantur, ipſius auctoritate nituntur, ac plurimorum Doctorum cuiuſque facultatis allegationibus confirmantur, his tutò vtere beneuole Lector: ſi quid in eis colligendis reliqui, ſcribentis condona ætati, ſi quid peccaui typis mandãdo, amicorum ignoſce importunitati, & me ama impensè amantem.

TA-

INDEX
PRINCIPIORVM,
Et locorum communium vtriuſque iuris,quę in hoc libello continentur.

A

Abſoluere pag.	1.	Agere	27
Abſolutus	2	Allegare	27
Abſurdum	2	Allegatio	27
Abundans	3	Alienabilis	27
Acceſſorium	3	Alienatum	27
Accidens	4	Alienum	28
Accingendus	5	Ambigua	29
Accuſator	5	Amicitia	29
Acquirendum	6	Amiſſum	29
Acta	6	Annale	30
Actio	6	Annexum	30
Actor	9	Anima	31
Actum	11	Antecedens	32
Actus	13	Approbare	32
Additamentum	22	Approbatum	33
Aequiparatum	22	Arbitrium	33
Aequitas	22	Argumentum	33
Affectio	24	Arma	89
Affectus	23	Ars	89
Afflictus	25	Aſſerens	89
Agens	25	Aſſuetum	89

*6. T

Aucto-

INDEX

Auctoritas 90
Augmentum 90

B

Benefacere 91
Beneficium 91
Bona 93
Bona fides 93
Bonus 94

C

Calliditas 95
Caſus 95
Cauſa 97
Certus 103
Charitas 103
Circuitus 104
Clarum 104
Commodum 105
Commune 105
Communio 106
Conceſſum 106
Concluſio cauſæ 106
Conditio 106
Connexum 109
Confeſſio 110
Confiteri 111
Coniectura 111
Conſentire 112
Conſequens 112
Conſilium 114
Conſuetudo 115
Continentia cauſę 102
Contractus 117
Contrarium 121
Copulatum 124
Correctio 124
Correctum 124
Correlatiuum 124
Corpus 126
Crimen 128
Culpa 128

D

Damnum 129
Dare 130
Debitor 131
Declarare 131
Declaratio 131
Definitio 132
Delictum 132
Demonſtrare 136
Denominatio 136
Dictum 137
Dies 137
Dignum 138
Diſpoſitio 139
Diſtinguens 140

Diuerſum

Diuerſum 143
Diuerſitas 143
Diuinare 143
Dolus 144
Donare 146
Dubium 147
Dubius 149

E

Effectus 150
Electio 151
Eligere 151
Emergens 152
Errans 152
Error 152
Eſſentia 154
Exceptio 154
Excipiens 155
Executio 156
Exemplum 156
Exitus 158
Experientia 158
Expreſſum 159
Extremum 161

F

Facere 162
Factum 163
Falſum 170
Fama 171
Familiaritas 171
Fauor 171
Fictio 172
Fieri 174
Fides 172
Finis 175
Forma 176
Forum 177
Fraus 178
Fruſtra 178
Fundamentum 180
Funiculus 180
Futurum 180

G

Geminatio 181
Generalis 181
Genus 182
Gratis 183
Grauare 185
Grauatus 186

H

Habere 186
Habile 175
Habitus 187
Homo 187
Honor 188

Iactare

INDEX

I

Iactare 189
Ignorans 189
Ignorantia 189
Illatio 190
Impedimentum 190
Impeditus 191
Imperare 191
Impoſſibile 192
Inanis 193
Incertitudo 193
Incluſio 194
Incommodum 195
Incontinenti 195
Indefinita 195
Inferior 197
Infinitas 198
Iniuria 198
Inſtituere 199
Intellectus 199
Intentio 199
Intereſſe 200
Interpretari 200
Interpretatio 201
Interrogatus 201
Iudex 201
Iudicatum 203
Iudicium 204
Iura 205
Iuramentum 205
Ius 207
Iuſte 211

L

Lex 212
Liberum 222
Liberale 222
Limitatum 223
Locupletari 223

M

Magis 223
Maior 223
Maius 225
Mala 226
Male 226
Mali 227
Malitia 227
Malum 228
Malus 229
Mandatum 230
Medium 230
Melius 231
Membrum 231
Mendacium 232
Mens 232

Mentiri

Mentiri 233
Meum 233
Minimum 233
Minus 234
Modicum 234
Mora 235
Mos 235
Moriens 235
Mors 236

N

Natura 236
Naturalis 236
Naturaliter 236
Neceſſarium 237
Neceſſitas 237
Negans 239
Negatio 239
Negatiua 239
Negligentia 240
Nemo 240
Neſcire 241
Nihil 242
Nolle 242
Nominatio 242
Non ens 242
Non eſſe 243
Non fieri 244
Non ſuccedere 245
Noſtrum 246
Nullum 246

O

Obſcure 248
Odium 249
Officium 249
Omne 250
Onus 250
Operarius 251
Oppoſitum 252
Ordo 252

P

Pactum 253
Par 255
Pares 256
Paria 256
Parum 257
Pecunia 257
Pæna 258
Periculum 261
Permiſſum 261
Perſona 262
Pluralis 263
Pluralitas 263
Plus 264
Poſſe 265
Poſſeſſor

Poſſeſſor 265
Poſſidens 266
Poſterius 267
Potentia 267
Præſcriptum 268
Præſumptio 268
Primordium 269
Principium 270
Prior 271
Priuatio 273
Priuilegiatus 273
Priuilegium 275
Probare 276
Probatio 276
Probatum 278
Proæmialia 278
Prohibens 279
Prohibere 279
Prohibita 280
Prohibitum 281
Propter 283
Proteſtatio 283
Puniendus 283

Q

Qualitas 283

R

Ratio 289
Regula 292
Res 296
Reus 294
Relatum 294
Remedium 295
Reprobatio 296
Reſolutum 301
Reſpondere 302

S

Scire 302
Sententia 303
Separata 303
Sequentia 303
Sermo 304
Signum 304
Simile 305
Singula 305
Soluere 306
Subiectum 307
Subrogatum 307
Superior 309

T

Tacens 309
Tacitum 312
Tempus 313
Titulus 314
Totum 314

Tractu

INDEX

Tractus 315
Turpitudo 315
Turpius 316

V

Velle 317
Verba 317
Veriſimile 335
Veritas 335
Verum 337
Via 338
Vigilans 339
Vis 339
Vincens 349
Vincula 342
Vitia 342
Vltima 342
Vltimus 342
Voluntarium 343
Voluntas 344
Vox 347
Vtile 348
Vtilitas 349

FINIS.

DOCTORIS SIMONIS VAZ BARBOSAE LVSITANI

In Conimbricenſi Academia Artium Magiſtri

Principia, & loca communia tam deciſionum, quam argumentorum vtriuſque iuris.

A

1 ABſoluere qui poteſt, condemnare etiam poteſt *Farin.in fragment. crimin. p. 7. verbo abſoluere n. 6. Cardin. Tuſch.tom.1. lit. A. concl.* 40. quia qui condemnare non poteſt, nec etiam abſoluere *l. nemo qui condemnare de regulis iuris. Menochi. de arbitrar. lib.* 1. *q.* 43. *num.* 25.

A *Narbona*

Digitized by Google

Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopum p. 1. num. 193.

2 Abſoluere debet potius iudex in dubio, quam condemnare argum. *text. in l. Arrianis, ff. de actio. & obligat. l. fauorabiliores, l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. iuris cap.* 3. *de probat.* plures citat, *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 2. *verſ. quarto, Mexi. in* tract. taſſæ panis concl. 1. n. 171. nouiſſime *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 36. *n.* 2. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 41. *n.* 1.

3 Abſoluere nocentem ſanctius eſt, quam condemnare innocẽtem, *l. abſentem, ff. de pœnis, Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 41. *n.* 3. Cauẽdum nanq; eſt ne reſpectu nocentis, innocens patiatur, *l. fi. C. de his, qui latro. l. prægnantis ff. de pæn.*

4 Abſolutus expreſsè dicitur, qui non eſt condemnatus, *Sigiſmund. Scac. de appellat. q.* 17. *limit.* 6. *memb.* 9. *ſub n.* 70. *& limit.* 21. *num.* 37. *in fine.*

5 Abſurdus intellectus ab omni diſpoſitione eſt reijciendus, *l. nam abſurdum, ff. de bon. damnat. l.* 1. *§. vnde quæritur, ff. de publicia. in rem actio. l. obſeruare, §. fin. ff. de offic. proconſ. l. Salutus Ariſto* 5. *ff. de leg. præſt. cap. quemadmodum de iure iur. cap. cum inter. de except. cap. dudum de praben. lib. ſexto, Prob. ad Monachũ in cap. generali de elect. eod. lib. n.* 18. *cum ſeqq. Valaſc. conſult.* 174. *n.* 11. Abſurdum enim ſemper eſt vitandum, *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 11. *n.* 63. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 66. Et

66. Et ad illud euitandum in ſtatuto, omnis interpretatio eſt admittenda, *idem Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 64. *n.* 30.

6 Abundans cautela non nocet, *l. teſtamentum, C. de teſtam. Surd. deciſ.* 13. *n.* 14. *Sebaſt. Naui. in l. non ſolent* 95. *ff. de reg. iuris, Farinac. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 89. *n.* 123. *Rota Rom. apud eundē deciſ.* 319. *n.* 9. *tom.* 1. *p.* 1. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6. *à n.* 26. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 141. *n.* 12. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 67.

7 Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis *l. etiam, C. de iure dot. reg. acceſſorium* 42. *de reg. iuris lib. ſexto,* exornant *Socin. reg.* 5. *Menoch. conſ.* 58. *n.* 13. *cum ſeq. Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 31. *n.* 8. *cum ſeqq. & deciſ.* 88. *n.* 10. *Put. deciſ.* 1. *n.* 2. *lib.* 1. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſiaſtici p.* 2. *cap.* 16. *n.* 70. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 27. *n.* 4. *& deciſ.* 28. *nu.* 56. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 76. *Pichard. ad §. ſi quis alium n.* 32. *Inſt. de inutilibus ſtipulat. Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 72. *n.* 6. Intellige cum acceſſorium eſt à ſuo principali inſeparabile, vt per *Menoch. de interdict. remed.* 6. *recuper. poſſeſſ. n.* 45. Etiamſi acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum, quam ipſum principale, cui annectitur ex *D. Barb. in l. cum prætor, §. fin. n.* 211. *ff. de iudicijs, Tuſch. d. concl.* 76. *n.* 26. Limita tamen vbi militat diuerſa ratio ex tex. in *l. ſi is, C. de prædijs minor.* Et adductis per *Brunor. à Sole in locis commun. ver-*

bò acceſſorium, Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 12. n. 22. Tuſch. d. concl. 76. n. 36. Limita etiam, quando acceſſorium eſt maius ipſo principali, vt per *Ioſeph. de Seſſe Aragoniæ deciſ. 185. num. 82.* Limita deinde in actibus denotantibus tranſlationem dominij, *Tuſch. d. lit. A. concl. 79.* de quibus etiam vide *Thomam de Thomaſettis in floribus legum reg. 8. & reg. 234.*

8 Acceſſorium corruit ſublato principali, *l. qui liberis, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. cum principalis, vbi Dec. ff. de reg. iuris §. fideiuſſores inſtit. de fideiuſſor. Surd. conſ. 318. n. 5. Thomas de Thomaſettis reg. 92.* vbi dicit procedere in coniunctis, & vbi milat eadem ratio.

9 Acceſſorium, quando venit in neceſſariā conſequentiam principalis, conceſſo principali, cenſetur conceſſum acceſſorium, & alia ſine quibus ſtare non poteſt *l. 2. ff. de iuriſdict. omn. iud. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 77.*

10 Acceſſoria, & ea, quæ veniunt in conſequentiam non attenduntur, *Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 78.* vbi *n. 9.* limitat, quando in acceſſorio militat diuerſa ratio, quia tunc eſt verum, quod imò attenditur, vt principale, quibus adde notata infra *tit. C. n. 51.*

11 Accidens non poteſt dari ſine ſubiecto, & ſubſtantia, vt aſſerit *Curſus Conimbricenſis in cap. 2. de complexis in præambulis prædicamentorū,* probat *tex. in l. 4. in fine ff. de actio. empt.* tenent *Maſcard. de probat. concl. 21. & concl. 1248.*

n. 4.

n.4. Surd. de alim. tit. 2. in preamb. n.2. & tit. 9.q.29.n. 23.& deciſ.70.n.6.& conſ.234. n. 23. & conſ. 335. n. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 7.n.70.& gloſ. 57. n. 32. Card.Tuſc. tom. 1.lit. A. concl. 82. n. 13. Et regulariter ſequitur naturam ſui ſubiecti, *l. eius artificij,C.de oper. libert.* Et ſupponit ſubſtantiam *Anton. Monach. Florent. deciſ. 56. n.5.* Ac proinde nõ poteſt mutare ſubſtantiam rei, *Guter. pract. lib.3. q.16. n.91.* Vnde accidentia non migrant de ſubiecto in ſubiectum, *l.quis ergo, & ibi glo. ff. de pecul. l. 3. ff. pro ſocio.*

12 Accidentia poſſunt mutari,non vitiata ſubſtantia, ſecus è contra, *Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 82.* Et accidentia extrinſeca poſſunt adeſſe, & abeſſe præter ſubiecti corruptionem, *l. falſa, ff. de condit. & demon. l. pacta conuenta, ff. de contrab. empt. l. pro voluntarijs, ff. de impen. in reb. dota. fac.* tradit *Porphyrius in prædicabilibus cap. de accidente, & ſcribit Surd. conſ.179. n.7.*

13 Accidentaliter euenientia non immutant rei ſubſtantiam, *l. naturale, §. pauonum, ff. de acquir. rerum domin.D.Thom.in 4.diſt.41. q. vni. art. 1.ad ſecundum.*

14 Accingendus de ptoximo habetur pro accincto, *l. ex eo tempore, ff. de teſtam. milit. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 83.Thomas de Thomaſettis reg.231.*

15 Accuſatore non probãte reus abſoluitur,*l.qui accuſare,C.de edendo, cap.accuſator 6. q. 5.* cum

alijs,quæ adducit *Farin. in fragm. crimin. p.7. verbo accuſatore n. 26.* vbi *num.ſeqq.* late agit de intellectu huius axiomatis.

16 Acquirendum facilius impeditur,quam impediatur acquiſitum, *l. patre furioſo, ff. de his,qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. 1. §. caſum, ff. de poſtulan.* cum alijs, quę notaui infra *lit.I.n.62.*

17 Acta faciunt rem notoriam,*l. fin. C. de re iudic. cap.ex inſinuatione de appell.cap. cum olim de verbor. ſignific. Cephal. conſ.602.n.21. lib.4. Tiraq. de retract. lig.§.36. gloſ. 2. n.44. Menoch. de interdictis remed.1.recuper.poſſeſſ. n. 232. & de arbitr.iudicum caſu 166.n.6. Maſcard.de probat. concl. 1101. n.13.& 14. Farin. in praxi crimin. p.1.q.21.n.14.*nouiſſime *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.3.cap.15.n.4.*

18 Actio ſemel extincta non reuiuiſcit,*l.qui res §. aream, ff. de ſolutio. l. ſi vnus §. ſed ſi pactum, ff. de pact. l. electio, cum ibi notatis ff. de noxal. actio. l. inter ſtipulantem, §. ſacram verſ. nec reuocari, ff. de verbor.oblig.l. Męuius,§. duorū, ff.de legat.2.l.hæredibus,vbi gloſ.1.ff.ad Trebel. Tiraq.in l.ſi vnquam verbo ſuſceperit n. 191.C. de reuocandis donat.Gam.Luſit.deciſ.162. n. 4. in fine Ioſeph.de Seſſe Aragon. deciſ. 133. nu. 9. Card.Tuſch. tom.1.lit.A.concl. 116. n. 3.* vbi *n. 4.* extendit procedere etiam hoc axioma, quando actio extinguitur per tranſactionem, & *n. 5.* reſtringit, niſi contrarium ſit conuentum.

19 Actio cui conceditur, multo fortius retentio, *l. ſi per retentionem, C.de vſur. Rota Bonon.deciſ.77.*

ciſ. 77.n.4. Et facilius conceditur retentio,quã actio, *l. patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l.pluribus, ff. de verbor.oblig.Surd. de alim.tit.3. q. 7.n.12.& tit.8.priuil. 28. nu. 3. Cald.Pereira de renouat. emphyt.q.7.n.28.verſ. pro hoc, & de poteſt.eligendi cap.10. n. 27.*

20 Actio cui conceditur,multo fortius exceptio. *l. 1. §. qui ſuperficiem, ff de ſuperfic. l.inuitus, §.cui damus, ff. de reg. iuris cap. qui ad agendũ eod.tit.lib.ſexto, Surd.conſ. 377.n. 45. Palat. in repetit. cap.per veſtras de donat.inter virum,& vxorem, §. octauo n.2.*vbi limitat.

21 Actio perſonalis non datur contra tertiũ poſſeſſorem, *l.fin. §.fin.ff.de contrah. empt. l. eum cui, C. de actio.& oblig. Surd. deciſ. 52. n. 3.& deciſ. 173. n.9.& deciſ.236.n. 8. & de alim. tit. 8. priuil. 48. n. 3. & priuil. 51. n 2. Card.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 168.n. 1. & deciſ. 529. n. 1. Mari.Antonin. vari. lib. 2. reſol.fin. caſu 42. verſ. & licet.*

22 Actio perſonalis,quæ debetur reſpectu rei,tollitur re perempta, *l. 1. in fine, C. de iure emphyt. l.Titia textores, §. fin. ff. de legat. 1. l. in naue Sauphei, ff. locati, Gom. vari. tom. 2. cap. 3. num. 18.*

23 Actionem nemo conſequitur de improbitate ſua, *l. itaque fullo, ff. de furtis cap. ſi ad peccatum, vbi gloſ. verbo conqueritur 22.q.4.*

24 Actionem habens rem habere dicitur, *l.rem in bonis, ff. de acquir. rerum domin. l. qui actionem, ff. de reg. iur. l. id apud ſe 143. ff. de ver-*

borum ſignific. Menoch.conſ. 77. n.17. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 136. nu. 5. Ioann. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 4. cap. 1. n.3. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 214. n.291. in 1. edit. & reſolut. 193. n.5. in 2. edit. Bertazol. tract. clauſular.inſtrum.clauſ. 27. gloſ. 6. n. 3. & in repet. l. ſi quis maior, C.de tranſact. n. 612. cum ſeqq.

25 Actionem non habere, vel inutilem habere paria ſunt, *Anto. Monach. Bonon.deciſ.54.n.12.*

26 Actiones ſuas remittentibus,non eſt dandus ad eas regreſſus, *l.quæritur,§.ſi venditor ff.edilit. edict. l. fin. ff. de remiſs.pignor. §. ſi quis itaque inſtit. de bonorum poſſeſſ. cap. ex tranſmiſſa de renunciat. cap. ex ore de priuil. cap.quam periculoſum 7. q. 1.Cou.var.lib.2. cap.4. n. 1. Tiraq. de retract. lig. §. 1.gloſ.9.n. 119. Surd. deciſ.231. n.13. Flamin. de reſignat. lib. 1.q.13.n. 8. Thomas de Thomaſettis reg. 272. Mari. Antonin.vari. lib.1.reſol.104.n.14.*

27 Actiones directas melius eſt habere, quam vtiles, *l.mutus,§.ſi procurator, ff.de procurat.*

28 Sine actione nemo in iudicio experitur,nec alium cogere poteſt, *l. ſi pupilli, §. videamus, ff.de negot.geſt. l.quoties, §. ſi temporali de adminiſtrat. tutor. Gom. tom. 2. vari. cap. 11. nu. 24. Soar. de Paz. in praxi tom. 3. in initio n. 5. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 189. n. 2. Anton. Monach. Florent.deciſ. 70.n.20.Card.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 649. n. 1. Mari. Antonin. vari.lib.3.reſol.41.n.2.Card.Tuſch. tom.1.lit.A.*

concl.

concl. 60. vbi *num.* 29. ampliat in tantum, vt iudex repellat agentem ſine actione, etiam parte non opponente.

29 Actor debet ſequi forum rei, in iure ciuili probat tex. in *l. in criminali, C. de iuriſd. omn. iud. & in l. iuris ordinem, C. eod. tit.* Et in iure canonico *cap. ſane cap. cum ſit generale cap. ſi clericus de foro compet. & vtrobique gloſ. & Doctor. omnes.* Et apud noſtros Luſitanos conſtitutum eſt per *Ordinationem Regiã lib. 3. tit. 11. in princip.* Et apud Hiſpanos *l. 32. tit. 2. p. 3. & l. 8. & 9. tit. 3. lib. 4. noua recopil. exornãt Brunor. à Sole in locis commun. verbo actor 2. Anton. Oliban. de iure fiſci cap. 11. n. 12. pag. 201. Gutier. de iura. cõſ. p. 3. c. 12. à n. 1. Cardoſ. in praxi iudicũ, & aduocat. verbo actor n. 5. Ioſeph. de Seſſe de inhibit. c. 8. §. 3. n. 7. & c. 26. nu. 3. Caſtil. lib. 3. quotid. cap. 25. n 8. Franc. Molin. de brachio ſeculari cap. 35. num. 2. Ioan. Franciſ. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 14. nu. 18. D. Barb. in l. hæres abſens §. proinde à num. 8. cum ſeqq. ff. de iudicijs Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 15. num. 1. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1930. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 122. Cardin. Seraphin. Rotæ Rom. deciſ. 1018. num. 1. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 9.* vbi dicit procedere in actione perſonali, non tamen in reali.

30 Actore non probante reus abſoluitur *l. extat 25. ff. de iure fiſci, l. vlt. C. de rei vend. l. qui accuſare, C. de edend. l. actor, C. de probat. l. 1.*

C.de

C. de alienat. iudic. mutan. cau. ſact. §. retinendæ inſt. de interdict. cap. vlt. 6. q. 5. cap. cum eccleſia de cauſa poſſeſſ. & propriet. cap. vlt. §. ſane de iure iur. cap. vni. poſt principium, vt eccleſiaſt. benefic. cap. inter dilectos de fid. inſtrumen. cap. fin. de iure iur. Duenh. reg. 22. Hipol. ſing. 169. *& ſeq. & in l. vnius §. in ea cauſa, n.* 3. *&* 4. *ff. de quæſtio. Hieron. de Monte de finib. regund. cap.* 48. *à num.* 1. *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 1. *nu.* 8. *Clar. in pract. crimin. lib.* 5. *§. fin. q.* 62. *n.* 1. relati ab *Alphano collect.* 102. *Garc. Falcon. reg.* 7. plures alios refert *Cened. ad Decretal. collect.* 125. *num.* 1. quibus adde *Menoch. de arbitr. caſu* 98. *n.* 16. *Maſcard. de probat. concl.* 36. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 12. *n.* 7. *cum ſeqq. & conſ.* 328. *n.* 1. *Seraphin. de priuileg. iuramenti priuil.* 27. *n.* 1. *Flor. ad Gam. deciſ.* 36. *n.* 1. *Flamin. de reſignat. lib.* 11. *q.* 14. *n.* 10. *& de confident. q.* 63. *n.* 23. *Alexand. Trentaſinq. vari. lib.* 2. *tit. de probat. reſolut.* 2. *n.* 1. *& n.* 16. *Cardoſ. in praxi iudicũ, & aduocat. verbo actor n.* 4. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 3. *cap.* 7. *n.* 108. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 217. *n.* 4. *Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ Archiepiſc. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 71. *n.* 8. *& deciſ.* 211. *nu.* 6. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 33. *n.* 46. *Card. Seraphin. deciſ.* 1422. *n.* 15. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 11. *Aldouin. conſ.* 60. *n.* 12. *& conſ.* 61. *n.* 6. *Donel. cõment. iur. ciuil. lib.* 19. *cap.* 15. *col.* 1. *& lib.* 20. *cap.* 2. *col. fin. Farin. in praxi crimin. q.* 4. *n.* 28. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *re-*

ſol.

*ſol.*1.*n.*5.*& reſol.* 37.*num.*6. *Rota Romana apud eundem, Farin. deciſ.* 409. *n.*6.*tom.*1.*p.*1. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.*5.*cap.*1. *nu.* 95. *Card.Tuſch. tom.* 1.*lit. A. concl.* 117. vbi *n.* 10. extendit etiam ſi reus eſſet prædo, & nihil omninò probaſſet, & licet conſtet de non iure rei, cui ſubſcribit *Mar.Ant. n.*6.*d.loco* Ex perſona actoris ius mentiendũ eſt, *Surd.de alim.tit.* 6.*q.*4.*n.*9. Et à probatione pẽdet victoria, *Sur. deciſ.*36. *n.* 12. An autem regula hæc procedat in beneficialibus? vide *Gonzal.ad reg.*8. *cãcel. gloſ.*11. *n.*29.*&* 30.

31 Actore nõ probante obtinet is, qui poſſidet, *l.*1.C.*de alien.iudicij mutãdi cauſa facta, §. retinendæ inſt.de interd.Surd.de alim.tit.*9.*q.*12.*n.*7.

32 Actori incumbit onus probandi, notaui infra hac ead. *lit. n.*74.

33 Actori non licet, quod reo denegatur, *cap.*2. 4.*q.*4.*cap. non licet actori* 32.*de reg.iur. lib.ſexto, Thomas de Thomaſettis reg.*204. *Scaci.de appellat. q.*18.*limit.*7.*num.*23. *Card.Tuſch. tom.*1. *lit. A.concl.*119. vbi *num.*2. ampliat in caſu cõuerſo. Nam à pari procedunt actor, & reus, iuxta reg.tex.in *cap.*2. *de mutuis petit. l. vlt.*C. *de fructi.& liti. expenſ.* & quæ late proſequuntur *Valaſc.conſult.*25. per totam *Gabr. comm. opin.tom.*3.*tit.de clauſul.concl.*1.*à num.*66.*Cardin.Tuſch. tom.* 6. *concl.* 49. Et actor, & reus ſunt correlatiua, *Mari. Antonin. vari. lib.*3. *reſol.*9.*num.*3.

34 Actum nihil dicitur, cum quid ſupereſt ad agen-

agendum, *l. cum Sylanianum, vbi Iaſ. n. 3. C. de his quib. vt indign. l. pen. C. ad ſylani. l. Titia ff. de verbor. oblig. facit cap. cum ſuper de offic. deleg. Hippol. conſ. 122. num. 15. Flamin. de reſignat. lib. 8. q. 8. num. 42. & num. 97. Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 25. n. 7. & Florent. deciſ. 19. num. 5. & Bonon. deciſ. 28. n. 22. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 1133. Thomas de Thomaſettis reg. 199.* vbi aſſerit procedere, quando illud, quod ſupereſt, eſſentiale eſt, & ſubſtantiale: ſecus autem ſi accidentale ſit, & parui momenti.

35 Actum, qui gerit in dubio præſumitur magis velle, vt ille valeat, quam pereat, *l. quoties, ff. de verbor. oblig. l. quoties, ff. de rebus dubijs, l. quoties, ff. de reg. iur. l. 3. ff. de milit. teſtam. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 34. Vant. de nullit. in princ. n. 24. Card. Mant. de coniecturis vltimarũ voluntatum lib. 2. tit. 15. à n. 2. Brunor. à Sole in locis comm. verbo actus 10. Menoch. de arbit. caſu 223. n. 27. & de preſump. lib. 1. q. 6. num. 5. Guter. canon. lib. 1. cap. 2. n. 4.*

36 Actũ faciens cenſetur ſe aſtringere legibus loquentibus de illo, *Surd. conſ. 347. n. 24.*

37 Actum fruſtratorium nemo præſumitur facere, *l. 1. in fine, ff. ad municip. l. vni, C. de theſaur. lib. 10. Surd. conſ. 307.* Actus enim fruſtratorios lex abhorret, *l. hæc ſtipulatio, ff. vt legat. ſeu fideicommiſſ. nomine caueat. Surd. deciſ. 260. num. 5. cum ſeqq. & deciſ. 276. num. 4. cum ſeqq. & conſ. 345. n. 18.*

38 Actum

38 Actum celebrare, & ei conſentire paria ſunt *l. vtrum, & l. ſeq. ff. ad leg. Pompe. de parricicid. Tiraq. de retract. lig. § 1. gloſ. 9 verſ. præterea tex. & de iure primog. q. 26. verſ. 3. limita Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis cõuent. lib. 4. tit. 2. à num. 12. Melchior Phæb. Luſit. deciſ. 60. num. 3.* Vnde alienare, qui non poteſt de iure, nec alienationi conſentire, *l. 3. C. ſi aduerſus donationem, Bart. conſ. 70. num. 1. lib. 1. Roland. conſ. 15. nu. 30. lib. 1. Tiraq. ad leg. connubi. gloſ. 8. num. 147. Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 5. num. 40.*

39 Actum non celebrare, vel minus rite celebrare paria ſunt, *Portol. de conſortibus cap. 19. nu. 8.* quæ enim non rite fiunt pro non factis habentur, *Hippol. in l. de vno quoque n. 120. ff. de re iud. & ſing. 431. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gloſ. 10. n. 31. Perez. l. 1. tit. 3. lib. 3. ordin. pag. 517.*

40 Actus non poteſt ſubſiſtere ſine ſubſtantia, *l. cum hi, §. prætor ait, ff. de tranſact. l. cum precario, ff. de preca. cap. tua nos de ſponſal. Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. cap. 26. nu. 106.* Nec conſiſtere poteſt ſine ſua materia, *l. nec emptio, ff. de contrah. empt.*

41 Actus omnis à fine iudicatur, *l. verum, ff. de furtis, l. ſi is qui in aliena, verſ. nemo enim, ff. de acquir. rer. dom. l. rem non nouam, C. de iudicijs* cum alijs, quæ notaui infra lit. E. num. 28. Omne enim agens agit propter finem, & ad eum principalis intentio dirigitur, *l. 1. ff. ſolut. matr. l. eam, quam vbi Bald. in princ. C. de fidei-comm.*

comm. & fruſtratorius eſt actus, qui non aſſequitur finem ſuum, *l. verbis, ff. de vulga. & pupil.*

42 Actus ſumunt ſuam denominationem ab obiecto, *l. verum, ff. de furtis cap. cum voluntate in princip. de ſentent. excomm. D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 6. in corpore ad finem, & q. 1. art. 3.*

43 Actus regulatur ſecundum naturam ſui ſubiecti, *l. eius, ff. de oper. libert.* Actus, & potẽtia ſimul eſſe non poſſunt notatum eſt infra *lit. P. num.* 34. Et actus agentium ſunt in patiente bene diſpoſito, *l. 1. C. de hæred. inſtit. l. in omnibus 2. ff. de actio. & oblig. l. ſi ergo, ff. ſi cert. peta.*

44 Actus extrinſecus probat intrinſecum animum, *l. ei qui ff. de tutor. & curator.* Actus debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur, *l. inſulam, ff. de præſcr. verb. l. damni infecti, ff. de damn. infec. l. ſi vno, ff. locati iunctis, quæ infra notaui lit. V. num. 9.*

45 Actus corruit omiſſa forma legis, *l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact., l. traditionibus, C. de pact. reg. quæ contra de reg. iuris lib. ſexto cap. cum dilecta de reſcript. cap. quia propter de elect. cap. 1. de rebus eccleſ. non alie. lib. 6. Euerard. in Topic. legal. loco 53. Rebuf. in tract. de pacificis poſſeſſor. n. 155. Surd. deciſ. 268. nu. 8. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 7. num. 13. Valaſc. conſult. 103. n. 3. & conſult. 133. num. 4. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 30. n. 10. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ. 1. n. 350. Mari. Antonin.*

vari.

vari. lib. 1. *reſol.* 26. *n.* 3. *& lib.* 2. *reſol.* 47. *n.* 17. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 4. *n.* 21. *& p.* 4. *cap.* 2. *n.* 104. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 53. *n.* 35. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 11. *n.* 19. *infinitos refert Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 65. *in addit. lit. D.* Intellige etiam ſi omittatur in minimo, *Tiraq. de retract. conuent. §.* 4. *gloſ.* 6. *n.* 31. Procedit quando omittitur forma eſſentialis, & neceſſaria, vt per *Thom. de Thomaſettis reg.* 213. Et paria ſunt aliquid fieri contra legem, vel non ſeruata forma legis, *auth. res quę cum ibi not. C. de ſacroſanct. eccleſ.*

6 Actus culpabilis, & pœna dignus non eſt aliquo præmio legali afficiendus, *l. ſiue* 23. *ff. de negot. geſt. l. conuenire, ff. de pact. dotal. cap. ex parte de conſuetud. cap. vlt. verſ. cum generaliter de præſcript.*

7 Actus agentium nunquam operatur, vltra eorum intentionem, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet. l. in agris, ff. de acquir. rerum domin. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 13. *Flamin. de confident. q.* 27. *nu.* 139. *Gom. tom.* 1. *vari. cap.* 7. *n.* 4. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *n.* 36. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 555. *n.* 4. *tom.* 2. *p.* 1. *Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 75. *n.* 22. *& deciſ.* 175. *n.* 10. *nouiſſime Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 14. *n.* 41. *Cardin. Seraphin. deciſ.* 890. *n.* 2. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 125. *vbi n.* 12. limitat ad tollendum dolum, & abſurdum. Et actus quantumcunque fauorabilis contra voluntatem

agentis

agentis minime ſuſtinetur, *l. ſi idem ſeruus, ff. de leg. 2, l. ſi cui pure in fin. princ. ff. ad Trebel. l. verbis, vbi Doct. ff. de vulg. & pupil.*

48 Actus ſemper tribuitur ordinanti, & non exequenti, *l. item eorum, §. decuriones. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, l. vnum, §. 1. ff. de leg. 2. l. 2. §. omnia, C. de vete. iur. enucle. §. cumq; hoc in proæm. inſtit. cap. ſuper litteris de reſcript. cap. cum aliquibus, eod. tit. lib. ſexto; Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. num. 88. & priuil. 65. num. 47. & deciſ. 292. n. 9. Card. Tuſc. tom. 1. lit. A. concl. 144. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſolut. 19. num. 5.*

49 Actus vitiatur, ſi deuenitur ad eum caſum, à quo incipere non poteſt, *l. pro parte 11. ff. de ſeruit. l. pluribus, §. & ſi placeat, ff. de verborum obligat.* Limita in actu conſumato, *l. ſi gaudentius, C. de contrab. empt.* Et non valet actus, cuius effectus in tempus prohibitum confertur, *l. quod ſponſæ, C. de donat. ante nupt.* Et nihil ab eo caſu incipere poteſt, quo finiri debet, *l. vſumfructum, ff. de vſufr. lega.*

50 Actus, vel diſpoſitio in dubio debet intelligi ſecundum qualitatem perſonæ proferentis, & non aliàs, *l. plenum, §. equitij, ff. de vſu, & habitat. & ibi gloſ. & Doct. de quibus Cardin. Mantic. de coniectur. vltimarum volunt. lib. 6. tit. 11. à princip.*

51 Actus à principio nullus, nullum producit effectum, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. cap. ad præſentiam de appellat. Aloyſ. Ricci. in*

praxi

praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 250. *num.* 2. *in* 1. *edit. & reſolut.* 219. *num.* 2. *in* 2. *edit. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 139. Et actus ipſo iure nullus conualeſcere non poteſt, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 229. *n.*2.

52 Actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus eo modo, quo debuit, *l. Gallus, §. quidam recte, ff. de liber. & poſth. l. ſi hæreditas, §. ſeruus alienus, ff. de teſtam. tutel.* Actus indifferens in meliorem partem accipi debet, *l. cum creditor, ff. de furtis.*

53 Actus iudicialis potentior eſt extraiudiciali, *l. pacta nouiſsima, C. de pact.* Actus naturalis efficacior, & potentior eſt violēto, *Bart. in l. & per iuſiurandum, §. qui ita, ff. de acceptil.*

54 Actus, qui ſequitur declarat intentionem præcedentem, *l. ſi hi qui, C. de adult. §. pauonum inſtit. de rerum diuiſ. Tiraq. in l. ſi vnquā verbo donatione largitus, num.* 257. *C. de reuocandis donat. Surd. deciſ.* 326. *num.* 85. *Flamin. de reſignat. lib.* 7. *q.* 1. *num.* 72. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 58. *n.* 25. *& ſeq.* vbi etiam aſſerit, quod ſecundus actus recipit declarationem à primo. Et actus ſemper præſumitur factus in executionem tractatus præcedentis, *l.* 4. *§. vnde quæri poteſt, ff. de manumiſ. l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat, ff. de acquir. hæred.* cum alijs, de quibus *Maſcard. de probat. concl.* 619. *num.* 2. *& concl.* 1239. *num.* 8. *Menoch. de præſumpt. lib.* 2. *q.* 74. *n.*3.

& lib. 3. q. 49. num. 3. Surd. deciſ. 325. num. 7. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 152.

55 Actus cenſetur perpetuus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, *l. iuris peritus in princip. & ibi Bart. ff. de excuſat. tutor. l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, ff. de noui operis nunciat. cap. ſi gratioſe de reſcript. lib. ſexto, Flamin. de reſignat. lib. 11. q. 5. n. 42.*

56 Actus ſemel confirmatus perpetuus eſt, etiã ſi ceſſet cauſa perficiens, *Cald. Pereira de empt. cap. 23. num. 48.*

57 Actus ſemper iudicatur à principali intentione agentium, *l. ſi quis nec cauſam, in princip. & ibi Bald. ff. ſi cert. pet. l. 1. C. ad leg. Cornel. de ſica. l. qui exceptionẽ, ff. de condict. indeb. Tiraq. de retract. lig. §. 30. gloſ. 1. num. 4. Cou. lib. 2. vari. cap. 4. nu. 5. Gom. tom. 2. cap. 2. num. 10.* Qualitas enim actus agentis intẽtionem demonſtrat, *l. non codicillum, C. de teſtam.* Et qualis eſt actus, talis preſumitur animus, *l. ſi non cõuitij, C. de iniur.* Actus non à nomine, ſed ab effectu iudicatur, *l. inſulam, ff. de præſcript. verb. l. cum manu ſata, §. fin. ff. de contrah. empt. l. ſi olei iunct. gloſ. C. de locat.*

58 Actus duo vbi reperiũtur facti, cenſetur factus, qui præcedere debuit, *Maſcard. de probat. concl. 244. n. 4. Surd. deciſ. 288. num. 33. Mol. de primog. lib. 2. cap. 7. num. 51. Cot. in memorab. verbo actus Flamin. de reſignat. lib. 4. q. 2. num. 36. cum ſeqq. P. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 35. num. 19.* Et actus duo eodem die,

die, & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti ſunt correſpectiui, *l. ſi ventri, §. fin. ff. de priuil. credito. l. lecta, verſ. dicebam, ff. ſi cert. pet. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. n. 48. Bernard. Græu. ad pract. cameræ Imper. lib. 2. concl. 12. num. 7. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 1043. cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 359. num. 14.*

59 Actus geminatus inducit maiorem firmitatem, & plus operatur, quam ſimplex, *l. Baliſta, 32. ff. ad Trebell. l. 4. iuncta gloſ. vlt. ff. pignorat. act. Bart. in l. cum ſcimus, C. de agricol. & cēſit. lib. 11. Tiraq. in l. ſi vnquā, verbo reuertatur, à num. 49. C. de reuocandis donat. Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 2. à num. 4. & cap. 4. num. 31. & in rub. 1. p. n. 14. verſ. inde etiam, & num. 43. C. de bon. matern. Menoch. de arbitr. caſu 213. num. 37. & conſ. 10. num. 1. Maſcard. de probat. concl. 347. n. 37. cum ſeqq. & concl. 621. n. 37. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 395. nu. 35. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 61. num. 6. & reſol. 110. num. 1. & lib. 3. reſol. 1. n. 32. Card. Tuſch. tom. 4. lit. G. concl. 28. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 19. tit. 2. n. 6. Corſet. in tract. de verb. gemin. qui habetur in 12. vol. diuerſ. Doct. in antiq. Brun. tract. de augm. q. 4. princ. nu. 15. Gig. tract. de penſion. q. 100. n. 5. Hyppol. in ſing. verbo geminatio, & ad l. 1. ſub. num. 38. C. ad leg. Cor. de ſic. Euerard. in cent. locis cap. 91. à locutionis geminatione per to-*

tum, & antea cap. 5. pag. 2. in fin. Perez in addit. ad Seg. in ſi ex legati cauſa n. 183. ff. de verb. oblig. plura Coſta in l. ſi ex cautione fallent. 14. C. de non numer. pec. Surd. deciſ. 21. n. 10. & nu. 20. & deciſ. 232. n. 2. Caſſan. in catal. gloriæ mundi p. 8. conſid. 27. ad finem, infinitos retulit Gabr. lib. 7. com. tom. 1. verb. geminatio, & concinit vulgaris Poeta.

Forſitan hęc aliquis (nam ſunt quoque) parua vocabit,
Sed quę non proſunt ſingula, multa iuuãt.
Tu tantũ numero pugna, perceptaq; in vnũ
Contrahe, de multis grãdis aceruus erit.

60 Actus diſpoſitio interpretari debet, vt videatur prouiſum cauſę magis neceſſarię, & vtili, *l. cum ex pluribus, ff. de ſolutio. Bart. in l. triticum, ff. de verb. oblig. & in l vlt. C. de alim. pupil. praſtan. Menoch. conſ.* 195. *n.* 5. Et actus in dubio cenſetur potius ex cauſa neceſſaria, quam voluntaria factus, *l. Ariſto. §. 1. ff. de iu. delib. l. pater filium in fin. ff. ad l. Falcid. l. miles, §. fin. ff. de adulte. l. proxime, ff. de rit. nupt. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſol. mat. l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de legat.* 1.

61 Actus debet ſemper interpretari, vt aliquid operetur, non autem, vt ſit inanis, & inutilis, *l. quoties, ff. de rebus dubijs, Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl.* 135. & *n.* 2. dicit, quod in dubio quilibet pręſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, & habeat effectum, non autem vt impugnari poſſit, &

reddi

reddi ad nihilum. Et verba impropriari debent, ne actus reddatur inutilis, *l. Titia*, 1. *§. Lutius*, *ff. de legat.* 2.

62 Actus in dubio debet interpretari validus, *l. quoties*, *ff. de reb. dub.* *l. quoties*, *ff. de verbor. oblig. Surd. conſ.* 44. *num.* 21. *Mari. Anto. vari. lib.* 1. *reſol.* 20. *n.* 16. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 136. *Bertazol. tract. clauſular. inſtrumen. clauſula* 1. *gloſ.* 4. *num.* 5. *& in repetit. l. ſi quis maior*, *C. de tranſact. n.* 506. *Pichard. ad §. ſi quis alium*, *n.* 4. *inſtit. de inutilibus ſtipulat.* Et paria ſunt actum non eſſe nullum, vel de nullitate opponi non poſſe, *gloſ. ſingu. in l. qui habebat*, *§.* 1. *in verbo conſilium in fin. ff. de manu. teſt.* *pulchre Deci conſ.* 456. *conſului*, *in princip.*

63 Actus merę voluntatis excludit iuris neceſſitatem, *gloſ. vbi Doctor. in l. ſolent*, *§. fin. ff. de offic. proconſ. & in l. cum de in rem verſo*, *ff. de vſur. gloſ. in verbo temporis in cap. cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſ. & propriet. Garc. Girond. de priuilegiorum*, *ſeu exemptionum explicat. n.* 278.

64 Actus omnis iuſtificatur propter ſcientiã, & patientiam ſuperiorum, *l. quis ſit fugitiuus*, *§. ego puto*, *l. quod ſi nolit* 31. *§. qui aſſiduè*, *ff. ædilit. edic. cap. niſi eſſent de præben. Gonzal. ad reg.* 8 *Cancel. gloſ.* 9. *§* 2. *n.* 88. Vnde auctoritas ſuperioris excuſat à pœna, *gloſ. in cap. dixit*, 24. *q.* 5. *Farin. de incit. q.* 52. *nu.* 83. quem citat *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 19. *n.* 4. Et facit licitum, quod aliàs eſt illicitum, *l. non videtur*,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

*tur,§.qui iuſſu,ff.de reg.iur.cap.quiſquis,de reg. iur.in 6.Doct.in l.iuſtè poſſidet,ff.de acquir.poſſeſſ.Farin.q.97.n.1.cum ſeq.*quem etiam refert *Mari.Antonin.vbi proximè.*

65 Actus non dicitur perfectus, quādo eſt partim factus, & partim non,*l.2.ibi,quia ipſi animaduertunt aliquid deeſſe,ff.de orig.iur.*plura adducit *Gonzal.ad reg.8.gloſ.63.num.31.*Paria ſunt actum non incipere, vel cœptum nō perficere, *l.fin.§.illud.C.de codicil.§.pen.inſtit.quibus mod.teſtam. infirm.*

66 Additamentum non mutat naturam eius, cui adijcitur,*Card.Tuſc.tom.1.lit.A.concl.*182.

67 Aequiparatorum eadem eſt diſpoſitio, *l.1. ff. de legat.1.gloſ.in l.ſi quis ſeruo, C. de furt. & in cap. ſi poſtquam, §.fin. de elect. in 6.Menoch.de arbitr.caſu* 88.*n.*8.*Aloyſ. Ricci.in deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.*223.*nu.* 4.*p.*2. *Anton.Monach.Bonon.deciſ.*68.*n.*19. *Card.Tuſch. tom.*3. *lit. E. concl.* 308. *Flamin. de confid. q.*27.*n.*74. *et q.*28.*n.*82. *Mari. Anton.vari. lib.* 3.*reſol.*25.*n.* 10.

68 Aequitas prefertur rigori, *l.* 1. *§.ſi ego, ff. ſi pars hæred. pet.l.fin.in fine ff. de offic.præſid.l. maiorem, ff. de pact. l.*1.*C.de legib.l. placuit. C. de iudic. cap.fin.de tranſact. Hyppol.ſing.* 685. *Bernard.reg.*245.*Tiraq.de retr.lig.§.* 35.*gloſ.*1. *num.*4.*Strach.de mercat.tit. quomodo procedendū in cauſa mercaturæ,num.*4.*Sarm.in lib.*3.*ſelect.cap.* 8. *num.* 4. *ad fin. Cou. in reg.poſſeſſor. p.*2.*§.*6.*à n.*2.*Facbin.lib.*1.*contro.cap.*3.*et lib.*11. *cap.*3.

cap. 3. *Donel. comment. iur. ciu. lib.* 23. *cap.* 2. *Mendoc. de pactis lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 9. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul.* 17. *Valaſc. iure empbyt. quæſt.* 5. *num.* 4. *Morl. in emporio iuris par.* 1. *titul.* 1. *q.* 11. *per totam*, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 68. *num.* 35. Dummodo ſit ſcripta idem *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 19. *nu.* 3. *& Florent. deciſ.* 70. *num.* 33. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior*, *C. de tranſact. num.* 32. *Rendina in promptuario receptar. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *n.* 11. Nam ęquitas non ſcripta, ſcripto rigori ſuccumbit, *Doctor. in d. l. placuit. l proſpexit*, *ff. qui, & à quibus*. Vnde vbicunque ęquitas ſuadet, eſt ſubueniendum, *l. Diuus*, *ff. de in integr. reſtit.*

69 Aequitas in paribus cauſis, paria iura deſiderat, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 55. *nu.* 34. *& Bonon. deciſ.* 62. *ſub num.* 4. *& Florent. deciſ.* 18. *n.* 19. *& deciſ.* 70. *n.* 45. Et ſimilis ęquitatis ratio ſimilia iura ſuadere videtur, *l. fin. C. ad leg. Falcid. cap. cum dilecta, de confirmat. vti. vel inut.*

70 Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus, *l. cogitationis ff. de pœnis*, *l.* 1. *in fine*, *ff. quod quiſque iuris*, *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 5 *collect.* 1895. *& in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 589. *n.* 2. *in* 1. *edit. & reſolut.* 520. *n.* 2. *in* 2. *edit. & deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 70. *n.* 6. *Benedict. Aegid. in comment. l. ex hoc iure*, *ff. de iuſtitia, & iure, cap.* 7. *num.* 32. *Cardin.*

Digitized by Google

comm. & fruſtratorius eſt actus, qui non aſſequitur finem ſuum, *l. verbis, ff. de vulga. & pupil.*

42 Actus ſumunt ſuam denominationem ab obiecto, *l. verum, ff. de furtis cap. cum voluntate in princip. de ſentent. excomm. D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 6. in corpore ad finem, & q. 1. art. 3.*

43 Actus regulatur ſecundum naturam ſui ſubiecti, *l. eius, ff. de oper. libert.* Actus, & potētia ſimul eſſe non poſſunt notatum eſt infra *lit. P. num.* 34. Et actus agentium ſunt in patiente bene diſpoſito, *l. 1. C. de hæred. inſtit. l. in omnibus 2. ff. de actio. & oblig. l. ſi ergo, ff. ſi cert. peta.*

44 Actus extrinſecus probat intrinſecum animum, *l. ei qui ff. de tutor. & curator.* Actus debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur, *l. inſulam, ff. de præſcr. verb. l. damni infecti, ff. de damn. infec. l. ſi vno, ff. locati iunctis, quæ infra notaui lit. V. num. 9.*

45 Actus corruit omiſſa forma legis, *l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact., l. traditionibus, C. de pact. reg. quæ contra de reg. iuris lib. ſexto cap. cum dilecta de reſcript. cap. quia propter de elect. cap. 1. de rebus eccleſ. non alie. lib. 6. Euerard. in Topic. legal. loco 53. Rebuf. in tract. de pacificis poſſeſſor. n. 155. Surd. deciſ. 268. nu. 8. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 7. num. 13. Valaſc. conſult. 103. n. 3. & conſult. 133. num. 4. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 30. n. 10. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 1. n. 350. Mari. Antonin.*

vari.

vari. lib. 1. reſol. 26. n. 3. & lib. 2. reſol. 47. n. 17. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 4. n. 21. & p. 4. cap. 2. n. 104. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 53. *n.* 35. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 11. *n.* 19. *infinitos refert Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 65. *in addit. lit. D.* Intellige etiam ſi omittatur in minimo, *Tiraq. de retract. conuent. §.* 4. *gloſ.* 6. *n.* 31. Procedit quando omittitur forma eſſentialis, & neceſſaria, vt per *Thom. de Thomaſettis reg.* 213. Et paria ſunt aliquid fieri contra legem, vel non ſeruata forma legis, *auth. res quę cum ibi not. C. de ſacroſanct. eccleſ.*

6 Actus culpabilis, & pœna dignus non eſt aliquo præmio legali afficiendus, *l. ſiue* 23. *ff. de negot. geſt. l. conuenire, ff. de pact. dotal. cap. ex parte de conſuetud. cap. vlt. verſ. cum generaliter de præſcript.*

7 Actus agentium nunquam operatur, vltra eorum intentionem, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet. l. in agris, ff. de acquir. rerum domin. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 13. *Flamin. de confident. q.* 27. *nu.* 139. *Gom. tom.* 1. *vari. cap.* 7. *n.* 4. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *n.* 36. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 555. *n.* 4. *tom.* 2. *p.* 1. *Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 75. *n.* 22. & *deciſ.* 175. *n.* 10. *nouiſſime Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 14. *n.* 41. *Cardin. Seraphin. deciſ.* 890. *n.* 2. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 125. *vbi n.* 12. limitat ad tollendum dolum, & abſurdum. Et actus quantumcunque fauorabilis contra voluntatem

agentis

agentis minime ſuſtinetur, *l. ſi idem ſeruus, ff. de leg. 2. l. ſi cui pure in fin. princ. ff. ad Trebel. l. verbis, vbi Doct. ff. de vulg. & pupil.*

48 Actus ſemper tribuitur ordinanti, & non exequenti, *l. item eorum, §. decuriones. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, l. vnum, §. 1. ff. de leg. 2. l. 2. §. omnia, C. de vete. iur. enucle. §. cumq; hoc in proœm. inſtit. cap. ſuper litteris de reſcript. cap. cum aliquibus, eod. tit. lib. ſexto; Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. num. 88. & priuil. 65. num. 47. & deciſ. 292. n. 9. Card. Tuſc. tom. 1. lit. A. concl. 144. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſolut. 19. num. 5.*

49 Actus vitiatur, ſi deuenitur ad eum caſum, à quo incipere non poteſt, *l. pro parte 11. ff. de ſeruit. l. pluribus, §. & ſi placeat, ff. de verborum obligat.* Limita in actu conſumato, *l. ſi gaudentius, C. de contrah. empt.* Et non valet actus, cuius effectus in tempus prohibitum confertur, *l. quod ſponſæ, C. de donat. ante nupt.* Et nihil ab eo caſu incipere poteſt, quo finiri debet, *l. vſumfructum, ff. de vſufr. lega.*

50 Actus, vel diſpoſitio in dubio debet intelligi ſecundum qualitatem perſonæ proferentis, & non aliàs, *l. plenum, §. equitij, ff. de vſu, & habitat. & ibi gloſ. & Doct. de quibus Cardin. Mantic. de coniectur. vltimarum volunt. lib. 6. tit. 11. à princip.*

51 Actus à principio nullus, nullum producit effectum, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. cap. ad præſentiam de appellat. Aloyſ. Ricci. in*

praxi

praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 250. *num.* 2. *in* 1. *edit. & reſolut.* 219. *num.* 2. *in* 2. *edit. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 139. Et actus ipſo iure nullus conualeſcere non poteſt, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 229. *n.* 2.

52 Actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus eo modo, quo debuit, *l. Gallus, §. quidam recte, ff. de liber. & poſth. l. ſi hæreditas, §. ſeruus alienus, ff. de teſtam. tutel.* Actus indifferens in meliorem partem accipi debet, *l. cum creditor, ff. de furtis.*

53 Actus iudicialis potentior eſt extraiudiciali, *l. pacta nouiſsima, C. de pact.* Actus naturalis efficacior, & potentior eſt violẽto, *Bart. in l. & per iuſiurandum, §. qui ita, ff. de acceptil.*

54 Actus, qui ſequitur declarat intentionem præcedentem, *l. ſi hi qui, C. de adult. §. pauonum inſtit. de rerum diuiſ. Tiraq. in l. ſi vnquã verbo donatione largitus, num.* 257. *C. de reuocandis donat. Surd. deciſ.* 326. *num.* 85. *Flamin. de reſignat. lib.* 7. *q.* 1. *num.* 72. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 58. *n.* 25. *& ſeq.* vbi etiam aſſerit, quod ſecundus actus recipit declarationem à primo. Et actus ſemper præſumitur factus in executionem tractatus præcedentis, *l.* 4. *§. vnde quæri poteſt, ff. de manumiſ. l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat, ff. de acquir. hæred.* cum alijs, de quibus *Maſcard. de probat. concl.* 619. *num.* 2. *& concl.* 1239. *num.* 8. *Menoch. de præſumpt. lib.* 2. *q.* 74. *n.* 3.

& lib. 3. q. 49. num. 3. Surd. deciſ. 325. num. 7. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 152.

55 Actus cenſetur perpetuus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, *l. iuris peritus in princip. & ibi Bart. ff. de excuſat. tutor. l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, ff. de noui operis nunciat. cap. ſi gratioſe de reſcript. lib. ſexto, Flamin. de reſignat. lib. 11. q. 5. n. 42.*

56 Actus ſemel confirmatus perpetuus eſt, etiã ſi ceſſet cauſa perficiens, *Cald. Pereira de empt. cap. 23. num. 48.*

57 Actus ſemper iudicatur à principali intentione agentium, *l. ſi quis nec cauſam, in princip. & ibi Bald. ff. ſi cert. pet. l. 1. C. ad leg. Cornel. de ſica. l. qui exceptionẽ, ff. de condict. indeb. Tiraq. de retract. lig. §. 30. gloſ. 1. num. 4. Cou. lib. 2. vari. cap. 4. nu. 5. Gom. tom. 2. cap. 2. num. 10.* Qualitas enim actus agentis intẽtionem demonſtrat, *l. non codicillum, C. de teſtam.* Et qualis eſt actus, talis preſumitur animus, *l. ſi non cõuitij, C. de iniur.* Actus non à nomine, ſed ab effectu iudicatur, *l. inſulam, ff. de præſcript. verb. l. cum manu ſata, §. fin. ff. de contrah. empt. l. ſi olei iunct. gloſ. C. de locat.*

58 Actus duo vbi reperiũtur facti, cenſetur factus, qui præcedere debuit, *Maſcard. de probat. concl. 244. n. 4. Surd. deciſ. 288. num. 33. Mol. de primog. lib. 2. cap. 7. num. 51. Cot. in memorab. verbo actus Flamin. de reſignat. lib. 4. q. 2. num. 36. cum ſeqq. P. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 35. num. 19.* Et actus duo eodem die,

die, & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti ſunt correſpectiui, *l. ſi ventri, §. fin. ff. de priuil. credito. l. lecta, verſ. dicebam, ff. ſi cert. pet. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. n. 48. Bernard. Græu. ad pract. cameræ Imper. lib. 2. concl. 12. num. 7. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 1043. cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 359. num. 14.*

59 Actus geminatus inducit maiorem firmitatem, & plus operatur, quam ſimplex, *l. Baliſta, 32. ff. ad Trebell. l. 4. iuncta gloſ. vlt. ff. pignorat. act. Bart. in l. cum ſcimus, C. de agricol. & cẽſit. lib. 11. Tiraq. in l. ſi vnquã, verbo reuertatur, à num. 49. C. de reuocandis donat. Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 2. cap. 2. à num. 4. & cap. 4. num. 31. & in rub. 1. p. n. 14. verſ. inde etiam, & num. 43. C. de bon. matern. Menoch. de arbitr. caſu 213. num. 37. & conſ. 10. num. 1. Maſcard. de probat. concl. 347. n. 37. cum ſeqq. & concl. 621. n. 37. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 395. nu. 35. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 61. num. 6. & reſol. 110. num. 1. & lib. 3. reſol. 1. n. 32. Card. Tuſch. tom. 4. lit. G. concl. 28. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 19. tit. 2. n. 6. Corſet. in tract. de verb. gemin. qui habetur in 12. vol. diuerſ. Doct. in antiq. Brun. tract. de augm. q. 4. princ. nu. 15. Gig. tract. de penſion. q. 100. n. 5. Hyppol. in ſing. verbo geminatio, & ad l. 1. ſub. num. 38. C. ad leg. Cor. de ſic. Euerard. in cent. locis cap. 91. à locutionis geminatione per to-*

tum, & antea cap. 5. pag. 2. in fin. Perez in addit. ad Seg. in ſi ex legati cauſa n. 183. ff. de verb. oblig. plura Coſta in l. ſi ex cautione fallent. 14. C. de non numer. pec. Surd. deciſ. 21. n. 10. & nu. 20. & deciſ. 232. n. 2. Caſſan. in catal. gloriæ mundi p. 8. conſid. 27. ad finem, infinitos retulit Gabr. lib. 7. com. tom. 1. verb. geminatio, & concinit vulgaris Poeta.

Forſitan hęc aliquis (nam ſunt quoque) parua vocabit,
Sed quę non proſunt ſingula, multa iuuãt.
Tu tantũ numero pugna, perceptaq; in vnũ
Contrahe, de multis grãdis aceruus erit.

60 Actus diſpoſitio interpretari debet, vt videatur prouiſum cauſę magis neceſſarię, & vtili, *l. cum ex pluribus, ff. de ſolutio. Bart. in l. triticum, ff. de verb. oblig. & in l vlt. C. de alim. pupil. praſtan. Menoch. conſ. 195. n. 5.* Et actus in dubio cenſetur potius ex cauſa neceſſaria, quam voluntaria factus, *l. Ariſto. §. 1. ff. de iu. delib. l. pater filium in fin. ff. ad l. Falcid. l. miles, §. fin. ff. de adulte. l. proxime, ff. de rit. nupt. l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſol. mat. l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de legat. 1.*

61 Actus debet ſemper interpretari, vt aliquid operetur, non autem, vt ſit inanis, & inutilis, *l. quoties, ff. de rebus dubÿs, Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 135. & n. 2.* dicit, quod in dubio quilibet pręſumitur elegiſſe viam, per quam diſpoſitio ſua ſit vtilis, & habeat effectum, non autem vt impugnari poſſit, & reddi

reddi ad nihilum. Et verba impropriari debent, ne actus reddatur inutilis, *l. Titia*, 1. §. *Lutius*, *ff. de legat.* 2.

62 Actus in dubio debet interpretari validus, *l. quoties*, *ff. de reb. dub. l. quoties*, *ff. de verbor. oblig. Surd. conſ.* 44. *num.* 21. *Mari. Anto. vari. lib.* 1. *reſol.* 20. *n.* 16. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 136. *Bertazol. tract. clauſular. inſtrumen. clauſula* 1. *gloſ.* 4. *num.* 5. & *in repetit. l. ſi quis maior*, *C. de tranſact. n.* 506. *Pichard. ad §. ſi quis alium*, *n.* 4. *inſtit. de inutilibus ſtipulat.* Et paria ſunt actum non eſſe nullum, vel de nullitate opponi non poſſe, *gloſ. ſingu. in l. qui habebat*, *§.* 1. *in verbo conſilium in fin. ff. de manu. teſt. pulchre Deci conſ.* 456. *conſului*, *in princip.*

63 Actus merę voluntatis excludit iuris neceſſitatem, *gloſ. vbi Doctor. in l. ſolent*, *§. fin. ff. de offic. proconſ.* & *in l. cum de in rem verſo*, *ff. de vſur. gloſ. in verbo temporis in cap. cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſ.* & *propriet. Garc. Girond. de priuilegiorum*, *ſeu exemptionum explicat. n.* 278.

64 Actus omnis iuſtificatur propter ſcientiã, & patientiam ſuperiorum, *l. quis ſit fugitiuus*, *§. ego puto*, *l. quod ſi nolit* 31. *§. qui aſſiduè*, *ff. ædilit. edic. cap. niſi eſſent de præben. Gonzal. ad reg.* 8 *Cancel. gloſ.* 9. *§* 2. *n.* 88. Vnde auctoritas ſuperioris excuſat à pœna, *gloſ. in cap. dixit*, 24. *q.* 5. *Farin. de incit. q.* 52. *nu.* 83. quem citat *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 19. *n.* 4. Et facit licitum, quod alias eſt illicitum, *l. non videtur*,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

tur,§.qui iuſſu, ff.de reg.iur.cap.quiſquis,de reg. iur.in 6.Doct.in l.iuſtè poſſidet,ff.de acquir.poſſeſſ.Farin.q.97.n.1.cum ſeq. quem etiam refert *Mari.Antonin. vbi proximè.*

65 Actus non dicitur perfectus, quãdo eſt partim factus, & partim non, *l.2.ibi, quia ipſi animaduertunt aliquid deeſſe, ff. de orig.iur.* plura adducit *Gonzal.ad reg.8.gloſ.63.num.31.* Paria ſunt actum non incipere, vel cœptum nõ perficere, *l.fin.§.illud.C.de codicil.§.pen.inſtit.quibus mod.teſtam. infirm.*

66 Additamentum non mutat naturam eius, cui adijcitur, *Card.Tuſc.tom.1.lit.A.concl.182.*

67 Aequiparatorum eadem eſt diſpoſitio, *l.1. ff. de legat.1. gloſ.in l.ſi quis ſeruo, C. de furt. & in cap. ſi poſtquam, §. fin. de elect. in 6. Menoch. de arbitr.caſu 88.n.8. Aloyſ. Ricci.in deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.223. nu. 4.p.2. Anton. Monach.Bonon.deciſ.68.n.19. Card.Tuſch. tom.3. lit. E. concl. 308. Flamin. de confid. q.27.n.74. et q.28.n.82. Mari. Anton.vari. lib. 3.reſol.25.n. 10.*

68 Aequitas prefertur rigori, *l. 1. §.ſi ego, ff. ſi pars hæred. pet.l.fin.in fine ff. de offic.præſid.l. maiorem, ff. de pact. l.1.C.de legib.l. placuit. C. de iudic. cap.fin.de tranſact. Hyppol.ſing. 685. Bernard.reg.245.Tiraq.de retr.lig.§. 35.gloſ.1. num.4.Strach.de mercat.tit. quomodo procedendũ in cauſa mercaturæ,num.4.Sarm.in lib.3.ſelect.cap. 8. num. 4. ad fin. Cou. in reg.poſſeſſor. p.2.§.6.à n.2.Fachin.lib.1.contro.cap.3.et lib.11.*

cap.3.

Digitized by Google

cap. 3. Donel. comment. iur. ciu. lib. 23. cap. 2. Mendoc. de pactis lib. 1. cap. 3. num. 9. Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul. 17. Valaſc. iure emphyt. quæſt. 5. num. 4. Morl. in emporio iuris par. 1. titul. 1. q. 11. per totam, Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 68. num. 35. Dummodo ſit ſcripta idem *Anton. Monach. Bonon. deciſ. 19. nu. 3. & Florent. deciſ. 70. num. 33. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num. 32. Rendina in promptuario receptar. ſentent. tom. 1. tit. 100. n. 11.* Nam ęquitas non ſcripta, ſcripto rigori ſuccumbit, *Doctor. in d. l. placuit. l. proſpexit, ff. qui, & à quibus*. Vnde vbicunque ęquitas ſuadet, eſt ſubueniendum, *l. Diuus, ff. de in integr. reſtit.*

69 Aequitas in paribus cauſis, paria iura deſiderat, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. nu. 34. & Bonon. deciſ. 62. ſub num. 4. & Florent. deciſ. 18. n. 19. & deciſ. 70. n. 45.* Et ſimilis ęquitatis ratio ſimilia iura ſuadere videtur, *l. fin. C. ad leg. Falcid. cap. cum dilecta, de confirmat. vti. vel inut.*

70 Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus, *l. cogitationis ff. de pœnis, l. 1. in fine, ff. quod quiſque iuris, Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5 collect. 1895. & in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 589. n. 2. in 1. edit. & reſolut. 520. n. 2. in 2. edit. & deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. p. 1. deciſ. 70. n. 6. Benedict. Aegid. in comment. l. ex hoc iure, ff. de iuſtitia, & iure, cap. 7. num. 32. Cardin.*

Tuſch.tom.2.lit. C. concl.544.Thom.de Thomaſettis in floribus legum reg. 18. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ , verbo affectus*, vbi ampliat in cenſuris, cui ampliationi ſubſcribit *Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap.* 21.*n.*3. *verſ.tertio*. Limitatur in *l. generaliter in princip. ff. de calumniator. l. ſi à ſeruo, ff.de condict.ob turpem cauſam, l.quiſquis in princip. ff. ad l. Iul.maieſt.l.is qui cũ telo,C.ad l. Cornel. de Sicar.l. ſi quis perſuaſerit*, C. *de furtis, l.ſi quis non dicam*, C. *de Epiſcop. & cleric. cap.* 1. *de præſumpt. Sayr. in claui regia lib.* 3. *cap.*8.*num.*28. *Cardoſ. in praxi iudicum,& aduocat.verbo delictum num.*55. *Brunor.à Sole in ſuo compendio verbo affectus*, vbi aſſerit verum hoc eſſe in delictis atrocioribus,& cõſuetudines, & ſtatuta pœnalia ſemper intelligi de delictis effectu conſumatis. Limitatur etiam in crimine aſſaſſinij,vbi punitur conatus, etiam ſi effectus ſequutus non fuerit ex *Aloyſ. Ricci. in collect. decıſ.p.*5.*collect.* 1867. *Farin. de delictis p.*5.*q.*123.*num.*77.*Tuſch. d.concl.*544.*num.* 8.*Mari. Antonin.vari.lib* 3.*reſol.*47.*n.*6. Limitatur deinde in atrociſſimis delictis V. g. in crimine lęſę maieſtatis, ſimonię, & in volente aliquem veneno perimere, *Aloyſ. Ricci. d. collect.* 1895. *verſ.eſt tamen,Farin.d.p.*5.*q.*122. *num.* 14. *Tuſch. d.concl.* 544. *n.*21. *Mari. Antonin.d.reſol.*47.*num.*7. vbi idem aſſerit de crimine veneficij:

71 Affectio nulla cadit, nec poteſt conſiderari

in

Digitized by Google

in ignotum, & incognitum, *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.1. n. 91.* In ſpeciebus cadit affectio, ſed non in genere, vel quantitate, *l. nummis, ff. de in lit. iurando, l. ſi fundus, vbi Alex. ff. ad l. Falcid.*

72 Afflicto non eſt danda afflictio, *l. nauis, §. cũ autem, ff. ad leg. Rhod. de iactu, l. Diuus Marcus in princip. ff. de offic. præſid. l. ſi idem, ff. de iuriſdict. omn. iudic. l. pœna, §. fin. ff. ad l. Pompe. de parricid. l. tam dementis, C. de Epiſc. & cleric. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. ſi quis à proprio,* 11. *q.* 5. *cap.* 1. *§. ſcriba, de prohib. feud. aliena. per Federi. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. verbo & ſi per ſex menſes, num.* 4. *Frat. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cœnæ cap.* 5. *diſp.* 38. *nu.* 3. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 628. *n.* 3. *& in deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 45. *num,* 10. *p.* 2. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 34. *n.* 10. *& Florent. deciſ.* 12. *n.* 14. *& Bonon. deciſ.* 11. *nu.* 64. *Thomas de Thomaſettis reg.* 20. *Card. Tuſc. tom.* 1. *lit. A. concl.* 240. *vbi nu.* 4. limitat, quando afflictus dat cauſam nouę afflictionis, quia tunc debet addi noua afflictio.

73 Agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur, *l. iubemus, §. œconomus, C. de ſacroſan. eccleſ. cap.* 1. *de offic. deleg. cap. qui cum fure, de furtis cap. quantæ, de ſentent. excomm. Thomas de Thomaſettis reg.* 21. Quod axioma procedit, quando conſentientes cum agentibus cooperantur poſitiue, præbendo cauſam efficacem, & pro-

& propinquam principali actori delinquenti, prout tenent *Cou.in reg.peccatum p.2.§.12.à n.1.* proſequitur latè *Menoch. de arbitr. caſu* 348. *cum ſeqq. Clar. in pract.§.fin. q.* 87.*vſque ad q.* 90.incluſiuè, quem ſequitur *Farin.in praxi crimin. p.* 4. *conſ* 66. *num.*18. *P.Mol.de iuſt.tract.* 2. *diſp.* 732. *ſub n.*1. *Flamin. de confident.q.* 22. *num.* 5. Ex quibus ita eleganter exponit doctiſſimus, & omni ęuo memorãdus pręceptor meus Doctor Ludouicus Ribeiro à Leiua Senator Regius meritiſſimus in eruditiſſimis, atque vtiliſſimis annotationibus ad *cap. non inferenda.* 23.*q.*3.*nu* mihi 27. quas publicè interpretatus fuit, dum Decretorum cathedrã in Conimbricenſi academia non minus iudicij acumine, & litterarum ſplendore, quam ſingulari modeſtia, incomparabilique vitæ integritate, ac morum probitate omniũ applauſu, & æquali iucunditate gubernaret. Hęc quę adeo nota ſunt ſilentio pręterire non potui, laudem enim alienam occultans furi comparatur, & eadem pœna eſt dignus, vt per *l.hæreditatum, ff. ad legem Falcid.dicit Steph. Gratian. diſcept.forenſ.cap.*111.*n.*23.

74 Agenti incumbit onus probandi, *l.* 2. *& l. verius. ff. de probat.l.actor. & l.fruſtra. C. eod. tit. l.fin.ff. de rei vend.l.qui accuſare, C.de edẽdo, §. non ſolum inſtit. de legat. cap.vni. verſ.cũ enim vt eccleſiaſt. benefic.ſine diminut. confcrãt. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 19.*Flamin.de confident.q.*18.*n.* 3. Agens enim

ante

ante omnia debet probare ſe eſſe talem, qualem dicit, aliàs audiri non debet, *l. Diuus, ff. de re iudic. Brunor. à Sole in locis commun. verbo agens* 2.

75 Agere inuitus nemo compellitur, *l. vni. C. vt nemo inuitus, Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *n.* 3. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo agere, num.* 3. *Brunor. à Sole in locis cõmun. verbo compellere, Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad l. vni. C. ex delict. defunctor. p.* 3. *n.* 20. *in fine*, vbi tenet non procedere in eo qui ſemel cœpit agere, quia deſiſtere ante finem litis non poteſt.

76 Allegare nihil, & allegatum non probare paria ſunt, *Roland. conſ.* 35. *num.* 10. *& nu.* 20. *lib.* 1. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A concl.* 117. *n.* 19.

77 Allegatio partis non facit ius, *gloſ. verbo nõ poſt multum, in cap.* 2. *de his, quæ fiunt à prælat. Palat. in repetit. rub. §.* 17. *n.* 22.

78 Alienabilis res ſemel facta, perpetuò manet alienabilis, *cap.* 2. *de feudis, Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 11. *num.* 30. *Ceual. commun. q.* 897. *Scac. de appellat. q.* 17. *limita.* 47. *memb.* 1. *nu.* 111. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6. *n.* 194. *Ioan. Franciſ. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 15. *n.* 3.

79 Alienatum non dicitur, ſi non durat alienatum, *l. ſi pro parte, §. verſum, ff. de in rem verſo cap.* 1. *quid iuris ſi ſit vaſſallus poſt alienationẽ feudi*, cum traditis per *Menchaq. illuſtr. cap.* 32. *num.* 3.

80 Alie-

80 Alienum factum nemo promittere poteſt, *l. ſtipulatio iſta in princip. ff. de verbor. obligat. l. ſicut, ff. de fideiuſſo. §. ſi quis alium, inſtit. de inutil. ſtipulat.* Vnde curare nemo poteſt de alieno facto, text. eſt in *l. Marcellus, §. 1. ff. de actio. rerum amotar.* facit *ordinatio regia Luſitanorum lib. 3. tit. 52. §. 2. & tit. 59. §. 7.* cum ibi notatis.

81 Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt, *l. 2. §. mutui datio, & ibi gloſ. fin. ff. ſi cert. pet. l. promiſſor, §. fin. ff. de conſtit. pecun. l. item liberatur, §. qui paratur, ff. quibus mod. pignus, vel hyppotheca, l. eum à quo cum l. ſeq. C. de ſolut. Cot. in memorab. verbo ſolui, pag. 767. Donat. à Fin. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 27. de ſolut. num. 36. pag. mihi 393. Guter. de iuram. confirm. p. 1. cap. 29. Eſcobar de ratiocin. cap. 17. num. 1. Pichard. in diſp. de mora num. 97. Surd. deciſ. 224. n. 16. Ceual. comm. contra commun. tom. 4. q. 899. nu. 97. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n. 203. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 35. n. 8. Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag. 376. num. 1. Cardin. Tuſch. tom. 7. lit. S. concl. 354. Thomas de Thomaſettis reg. 31.*

82 Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, *l. non debet, ff. de reg. iuris, l. debitorum pactionibus, C. de pactis, cap. ſi compromiſſarius, § porro, de elect. lib. ſexto, cap. non debet, 22. de reg. iuris eod. lib. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 313. vbi n. 2.* extendit etiam

inter

Digitized by Google

inter iudęos. *Thomas de Thomaſettis reg.* 33. vbi aſſerit procedere in acquiſitis, ſecus autem in acquirendis, & reg. 20. intelligit procedere, quando quis in culpa non fuit.

83 Ambiguis in rebus media via eſt eligenda nouiſſimè *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 12. *num.* 23. *& Bonon. deciſ.* 19. *num.* 21. Et ambiguis in rebus non debet eſſe abſolutum iudicium, *cap. habuiſſe* 33. *diſt.* Et in ambiguis ſequimur, quod eſt minimum; *l. apud Iulianum, §. ſcio, ff. de leg.* 1. *l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. iur. cap. in obſcuris, eod. tit. in* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 152. vbi intelligit procedere, quando medium non eſt.

84 Amicitia vera ſimilis eſt conſanguinitati proximiori, vt per *Cou. in cap. requiſiſti num.* 7. *de teſtam. Rebuf. de priuileg. ſcholar. priuileg.* 104. *Tiraq. de pœnis temper. cauſa* 22. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 89. *n.* 70. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 21. *num.* 4. *Azeu. ad l.* 34. *num.* 3. *tit.* 6. *lib.* 3. *nouæ recopil. Morl. in empor. iuris ciuilis p.* 1. *tit.* 2. *in prælud. num.* 201. *P. Sanch. de matrim. lib.* 6. *diſp.* 26. *num.* 2. *Card. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 20. *à num.* 2. *cum ſeqq. D. Chriſtophorus de Paz in ſchol. ad leges ſtyli, l.* 63. *num.* 34. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 200. *num.* 4. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 326. Vnde amicus in iure frater nuncupatur, *l. nemo dubitat, verſ. qui frater, ff. de hæred. inſtit.*

85 Amiſſum non dicitur, quod non durat amiſ-

ſum,

ſum, *l. pro parte*, *§. verſum*, *ff. de in rem verſo Fr. Emman. Roder. tom.* 2. *regular. q.*78. *artic.*12. *verſ. nec etiam obſtat*, & faciunt quę *Menchaq. illuſtr. cap.* 32. *num.* 3. Paria ſunt rem amittere, vel deteriorem factam recipere, *l. nauis onuſtæ*, *§. fin. ad leg. Rho. de iac.*

86 Annalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum, *l. pure*, *§. fin. ff. de doli exceptio. l. licet*, *C. de exceptio. l.* 4. *C. qui admitti. Cald. Pereira in l. ſi curatorem*, *verbo infra num.* 15. *C. de in integrum reſtit. minor. Surd. deciſ.* 277. *num.* 17. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 151. *num.* 12. *Dom. Chriſtoph. de Paz in ſchol. ad leges ſtyli l.* 184. *num.* 3. Quod axioma intelligi debet, quando quis non poteſt ius ſuum proponere in iudicio principaliter agendo, ſed tantum excipiendo, quia tunc perpetuo poteſt excipere, ſecus verò, quando ius ſuum poteſt proponere etiam principaliter agendò infra certum tempus, quia tunc ſimiliter tenetur infra illud excipere, argum. text. in *l. Papinianus*, *§. ſi filius*, *ff. de inoffic. teſtamen.* qui intellectus colligitur ex reſolutis per *Gom. tom.* 2. *vari. cap.* 6. *num.* 2. *prope finem*, alium vero pręſtat. *Guter. pract. lib.* 1. *q.* 96. *n.* 3. *verſ. ſed nihilominus.*

87 Annexi, & connexi idem eſt iudicium, etiã ſi annexum ſit maioris valoris, *cap. cum ſingulis iuncta gloſ. verbo annexi*, *de præben. lib. ſexto*, *gloſ. verbo connexa in cap. quanto de iudic. Hyppol. ſing.* 251. *Guilhelm. in cap. Raynutius*,

Digitized by Google

tius, verbo & hortum à nu. 1. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 45. & lib. 2. caſu 95. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. nu. 751.

88 Anima pretioſior eſt corpore ex auctoritate *Chriſti Domini Matth. cap. 5. & Luc. cap. 12.* & *tex. in cap. ſedulo, 38. diſt. cap. præcipimus, 12. q. 1. cap. cum infirmitas ad finem, de pœnitent. & remiſſ. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo anima à num. 1.* Et dicit Philoſophus *lib. 1. de anima, cap. fin.* corpus animi cauſa conſtitutum eſſe. Anima igitur cęteris rebus anteponenda eſt, *l. ſancimus, C. de ſacroſ. eccleſ. Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ in præfat. num. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 112. nu. 4. & q. 152. n. 4. Maſcard. de probat. concl. 1171. n. 5. Surd. deciſ. 196. n. 12. Guter. in repetit. l. nemo poteſt, nu. 486. ff. de legat. 1. Cardin. Mant. de tacitis, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 28. num. 10. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 333. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſa. n. 12. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſę, de rebus eccleſiæ non alien. verbo prætérquã, nu. 11. pag. 178. Mari. Antonin. vari. lib. 2. caſu 37.* Et vbi agitur de ſalute animę non debent attendi apices iuris, *Tiraq. d. tract. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 164. Ceual. commun. contra commun. q. 71. nu. 1.* Et tutior pars eſt ſequenda. *l. & ſunt perſonæ, ff. de religioſ. & ſumpti. funer. cap. conſilium de obſeruat. ieiuniorũ, Nau. in man. prælud. 1. num. 1. & num. 4. & ſeq. et cap. 25. num. 6. Reminald. conſ. 358. à n.*

260. Et

260. Et leges pœnales, quę ſubditorum animæ conſulunt fauorabiles ſunt cenſendę, & extendi debent, *Tiraq. vbi proximè priuil.* 161. *Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 6. in princip. nu.* 12. *Azeu. l. 2. num. 4. tit. 1. lib. 5. nou. recop. Perez l. 1. tit. 1. lib. 5. ordin. pag. 39. P. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 39. num. 5. & lib. 3. diſp. 1. num. 8.*

89 Antecedenti conceſſo, conceditur & conſequens, vel antecedens videtur, qui voluit conſequens, *l. 2. ff. de iuriſdict. omn. iudic. Euerard. in topic. legal. loco* 94. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 29. *n.* 15. Intellige, quando antecedens eſt neceſſarium ad conſequens conſequẽdum ex reſolutis per *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. n. 78. & n.* 82.

90 Antecedenti deſtructo, nullum eſt dare conſequentiam, *l. 1. §. huius rei, ff. de officio eius, l. veteres, ff. de iti. actuque priua. Euerard. in topic. legal. loco* 96. *Crauet. conſ.* 231. *n.* 2. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 29. *num.* 16. vbi tenet, quod remoto antecedenti, eius conſequens remouetur.

91 Approbare quis nõ poteſt, quod ſemel impugnauit, *l. diſpenſatorem, ff. de ſolut. Menoch. conſ.* 395. *n.* 89. *Surd. conſ.* 157. *nu.* 10. *& conſ.* 196. *n.* 2. *cum ſeqq. & conſ.* 364. *n.* 27. Et actum impugnans non poteſt illum approbare, nec ſe in illo fundare, *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 636. *n.* 8. *tom.* 2. *p.* 1. *& deciſ.* 596. *n.* 5. *ibid.*

92 Approbatione totius quęlibet eius pars approbata cẽſetur, *Ant. Mon. Bon. deciſ.* 55. *n.* 11.

93 Ap-

Digitized by Google

93 Approbatum ſemel, non poteſt amplius reprobari, *l. Pomponius*, *ff. de negot. geſt. Surd. conſ.* 18. *n.* 2. *& conſ.* 351. *n.* 41. *& deciſ.* 132. *n.* 4. *P. Sanch. de matrim. lib.* 9. *diſp.* 6. *n.* 9. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 34. *n.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 37. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 30. *num.* 25. Sed contra eſt in *l. ſed & reprobari, ff. de excuſat. tut. & l. vt gradatim, §. reprobari, ff. de munerib. & honor.* At hoc in principe, illud in priuatis.

94 Arbitrio iudicis relinquitur, quod in iure definitum non eſt, *l.* 1. *ff. de iure deliber. l. in venditione, ff. de bon. auctor. iud. poſſid. cap. de cauſis*, *§.* 1. *de offic. deleg.* vbi doctores, pluribus comprobant *Corraſ. lib.* 4. *miſce cap.* 12. *num.* 5. *cum ſeqq. Neuiz. in Sil. nupt. lib.* 5. *n.* 74. *Menoch. de arbitr. lib.* 3. *in proœm. nu.* 5. *& q.* 14. *num.* 3. *cum ſeqq.* quos citat *Ioan. Petr. Monct. tract. de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 10. *nu.* 4. *vbi num.* 5. oſtendit ex eodem *Menoch.* locum id habere non modo in iure ſcripto, ſed & in non ſcripto, ſeu conſuetudine, *& nu.* 7. id locum obtinere etiam quo ad pœnam.

95 Argumentum valet ab abſurdo, *l. ſcire oportet, §. aliud, ff. de excuſat. tutor. l. nam abſurdum, ff. de bonis libert. l. ſiue hæreditaria in fine, ff. de negot. geſt. l.* 1. *§. vnde quæritur. ff. de publica. l. ita vulneratus, verſ. quod ſi quis abſurde, ff. ad leg. Aquil. l. diuortio, ff. ſol. matrim. l. aliud, §. fin. ff. de reg. iur. cap. venerabilem circa medium, cap. in geneſi de elect. cap. ex ore, de*

priuileg. cap. ſolitæ, de maior. & obed. cap. cum inter, de except. cap. quemadmodum, de iure iur. cap. cum ſatis ſit abſurdum, de offic. archi. Euerard. in topic. legal. loco 8. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 42. *Menoch. conſ.* 12. *num.* 3. & *conſ.* 37. *num.* 118. & *conſ.* 76. *n.* 12. & *conſ.* 84. *n.* 23. & *conſ.* 95. *n.* 76. *Surd. conſ.* 116. *n.* 45. *Seraphin. de priuileg. iuramen. priuil.* 30. *n.* 12. *Flam. de confident. q.* 26. *n.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 32. *n.* 12. & *reſol.* 59. *caſu* 19. vbi aſſerit procedere etiam in ſtatutis. Et fortiſſimum, ac firmum eſt in iure noſtro, *Anton. Oliban. de iure fiſci, cap.* 13. *n.* 60. *pag. mihi* 262. *nouiſſ. Rota Roma. apud Farin. deciſ.* 256. *num.* 4. Valet tamen, quando verba nihil operarentnr, etiam ſi inducatur iuris correctio, *Seraphin. d. tract. de priuileg. iuram. priuil.* 107. *n.* 40. *P. Sanch. de matrim. lib.* 4. *diſp.* 23. *n.* 37. In omnibus vero diſpoſitionibus ſemper eſt vitandum, *l. ſi ita* 39. *in fine, ff. de oper. libert. d. cap. in geneſi, Euerard. d. loco* 8. *Peregr. de fideicomm. art.* 11. *n.* 46. *Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 7. *à princip.* & *de tacitis,* & *ambiguis conuent. lib.* 2. *tit.* 13. *per totum, Valaſc. conſult.* 174. *nu.* 11. *Farin. d. deciſ.* 256. *n.* 3. iunctis, quæ ſupra notantur hac ead. *lit. n.* 5. & infra *lit. I. n.* 26. Et in omni diſpoſitione, vel actu interpretatio fieri debet, vt abſurditas euitetur ex d. *l. nam abſurdum, l. fin. in princip. C. de vſu. rei iudica. l. diuortio, ff. ſolut. matrim. l. de pupillo, §. ſi*

quis

quis forte, *ff. de nou. oper. nuntia. l. pen. ff. ad exhib. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 552.*n.* 12.*tom.*2.*p.*1.

96 Argumentum ab adulto ad pupillum non valet, vt per *Card.Tuſch. pract.concluſ.tom.*1. *lit. A. concl.* 510.*n.*12.

97 Argumentum validum eſt ab æquiparatis, *Menoch. conſ.* 32. *num.* 17. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 298. *n.* 70. Procedit ſolum in caſu ęquiparato, *l. Stichus, ff. de manum.teſtam. Surd. de alim.tit.* 9.*q.*1.*n.*9.*& conſ.*393.*n.* 36. *Franciſc. Molin. de ritu nup. lib.* 3. *q.*46.*n.* 24. Quando ſcilicet eſt ſimilitudo in eo, in quo fit æquiparatio, *Surd.deciſ.* 119. *nu.*16.*&* 21. *Card.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.*288. *n.* 5. Non habet tamen locum in correctorijs, *Anton.Monach.Lucenſ. deciſ.*49.*n.*13.*Cald.Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7.*nu.*5. Nec ſumitur vbi militat ratio diuerſitatis, *Surd. conſil.* 50. *num.* 25.

98 Argumentum affirmatiuum, non deducitur ex verbis negatiuis, vt in ſimili ſpecie probat *tex. in l. Titia, §. Lucius, ff. de manum. teſtam.* conſonat *tex. in l. ex facto* 19. *ff. de hæred. inſtit.* ex quibus ita reſoluit *Bald. in l.* 2. *C.de conditio. inſert.* communem fatetur *Euerard. in topic. loco* 4. *verſ. ſecundo iſtud limitatur*, & conſtanter ſequitur *Garc. reg.* 45. *n.*1.& tenet *Seraphin. de priuil.iuram. priuil.*1. *n.*4.

99 Argumentum non valet ab alienatione ad locationem, vt per *Anton. Monach.Bonon.deciſ.*16.

ciſ.16. n.9. Secus tamen ſi ſit locatio ad longũ tempus, quia alienatione prohibita, illa prohibetur, *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.16. n.7. & de reſolut. emphyt. cap. 5. n. 32. Benedict. Aegid. in repet. l. ex hoc iure, ff. de iuſt. & iure p. 1. cap. 9. nu. 7. Cardoſ. in praxi iudicum verbo locatio n. 9.*

100 Argumentum validum eſt de alienatione facta in teſtamento, ad alienationem in contractu geſtam. *Menoch. conſ.* 116.*n.*44.

101 Argumentum valet de alimentis ad legitimam, & è contra, *Ceual. commun. contra commun. q.*780.*n.* 243. Sed non eſſe hoc perpetuo verum aſſerit *Valaſc. de partit. cap.* 18. *n.* 39.*cum ſeq.*

102 Argumentum validum eſt de alimentis ad dotem, *Euerard. in topic. legal. loco* 29. *Cantiunc. in* 19.*ſpecie loci à ſimili, Viui. tom.*1.*commun. opin. lib.* 5. *tit.* 7. *nu.* 120. *pag.* 729. *Menoch. de præſumpt. lib.*4.*q.*189.*n.* 29. *Tiraq. de iure primog. q.* 62. *n.* 4. *& nu.*12. *cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis, §. idem iudex, nu.* 24. *cum ſeqq. ff. de liber. agnoſc. Sebaſtian. Næui. ad l. ob æs alienum*, 12. *n.* 2. *C. de prædijs minor. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 1.*n.*33. *P. Sanch. de matrim. lib.* 4. *diſp.* 26. *n.* 1. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 447. *n.* 7. vbi intelligit ſi ſit eadem ratio. Non habet tamen locum, vbi eſt ratio diuerſi iuris, *Surd. de alim. tit.*9.*q.*1. *n.* 8. vbi *n.*10. reſoluit, quod ſumitur ſolum negatiuè, non affirmatiuè, ſed affirmatiuè valere

lere dicit *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 12. *tit.* 16. *n.* 17. Et è conuerſo valet argumentum de dote ad alimenta, *Menoch. d. lib.* 4. *q.* 191. *n.* 2. *Molin. de primogen. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 8. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 46. *n.* 10. Valet tamen affirmatiuè, non negatiuè ex *Surd. d. tract. de alim. tit.* 1. *q.* 6. *nu.* 16. *Mantic. d. tit.* 16. *n.* 16. Dos enim, & alimenta ęquiparantur, *gloſ. in d. l. ob æs, C. de prædijs minor. Bart. in l. vlt. n.* 7. *ff. quib. vt indig. Xuar. in l. quoniam limit.* 2. *C. de inof. teſtam. Tiraq. de iure primog. q.* 62. *ex n.* 4. *Mol. Cald. Lar. & Mantic. dictis locis Brunor. à Sole in locis commun. verbo dos* 12. cum dos ſuccedat loco alimentorum, ex *Surd. d. q.* 1. *nu.* 14.

103 Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam, *Cantiunc. in topic. legal. in* 14. *ſpecie loci à ſimili*. Nam cauſa alimentorum dicitur cauſa pia, *Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ ſol.* 10. *& ſeq. Card. Mantic. de coniecturis vltim. volunt. lib.* 6. *tit.* 3. *n.* 22. *& de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 13. *tit.* 12. *n.* 1.

104 Argumentum de anima ad corpus non eſt validum, vt per *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 200. *n.* 22. vbi è contra aſſerit valere de corpore ad animam. Anima enim prętioſior eſt corpore, vt ſupra dictum eſt hac ead. *lit. num.* 88.

105 Argumentum valet ab antecedenti, *Euerad. in topic. legal. loco* 94. *&* 96. *Cantiunc. loco* 16. Et argumentum ab antecedenti neceſ-

ſario validum eſt in omni materia, quantumuis ſtricta, & etiam in ſententijs, ex *Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.776. n.1.*

106 Argumentum ab auctoritate Doctorum, validum eſt, *l. antiqui, ff. ſi pars hæred. cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrim. cap. omnes principes de maior. & obed. cap. ſignificaſti, 2. de homicid. Euerard. in topic. legal. loco* 48. *Petrus Andreas Gammarus in Dialectica legali lib.* 2. *loco ab auctoritate Menoch. conſ.* 9. *num.* 8. & *conſ.* 18. *n.* 7. & 13. & *conſ.* 33. *nu.* 27. *Iacob. Valdes de dignitate Regum, regnorumque Hiſpaniæ cap.* 2. *num.* 1. Valet etiam argumentum ab auctoritate alterius magni viri, *l. ſi pater, ff. de ſolut. l. ſeptimo menſe, ff. de ſtatu hominum, Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 490. vbi *num.* 2. limitat quando auctoritas magnorum virorum, prout Ariſtotelis, & ſimilium eſt contra legem, quia non attenditur.

107 Argumentum valet de bello ad peſtem, ita *Ripa tract. de peſte in princip. n.* 11. Peſtis enim dicitur bellum inter Deum, & homines, ex *Bart. in l. naturaliter, n.* 23. *ff. de vſucap. Ripa vbi proxime, Iodoc. in enchiridion parium, verbo peſtis.*

108 Argumentum validum eſt de beneficijs ad officia, vt per *Mandoſ. ad regul. Cancel. regul.* 32. *q.* 2. *n.* 2. *Cabed. Luſit. deciſ.* 91. *nu.* 4. *p.* 2. Et è contra valet de officio ad beneficium, *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo læſis, nu.* 39. *C. de in integr. reſtit. min. Anton. Oliban. de*

iure

iure fiſci cap. 13. *num.* 61. nam beneficia dantur propter officia, vt notatum eſt infra *lit.B. num.* 3.

109 Argumentum non valet à caſibus expreſſis ad non expreſſos, vbi non eſt facta totalis ęquiparatio, maximè non concurrente identitate rationis, *Cardin. Seraph. Rota Romanæ deciſ.* 353. *n.*3.

110 Argumentum à cauſa valet, *Claudius Cãtiunc. in topic. legal. loco* 20. *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam,cap.*3.*de cauſa*, *Petrus Andreas Gãmarus in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 11. vbi *loco* 12. deducit argumentum à cauſa materiali, & *loco* 13. à cauſa formali, & *loco* 14.à cauſa efficienti,& *loco* 15. à cauſa finali.

111 Argumentum à ceſſante ratione valet, *l. quod dictum eſt, ff. de pact. Euerard.in topic.legal. loco* 85. *Menoch. conſ.* 90.*num.*71.*& conſ.* 93.*n.*9.*& conſ.*95.*n.*84.*& conſ.* 96.*n.*10.*& conſ.* 124.*n:*76.*& de præſumpt.lib.*4.*q.*190.*num.* 25. *Surd.conſ.*383.*n.*14. Et eſt infallibile in iure, ex *Seraphin.de priuileg.iuram.priuil.*21. *n.*2.

112 Argumentum à charitatiuo ſubſidio ad decimam Papalem validum eſt, *Ioan. Pet.Monet. tractat. de decim. cap.*9.*q.*3.*n.*125. *& de diſtribut.quotid.p.*3.*q.* 9. *n.* 23. vbi citat *Bellenz. tract.de ſubſid.charitat.q.* 37.*n.* 3. *et Remig. eod. tract.q.*37.*n.*14. *et* 23.

113 Argumentum à ciuilibus ad criminalia potentiſſimum eſt, frequens, & vtile, *Euerar.*

in topic. legal. loco 77. *Cantiunc. in* 35. *ſpecie loci à ſimili, Maſcard. de probat. concl.* 332. *nu.* 6. An, & quomodo valeat in materia confeſſionis, vide *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 81. *nu.* 64. *et ſequent.*

114 Argumentum à collatione ad imputationem in legitimam optimè procedit negatiuè, ſecus arffimatiuè, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 568. *n.* 7.

115 Argumentum à communiter accidentibus validum eſt, *l. certi condictio*, *§. ſi nummos ibi cum quotidie, ff. ſi cert. pet. l. ideoq; vbi gloſ. ff. de legi. l. quædam, §. nummularios, ff. de eden. glo. fin. in l. neque natales*, *C. de probat. cap.* 1. *de cleric. non reſid. Euerard. in topic. legal. loco* 56. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 20. *Pariſ. conſ.* 87. *n.* 24. *vol.* 3. *Maſcard. de probat. concl.* 144. *n.* 20. *et concl.* 445. *n.* 6. *Menoch. conſ.* 5. *n.* 2. *et conſ.* 10. *n.* 7. *et conſ.* 670. *n.* 7. *et de præſumpt. lib.* 6. *q.* 19. *n.* 5. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum* 1. *Surd. deciſ.* 231. *n.* 18. *et de alim. tit.* 7. *q.* 9. *n.* 15. *et conſ.* 132. *n.* 22. *et conſ.* 135. *n.* 30. *et conſ.* 452. *n.* 46. *et conſ.* 540. *n.* 26. *Aldouin. conſ.* 44. *n.* 5. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 121. *nu.* 23. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 16. *n.* 36. *Cardin. Tuſc. tom.* 1. *lit. A. concl.* 493. Et fortiter valet ad excludendam copulam carnalem, & probationem honeſtatis, *Farinac. in praxi crimin. p.* 5. *q.* 136. *n.* 192. Et in probanda meretricia turpitudine frequenter admittitur, *Euerar. vbi*

ſupra,

ſupra, Maſcar.concl.103.n.20. Tuſc.d.cōcl.493. n. 6. Nam à communiter accidentibus ſequitur prȩſumptio veritatis, *d. l.neque natales, C.de probat.* & quod communiter fit, cenſetur legitime fieri, *d.l. certi condictio, §. ſi nummos, ff. ſi cert. pet.* & ad communiter accidentia lex ſe facilius adaptat, *l.nam ad ea, ff.de legib.* cum alijs infra citatis, *lit.I.n.43.*

116 Argumentum à connexis valet, *Cantiunc. in topic. legal. loco 15. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legal. lib.2. loco 2.* iunctis, quȩ infra notaui *lit.C. n.41.* Et ab adiunctis colligit argumentum, *idem Cantiunc. loco 14.*

117 Argumentum à coniunctione plurium diſpoſitionum, vel ſtatutorum validum eſt, vt per *Cardin. Tuſch. tom.1. lit. A. concl.503.* Et à coniunctione, ſeu combinatione duarum legum deducit argumentum, *Euerard. loco 11.*

118 Argumentum à conſequenti valet, *Euerard. in topic. legal. loco 95. & 97. Cantiunc. loco 17. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.2. loco 6.*

119 Argumentum à conſtitutione municipali, & ſtatuto ad reſcripta validum eſt, quia pariter interpretantur, vt reducantur conformia iuri communi, *Cardin. Tuſch. tom.1. lit.A. concl. 396. num.1.*

120 Argumentum à conſuetudine ad priuilegium valet, *cap. cum contingat, de foro compe. Flamin. de confident. q.38. n. 17.* nam conſuetudine poteſt introduci, quicquid poteſt per pri-

priuilegium concedi, *Cardin. Tuſch. tom. 2. lit.C.concl.*808.

121 Argumentum de conſuetudine ad ſtatutũ validum eſt, *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.*56.*nu.* 27. *& conſ.* 2. *num.* 29. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 3. *Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit. A. concl.* 507.*n.* 20. Et è contra de ſtatuto ad conſuetudinem valet argumentum, *l. de quibus, ff. de legi. Remig. tract.de charitat. ſubſid. q.* 61. *in fine num.* 64. *Sigiſmund.Scacci.de appellat. q.*2.*num.*29. *verſ. tertia*. Nam conſuetudine, quę non poſſunt introduci, neq; ſtatuto valent, ex *Cardin. Tuſch.tom.*2.*lit.C.concluſ.* 810.

122 Argumentum de contractibus ad iudicia, & è contra valet, *l. ſi quis ſeruum*, *& l. ſi quis cum filio, ff. de pecul. l. omnem, ff. de iudic. gloſ. communiter recepta in auth. ſacramenta puberum, verbo contractibus, C. ſi aduerſus venditionem, Guter. de iuram. confir.p.*1. *cap.* 1. *n.* 35. *Melchior Phæb. Luſit.deciſ.*62.*n.*5.*tom.*1.

123 Argumentum de contractu ad quaſi contractum validum eſt, *l. ſi pupilli*, *§. ſi quis ita, ff. de negot. geſt. l. apud Iulianum, §. fin. cum l. ſeq. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur, l. ait prætor in princip. iuncto §. non ſolum. cum ſeq. ff. de minor. Euerard. in topic. legal. loco* 18. *Cantiũc. in* 8. *ſpecie loci ad ſimili*, *Cæſar Argel. de contradictore legit. q.* 3. *num.* 30. Non procedit in prẹiudicium tertij, *Ioſeph. de Seſſe de inhibitio. cap.*9.*§.*3.*n.*13.

124 Ar-

124 Argumentum de contractu ad diſtractum valet, *l. Pomponius, §. præterea, ff. de acquir. poſſeſſ. l. item veniunt in princ. iuncto §. 1. ff. de petit. hæred. cap. de illis 1. in princ. de deſponſat. impub. iuncto cap. vni. §. idem quoque, eod. tit. lib. 6. Euerard. in topic. legal. cap. 19. Cantiunc. in 9. ſpecie loci à ſimili, D. Barb. in l. hæres abſens, §. proinde, num. 13. ff. de iudic. Sebaſtian. Næui. ad l. nihil tam naturale 36. n. 3. cum ſeqq. & ad l. fere 195. ff. de reg. iur.* Contractus enim, & diſtractus à pari procedunt, & ſunt eiuſdem nature, *d. §. præterea, l. ab emptione 59. ff. de pact. l. de tutela, C. de in integr. reſtit. min. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 22. num. 6. Pichard. in diſput. de mora, n. 141. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 7. n. 15. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 168. nu. 7. & 10. cum ſeqq. Geual. comm. contra cõm. q. 897. n. 886. tom. 4. Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 1. tit. 2. à nu. 15. cum ſeqq. Eſcobar de ratiocin. cap. 14. num. 42. Barb. vbi proxime*. Vnde quando contractus celebratur per ſcripturam, non poterit probari ſolutio, vel diſtractio, niſi per aliam ęquiualentem, *d. l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. Alex. conſ. 209. num. 23. lib. 2. Azeu. l. 1. num. 17. tit. 4. lib. 5. nouæ recopil.*

125 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, vel è contra validum eſt, *l. pactũ inter hæredem, vbi notatur, ff. de pact. l. quæ de legatis, l. ſeruum filij 46. §. eum qui chirographum, ff. de legat. 1. l. fin. C. de legat. princip. inſtit.*

ſtit. de leg. Fuſia. Can. toll. l. eum,qui ita in princ. ff. de verbor. oblig. Euerard. in topic. legal. cap. 17. Cantiunc. in 7. ſpecie loci à ſimili, Dec. conſ. 69.num.8.Menoch. conſ. 58. nu. 23. & conſ. 89.num. 36.& conſ. 97. nu.27. & conſ. 162. num. 8. & conſ. 374. num. 7. & de præſumpt. lib.4.q. 127.num. 9.& lib. 10.q. 146. n. 11. Surd. de alim. tit.2.q.10.num. 7. & tit. 5. q. 1.num.15. & tit.9.q.18.nu. 8. et 9. et conſ. 235. n. 2.& conſ.470. num.14. Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum, 2. Camil.Gallin. in comment. ad tit. de verb.ſignif. lib. 5.cap. 16.num. 74. Pichard.ad §.ex conditionali,6.n. 2.inſtit. de verb. oblig. & in diſp. de mora num. 203. Thomas de Thomaſettis in floribus legum, reg. 41. Franciſ. Molin.de ritu nupt. lib.3.q.18. num. 14. Card. Tuſch. tom. 1.lit. A. concl. 495. vbi intelligit affirmatiuè tanquam de minori ad maius, ſecus negatiuè, & *concl. 507.nu.22. Cardin. Mant. de coniectur. vltim. volunt.lib.3. tit. 18. per totum, & de tacitis, et ambiguis conuent. tom.1.lib. 2.tit.15.num.* 1. vbi *num.* 16. intelligit ſubſiſtente eadem ratione,& *nu.*17.limitat niſi ratio diuerſitatis probetur, quod etiam aſſerit *Ioann. Petr. Monet.tractat.de diſtribut. quotid.p.3.q.4.num.*14. per *text. in d. l. quæ de legatis, ff. de leg.* 1. Leges tamen loquẽtes de ſolemnitate adhibẽda in contractibus, vel quaſi, non extenduntur ad vltimas voluntates,nec è contra, *Peralta in l.cum pater, §. à filia, num.* 58. *ff.de legat.*2.quem refert *Armẽ-*

dariz

Digitized by Google

*darez in proœm. addit. ad recop. legū Nauarræ n.*175 .Et aliquando in caſibus à iure expreſſis fauorabiliores ſunt vltimę voluntates contractibus, *l.in teſtamentis, ff. de reg. iur. l. ſi cui §. ſi vinum, ff. de tritico leg. Thomas de Thomaſettis reg.*121.

126 Argumentum de contractibus ad legata validum eſt, *Menoch. de pręſumpt. lib.*4.*q.*144. *num.*10. *et q.* 199. *num.* 5. Et de contractibus ad fideicommiſſa, *idem Menoch. conſ.*97.*nu.*71.

127 Argumentum de contractibus ad delicta, & è contra valet, *l. omnem, ff. de iudic. iuncta gloſ. in l. hæres abſens, §.* 1. *ff. eod. l.* 2. *§. fin. ff. de cuſto. reo. auth. qua in prouincia,* C. *vbi de cri. agi opor. cap. fin. de for. compet. Euerard. in topic. legal. loco* 20. *Cantiunc. in* 10. *ſpecie loci à ſimili, Card. Tuſch. tom.*1.*lit. A. concl.* 495.*n.* 8. *et concl.*507.*n.*26.

128 Argumentum de contractu dotis ad alios contractus non valet, *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.*60.*n.*11.

129 Argumentum à contractu mutui ad contractum cenſus validum eſt, *Menoch. conſ.* 49. *num.* 16.

130 Argumentum à contrario ſenſu validum eſt *l.* 1. *§. huius rei, ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. l. qui teſtamento, §. mulier, vbi gloſ. ff. de teſtam. l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes, ff. mād. l. ſi quis locuples* 57. *ff. de manum. teſtā. l. conuenticula, et ibi Cin. à princip.* C. *de Epiſcop. et cler. l. apud antiquos* 21. *C. de furtis cap.*

qualis

qualis 25.diſt.cap.cum apoſtolica de his, quæ fiũt à prælat. Euerard. in topic.legal. loco 4. *Petrus Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco à contrario ſenſu, Soccin. reg.* 28. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 39. *Pichard. in diſp.de mora n.*132.*Maſcard. de probat. concluſ.*1146.*num.* 3. *Brunor. à Sole in locis comm. verbo argumentum,* 3. *Surd.de alim. tit.*1.*q.*42. *n.*40. *et tit.* 6.*q.*11.*n.*2. *et* 3. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.*12.*num.*26. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo,q.* 7.*n.* 3. *Cardin. Tuſch. tom.* 1.*lit. A.concl.* 498.*Mari. Anton.vari.lib.*1. *reſol.*1.*num.*4. Et eſt fortiſſimum,frequens, & vtiliſſimum, *Maſcard. concl.*1280. *n.*65. *Farinac. in praxi crimin.p.*4. *conſ.*30.*n.*219.*Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*10.*num.*15. Et debet ſumi à tota oratione cum ſuis qualitatibus, ex *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.*1.*n.*10. *Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. tom.*1. *lib.* 2. *tit.* 14. *num.* 2. Etiam in dictis Doctorũ, vt per *Ludou. Rodolph.poſt tractat.de ſuprema, ſeu abſoluta principis poteſtate, concl.* 5.*n.*7.

131 Intellige argumentum hoc validum eſſe, quando contrarium non eſt expreſſum in iure, nec abſurdum aliquod reſultat *text.eſt in l.* 2.*C. de condit. inſert. & in cap. cum virum de regular.cap.à nobis,* 2.*de ſentent. excomm.Doct. in d.l.* 1.*ff. de officio eius cui mand. eſt iuriſd.& in d.l. conuenticula, C. de epiſc. et cler. Euerar. d.loco* 4. *Garc. Falcon.reg.*45.*Menoch. de præſumpt.lib.* 3.*q.*93.*num.*5.*& lib.*4.*q.*83.*num.* 55.

Fachin.

*Fachin.controu.iur.lib.*13.*cap.* 3. *cum ſeqq. Valaſc. conſult.* 136. *num.* 7. *Gam. Luſit.deciſ.*167. *num.* 8. *Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt.lib.*3.*tit.*15. *num.* 13. *& tit.*17. *num.*1. *et* 7. *et d.tit.*14.*per totum, Brunor. à Sole in locis cōmun. verbo argumentum* 3.*Guter.pract.lib.*3.*q.* 44.*num.*4.*Surd. deciſ.*75.*num.* 7. *et conſ.* 25. *n.* 37.*Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.*2.*cap.*28.*nu.*32.*Morl.in empor.iur.p.*1. *tit.*1. *q.*3.*n.fin. et tit.* 5.*q.*1.*n.*41. *P.Sanch.de matrim. lib.* 6. *diſp.* 21.*n.*9. *Seraphin. d.priuil.*1. *num.*6. *Ignat.del Villar in ſylua reſponſ. reſp.*16.*cap.* 3. *n.*10. *Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.* 146. *nu.* 13. *Ferrer in conſtit. Cathalon.gloſ.*4.*n.*304.*Anto. Monach.Bonon.deciſ.*67. *n.* 38. *Sayr. de cenſur. lib.*5.*cap.*18. *num.*18.*Card.Tuſch.d.concl.* 498. *à n.* 84. *Hieron.Ferdinandez de Otero in interpret.cap. fin.de pactis, nu.* 62. Etiam ad legum correctionem ſumendum eſt, quoties lex, ſtatutum, ſiue teſtatoris diſpoſitio in ſenſu directo nihil operari poſſunt, vt per *tex. in auth.ex teſtamento,iuncta l.*1.*C.de collat.l.dos à patre,C.ſolut.matrim.* & plures quos citat,reſoluit *Pichard.d.n.*132. Si tamen hoc argumẽtum ſumatur ex noua diſpoſitione, etiam ſi inducatur iurium correctio, validum eſt, dūmodo in ſenſu directo noua diſpoſitio non reddatur inutilis, vt per *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.*3. *num.* 44. vbi *num.*45. tenet, quod deſumitur etiam ex coniecturata mente teſtatoris.

132 Valet

ſario validum eſt in omni materia, quantumuis ſtricta, & etiam in ſententijs, ex *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.776.n.1.*

106 Argumentum ab auctoritate Doctorum validum eſt, *l. antiqui, ff. ſi pars hæred. cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrim. cap. omnes principes de maior. & obed. cap. ſignificaſti, 2. de homicid. Euerard. in topic. legal. loco 48. Petrus Andreas Gammarus in Dialectica legali lib. 2. loco ab auctoritate Menoch. conſ. 9. num. 8. & conſ. 18. n. 7. & 13. & conſ. 33. nu. 27. Iacob. Valdes de dignitate Regum, regnorumque Hiſpaniæ cap. 2. num. 1.* Valet etiam argumentum ab auctoritate alterius magni viri, *l. ſi pater, ff. de ſolut. l. ſeptimo menſe, ff. de ſtatu hominum, Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 490.* vbi *num.* 2. limitat quando auctoritas magnorum virorum, prout Ariſtotelis, & ſimilium eſt contra legem, quia non attenditur.

107 Argumentum valet de bello ad peſtem, ita *Ripa tract. de peſte in princip. n. 11.* Peſtis enim dicitur bellum inter Deum, & homines, ex *Bart. in l. naturaliter, n. 23. ff. de vſucap. Ripa vbi proxime, Iodoc. in enchiridion parium, verbo peſtis.*

108 Argumentum validum eſt de beneficijs ad officia, vt per *Mandoſ. ad regul. Cancel. regul. 32. q. 2. n. 2. Cabed. Luſit. deciſ. 91. nu. 4. p. 2.* Et è contra valet de officio ad beneficium, *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo læſis, nu. 39. C. de in integr. reſtit. min. Anton. Oliban. de*

iure

iure fiſci cap. 13. *num.* 61. nam beneficia dantur propter officia, vt notatum eſt infra *lit.B. num.* 3.

109 Argumentum non valet à caſibus expreſſis ad non expreſſos, vbi non eſt facta totalis ęquiparatio, maximè non concurrente identitate rationis, *Cardin. Seraph. Rota Romana deciſ.* 353. *n.* 3.

110 Argumentum à cauſa valet, *Claudius Cãtiunc. in topic. legal. loco* 20. *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam, cap.* 3. *de cauſa, Petrus Andreas Gãmarus in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 11. vbi *loco* 12. deducit argumentum à cauſa materiali, & *loco* 13. à cauſa formali, & *loco* 14. à cauſa efficienti, & *loco* 15. à cauſa finali.

111 Argumentum à ceſſante ratione valet, *l. quod dictum eſt, ff. de pact. Euerard. in topic. legal. loco* 85. *Menoch. conſ.* 90. *num.* 71. *& conſ.* 93. *n.* 9. *& conſ.* 95. *n.* 84. *& conſ.* 96. *n.* 10. *& conſ.* 124. *n.* 76. *& de præſumpt. lib.* 4. *q.* 190. *num.* 25. *Surd. conſ.* 383. *n.* 14. Et eſt infallibile in iure, ex *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 21. *n.* 2.

112 Argumentum à charitatiuo ſubſidio ad decimam Papalem validum eſt, *Ioan. Pet. Monet. tractat. de decim. cap.* 9. *q.* 3. *n.* 125. *& de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 9. *n.* 23. vbi citat *Bellenz. tract. de ſubſid. charitat. q.* 37. *n.* 3. *et Remig. eod. tract. q.* 37. *n.* 14. *et* 23.

113 Argumentum à ciuilibus ad criminalia potentiſſimum eſt, frequens, & vtile, *Euerar.*

in topic. legal. loco 77. *Cantiunc. in* 35. *ſpecie loci à ſimili, Maſcard. de probat. concl.* 332. *nu.*6. An, & quomodo valeat in materia confeſſionis, vide *Farin. in praxi crimin. p.*3. *q.*81. *nu.*64. *et ſequent.*

114 Argumentum à collatione ad imputationem in legitimam optimè procedit negatiuè, ſecus arffimatiuè, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.*568. *n.*7.

115 Argumentum à communiter accidentibus validum eſt, *l. certi condictio*, *§. ſi nummos ibi cum quotidie, ff. ſi cert. pet. l. ideoq; vbi gloſ. ff. de legi. l. quædam, §. nummularios, ff. de eden. glo. fin. in l. neque natales*, *C. de probat. cap.* 1. *de cleric. non reſid. Euerard. in topic. legal. loco* 56. *Petr. Andr Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 20. *Pariſ. conſ.* 87. *n.*24. *vol.*3. *Maſcard. de probat. concl.* 144. *n.*20. *et concl.* 445. *n.* 6. *Menoch. conſ.*5. *n.* 2. *et conſ.* 10. *n.*7. *et conſ.* 670. *n.* 7. *et de præſumpt. lib.* 6. *q.*19. *n.*5. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum* 1. *Surd. deciſ.*231. *n.*18. *et de alim. tit.*7. *q.*9. *n.*15. *et conſ.* 132. *n.*22. *et conſ.* 135. *n.*30. *et conſ.* 452. *n.* 46. *et conſ.* 540. *n.*26. *Aldouin. conſ.* 44. *n.*5. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 121. *nu.*23. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 16. *n.*36. *Cardin. Tuſc. tom.* 1. *lit. A. concl.*493. Et fortiter valet ad excludendam copulam carnalem, & probationem honeſtatis, *Farinac. in praxi crimin. p.*5. *q.*136. *n.* 192. Et in probanda meretricia turpitudine frequenter admittitur, *Euerar. vbi ſupra,*

*ſupra, Maſcar.concl.*103.*n.*20.*Tuſc.d.cõcl.*493. *n.* 6. Nam à communiter accidentibus ſequitur pręſumptio veritatis, *d. l.neque natales, C.de probat.* & quod communiter fit, cenſetur legitime fieri, *d.l. certi condictio, §. ſi nummos, ff. ſi cert. pet.* & ad communiter accidentia lex ſe facilius adaptat, *l.nam ad ea, ff.de legib.* cum alijs infra citatis, *lit.I.n.*43.

116 Argumentum à connexis valet, *Cantiunc. in topic. legal. loco* 15. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legal. lib.*2. *loco* 2. iunctis, quę infra notaui *lit.C. n.*41. Et ab adiunctis colligit argumentum, *idem Cantiunc. loco* 14.

117 Argumentum à coniunctione plurium diſpoſitionum, vel ſtatutorum validum eſt, vt per *Cardin. Tuſch. tom.*1. *lit. A. concl.*503. Et à coniunctione, ſeu combinatione duarum legum deducit argumentum, *Euerard. loco* 11.

118 Argumentum à conſequenti valet, *Euerard.in topic.legal. loco* 95. & 97. *Cantiunc.loco* 17. *Petr. Andr.Gammar. in Dialectica legali lib.*2. *loco* 6.

119 Argumentum à conſtitutione municipali, & ſtatuto ad reſcripta validum eſt, quia pariter interpretantur, vt reducantur conformia iuri communi, *Cardin. Tuſch.tom.*1.*lit.A.concl.* 496.*num.*1.

120 Argumentum à conſuetudine ad priuilegium valet, *cap. cum contingat, de foro compet. Flamin. de confident. q.*38. *n.* 17. nam conſuetudine poteſt introduci, quicquid poteſt per pri-

priuilegium concedi, *Cardin. Tuſch. tom. 2. lit.C.concl.*808.

121 Argumentum de conſuetudine ad ſtatutū validum eſt, *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.*56.*nu.* 27. *& conſ.* 2. *num.* 29. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 3. *Cardin.Tuſch.tom.*1.*lit. A. concl.* 507.*n.* 20. Et è contra de ſtatuto ad conſuetudinem valet argumentum, *l. de quibus, ff. de legi. Remig. tract.de charitat. ſubſid. q.* 61. *in fine num.* 64. *Sigiſmund.Scacci.de appellat. q.*2.*num.*29. *verſ. tertia*. Nam conſuetudine, quę non poſſunt introduci, neq; ſtatuto valent, ex *Cardin. Tuſch.tom.*2.*lit.C.concluſ.*810.

122 Argumentum de contractibus ad iudicia, & è contra valet, *l. ſi quis ſeruum, & l. ſi quis cum filio, ff. de pecul. l. omnem, ff. de iudic. gloſ. communiter recepta in auth. ſacramenta puberum, verbo contractibus, C. ſi aduerſus venditionem, Guter. de iuram. confir.p.*1. *cap.* 1. *n.* 35. *Melchior Phæb. Luſit.deciſ.*62.*n.*5.*tom.*1.

123 Argumentum de contractu ad quaſi contractum validum eſt, *l. ſi pupilli, §. ſi quis ita, ff. de negot. geſt. l. apud Iulianum, §. fin. cum l. ſeq. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur, l. ait prætor in princip. iuncto §. non ſolum. cum ſeq. ff. de minor. Euerard. in topic. legal. loco* 18. *Cantiūc. in* 8. *Specie loci ad ſimili, Cæſar Argel. de contradictore legit. q.* 3. *num.* 30. Non procedit in prȩiudicium tertij, *Ioſeph. de Seſſe de inbibitio. cap.*9.*§.*3. *n.*13.

124 Ar-

124 Argumentum de contractu ad diſtractum valet, *l. Pomponius, §. præterea, ff. de acquir. poſſeſſ. l. item veniunt in princ. iuncto §. 1. ff. de petit. hæred. cap. de illis 1. in princ. de deſponſat. impub. iuncto cap. vni. §. idem quoque, eod. tit. lib. 6. Euerard. in topic. legal. cap. 19. Cantiunc. in 9. ſpecie loci à ſimili, D. Barb. in l. hæres abſens, §. proinde, num. 13. ff. de iudic. Sebaſtian. Naui. ad l. nihil tam naturale 36. n. 3. cum ſeqq. & ad l. fere 195. ff. de reg. iur.* Contractus enim, & diſtractus à pari procedunt, & ſunt eiuſdem naturę, *d. §. præterea, l. ab emptione 59. ff. de pact. l. de tutela, C. de in integr. reſtit. min. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 22. num. 6. Pichard. in diſput. de mora, n. 141. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 7. n. 15. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 168. nu. 7. & 10. cum ſeqq. Geual. comm. contra cõm. q. 897. n. 886. tom. 4. Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 1. tit. 2. à nu. 15. cum ſeqq. Eſcobar de ratiocin. cap. 14. num. 42. Barb. vbi proxime*. Vnde quando contractus celebratur per ſcripturam, non poterit probari ſolutio, vel diſtractio, niſi per aliam ęquiualentem, *d. l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. Alex. conſ. 209. num. 23. lib. 2. Azeu. l. 1. num. 17. tit. 4. lib. 5. nouæ recopil.*

125 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, vel è contra validum eſt, *l. pactũ inter hæredem, vbi notatur, ff. de pact. l. quæ de legatis, l. ſeruum filij 46. §. eum qui chirographum, ff. de legat. 1. l. fin. C. de legat. princip. inſtit.*

ſtit. de leg. Fuſia. Can. toll. l. eum,qui ita in princ. ff. de verbor. oblig. Euerard. in topic. legal. cap. 17. *Cantiunc. in* 7. *ſpecie loci à ſimili, Dec. conſ.* 69.*num.*8.*Menoch. conſ.* 58. *nu.* 23. *& conſ.* 89.*num.* 36.*& conſ.* 97. *nu.*27. *& conſ.* 162. *num.* 8. *& conſ.* 374. *num.* 7. *& de præſumpt. lib.*4.*q.* 127.*num.* 9.*& lib.* 10.*q.* 146. *n.* 11. *Surd. de alim. tit.*2.*q.*10.*num.* 7. *& tit.* 5. *q.* 1.*num.*15. *& tit.*9.*q.*18.*nu.* 8. *et* 9. *et conſ.* 235. *n.* 2.*& conſ.*470. *num.*14. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum,* 2. *Camil.Gallin. in comment. ad tit. de verb.ſignif. lib.* 5.*cap.* 16.*num.* 74. *Pichard.ad* §.*ex conditionali,*6.*n.* 2.*inſtit. de verb. oblig. & in diſp. de mora num.* 203. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum, reg.*41. *Franciſ.Molin.de ritu nupt. lib.*3.*q.*18. *num.* 14. *Card. Tuſch. tom.* 1.*lit. A. concl.* 495. vbi intelligit affirmatiuè tanquam de minori ad maius, ſecus negatiuè, & *concl.* 507.*nu.*22. *Cardin.Mant. de coniectur. vltim. volunt.ltb.*3. *tit.* 18. *per totum, & de tacitis, et ambiguis conuent. tom.*1.*lib.* 2.*tit.*15.*num.* 1. vbi *num.* 16.intelligit ſubſiſtente eadem ratione,& *nu.*17.limitat niſi ratio diuerſitatis probetur, quod etiam aſſerit *Ioann. Petr. Monet.tractat.de diſtribut. quotid.p.*3.*q.*4.*num.*14. per *text. in d. l. quæ de legatis, ff. de leg.* 1. Leges tamen loquẽtes de ſolemnitate adhibẽda in contractibus, vel quaſi, non extenduntur ad vltimas voluntates,nec è contra, *Peralta in l.cum pater,* §. *à filia, num.* 58. *ff.de legat.*2.quem refert *Armẽ-*

dariz

*darez in proœm. addit. ad recop. legū Nauarræ n.*175 .Et aliquando in caſibus à iure expreſſis fauorabiliores ſunt vltimę voluntates contractibus, *l.in teſtamentis, ff. de reg. iur.l.ſi cui §.ſi vinum, ff. de tritico leg. Thomas de Thomaſettis reg.*121.

126 Argumentum de contractibus ad legata validum eſt, *Menoch. de pręſumpt.lib.*4.*q.*144. *num.*10. *et q.* 199. *num.* 5. Et de contractibus ad fideicommiſſa, *idem Menoch.conſ.*97.*nu.*71.

127 Argumentum de contractibus ad delicta, & è contra valet, *l.omnem, ff. de iudic. iuncta gloſ. in l. hæres abſens, §.* 1.*ff.eod. l.* 2. *§.fin. ff. de cuſto. reo. auth. qua in prouincia, C. vbi de cri. agi opor.cap.fin.de for.compet. Euerard. in topic. legal. loco* 20. *Cantiunc. in* 10. *ſpecie loci à ſimili, Card. Tuſch. tom.*1.*lit.A.concl.* 495.*n.* 8. *et concl.*507.*n.*26.

128 Argumentum de contractu dotis ad alios contractus non valet, *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.*60.*n.*11.

129 Argumentum à contractu mutui ad contractum cenſus validum eſt, *Menoch. conſ.* 49. *num.* 16.

130 Argumentum à contrario ſenſu validum eſt *l.* 1. *§. huius rei, ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. l.qui teſtamento, §. mulier, vbi gloſ. ff. de teſtam. l.ſi procuratorem, §.ſi ignorantes, ff. mād. l.ſi quis locuples* 57.*ff. de manum. teſtā. l. conuenticula, et ibi Cin. à princip. C. de Epiſcop. et cler. l. apud antiquos* 21.*C.de furtis cap.*

qualis

qualis 25.diſt.cap.cum apoſtolica de his, quæ fiũt à prælat. Euerard. in topic.legal. loco 4. Petrus Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco à contrario ſenſu, Soccin. reg. 28. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 39. Pichard. in diſp.de mora n.132.Maſcard. de probat. concluſ. 1146.num. 3. Brunor. à Sole in locis comm. verbo argumentum, 3. Surd.de alim. tit.1.q.42. n.40. et tit. 6.q.11.n.2. et 3. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.12.num.26. Cæſar Argel. de contradictore legitimo,q. 7.n. 3. Cardin. Tuſch. tom. 1.lit. A.concl. 498.Mari. Anton.vari.lib.1. reſol. 1.num.4. Et eſt fortiſſimum,frequens, & vtiliſſimum, *Maſcard. concl.1280. n.65. Farinac. in praxi crimin.p.4. conſ.30.n.219.Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 10.num.15.* Et debet ſumi à tota oratione cum ſuis qualitatibus, ex *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.1.n.10. Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. tom.1. lib. 2. tit. 14. num. 2.* Etiam in dictis Doctorũ, vt per *Ludou. Rodolph.poſt tractat.de ſuprema, ſeu abſoluta principis poteſtate, concl. 5.n.7.*

131 Intellige argumentum hoc validum eſſe, quando contrarium non eſt expreſſum in iure, nec abſurdum aliquod reſultat *text.eſt in l. 2.C. de condit. inſert. & in cap. cum virum de regular.cap.à nobis, 2.de ſentent. excomm.Doct. in d.l. 1.ff. de officio eius cui mand. eſt iuriſd.& in d.l. conuenticula, C. de epiſc. et cler. Euerar. d.loco 4. Garc. Falcon.reg.45.Menoch. de præſumpt.lib. 3.q.93.num.5.& lib.4.q.83. num. 55.*

Fachin.

Fachin.controu.iur.lib.13.cap. 3. cum ſeqq. Valaſc. conſult. 136. num. 7. Gam. Luſit.deciſ.167. num. 8. Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt.lib.3.tit.15. num. 13.& tit.17. num.1. et 7. et d.tit.14.per totum, Brunor. à Sole in locis cõmun. verbo argumentum 3.Guter.pract.lib.3.q. 44.num.4.Surd. deciſ.75.num. 7. et conſ. 25. n. 37.Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.2.cap.28.nu.32.Morl.in empor.iur.p.1. tit.1. q.3.n.fin. et tit. 5.q.1.n.41. P.Sanch.de matrim. lib. 6. diſp. 21.n.9. Seraphin. d.priuil.1. num.6. Ignat.del Villar in ſylua reſponſ. reſp.16.cap. 3. n.10. Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ. 146. nu. 13. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ.4.n.304. Anto. Monach.Bonon.deciſ.67. n. 38. Sayr. de cenſur. lib.5.cap.18. num.18.Card.Tuſch.d.concl. 498. à n. 84. Hieron.Ferdinandez de Otero in interpret.cap. fin.de pactis, nu. 62. Etiam ad legum correctionem ſumendum eſt, quoties lex, ſtatutum, ſiue teſtatoris diſpoſitio in ſenſu directo nihil operari poſſunt, vt per *tex. in authb.ex teſtamento,iuncta l.1.C.de collat.l.dos à patre,C.ſolut.matrim.* & plures quos citat,reſoluit *Pichard.d.n.132.* Si tamen hoc argumẽtum ſumatur ex noua diſpoſitione, etiam ſi inducatur iurium correctio, validum eſt, dũmodo in ſenſu directo noua diſpoſitio non reddatur inutilis, vt per *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.3. num. 44.* vbi *num.45.* tenet, quod deſumitur etiam ex coniecturata mente teſtatoris.

132 Valet

132 Valet argumentum hoc, quando verba legis ſunt conditionalia, *Surd. d. q.* 11. *nu.* 3. Item in contractibus validum eſt, maximè quando in caſu cõtrario eſt eadem ratio, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 55. *n.* 22. *et* 23. *Tuſch. d. concl.* 498. *à n.* 11. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 51. *n.* 9. vbi *num.* 10. reſoluit procedere in contractibus, tam bonę fidei, quam ſtricti iuris, cui ſubſcribit *Euerard. d. loco* 4. vbi etiam aſſerit procedere in feudis. Deinde procedit in ſtatutis, *Portol. de conſortibus, et fideicom. legal. cap.* 36. *n.* 17. *Ceual. commun. contra comm. q.* 336. *à n.* 2. *Tuſch. d. concl.* 498. *à nu.* 38. licet aliter teneat Doctor quidam modernus, cuius opinio procedere debet, quando ex vno ſtatuto alterius correctio reſultaret ita *Portol. d. cap.* 36. *num.* 18. Intellige etiam de ſtatuto, quod diſponat in caſu non prouiſo à iure communi, ſecus verò ſi diſponat circa caſum prouiſum à iure communi, quia tunc regulariter non habet locum hoc argumentum in tali ſtatuto, ad corrigendum ius commune, vt notat *Euerard. d. loco* 4. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 185. *num.* 7. *tom.* 1. *par.* 1.

133 Non eſt tamen validum hoc argumẽtum, quando ex eo ſequitur iurium correctio, *gloſ. in cap. ſignificaſti, de foro compet. gloſ. in clem.* 1. *verbo obſeruare, de ſent. excomm. Euerard. d. loco* 4. *Hieron. Ferdinandez de Otero d. interpret. cap. fin. de pact. num.* 61. *Rota Romana*

apud

apud Farin. deciſ. 491. *nu.* 9. *tom.* 2. *p.* 1. Nec admittitur in diſpoſitione concepta negatiuè, *Cacher. Pedam. deciſ.* 69. *num* 28. *Surd. d. tit.* 6. *q* 15. *num.* 7. *& deciſ.* 185. *nu.* 24. *Franciſc. Molin. d. q.* 51. *nu.* 5. *&* 16. quamuis contrarium dicat verius *Euerard. d. loco* 4. item nec ſumitur ex verbis narratiuis legis, *gloſ. in l.* 1. *C. quando non petent. part. Brunor. à Sole d. verbo argumentum* 3. *Euerard d. loco* 4. Nec etiam procedit ex dictis Doctorum, *Carum. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 822. *num.* 6. Nec admittitur in deciſionibus Rotę, *Seraphin. deciſ.* 1342. *num.* 1. Nec procedit in materia ſtricti iuris, *Seraphin. deciſ.* 1466. *nu.* 3. Vnde non habet locum in priuilegijs per *gloſ. in cap. licet in princ. de priuil. in* 6. *Euerard. d. loco* 4. Nec valet in pactis, *Franciſc. Molin. d. q* 51. *à num.* 2. & *num.* 7. reſoluit, quod non ſumitur vbi inducta ad vnum effectum diuerſum producerent. Nec procedit, quando per illud eſſet inducenda trebellianicę, vel falcidię detractio. *Ferrer. d. gloſ.* 4. *num.* 303. Nec quando ex eo reſultaret abſonus intellectus, *Portol. d. tract. de conſortibus, & fideicomm. legal. cap.* 1. *num.* 18. *Ioſeph. de Seſſe d. deciſ.* 146. *n.* 13. *Hieron. Ferdinandez de Otero nu.* 60. *d. loco*. Deinde non procedit, quãdo in caſu contrario militat eadem, vel maior ratio, *Surd. deciſ.* 18. *num.* 24. *P. Sanch. de matrim. lib.* 9. *diſp.* 32. *num.* 11. *Molin. d. q.* 51. *num.* 8. Nec denique ſumitur in materia irregularitatis,

ex *Sayr. d. tract. de cenſur. lib. 7. cap. 5. n. 16.*

134 Argumentum á contrarijs validum eſt, *Euerard. in topic. legal. loco 75. Cantiunc. loco 13. Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap. 6. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco à contrarietate, Menoc. conſ. 89. num. 54. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 47. vbi aſſerit procedere, quo ad cognitionem, quia vno cognito contrariorum cognoſcitur, & alterum, vt in *§. 1. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris.* Et de argumento á repugnantibus, vide *Cantiunc. loco 18.*

135 Argumentum á correlatiuis validum eſt, *l. 1. C. ne liceat potentioribus, l. fin. C. de indic. viduit. tol. Euerard. in topic. legal. loco 76. Cãtiunc. loco 19. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco à correlatiuis, Menoch. conſ. 32. n. 18.* etiam in pęnalibus, *Surd. de alim. tit. 1. q. 19. num. 4.* Intellige, quando militat eadem ratio in vtroque correlatiuorum, *Farinac. in praxi crimin. p. 4. conſ. 85. nu. 74.* Si verò detur diuerſa ratio, non valet, *l. curatorem, C. de interdic. matrim. Euerard. d. loco 76. Surd. d. q. 19. num. 3. & num. 10. & q. 41. n. 4. & tit. 4. q. 44. num. 28. & deciſ. 47. num. 7. & conſ. 52. n. 62. Menoch. conſ. 1192. à nu. 15. & 21. lib. 12. P. Sanch. de matrim. lib. 6. diſp. 21. num. 9. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 26. num. 15. Luſitanus noſter Franciſc. à Souſa in repet. l. fæminæ, ff. de reg. iur. p. 1. num. 143. Anton. Monac. Bonon. deciſ. 51. n. 14. Cardin. Seraph. Rota Romana*

na deciſ. 1442.*n.*12.

136 Argumentum de crimine lęſę maieſtatis, ad crimen hæreſis non valet, ita *P.Sanch.in præcepta Decalogi lib.*2. *cap.*28. *n.* 5.

137 Argumẽtum à definitione validum eſt, *l.* 1. *§. dolum, vbi Bart.not. ff. de dolo, l. fin. iunct. gloſ. ff. de verb. ſignif. cap. dudum,* 2.*poſt princ. de elect. Euerard. in topic. legal. loco* 44. *Cantiunc. loco* 2. *Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap.* 1.*à definitione vocis, Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*1.*loco* 1. *Surd. conſ.* 304.*num.*5.*Ioan. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid.p.*1.*q.*4.*n.*4. *Thobias Nonius ad princip.inſtit.de teſtam.n.*25.

138 Argumentum de delicto in faciẽdo ad delictum in omittendo, validum non eſt, *Seraphin.de priuil.iuram.priuil.* 31.*n.* 39. Nam delictum in omittendo leuius eſt, quam in committendo, vt notatum eſt infra *lit.D.n.*17.

139 Argumentum à diſpoſitione tacita ad expreſſam valet, quando eſt eadem ratio, *l.cum quid, vbi omnes, ff. ſi cert.pet. Menoch. de præſ. lib.* 4.*q.*189. *num.* 97. nam taciti, & expreſſi idem eſt iudiciũ, vt dictum eſt infra *lit.T.n.*3.

140 Argumentum à diſpoſitione legis, ad diſpoſitionem teſtatoris validum eſt, *l. non impoſſibile, ff. de pact. l. ſeruus hac lege, ff. de manumiſ. l. ſi ita fuerit ſeruis duobus in fin. & ibi Bart. no. ff. de manum. teſtam. l. cum quidam, verſ. quemadmodum enim, C. de verbor. ſignif. Euerard. in topic. legal. loco* 52.*Cantiunc.in* 29.

Digitized by Google

ſpecie loci à ſimili, Menoch. conſ. 97. num. 24. Surd. conſ. 278. num. 9. Nam in teſtamentis ſemper voluntas teſtatoris pro lege obſeruatur, *l. 1. C. comm. de leg. l. 3. C. de liber. præt.* cum fuerit antiquiſſima lege 12.tabul. ampliſſima teſtatoribus tributa facultas, vt vti quiſque rei ſuæ legaſſet, ita ius eſſet, cuius meminit, *l. verbis legis 120. ff. de verbor. ſignif. l. 1. ff. ad leg. falcid. auth. de nupt. §. diſponat collat. 4. Iuſtin. in §. 1. inſtit. de lege falcidia, refert Pichard. ad rub. inſtit. eo tit. de lege falcidia nu. 15. & in diſp. de mora nu. 202.*

141 Argumentum à diſpoſitione ſtatuti, ad diſpoſitionem teſtamenti valet, *Cardin. Tuſc. tom. 1. lit. A. concl. 496. num. 4. Menoch. conſ. 50. num. 21. & conſ. 95. num. 84. & conſ. 150. n. 46. & de præſumpt. lib. 4. q. 83. num. 24.* vbi *nu. 25.* ſecus aſſerit, ſi non eſt eadem ratio, quamuis de ſtatuto ad teſtamentum non valere argumentum reſoluat *Cened. canon. q. 35. nu. 18.* Et è contra valet argumentum à diſpoſitione teſtatoris ad diſpoſitionem ſtatuti ex *Menoch. d. n. 21.*

142 Argumentum à diſpoſitis in teſtamento, ad codicillorum declarationem validum eſt, *Menoch. conſ. 333. n. 3. & n. 22.*

143 Argumentum à diuerſis ad diuerſa non valet, *Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 510. n. 2.* nam illatio non fit à diuerſis, vt dictum eſt infra *lit. I. n. 6.*

144 Argumentum à diuiſione validum eſt, *Ioannes*

Ioannes Appellus de ratione explicandi Dialecticam cap. 2. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco 8.

145 Argumentum de dote ad legitimã validũ eſt, *auth. res quæ, C. commun. de legat. Bart. in l. Titio centum, §. Titio genero in fin. ff. de condit. & demonſt. Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo ſine curatore num. 96. C. de in integr. reſtit. min. Thomas de Thomaſettis in florib. legũ, reg. 45.* vbi aſſerit procedere in caſibus à iure expreſſis, & vbi militat eadem ratio. Et è cõuerſo valet de legitima ad dotẽ, vt per *Cald. vbi proximè*. Dos enim ſuccedit loco legitimę, *Menoch. conſ. 8. num. 8. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 27. num. 5.*

146 Argumentum de dote ad ſtudium nõ concludit, vt per *Cardi. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 14. num. 5.* quamuis contrarium videatur colligi ex *tex. in l. aſſiduis, §. ſi quis enim, C. qui potio. in pigno, habean.* cũ cauſa ſtudij æquiparetur cauſæ dotis, ex *D. Barb. in l. 1. ff. ſol. matri. p. 7. n. 20. & num. 23. & n. 49. cum ſeq. & n. 53.*

147 Argumentum ab effectu ad cauſam validũ eſt, *l. non codicillum, C. de teſtam. cap. at ſi clerici in princip. de iudic. cap. cum ceſſante de appellat. Euerard. in topic. legal. loco 77. Cantiunc. loco 21. Ioan. Appell. de ratione explicandi Dialecticam cap. 4. de effectu, ſiue officio.*

148 Argumentum de emphyteuſi ad locationem longi temporis procedit, data rationis

paritate, ita nouiſſimè *Luſitanus noſter Benedict. Aegid. in repet. l. ex hoc iure, ff. de iuſt. & iure par. 1. cap. 9. num.* 8. Aequiparatur enim locatio longi temporis emphyteuſi, vt per *Pinel. in l. 1. p. 3. num. 64. C. de bonis mater. Valaſc. de iure emphyt. q. 29. num. 6. Sarm. lib. 3. ſelect. cap. 2. num. 31. Cardi. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 22. tit. 2. n. 55. P. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſp. 445. verſ. hinc oritur, P. Leſſi. eod. tract. lib. 2. cap. 24. dub. 1. num. 4. Ioan. Martius à Coſta in addit. ad tractat. libellorum annotat. 15. num. 9. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 1. q. 10. num. 8. Bartholamæ. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alien. cap. 2. num. 38.*

149 Argumentum de emphyteuſi ad feudum validum eſt, *Menoch. conſ. 16. num. 2.* Et è cõtra de feudo ad emphyteuſim valet, quando datur eadem ratio, & iuris regulę non repugnant, *l. 1. §. fin. iuncta gloſ. ff. ſi ager vectigal. cap. 1. §. rei autem, de inueſti. de re alie. fac. in vſi. feudo. Euerard. in topic. legal. loco 12. Cantiunc. in 2. ſpecie loci à ſimili, Tiraq. le mort p. 4. declarat. 6. num. 2. Cou. vari. lib. 2. cap. 18. num. 1. Brunor. à Sole in locis commun. verbo arguere 1. Menoch. conſ. 111. num. 59. & conſ. 129. n. 2. Surd. deciſ. 188. nu. 5. & deciſ. 290. nu. 15. & conſ. 75. nu. 13. & conſ. 208. nu. 9. & conſ. 338. num. 33. & conſ. 402. num. 24 & de alim. tit. 4. q. 10. n. 15. Valaſc. de iure emphyt. q. 39. n. 19. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.*

11. num.

11.*num.* 43. *& de nominat. emphyt. q.* 17. *n.*28. *& de renouat. emphyt. q.*9. *n.* 17. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *n.* 1. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 61. *n.*3. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 16. *n.* 18. *Melchior Phæb. Luſit. deciſ.* 13. *nu.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.*507. *n.* 34. De feudo vero ad alios contractus non valere argumentum aſſerit *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.*49. *n.*24.

150 Argumentum de emphyteuſi ad maioratũ valet, niſi detur diuerſa ratio, ita *P. Molin. de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 631. *nu.* 1. *Melchior Phæb. Luſit. deciſ.* 96. *n.*8.

151 Argumentum de emphyteuſi ad vſumfructum validum eſt, vt per *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.*18. *n.* 15. *D. Barb. in l. diuortio, §. fin. p.* 2. *n.* 49. *ff. ſolut. matrim.*

152 Argumentum ab ethymologia plurimum ad rei ipſius, de qua agitur naturam, & eſſentiam declarandã conducere ſolet, vt per *Sayr. de ſacram. in genere lib.* 1. *cap.*1. *in princ.* Ethymologia nanque veriloquium appellatur ab ethymon, quod Grçce verum dicitur ſecundum *Cic. in topic. Quintil. inſtit. lib.* 1. *Agricol. Dialectica inuent. lib.* 1. *cap.*23. & optimis exẽplis oſtendit *Fonſec. inſtit. Dialect. lib.*5. *cap.* 2. Et licitum eſt, ac validum in iure, & non dum probabile, ſed vtile, & multum frequens, *l.*2. *§. appellata, ff. ſi cert. pet. l.* 1. *ff. de furt. l.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ. l.* 1. *ff. de iuſt. & iure, l.* 1. *ff. de teſtam. l.* 1. *ff. de nouat. l.* 1. *ff. de pact. princ. inſtit.*

quibus mod. re contrah. obligat.princ. inſtit. de teſtam. Euerard. in topic. legal loco 6. Cantiun. loco 3. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.1.loco 3. Garc. Falcon. reg. 46. Thobias Nonius ad princip. inſtit. de teſtam. n. 31. *Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloſ.9.§.1. n.* 5. *Luſitanus noſter Benedict. Aegid.in repet. l.1. C.de ſacroſanc. eccleſ. p.1.in initio n.* 14. *Pichard. in diſp. de mora nu.*5. *Flamin. de confident. q.*26.*nu.* 8. *Ioan.Petr. Monet.tract. de diſtribut.quotid.par.* 1.*q.*1.*n.*7.vbi *n.*8.intelligit modo negatiuè cõcipiatur, quem ſenſum prꝑſtant etiam *Euerard. d. loco 6. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.*38. Non valet tamen, vbi repugnat communis vſus loquendi, *Euerard. vbi proxime Anton. Monach.Lucenſ. deciſ.* 13.*nu.* 53.ſed non concludere neceſſariò aſſerit *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 500. *num.* 1. De argumento ab alluſione vocabuli, quod arrideat, ſed non concludat, reſoluit *Anton. Monach.d.deciſ.* 13.*n.* 52. Et quod neque affirmatiuè,neque negatiuè neceſſario concludat probat *Thobias Nonius ad princ.inſtit.de teſtament.nu.* 30. Imò alluſionem damnant antiqui omnes, vt oſtendit *Rip.in d.l.1.nu.* 18.*ff. de acquir. poſſeſſ.* & ex *Cic. contra Stoicos Cuiac. obſeruat. lib.* 1. *cap.*37. Et argumentum à vi verbi validum eſſe notari ſolet,vt per *Mandoſ.ad regul. Cancel.reg.*2.*q.*5.*n.*5. *Pichard in diſp. de mora n.* 5. quod vtique negatiuè omninò eſt efficax, non affirmatiuè, niſi ratio inuentionis

nis vocabuli aliud inducat, aut ab eo, quod olim, & frequentius obſeruatur deductum ſit ex eod. *Pichard. in §.1.nu.11. inſtit.de tutel.*

153 Argumentum de exhæredatione ad inſtitutionem non valet, ita *Luſitanus noſter Emmanuel Figueira de Negreiros in introduct. vltimarum voluntatum lib.2.cap.5.n.9.*

154 Argumentũ ab experientia validũ eſt, *Sur. conſ.132.n.23.* Experientia.n.eſt oĩum rerũ mater, & magiſtra, vt infra notatũ eſt *lit.E.n. 29.*

155 Argumentum de falcidia ad trebellianicam, & è contra in iure admittitur, *l. Marcellus verſ.quod autem, ff. ad Trebel.l. iubemus, C.eod.l.1.ff.de legat.1. Euerard.in top.legal.loco 16. Cantiunc.in 6. ſpecie loci à ſimili Ferr.in cõſtit. Cathalon. gloſ.4.n. 31.* Appellatione enim falcidię, trebellianica quoque continetur, ex *tex.in l.in quartam, & ibi doct.ff.ad leg.falcid.*

156 Argumentum de feudis ad maioratum confici poteſt, *Gam. Luſit.deciſ.51.num.5.* Non eſſe tamen validum, niſi in feudis ſit expreſſum aliquod ius commune dicit *Molin. de primog. lib. 1. cap. 7. à princ. & num.5.* Vel niſi detur eadem ratio, & iuris regulę non repugnent, de quo etiam *Cou.lib.2.vari.cap.18.n.1.*

157 Argumentum à feudo ad regnum valet, *Molin. de primog. lib.1.cap.7.n. 1. Alex. Rauden.de ſucceſſ.Regni Portugal.reſp.2. n.96.*

158 Argumentum de feudo ad ius patronatus validum eſt, vt per *Aloyſ. Ricci.in praxi rerum fori.eccleſ. deciſ. 199. num. 223. & deciſ. 220.n. 119. in*

319. *in* 1.*edit.* & *reſolut.* 181.*nu.*4.*in* 2.*edit.*quo ad modum ſuccedendi, vt poſt *Card. in clem. pluries col.fin. de iure patr. tenent* Lambert. *lib.* 1.*art.*8. *q.* 3. *princip.* 1. *p.* & *Decian. conſ.* 32. *num.*12.*lib.* 1. Et è conuerſo de iure patronatus ad feudum, *Menoch. conſ.* 161. *num.*43.

159 Argumentum de feudo ad fideicommiſsũ valet, *Menoch. conſ.* 89.*num.* 65. & *conſ.* 116. *num.*29. *et conſ.* 124. *num.* 39.*et conſ.* 161.*nu.* 40. *et conſ.* 315. *num.* 38. vbi limitat. Et è cõtra à fideicommiſſo ad feudum, *Menoch.conſil.* 16.*num.*3. *et conſ.*104.*num.*60. *et conſ.*400. *num.*42. *Surd.conſ.* 427. *num.* 37.

160 Argumentum à fideicommiſſo ad maioratum valet, *Peralt. in l.* 3. *§.qui fideicommiſſa, num.* 91. *ad fin.ff. de hæred.inſtit.Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *Valaſc. de iure emphyt. q.* 50. *num.* 29. Fideicommiſſum enim familię relictum in omnibus fere aſſimilatur maioratui tanquam ſanguinis ſucceſſioni, vt ex omnibus Hiſpanis doct. tradit explicans *Molin.vbi proximè*, & alij, vt per *Ioann.Garſi. de expenſis cap.* 16. *num.*3.*in fine.*

161 Argumentum de fideicommiſſo ad regnũ, vel aliam ſucceſſionem debitam ex cauſa neceſſaria valet, vt per *Alex. Rauden. de ſucceſſ. regni Portugal. reſp.*2.*num.*36.

162 Argumentum de fructuario ad emphyteutam validum eſt, vt per *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 18. *num.* 15. *D.Barb.in l.diuortio in princip. p.* 2. *n.* 19.*ff. ſolut. matrim. Valaſc.*

laſc. de partit. cap. 31. *num.* 8. *et* 9.
163 Argumentum à gabella ad laudemium valet, *Doct. in l. ab emptione, ff. de pact. Surd. deciſ.* 31. *num.* 10. *Stephan. Gratian. diſcept. foren. cap.* 180. *num.* 10.
164 Argumentum de genere ad ſpeciem validum eſt, *l.* 1. *ff. ſi cert. pet. Euerard. in topic. legal. loco* 6. *Cantiunc. loco* 7. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legal. lib.* 1. *loco* 7. Valet tamen affirmatiuè prædicamentaliter, non illatiuè, ex *Ludou. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 51. *num.* 22. Et quod valeat negatiuè ſumptu, non verò affirmatiuè reſoluit *Thobias Nonius ad princip. inſtit. de teſtam. num.* 32. Et è contra de ſpecie ad genus valet argumentum, *Euerard. loco* 7. *Cantiunc. loco* 8. *Gammar. loco* 8.
165 Argumentum ab impoſſibili validum eſt, *l. ſi deceſſerit, ff. qui ſatiſd. cog. Euerard. in top. legal. loco* 78. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 1. *loco* 16. *Menoch. conſ.* 332. *n.* 10. *& conſ.* 339. *num.* 8.
166 Argumētum ab incluſione vnius ad excluſionem alterius valet, *Menoch. conſ.* 14. *num.* 14. *& conſ.* 98. *nu.* 76. nam incluſio vnius eſt excluſio alterius, vt notatum eſt infra *lit. I. n.* 17. Non procedit, vt abſurdum euitetur, *Menoch. conſ.* 82. *n.* 49.
167 Argumentum ab inconuenienti eſt efficax, vt per *Euerard in topi. legal. loco* 92. *Marc. Anton. Genu. in pract. eccleſ. q.* 160.
168 Argumentum de iudicjis ad vltimas voluntates

luntates validum eſt, *l.qui teſtamento, §. quæcunque verſ. in omnibus, ff.de teſtam. Cantiunc. in topic. legal. in* 11. *ſpecie loci à ſimili, Menoch. conſ.* 162. *num.* 10. *Cald. Pereira de empt. cap.* 9. *nu.* 14. Et è contra ab vltimis voluntatibus ad iudicia, *l.* 2. *§.* 1. *ff. de tutel. diuiden. Cantiunc. vbi proximè. Cardin. Tuſch. to.* 1. *lit. A. concl.* 507. *nu.* 3. *Euerard. in topic. loco* 21. vbi intelligit ſi formetur affirmatiuè rationem adducens, quia quod poteſt teſtator, poteſt & iudex, ex *text. in l. non eſt mirũ, & ibi Bart. ff. de pign. act. l. ſolent, vbi gloſ. & Bartol. ff. de alim. & cib. leg. l. ſeruus hac lege, ff. de manumiſs.*

169 Argumentum de iudicijs ad arbitria valet, *l.* 1. *ff. de arbitr. Cantiunc. in topic. legal. in* 1. *ſpecie loci à ſimili, Euerard. loco à iudicijs ad arbitria.*

170 Argumẽtum à iuriſdictione temporali ad terminos eccleſiarum non procedit nouiſſ. *Rota Romana apud. Farin. deciſ.* 441. *n.* 8. *Card. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 1022. *n.* 17.

171 Argumentum de iuriſdictione territorij ad dominium rerum particularium non valet *Sbrozz. de Vicario Epiſcopi q* 55. *nu.* 28. *Narbona de appellat vicarij ad epiſcopum p.* 1. *n.* 92. *nouiſſima Rota Romana apud Farin. deciſ* 696.

172 Argumentum de legato ad donationem validum eſt, quia legatum eſt quędam donatio, *l. legatum* 116. *ff. de legat.* 1. *§.* 1. *inſtit. de legat. Gilbert. Coſtan. lib.* 1. *quaſt. capit.* 14. *à princip.*

princip, Gom. vari. tom. 1.*cap.* 12.*nu.*3, *Donel. comment. iur, ciuil lib.* 8. *cap* 1, *Cardin, Mantic.de coniect.vltim. volunt, lib.* 1. *tit.*4.*n* 9.*Cardin.Tuſcb.tom.*1.*lit. A.concl.*495. *n.*3. & *concl.* 511, *num.* 4, *Mari, Antonin. vari. lib.*1.*reſol.*59. *num.* 5,

173 Argumentum à legato ad beneficium valet, *l. legatum, ff. de legat.*2.*cap, quia diuerſitatem, de conceſs. preben, Card.Tuſcb, tom.*1, *lit. A concl.*506. *n,*3,

174 Argumentum de legato libertatis ad legatum pię cauſę validum eſt, *Menoch, de præſumpt.lib.*4.*q.*116, *n,*31,

175 Argumentum de legibus communib. Romanis ad ordinationem ſucceſſionis regnorũ valet, *Alex. Rauden. de ſucceſſ, regni Portugal. reſp.* 2.*nu.*63.& 64,

176 Argumentum de legitima ad debitum ex ſtatuto validum eſt, vt per *Surd. deciſ.*119.*n.*7.

177 Argumentum de legitimatione ad adoptionem valet, *not. in l. in adoptionem la* 1. *C. de adopt,* & *in l.*1.*ff. ad municip, reſoluunt Gom. l.*9. *Tauri nu.*62, *verſ. ſecundo, Surd. conſ.*317. *nu.*33. *D.Barb. in l. quæ dotis nu.* 164.*ff. ſolut. matrimon,*

178 Argumentum de libertate ad legitimationem validum eſt, vt per *Tiraq.in l.ſi vnquã verbo donatione largitus num,* 287. *C, de reuocandis donat,*

179 Argumentum de libertate ad pias cauſas, & è contra procedit, *l.* 1. *§. ſin autem*, *C. de com.*

com. ſeruo manum. l. contra, C. *de teſtam. manum. l. cum inter*, C. *de fideicom. libert. l.* 2. *tit.* 22. *p.* 4. *& ibi Gregor. & in l.* 3. *verbo raſon, tit.* 12. *part.* 5. *Euerard. in topic. legal. loco* 23. *Cantiunc. in* 13. *ſpecie loci à ſimili, Surd. de alimen. tit.* 8. *priuil.* 17. *num.* 4. *Tiraq. de priuil. piæ cauſæ in præfat. verſ. item legatum libertatis pag.* 15. *& priuil.* 9. *ad fin. & in l. ſi vnquã, verbo donatione largitus num.* 269. *& nu.* 329. *C. de reuocandis donat. & de iure mariti, gloſ.* 8. *num.* 166. *Benedict. Aegid. in repet. l.* 1. *C. de ſacroſanct. eccleſ. p.* 3. *§.* 2. *num.* 16. *& p.* 5. *§.* 3. *num.* 2. *verſ. cuius tex. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 507. *nu.* 32.

180 Argumentum à locatione ad ſocietatem non valet, vt per *Menoch. conſ.* 122. *n.* 80.

181 Argumentum de loco ad perſonam, & è contra validum eſt, *l.* 1. *§. offilius, ff. ne quis eum qui in ius voc. eſt vi exi. iunc. l.* 2. *eo tit. cap. peruenit iunct. capit. cum eccleſia, de immunit. eccleſ. Euerard. in topic. legal. loco* 41. *Cantiunc. in* 28. *ſpecie loci à ſimili, Card. Tuſc. tom.* 1. *lit. A. concl.* 505. *n.* 3.

182 Argumentum de loco ad tempus valet, *l. vinum, vbi Bart. n.* 2. *ff. ſi cert. pet. Iaſ. in l. admonendi nu.* 201. *ff. de iure iur. Euerard. in topic. legal. loco* 48. *Mari. Anton. vari. lib.* 2. *reſol.* 40. *nu.* 8. *& lib.* 3. *reſol. fin. num.* 6. *Menoch. conſ.* 132. *num.* 12. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 2. *n.* 148. *D. Barb. in l. hæres abſens in princip. nu.* 169. *ff. de iudic. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit.*

A. concl.

A. concl. 505. Non valet tamen, vbi ſubeſt ratio diuerſitatis, *Iaſ. in l. etſi inutiliter n.* 10. *C. de fideicom.* quem citat *Mari. Anton. d. reſol. fin. n.* 7. Et è conuerſo de tempore ad locum validum eſt, *d. l. vinum, & ibi Bart. l. ratio, §. ſi per venditorem, vbi etiam Bart. ff. de action. empt. Euerard. d. loco* 40. *Cantiunc. in* 27. *ſpecie loci à ſimili, Surd. conſ.* 270. *num.* 14. *Farinac. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 34. *n.* 171. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 128. *n.* 8. *Cardin. Tuſch. d. concl.* 505. *& concl.* 507. *n.* 24. *Barb. vbi proxime, Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 30. *num.* 6.

183 Argumentum de maioratu ad regnum validum eſt, vt per *Mol. de primog. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 17. *Alex. Rauden. de ſucceſſ. regni Portugal. reſp.* 2. *num.* 114. Et è contra de regno ad maioratū ex multis citatis per *Cabed. Luſit. deciſ.* 51. *num.* 9. *p.* 2. quibus adde *Alexan. Rauden. vbi proximè.*

184 Argumentum de maioratu ad vſumfructū valet, vt per *Molin. de primog. lib.* 1. *cap.* 7. *nu.* 1. *Gam. Luſit. deciſ.* 350. *n.* 1.

185 Argumentum de maiori ad minus validū eſt, *l. in ſuis in fin. ff. de lib. & poſthu. l. nec in ea* 22. *ff. de adulter. auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccleſ. cap. ſi ergo* 8. *q.* 1. *cap. ſi Paulus, & ibi gloſ.* 32. *q.* 5. *cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi, Euerard. in topic. legal. loco* 66. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco à maiori ad minus, Roland. conſ.* 15. *nu.* 41.

volum.

volum.1. Aym. conſ. 290. num. 7. & conſ. 326. num. 10. Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 13. num. 19. & de confident. q. 20. num. 4. Ceual. commun. contra com. q. 780. num. 205. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 2. num. 24. P. Sanch. cum ab eo citatis de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 21. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 60. num. 109. Si enim id, de quo magis videtur ineſſe, non ineſt, ergo nec id, de quo minus, vt tradit *Ariſtot. topic. lib. 2. cap. 2.* Intellige, quando ſumitur negatiuè, non affirmatiuè, vt per *Sura. de alim. tit. 9. q. 1. num. 11. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 53. Ignat. del Villar in ſylua reſp. reſp. 16. cap. 4. n. 4. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl.* 501. vbi *num.* 10. declarat, quod valet affirmatiuè, quando maius, & minus ſunt eiuſdem qualitatis, ſecus ſi diuerſæ. Et validum eſt in ſtatutis, & etiam in correctorijs, quando verba poſſunt trahi ad caſum, in quo concludit maioritas, vel paritas rationis, ita *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 64. num. 26. & 27. Flamin. d. q. 20. num. 6.* vbi *num. 5.* aſſerit locum habere etiam in materia odioſa. Non valet tamen in mandatis, *Tiraq. in l. ſi vnquam, verbo libertis nu. 59. C. de reuoc. donat. Nau. de reddit. eccleſ. q. 3. monitu* 10. *num.* 2. Nec habet locum in diſpenſationibus, vt per *Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 8. §. 8. num. 11. Molin. de primog. lib. 5. cap. 4. nu. 48. & ſeq. Nau. vbi proximè, Brunor. à Sole in locis. commun. verbo diſpenſationes ſunt odioſæ,*

Surd.

Surd. deciſ. 268. *num.* 20. *&* 21. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 21. *num.* 65. *Guter. canon. lib.* 2. *cap.* 15. *nu.* 124. *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 29. *n.* 12. *P. Molin. de iuſtit. tom.* 3. *tract.* 2. *diſp.* 591. *num.* 2. Sanch. *d. diſp.* 1. *num.* 32. *& diſp.* 24. *num.* 17. Diſpenſatio enim eſt odioſa, & ſtrictam recipit interpretationem, *cap.* 1. *in fin. de filijs presbyter. in* 6. *cap quod dilectio, de conſanguin. & affin. Matienſ. l.* 10. *gloſ.* 1. *num.* 7. *tit.* 8. *lib.* 5. *noue recop. Girond. de priuil. ſeu exempt. explicat. num.* 1111. *Mari. Anton. vari. lib.* 3. *reſol.* 2. *num.* 18. *&* 21. *& lib.* 1. *reſol.* 19. *num.* 14. Et è conuerſo de minori ad maius validum, & receptiſſimum eſt argumentum, *d. auth. multo magis Euerard. loco* 65. *Gammar. loco à minori ad maius, eod. lib.* 2. *Surd. deciſ.* 254. *num.* 15. *& d. q.* 1. *num.* 12. *Thomas de Thomaſettis reg.* 52. *Farin. d. p.* 4. *conſ.* 65. *num.* 84. Et valet negatiuè ſumptum, *Surd. conſ.* 453. *num.* 18. Ac locum habet in delictis, *Maſcard. de probat. concl.* 1253. *num.* 2. ſi affirmatiuè concipiatur, ex eod. *Farin. p.* 1. *q.* 24. *num.* 10. Non habet tamen locum in mandatis, vt per *Tiraquell. vbi ſupra*.

186 Argumentum à maioritate, vel paritatè rationis, validum eſt, *Surd. conſ.* 383. *n.* 14. etiam in correctoris ad declarandum dubiũ, non ad extendendum diſpoſitionem, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 64. *à num.* 35. *Caſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 204.

Non procedit tamen in ſtatutis, *Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 65. num. 123.* quando ratio non eſt expreſſa, *idem Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 66. num. 20.* Nec in pœnalibus, ex *Nicol. Garc. de benefic. p. 11. cap. 10. n. 206.* Nec denique procedit in priuilegijs, ex *tex. in l. quod verò, iunc. l. ius ſingulare, ff. de legi. cap. porro, de priuil. cap. quæ a iure, de reg. iur. lib. 6. P. Ioan. de Salas tract. de legib. diſp. 17. §. 6. & 8. P. Suar. eod. tract. lib. 8. capit. 28. à num. 11. cum ſeqq. & alij, de quibus P. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. à n. 31. cum ſeqq.* quibus adde *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 14. num. 11.* vbi *n. 12.* aſſerit, quod priuilegium extenditur, quando alias redderetur inutile, per *cap. in his, de priuil.* & *num. 13.* vel quando derogaret ſpeciali ſtatuto, & res reduceretur ad ius commune, per *gloſ. in cap. ſtatutum, verſ. numerādum, de praben. in 6.* & *num. 14.* vel quando priuilegium contra ius iure ſuadente cōceditur, & *num. 15.* aut quotieſcunque conſtaret de mente principis volentis prę̨iudicare tertio.

187 Argumentum à mandato procuratorio ad mandatum iuriſdictionis valet, vt per *Menoch. de præſumpt. lib. 2. q. 18. n. 32.*

188 Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale validum eſt, *auth. niſi rogati, vbi notat. C. ad Trebel. cap. cum inter canonicos, de elec. cap. pen. & vlt. de translatione prælati, Euerar. in topic. loco 33. Cantiunc. in 23. ſpecie loci à ſimili,*

mili, Hyppol. ſing. 215. incipit validum eſt. Thomas de Thomaſettis in floribus legum regul. 51. Gom. l. 29. Tauri nu. 14. Vincent. de Franch. Neapol deciſ. 46. n. 2. p. 1. Viui. Neapol. deciſ. 255. num. 39. lib. 2. Sarm. de reddit. par. 4. c. 6. nu. 11. Palat. in repet. cap. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor. §. 11. num. 3. Boer. deciſ. 1. nu. 18. Menchaq. illuſtr. cap. 35. nu. 20. Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 83. nu. 21. & q. 189. nu. 90. & conſ. 245. nu. 8. Guter. in repetit. cap. quamuis pactum, verbo dum nuptui tradebatur nu. 1. de pact. lib. 6. Benedict. Aegid. in repet. l. Titia p. 1. num. 53. ff. de condit. & demonſtrat. & in repet. l. 1. C. de ſacroſanc. eccleſ. p. 4. §. 2. num. 20. Marc. Anton. Genuen. in pract. eccleſ. q. 138. num. 2. & q. 261. nu. 2. & q. 778. nu. 2. Cened. canon. q. 35. n. 2. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. different. 3. num. 20. & different. 7. nu. 69. & lib. 3. q. 99. n. 2. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 506. num. 2. & concl. 507. nu. 18. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 171. nu. 2. & deciſ. 45. n. 24. & num. 51. vbi dicit non procedere in odium tertij.

189 Argumentum de milite armato ad aduocatum valet, in pœnalibus tamen, & odioſis non procedit, ita *Luſitanus noſter Benedic. Aegid. tract. de iure, & priuil. honeſtatis art. 8. n. 28.* Nam aduocati militibus, ſeu equitibus æquiparantur, vt enim hi armis, ita legibus illi hominum vitas defendere dicuntur, *text. eſt in l. aduocati, C. de aduocat. diuerſ. iudic. re-*

ſoluunt Caſſan. in catal. gloria mundi p.7. conſid. 28. Tiraq. de nobilit. cap. 29. à nu. 11. Matienc. in dialogo relatoris p.1. cap. 9. n. 4. Ioan. Garſ. de nobilit. gloſ. 35. n. 10. Baec. de inope debitore cap. 16. à nu. 148. Sayr. in claui regia lib. 12. cap. 22. Bernard. Græu. ad pract. cam. imper. lib. 1. concl. 43. nu. 7. Camill. Borrell. in ſum. deciſ. tit. 65. nu. 20. & 21. Mendez à Caſtro in praxi Luſitaniæ lib. 1. cap. 3. n. 27.

190 Argumentum de milite armatę militię ad militem cœleſtis militię recipitur, & valet, *gloſ. & doct. in l. miles in princip. ff. de re iud. gloſ. in l. milites, C. locati cap. degradatio de pœn. lib. 6. Euerard. in topic. loco 22. Cantiunc. in 12. ſpecie loci à ſimili, Melchior Phœb. Luſit. deciſ. 88. n. 3. Benedict. Aegid. in repet. l. 1. C. de ſacroſanc. eccleſ. p. 2. §. 1. num. 16.* vbi *nu. 22.* idem aſſerit in exorbitantibus, & *n. ſeq.* quod procedit in caſibus eandem rationem habentibus. Non intelligitur in clerico minorum ordinum, nec quando diſſimilis ratio inter vtrumque reperitur, vt per eundē *Aegid. tract. de iure, & priuil. honeſtatis art. 8. n. 27.*

191 Argumentum de morte ciuili ad naturalem validum eſt in caſibus à iure expreſſis, in quibus eundem operatur effectum, vel quando militat eadem ratio, vel mens diſponentis ita ſuadet, *tex. in l. Deo nobis fin. C. de epiſcop. & cler. gloſ. in cap. placuit, verbo mortuus 16. q. 1. & in cap. ſuſceptum in verſ. non morte de reſcript. in 6. Alex. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum,*

tantum, num. 2. ff. de liber. & poſth. vbi Luſitanus noſter Emmanuel à Coſta p. 2. n. 13. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 4. §. 4. Xuar. allegat. 20. nu. 20. Pelaez de maiorat. p. 2. q. 3. n. 36. Boer. deciſ. 323. nu. 6. Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. nu. 94. Menchaq. de ſucceſſ. creat. §. 21. nu. 172. verſ. eſt tamen, Sebaſtian. Medic. in tract. mors omnia ſoluit, p. 1. nu. 47. Menoch. conſ. 388. num. 23. & conſ. 980. lib. 10. Anton. Robert. lib. 4. rerum iudicat. cap. 16. Alexand. Trentaſinq; de ſubſtit. p. 4. cap. 6. nu. 4. Auend. l. 4. Tauri gloſ. 4. num. 2. & 3. Craſſ. §. fideicommiſſum q. 41. in fine, Honded. conſ. 62. vol. 1. Alexand. Rauden. de annalogis lib. 1. cap. 34. num. 319. & num. 320. Guter. canon. lib. 2. capit. 1. num. 44. & num. 60. cum ſeqq. & prac. lib. 3. q. 71. num. 10. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 12. num. 35. Camil. Gallin. de verb. ſignif. lib. 3. cap. 20. num. 34. Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 4. num. 6. & lib. 9. q. 22. num. 2. Ceual. commun. contra com. q. 63. num. 1. Doct. Barb. in l. 2. p. 1. num. 154. ff. ſolut. matrim. Fr. Emman. Roder. quæſt. regular. tom. 2. q. 78. artic. 12. verſ. nec minus, Surd. conſ. 90. nu. 23. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 5. proœm. nu. 26. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. M. concl. 393. à princip. & præcipuè num. 24. & 25. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 44. num. 2. cum multis ſeqq. Bernard. Grau. ad pract. cam. imper. lib. 2. concluſ. 14. conſid. 1. num. 1. Aloyſ. Ricci. in collec. deciſ. p. 3. collect. 531. Stephan. Gratian. diſcep. 1

 forenſ.

forenſ. cap. 102. *num.* 7. *Cald. Pereira de empt. cap.* 15. *num.* 34. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 240. *num.* 7. *tom.* 1. *p.* 1. *latè, & eleganter Caſtil. quotid. lib.* 1. *de vſufructu, cap.* 64. *num.* 2. *& cap.* 67. *num.* 18. *& lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 23. *cum multis ſeqq.* An autem mortis appellatione ſimpliciter veniat mors ciuilis, ſicut naturalis? queſtio eſt, quam doct. *tractant in d.* §. *& quid ſi tantum, vbi Crot. num.* 5. *cum ſeqq. Ioan. Corraſ. num.*7. *et* 9. *Lancelot. Galeaul.à num.* 7. *Ioan. Bolognet. num.* 57. *cum multis ſeqq. Fortun. Garc. à nu.* 40. *vſque ad num.* 54. *Luſitan. Coſt. à num.* 7. *Sarmi. à num.* 41. *Succin.iuni. à num.* 13. *vide tamen Carol.Tapiam in auth. ingreſſi C. de ſacroſ. eccleſ. verbo ſua, cap.* 17. *Petr.Loriot.de iuris apicib.tract.* 5. *de morte axi.* 1.2.*&* 3. *Menoch. d. conſ.* 388.*num.* 23. *et conſ.* 536. *nu.* 4. *et* 5. *Pachin. lib.* 1. *controuer. cap.* 45.*Surd. d. conſ.* 90. *Garc. reg.* 456. *Guter. d. cap.* 1. *à nu.* 37. *et d. q.* 71. *num.* 10. *Matienſ. l.* 3.*gloſ.* 2. *tit.* 4. *lib.* 5. *recopil.Medic. d. p.*1. *à nu.*22. *Camil. Gallin. d. cap.* 20.*à num.* 33. *Spin. gloſ.*13. *princip. à num.* 32. *et gloſ.* 27. *à num.*24. *Peregr. de fideicom. art.* 28. *num.* 62. *et ſeq. et de iure fiſci tit. de deportatis, num.* 21. *Anton. Fab. lib.* 9. *coniect. cap.* 3. *Tuſch.d.lit.M. concl.*394. plures doct. refert hanc quæſtionem eleganter examinans *Caſtil. d. cap.* 12. *num.* 2. *cum multis ſeqq.*

192 Argumentũ de operis libertorum ad feuda de-

da deducitur, ita *Card. Mantic. de tacitis, et ambiguis conuent. tom. 2. lib. 23. tit. 30. n. 8. & 21.* Valet enim argumentum de liberto ad vaſſallum, vt per *Euerard. in topic. loco 59.*

193 Argumentum ab oppoſitis validum eſt, *Euerard. in topic. legal. loco 75. Maſcard. de probat. concl. 312. num. 17. Menoch. conſ. 97. num. 67. et conſ. 147. num. 47.* Non valet tamen vbi datur diuerſa ratio, *Surd. conſ. 450. num. 40.*

194 Argumentum ab ordine litterę validum eſt, *l. quoties, ff. de vſufr. Euerard. in topic. legal. loco 1. et loco 57. Cantiunc. loco 10. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco 5. Burg. de Paz. conſ. 43. num. 32. Mandoſ. ad regul. Cancel. reg. 16. q. 48. nu. 2. Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom. 1. circa finem in miſcellan. num. 2.* Et frequens in iure eſt, vt per *Benedict. Aegid. tract. de iure, et priuil. honeſtatis in initio num 5.* Non procedit tamen, vbi ordo litterę non concurrit cum intentione, ex *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 24. num. 2.* Vide ad ornatum huius argumen. notata infra lit. *O. num. 16. cum ſeqq.*

195 Argumentum de pacto ad ſtatutum validum eſt, *l. fin. in fine, C. de fideiuſſor. Euerard. in topic. legal. loco 89. Maſcard. de probat. concluſ. 1157. num. 46. Menoch. conſ. 4. num. 7. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. nu. 29. et conſ. 85. n. 30. et conſ. 220. num. 7. et conſ. 260. num. 14. et conſ. 401. num. 7. et deciſ. 160. num. 17. no-*

forenſ. cap. 102. *num.* 7. *Cald. Pereira de empt. cap.* 15. *num.* 34. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 240. *num.* 7. *tom.* 1. *p.* 1. *latè, & eleganter Caſtil. quotid. lib.* 1. *de vſufructu, cap.* 64. *num.* 2. *& cap.* 67. *num.* 18. *& lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 23. *cum multis ſeqq.* An autem mortis appellatione ſimpliciter veniat mors ciuilis, ſicut naturalis? queſtio eſt, quam doct. *tractant in d. §. & quid ſi tantum, vbi Crot. num.* 5. *cum ſeqq. Ioan. Corraſ. num.* 7. *et* 9. *Lancelot. Galeaul. à num.* 7. *Ioan. Bolognet. num.* 57. *cum multis ſeqq. Fortun. Garc. à nu.* 40. *vſque ad num.* 54. *Luſitan. Coſt. à num.* 7. *Sarmi. à num.* 41. *Succin. iuni. à num.* 13. *vide tamen Carol. Tapiam in auth. ingreſſi C. de ſacroſ. eccleſ. verbo ſua, cap.* 17. *Petr. Loriot. de iuris apicib. tract.* 5. *de morte axi.* 1. 2. *&* 3. *Menoch. d. conſ.* 388. *num.* 23. *et conſ.* 536. *nu.* 4. *et* 5. *Facbin. lib.* 1. *controuer. cap.* 45. *Surd. d. conſ.* 90. *Garc. reg.* 456. *Guter. d. cap.* 1. *à nu.* 37. *et d. q.* 71. *num.* 10. *Matienſ. l.* 3. *gloſ.* 2. *tit.* 4. *lib.* 5. *recopil. Medic. d. p.* 1. *à nu.* 22. *Camil. Gallin. d. cap.* 20. *à num.* 33. *Spin. gloſ.* 13. *princip. à num.* 32. *et gloſ.* 27. *à num.* 24. *Peregr. de fideicom. art.* 28. *num.* 62. *et ſeq. et de iure fiſci tit. de deportatis, num.* 21. *Anton. Fab. lib.* 9. *coniect. cap.* 3. *Tuſch. d. lit. M. concl.* 394. plures doct. refert hanc quæſtionem eleganter examinans *Caſtil. d. cap.* 12. *num.* 2. *cum multis ſeqq.*

192 Argumentū de operis libertorum ad feu-

da deducitur, ita *Card. Mantic. de tacitis, et ambiguis conuent. tom. 2. lib. 23. tit. 30. n. 8. &* 21. Valet enim argumentum de liberto ad vaſſallum, vt per *Euerard. in topic. loco 59.*

193 Argumentum ab oppoſitis validum eſt, *Euerard. in topic. legal. loco 75. Maſcard. de probat. concl. 312. num. 17. Menoch. conſ. 97. num. 67. et conſ. 147. num. 47.* Non valet tamen vbi datur diuerſa ratio, *Surd. conſ. 450. num. 40.*

194 Argumentum ab ordine litterę validum eſt, *l. quoties, ff. de vſufr. Euerard. in topic. legal. loco 1. et loco 57. Cantiunc. loco 10. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco 5. Burg. de Paz. conſ. 43. num. 32. Mandoſ. ad regul. Cancel. reg. 16. q. 48. nu. 2. Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom. 1. circa finem in miſcellan. num. 2.* Et frequens in iure eſt, vt per *Benedict. Aegid. tract. de iure, et priuil. honeſtatis in initio num 5.* Non procedit tamen, vbi ordo litterę non concurrit cum intentione, ex *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 24. num. 2.* Vide ad ornatum huius argumen. notata infra lit. O. *num. 16. cum ſeqq.*

195 Argumentum de pacto ad ſtatutum validum eſt, *l. fin. in fine, C. de fideiuſſor. Euerard. in topic. legal. loco 89. Maſcard. de probat. concluſ. 1157. num. 46. Menoch. conſ. 4. num. 7. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. nu. 29. et conſ. 85. n. 30. et conſ. 220. num. 7. et conſ. 260. num. 14. et conſ. 401. num. 7. et deciſ. 160. num. 17. nouiſſ.*

uiſſ. Rota Romana apud Farin. deciſ. 256.*num.* 8. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.*44.*n.* 2. *Cardin. Tuſch tom.* 1. *lit. A. concl.* 497.*num.* 4. Procedit ſolum affirmatiuè, & non negatiuè, ita *Cardin. Mantic. de tacitis, et ambiguis conuentio. tom.* 2. *lib.* 18. *tit.* 6. *num.* 21. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 300. *num.*20. quamuis procedere non ſolum in affirmatiuo, ſed etiam in negatiuo argumento aſſerat *Tuſch. d. num.* 4. Non valet, quando agitur de preiudicando tertio, vt per *Surd. d. conſ.* 85. *num.* 30. Et è contra valet argumentum de ſtatuto ad pactum, ex *Menoch. conſ.*335. *num.* 34. *Stephan. Gratian. cap.* 348.*n.*28.

196 Argumentum de pacto ad legem non valet, *l. non impoſſibile, ff. de pactis, Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 510. *num.* 18. Valet tamen quando bene formatur, vt per *Euerard. in topic. legal. loco* 89. Et è conuerſo validum eſt argumentum de lege ad pactum, *l.* 1. *§. ſi conueniat, ff. depoſiti, l. contractus, ff. de regul. iur. cap. contractus, eod. tit. in* 6. Quicquid enim poteſt fieri per pactum, poteſt etiam fieri per legem, *l. fin. vbi Bart. et Bald. C. de fideiuſſor. gloſ. in cap.* 2. *verbo officiali in fine de conſuetudine lib.* 6. cum ſimilibus infra notatis *lit. P. num.* 1.

197 Argumentum de pacto ad conſuetudinē, & è contra validum eſt, *l. non impoſſibile, ff. de pactis, Euerard. in topic. legal. loco* 89. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, num.*6.

*num.6.verſ. & quod minor, C.de integ.reſtitut. minor. Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap.*88. *nu.* 20. *cum ſeqq.* Nam conſuetudo habet vim pacti, imo eſt fortior pacto, vt per *Farin.in praxi crimin.p. 6. q.*175.*Gonzal. ad reg.*8.*Cãcel. gloſ.*33. *num.* 4. Et facere poteſt quicquid agere valet pactum, *Afflict. Neapol.deciſ.*91.*n.* 9.*& deiſ.*258.*n.*2.quod intellige verum eſſe affirmatiuè, non negatiuè, ex *Cardin. Tuſch.tom.* 2. *lit.* C. *concl.* 807.

198 Argumentum de pacto ad præſcriptionem valet, vt per *Surd. deciſ.* 236. *n.* 9. Quicquid enim poteſt pacto acquiri, poteſt & pręſcriptione, vt notatum eſt infra *lit. P. n.*2.

199 Argumentum de poſſibili ad eſſe non procedit, vt tradit *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 71.*n.*17.

200 Argumentum de potentia ad actum non valet, vt per *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 23. *n.* 9. In materia tamen iuriſdictionis, & iurium incorporalium validum eſt, vt reſoluit *Ioſeph.de Seſſe tract. de inhibitio.cap.* 30. *num.* 209.

201 Argumentum de præſentatione ad eccleſiam, ad nominationem emphyteuſis non procedit, ita notat *Luſitan noſter Benedict. Aegid. in repet. l.* 1.*C. de ſacroſan. eccleſ.p.*1. *§.*2. *num.*20.*&* 21.

202 Argumentum à pręſenti ad præteritum non concludit, vt conſtat ex *nouiſſ. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 524. *nu.* 7. Et non valet in

let in his,quorũ facies eſt tempore mutabilis, ex *Cardin.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1075. *n.* 7. Valet tamen, quando ſtatus pręſens conuenire poteſt cum origine rei, temporeque præterito, vt per *Menoch. conſ.* 374.*nu.*83.*&* *conſ.* 378. *nu.* 81. Procedit deinde argumentum à pręteritis ad futura, vt tradit *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 50. *nu.* 37. Valet enim argumentum de tempore ad tempus, ex *text. in l.omnes, §.à barbaris, ff. de re milit.l. non eſt neceſſe, ff.de probat.probat Euerard. in topic. legal.loco* 42.

203 Argumentum de primo ad vltimum validum eſt in iure, *Euerard in topic.legal.loco* 67. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*2. *loco* 9. *Ludou.Rodolphin. tract.de brachio ſeculari, & eccleſ. nu.*55.

204 Argumentum ab eo, quod fit principaliter, ad id, quod fit in conſequentiam non valet, vt per *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 21. *nu.* 11. Valet tamen à principali ad acceſſorium,ita *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.*2.*loco* 3.

205 Argumentum à priori, & à poſteriori, & ab vtroque ſimul iuncto validiſſimum eſt ſecundum, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*56.*n.*29.

206 Argumentum de procuratore iudiciali ad delegatum validum eſt,vt notat *D.Barb. in l. cum prætor, §.* 1.*nu.*105.*ff. de iudicijs.*

207 Argumentum à proęmij generalitate validum eſt,vt per *Mandoſ. ad regul. Cancel. regul.*

gul. 28. *q.* 1. *n.* 1. *Flamin.de confident. q.*27.*n.* 160.& vide in ornatum huius argum. notata infra *lit.P.n.* 56.

208 Argumĕtum de promiſſione dotis ad traditionem validum eſt ex *tex.in l.fin.C.ad leg. Falcid. notat Franciſc. Molin. de ritu nupt.lib.* 3.*q.*46.*num.*15.

209 Argumentum de pupillo ad eccleſiam valet, ita tradunt *Euerard.in topic. legal.loco* 31. *Cantiunc.in* 21. *ſpecie loci à ſimili, Marc. Anto. Genu.in pract. eccleſ. q.* 276. *nu.*2. *Mari. Antonin. vari., lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 44. Eccleſia enim ęquiparatur pupillo, *gloſ. fin.in l.ſi procurator, ff. de iure fiſci, gloſ. in l. ciuitas, vbi Bald. & Bologn. ff. ſi cert. pet. gloſ.in l.imperatores, verbo negotio, ff.de re iud. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de reb. eccleſ.non alien. verbo quicquam, num.* 23. Et eccleſia fungitur iure, ſeu vice minoris in reſtitutione conſequenda, *l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. cap.*1.*cap.auditis, de in integ. reſtitut. Bernard.reg.*219.*Falcon. reg.*316. *Sfort. de reſtitut. in integrum p.* 1. *q.*3.*art.*4. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo minoribus num.*60.*C de in integrum reſtitut. min. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat.verbo eccleſia num.*35. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 103. *nu.*3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 88.*in* 2.*edit.*

210 Argumentum de pupillo ad rempublicam non ſolum probabile eſt, ſed forte, frequens, & vtile, vt per *Euerard. in topic. legal.loco* 28.

Cantiunc.

Cantiunc. in 18. *ſpecie loci à ſimili.* Reſpublica enim ęquiparatur minori, *l. rempublicam, cum ibi not. C. de iure reipub. lib.* 11. *l. reſpublica*, *C. ex quib. cau. maio. Brunor. à Sole in locis commun. verbo reſpublica* 1.

211 Argumentum de re ad perſonam validum eſt, ita *Cantiunc. in topic. legal. in* 25. *ſpecie loci à ſimili*, *Surd. conſ.* 262. *num.* 38. *& conſ.* 460. *num.* 36. *Eſcobar de ratiocin. comput.* 15. *nu.* 9. *Hieron. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. gratum de officio delegat. nu.* 68 *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 502. *n.* 4. vbi aſſerit procedere affirmatiuè. Et è contra valet argumentum de perſona ad rem, *l. qui furere, ff. de ſtatu homin. l. ſi quis inquilinos*, *§. ſi ita legatum*, *ff. de legat.* 1. *cap. ſuper quibuſdam, de verb. ſignificat. Euerard. in topic. loco* 38. *Cantiunc. vbi proximè Surd. conſ.* 380. *nu.* 20. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 502. vbi *nu.* 2. ampliat procedere circa verborum interpretationem, *& concl.* 507. *num.* 25.

212 Argumentum de re ad tempus valet, *l. miles ita hæredi*, *§. qui addiximus ff. de teſtam. milit. Euerard. in topic. legal. loco* 39. *Cantiunc. in* 26. *ſpecie loci à ſimili*, *Menoch. conſ.* 122. *nu.* 62. *Surd. conſ.* 460. *nu.* 36. *Mandoſ. ad regul. Cancel. reg.* 30. *q.* 3. *n.* 7. *Card. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. tom.* 1. *lib.* 6. *tit.* 23. *nu.* 22. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 128. *num.* 8. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 504. *num.* 1. vbi *num.* 2. aſſerit, quod è contra etiam valet de tem-

tempore ad rem.

213 Argumentum de re ad locum validum eſt, *l. penult. ff. de iuſtit. & iure, Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 34. num. 171. D. Barb. in l. hæres abſens in princip. n. 70. ff. de iudicijs, Stepha. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 128. n. 8.*

214 Argumentum de recuſatione ad appellationem, & è contra valet, vt per *Boer. deciſ. 269. num. 3. Guter. pract. lib. 1. q. 94. nu. 4. Morl. in empor. iur. p. 1. tit. 2. q. 11. n. 4.* Nam appellatio, recuſatioq; à pari procedunt, *l. apertiſſimi, verſ. cum poſt, C. de iudicijs, cap. ſuper eo, 2. de appellat. Brunor. à Sole in locis commun. verbo appellatio 30.*

215 Argumentum à religioſis ad clericos ſeculares non valet, vt per *Card. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 510. n. 13.*

216 Argumentum à repetitione non concludit, quando etiam ea data vtrumque poteſt ſimul eſſe citra deſtructionem alterius, vt notat *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 55. n. 44.*

217 Argumentum à rubrica optimum eſt in iure, *Ioan. Petr. Monet. tract. de optione canon. cap. 2. num. 4.* Et validum eſt, *l. 1. verſ. quoniã, vbi Bart. ff. ſi cert. pet. Euerard. in topic. legal. loco 45. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco 7. Menoch. conſ. 3. n. 15. & conſ. 485. n. 2. 11. & 12. Aldouin. conſ. 101. nu. 6. Cabed. Luſitaniæ deciſ. 1. num. 15. p. 1. Mandoſ. ad regul. Cancel. reg. 13. q. 1. n. 2. & reg. 20. q. 4. num. 8. Cened. canon. lib. 1. q. 21. num. 16.* Et

admitti

admitti ſolet, vt concludens, *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.* 1.*nu.* 118. Non procedit tamen, quando rubrica non eſt per ſe clara, & ex omni parte perfecta, ſed indiget aliqua ſuppletione, *Alder. Maſcard. de generali ſtatuto interpretando concl.*2. *num.* 202. *cum ſeqq. Anton. Monach. Florent. deciſ.*46.*num.* 78. Vnde rubricę non poſſunt allegari ad deciſionem cauſarum, niſi orationem perfectam contineant, vt per *Mich. Craß. tom.* 1. *comm. opin. lib.* 1. *tit.* 17. *de legibus nu.* 245.*pag. mihi* 232. *Cottam. in memorab. verbo rubricæ pag.* 740. Et generalitas rubricę eſt reſtringenda à congeſtis in nigro, ſi ſequeretur abſurdum, & iniquitas, *Triuiſan. Venetiæ deciſ.* 50.*num.*13.*lib.* 2. *Alderan. Maſcard. d. concl.*2. *num.*206. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 47. *num.* 40. Et in dubio ea interpretatio eligi debet, quę rubricę magis conſona eſt, ex *Maſcard. de probat. concl.* 1284. *num.*4. Nota tamen, quod rubrica eſt terra rubri coloris, qua fabri materiarij lineas ducunt, quoniam verò librorum indices, & capita terra hac rubra, ſeu minio notabantur, effectum eſt, vt per metonimiã rubrica pro ipſis librorum, ſeu legum titulis acciperetur, quẽadmodum purpura pro Rege, ea de cauſa quia Regum eſt inſigne, ita *Luſitanus noſter Petrus Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricar. iuris canon. ad tit. de ſumma Trinitate in Decretal. num.* 2. Quare autem rubricę inſcribantur rubris litteris,

vide

vide *Raynald. lib.2.ſuarum indagat. cap.2* nam primi ſcribentes fuerunt ſecundum *Iſidor.*vocati ſenites, qui ſcribebant in rubro, & quia erant ſecũdum quoſdam adhęrentes mari rubro,litterarum inuentores fuiſſe phęnices cõſtat ex *Lucano lib.2.* dum inquit

Phęnices primi, ſi famę creditur, auſi
Manſuram rudibus vocem ſignare figuris.

218 Argumentum de ſententia ad ſtatutum,& è contra validum eſt, vt per *Card. Tuſch.tom. 1.lit.A. concl. 496.num. 5.*

219 Argumentum de ſententia ad teſtamentũ valet, *l.ſeruus hac lege, ff. de manumiſſ. Euerard. in topic. legal. loco* 71. *Cantiunc. in 32. ſpecie loci à ſimili, Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl.*507.*num.*2.vbi *n.*4. ampliat etiam à ſententia ad confeſſionem procuratoris. Et è conuerſo procedit de teſtamento ad ſententiam, *Euerard. loco* 72.Teſtamentum enim dicitur ſententia, ex *text. in l. hac conſultiſſima, §. at cum humana, C. qui teſtam. face. poſſ.*

220 Argumentum à ſeruo ad monachum probabile eſt frequens, & vtile, vt per *Euerard. in topic. legal. loco* 58. *Cantiunc. in* 30. *ſpecie loci à ſimili.* Monachus enim ęquiparatur ſeruo,iuxta reſoluta per *Nau. tract. de regular. comment.* 2. *num.* 4. *&* 5. *& num.* 30. *& nu.*42. *verſ.* 14. *et num.* 44. *Clar.§.teſtamentum,q.*30. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 6. num.* 1. *P.Azor.inſtit. moral.p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 10. *col.* 1204.

1204. *Melchior. Phæb. Luſitaniæ deciſ.* 13. *nu.* 19. *et deciſ.* 63. *num.* 6. *tom.* 1. *Scacci. de appellat. q.* 5. *num.* 54. Et quemadmodum ſeruus quicquid acquirit, domino ſuo acquirit, *l. placet* 78. *ff. de acquir. hæred.* §. *item vobis inſtit per quas perſonas nobis acquiritur cum plurib. alijs citatis per Pichar. ibidem.* Ita etiam monachus omnia, quę acquirit, monaſterio acquirit iuxta vulgarem reg. *tex. in auth. ingreſſi, C. de ſacroſanct. eccleſ. et in cap. in præſentia de probat. latè proſequitur poſt alios P. Azor. d. lib.* 12. *cap.* 8. *q.* 1. *Card. Tuſch. tom.* 5. *lit. M. concl.* 31. *Fr. Emman. Roder. quæſt. regular. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 5. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1938. *Spin. in ſpeculo teſtam. in gloſ. rub. p.* 6. *num.* 3. *Cabed. Luſitan. deciſ.* 163. *num.* 1. *p.* 1. *P. Molin. de iuſtit. tractat.* 2. *diſp.* 140. *Peregr. vari. lib.* 6. *à num.* 68. *cum ſeqq. Fr. Paulin. Berti Lucenſ. in praxi crimin. regular. tit.* 1. *cap.* 2. *num.* 17.

221 Argumentum à ſimili non multum vrget, *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.* 74. *nu.* 185. *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. pag.* 100. *nu.* 56. Nec tollit claram iuris diſpoſitionem, vt per *Garci. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 555. Et ideo fragile eſt, quoties diuerſa decidendi ratio datur, *Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 2. *num.* 26. Vel quando non probatur ſimilitudo in eo, de quo agitur *Soccin. reg.* 47. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 1. *nu.* 7.

Seraph.

Seraph. d. priuil. 74.*nu.* 103. *et ſeq.* data etiam parua diſſimilitudine, ex *Bertazol.in repet.l.ſi quis maior*, C. *de tranſact.num* 762 *Mari. Antonin. vari. lib.* 3 *reſol.* 39. *num.* 34. Vel etiam quando ſequitur iurium correctio, *Menoch. de arbitr. caſu* 84. *num.*6. *& conſ* 180.*num.*51. *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p.* 1.*conſid.*48. *verſ. quartus caſus, Pinel. in l.* 1.*C.de bonis maternis p.* 3. *num.* 68. *Lar.in l. ſi quis à liberis,§. idem iudex num.* 30. *ff. de liber. agnoſc. Surd. conſ.* 200. *n.* 15. *& conſ.* 259. *num.* 27. *& d. q.* 1. *num.*4.*cum ſeqq. Cald. de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& d. capit.* 2. *num.* 26. *Girond. nu.* 553. *& ſeq. d.loco, Marc. Anton.Genuenſ. in præct. eccleſ. q.* 38. *num.*3. *Cardin. Tuſch. tom.* 1.*lit. A. concl.* 507. *nu.*29. *&* 30. *Brunor. à Sole in locis commun.verbo argumẽtum* 4. vbi aſſerit, quod vt valeat argumẽtum à ſimili oportet, quod per omnia ſint conuenientia ſimilia, vel ſaltem conueniant in eo, de quo agitur, cui ſubſcribit *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 43. Vnde non procedit, niſi in ęquiparatis, vt per *Bertazol. in repet. d. l. ſi quis maior, num.*761. Procedit tamen in delictis, ex *Maſcard. de probat.concl.* 1253.*nu.*4. Alia, quę notari ſolent ad hoc argumentum vide per *Euerard. in topic. legal. loco* 10. *Cantiunc. loco* 11. *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib.* 2. *loco à ſimili.*

222 Argumẽtum à ſimpliciter ad ſecundum quid non valet, vt per *Seraphin. de priuileg. iuram.*

iuram. priuil. 107. *num.* 43. In argumento tamen è contra à ſecundum quid ad ſimpliciter colligit vitium *Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 3. de vitio ſecundum quid ad ſimpliciter.*

223. Argumentum à ſolitis validum eſt, *l. ſi quis donaturus, ff. de vſufr. l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de ædilit. edic. l. certi condictio, §. ſi nũmos, ff. ſi cert. pet. l. vel vniuerſorum, ff. de pign. act. l. Titianus, ff. quod cum eo, l. certe in fi. ff. preca. l. vt liberis circa fin. C. de collatio. §. fin. inſtit. de ſatiſdat. Euerard. in topic. legal. loco* 63. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 40. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 7. *nu.* 5. *&* *q.* 14. *num.* 13. *& conſ.* 121. *nu.* 50. *& conſ.* 122. *num.* 73. *Surd. deciſ.* 231. *num.* 18. *& conſ.* 173. *num.* 88. *& conſ.* 452. *num.* 45. *& conſ.* 540. *num.* 26. *Vgolin. de offic. & poteſt. epiſcopi, cap.* 36. *§.* 6. *num.* 1. *Seraphin. de priuil. iuram. priuil.* 1. *num.* 35. *& priuil.* 33. *num.* 56. *Strach. de mercat. p.* 2. *num.* 29. *& tit. de nautis p.* 3. *num.* 28. *Cald. Pereira de poteſt. eligẽdi cap.* 6. *n.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 103. *nu.* 160. *Rota Romana apud eundem deciſ.* 596. *nu.* 1. *tom.* 2. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 507. *nu.* 31. *Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 201. *nu.* 8. Multum confert ad præſumendum, quod quid eſt, ex eod. *Farin. p.* 4. *deciſ.* 47. *nu.* 3. Procedit in contractu emphyteutico, ſecundum *Brunor. à Sole in locis commun. verbo argumentum* 5.

224 Argumentum ab ſpeciali validiſſimum eſt, vt tradunt *Euerard.in topic.legal.loco* 68.*Coſm. in pragmat.ſanct. tit. de elect. cap.ſicut, §.deinde verbo ordinibus nu.*2.*pag.mihi* 101. *Menoch. conſ.* 9.*n.* 10. *Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.* 97. *num.* 15.

225 Argumentum de ſtatuto ad conuentionem vel contractum validum eſt, quia parem ſtrictam ſignificationem habent, vt ſecundum ius commune intelligantur, ex *Cardin.Tuſch. tom.*1.*lit. A.concl.*496.*nu.*2.*vbi n.*3.dicit etiam valere è contra affirmatiuè.

226 Argumentum de ſubſtitutione pupillari ad exemplarem validum eſt, vt per *Ferrer. in conſtit. Cathalon.gloſ.* 5.*num.*273.An autem, & quando procedat argumentum à ſubſtitutione vulgari ad pupillarem, & è contra, vide *Menoch.de præſumpt. lib.* 4. *q.*34.*n.* 33.

227 Argumentum de ſucceſſione ad accuſationem valet, vt proſequitur *Farin.in praxi crimin. p.*1. *tit.* 2. *de accuſat. q.*13.*n.*55.

228 Argumentum à ſufficienti partium enumeratione validum eſt, *l. patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. ex maleficijs, §.hæres. & l. obligationum fere, §.placet, ff. de actio. & oblig. princip. iunc. gloſ.inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contractu naſcuntur, cap. cum dilectus de iure patron. cap. venerabilem, de elect. cap.* 2. *poſt medium de ſumma Trinitate,cap.per tuas, de ſentent. excomm. cap. quanto,circa medium de iure iur. Ariſtot.lib.*2.*topic.Euerard.lo-*

eo 51. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 50. Roland. conſ. 60. nu. 48. volum. 4. Piechard. ad d. princip. inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contractu nu. 5. Ferrer. in Conſtit. Cathalon. gloſ. 5. nu. 298. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. num. 55. & q. 5. nu. 8. Anton. Monach. Florent. deciſ. 1. num. 62. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 492. Et eſt fortiſſimum in iure, prout aſſerit *Ceual. commun. contra cõmun. tom. 4. q. fin. nu. 182.* Intellige, quando enumerat omnes partes ſufficienter, quia non procedit, niſi omnes enumerentur, & euacuẽtur, *l. filius, §. filiusfam. miles, vbi gloſ. ff. de lib. & poſth. d. cap. venerabilem de elect. Euerard. d. loco 51. Thomas de Thomaſetsis d. reg. 50. Surd. de alim. tit. 1. q. 35. nu. 10. & conſil. 489. num. 26.*

229 Argumentum à ſuperfluitate euitanda validiſſimum eſt in iure, vt per *Stephan. Gratia. diſcept. forenſ. cap. 306. num. 16.* Lex enim ſuperflua remedia non inducit, *l. hæc ſtipulatio, §. diuus, ff. vt lega. no. caue. l. qui bis idem, ff. de verborum oblig.*

230 Argumentum ex tabulis depictis, & aris validum eſt, *gloſ. in cap. apoſtolus, 3. q. 7.* notat *nouiſſime Fr. Didacus Murillo en la fundacion milagroſa de la capilla angelica y apoſtolica de la madre de Dios del Pilar cap. 3. prope finem pag. 22.*

231 Argumentum de tempore ad perſonam valet, vt per *Surd. conſ. 247. nu. 9. & conſ. 568. num. 5.*

num.5.Card.Mantic.de tacitis, & ambiguis cõuent. tom. 2.lib. 14. tit. 34. n. 7. vbi intelligit, niſi diuerſa ratio reddi poſſit. Et è contra procedit de perſona ad tempus, *l. qui plures liberos in princip. ff. de vulg. cap. ſuper quibuſdam de verborum ſignificat. Euerard. in topic. legal. loco 37. Cantiunc.in 24. ſpecie loci à ſimili, Surd.conſ. 380.nu.20. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A.concl.502.& concl.507.n.25.*

232 Argumentum de teſtamento inter liberos ad teſtamentum ad pias cauſas non ſemper valet, ita *Luſitan. Benedict. Aegid. in repetit. l. 1.C.de ſacroſan. eccleſ. p.3. in initio n. 21.*

233 Argumentum de teſte ad notarium validũ eſt, vt per *Maſcar.de probat.concl.711.n.6.* Imo notarij auctoritas habet vim duorum teſtium ex eod. *Maſcard.concl.1095.n.3.*

234 Argumentum de toto ad partem valet, *l. quæ de tota, ff. de rei vend. Euerard. in topic. legal.loco 80. Cantiunc. loco 5. Petr. Andr.Gãmar. in Dialectica legali lib. 1. loco 4. Thomas de Thomaſetiis in floribus legum reg. 46. Menoch. de præſumpt. lib. 3.q.35. n. 27. Surd. conſ. 435. n.21. Card.Tuſch. tom. 1.lit.A.concl. 499. Flamin. de confident. q. 28. num.106.* Procedit vbi datur eadem ratio, *Menoch. conſ.72.nu.5. Surd. conſ. 193.n.6. & d.conſ. 435. nu.21. Bertazol. tract. clauſular.inſtrum. clauſula 21.gl. 19. nu. 1. Tuſch. d.concl.499. n. 3.* vbi aſſerit, quod quando eſt eadem ratio in parte, quo ad partem, valet argumentum de ratione totius

ad totum ; & *num.* 4. quod è contra non valet argumentum de parte ad totum, quia qui poteſt partem, non poteſt totum, *Pichard. ad princip. inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. deſer. cap. de repræſentat. n.* 42. Ceſſat tamen vbi diuerſa ratio reperitur, ex *Surd. d. conſ.* 435. *n.* 22. De argumento á partibus, vide *Cantiunc. loco 6.* & à parte integrali ad totum, *Gammar. loco* 5. *d. lib.* 1.

235 Argumentum á tributo ad decimam probabile eſt, forte, frequens, & vtile, *cap. decimæ* 16. *q.* 1. *cap. tua nobis de decim. Euerard. in topic. legal. loco* 72. *Cantiunc. in* 33. *ſpecie loci à ſimili*. Decima enim eſt tributum animę, ex *Sigiſmund. Scacci. de appellat. q.* 17. *limit.* 18. *ſub num.* 1. *verſ. ratio.*

236 Argumentum de venditionibus ad locationes validum eſt, *l. fin. in fin. C. de contrab. empt. Fabian. de empt. q.* 2. *princip. n.* 30. *vol.* 1. *Auil. ad cap.* 33. *prætor. verbo à menos coſta num.* 5. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 16. *n.* 3. Verbum enim, vendere, aliquando exponitur pro, locare, vt notat *Cald. Pereira de empt. & vend. cap.* 2. *nu.* 7.

237 Argumentum á verbis facti narratiuis tutum non eſt, vt *arg. gloſ. magnæ verſ. vel dic tertio in l. vni, C. quando non petent. part.* docuit *Roman. in repet. auth. ſimiliter* 10. *ſpeciali*, *C. ad leg. Falcid. & conſ.* 79. *circa fin. & conſ.* 134. *col.* 2. *& conſ.* 191. *col.* 1. cui eſt ſimilis, *gloſ. in cap. auditis* 29. *verbo ex poſt facto ad fin. de elec.*

& in

& in cap. eum qui 2. verbo non teneris ad medium de dolo, & contu. lib. 6. & altera gloſ. in cap. 1. verbo collationem de rerum permut. eod. lib. quod eſt omnium commune placitum, vt poſt *And. Abb. Imol. Alexan. Cum* & alios quos longa ſerie recenſet, reſoluit *Iaſ. in d. l. vni. n. 22. & in l. qui Romæ 122. §. Callimachus n. 6. & §. cohæredes n. 9. ff. verb. oblig. Bernard. reg.* 781. probatque in optimo caſu *Alexand. conſ.* 74. *nu.* 13. *vol.* 4. quos adducit *Pichard. in diſp. de mora num.* 60. vbi *num.* 62. aſſerit, quod quotieſcunque legislatoris intentio nititur ſuper narratis ex eis argumentum induci, ſumique poteſt per *tex. in cap. ſi papa, de priuil. lib. 6. & in clem.* 1. *eod. tit.* Vnde verba narratiua, quæ non proferuntur principaliter propter ſe, ſed propter aliud & incidenter, plenam probationem non efficiunt, *l. ex hac, vbi omnes notant, ff. de donat. l. ex his verbis, C. de teſtament. milit.* cum ſimilibus, de quibus *Garc. reg.* 165. & 483. *Maſcard. de probat. concl.* 622. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 133. *à princip. Guter. pract. lib.* 3. *q.* 17. *à nu.* 63. *Caſtil. lib.* 2. *controu. cap.* 26. *n.* 76. *Benedict. Aegid. ad. l.* 1. *C. de ſacroſan. eccleſ. in initio p.* 1. *n.* 4. *in princip. Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 12. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 1. *à nu.* 47. *et quaſt. forenſ. conſ.* 33. *nu.* 58. *in fine, Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 81. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 60. *n.* 5.

238 Argumentum à veroſimili validum eſt, *l. nã*

eſt veroſimile, ff.de eo,quod met.cau.l.cum auus, ff.de condit.et demon. l.ex facto, §.ſi quis autem, ff.adTrebel.l.Titius,§.LuciusTitius,ff.de liber.et poſth.l.generaliter, §. cum autem, C.de inſtit. et ſubſtit. l. cum acutiſſimi,C.de fideicom.cap.quia veroſimile de præſumpt. cap. requiſiſti, de teſtamen. Euerard.in topic.legal.loco 5.*Cantiunc.loco* 25. *Petr. Andr.Gammar.in Dialectica legali lib.*1.*loco* 23.*Surd. de alim. tit.* 9.*q.*12.*num.*25. *Flamin. de confident, q.*29.*num.*24.*& q.* 32.*nu.* 31. *Anton.Monach.Bonon.deciſ.*10.*nu.*16. *Cardin. Tuſch. tom.*1.*lit.A. concl.*494. Et eſt optitimum in iure, *Farin. in praxi crimin. p.*4.*deciſ.* 47. *num.* 2. *in fine*. Et in qualibet materia eſt receptum, *Cardin.Mantic. de tacitis,& ambiguis conuent. tom.* 1. *lib.*3.*tit.*1. *num.*16. Et transfert onus probandi in aduerſarium, *tex. iunc.gloſ. in l. ex perſona, & l. ſiue poſſidetis,C. de probat. & in l. circa ff. eod. Euerard. vbi ſupra, Surd. d.q.* 12.*num.* 26.*Maſcard. de probat. concl.*1163.*num.*3.*Menoch. conſ.*13.*num.* 12.*& conſ.*122.*nu.*54.*& conſ.*306.*nu.*16.*& conſ.*374. *num.*44. Non valet tamen ad condemnandum in criminalibus, *Surd.conſ.* 132.*n.*57.Validum verò eſt ad conuincendum,quem de malitia, proteruia, ſeu delicto, ex *text.in cap.ſcribam, & d. cap. quia veroſimile, de præſumpt.* notat *Euerard.in d. loco.* 5. Alia,quę inſeruiunt huic argumento, vide infra *lit. V.n.*43.

239 Argumentum ab vltimis voluntatibus ad beneficia valet, vt per *Mandoſ. ad regul. Cancel.*

cel. reg. 32. *q.* 31. *num.* 7.

240 Argumentum ab vniuerſo, ſi in vno reperitur falſum, in totum eſt falſum, *l. ſi is, quducenta, §. vtrum, & ibi doct. ff. de rebus dui býs, Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 64. *nu.* 62.

241 Argumentum ab vſu patrisfamilias validum eſt, *l. hæredes palam, §. ſ. d etſi notam, ff. de teſtam. l. ſi ſeruus, §. fin. ff. de legat.* 1. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 584. *num.* 11. *tom.* 2. *par.* 1.

242 Armis arma repellere licet, *l.* 1. *§. vim vi, ff. de vi, & vi arm. l.* 3. *§. cum ego, ff. eod. titul.* quibus adde, quę infra notaui *lit. V. n.* 56.

243 Ars imitatur naturam in quantum poteſt, *§. minorem inſtit. de adopt. Menoch. de præſump. lib.* 4. *q.* 2. *nu.* 22. Vnde arte non conceditur, quod naturaliter denegatur, *l. vbi repugnantia, §.* 1. *ff. de reg. iuris.*

244 Ars, & natura nihil faciunt fruſtra, *l. qui bis idem, ff. de verbor. oblig. l. non cogendum, §. Sabinus, ff. de procurat. l. hæc ſtipulatio, §. diuus ff. vt legator. ſeu fideicomm. nomine caueat. §. minorem inſtit. de adopt. Ariſtot. lib.* 2. *Phyſic. q.* 1. *art.* 1. & notaui infra *lit. N. n.* 1.

245 Aſſerenti incumbit probatio, *l. verius, ff. de probat. Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 117. *num.* 2. *& tom.* 6. *lit. P. concl.* 768. cum alijs ſupra adductis hac *lit. n.* 74.

246 Aſſueta fieri facile pręſumuntur, *l. certi cōdictio, §. ſi nummos, ff. ſi cert. pet.* Et ab aſſuetis licitum eſt arguere, *l. ſi quis donaturus, ff. de*

de vſufructu. cum alijs infra adductis in *argumento à ſolitis*. Et aſſuetum relinquere diffici-le eſt, *l. praecipua, ff. de ædilit.edict.*

247 Auctoritates maiorum non ſunt reprobandę, *l. Iulianus ff. de iudic. l. ad exhibendum, C. ad exhib.* ſed quatenus rationi non repugnant. Expreſſum enim dicitur à lege, quod maiorum auctoritate firmatur, vt per *Ioſeph. Seſſe Aragon. deciſ.* 230. *n.* 7.

248 Augmentum debet eſſe eiuſdem qualitatis cum ſuo principali, cui accedit *l. etiam, C. de iure doti. l.* 3. *ff. eod. l. inter ſocerum, ff. de pactis dotal. l. ſi conuenerit*, §. *ſi nuda, ff. de pignor. actior. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccl. pag.* 93. *nu.* 22. *l. cum fundus, ff. de leg.* 2. *Tiraq. de retract. lig.* §. 1. *gloſ.* 18. *num.* 51. & 52. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 124. *num.* 28. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 555. Et beneficium conceſſum principali trahitur ad augmentum, *Duenh. reg.* 73. Et augmentum fit cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. item quæritur*, §. *qui impleto, ff. locati, l. Labeo in* 2. *in princip. ff. de arbitr. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. q.* 1. *n.* 17.

249 Augmentum, & diminutio pari paſſu ambulāt, iuxta reg. *tex. in l. ſi ex toto in princ. ff. de leg.* 1. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 85. *nu.* 6. Et ad augmentum inducta nō debent operari diminutionem, *l. ſi à milite*, §. 1. *ff. de milit. teſtam. l. ſi Rufinus, C. eod. tit. l. legata inutiliter, ff. de legat.* 1. *l.* 3. *ff. eod. tit. l. cum tale, ff. de condit.* & *de-*

& demon. l. ſi mancipia in princip. ff. de fundo inſtruc. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 22. num. 4. & deciſ. 195. num. 5. & deciſ. 238. num. 10. Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 7. num. 23. Ioſeph. de Seſſe tract. de inhibitio. cap. 4. §. 1. num. 12. Eſcobar de ratiocin. cap. 30. num. 12. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 40. puncto 3. num. 51. Bertazol. de clauſul. inſtru. clauſul. 21. gloſ. 23. num. 6.

B

1 BEnefacere inuitus, nemo cogitur, *cap. de iudæis 45. diſt. cap. ad fidem 23. q. 5. Dec. conſ. 319. num. 5. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q. 147. n. 5.*

2 Benefacere tenemur beneficienti, *l. ſed ſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredit. Card. Tuſch. tom. 1. lit. B. concl. 48. Thomas de Thomaſettis reg. 55.* vbi aſſerit procedere de honeſtate, & conſilio. Nam beneficium accipiens ab aliquo eſt ei obligatus, *cap. cum in officijs de teſtam.* Et ad remunerationem tenetur, *d. §. conſuluit, l. ſi vero non remunerandi, §. idem Papinianus. ff. mand. l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de condit. & demon.* Et nemo ex ſuo benefacto in periculũ trahi debet, *l. ne ex liberalitate, ff. de re iudicata.*

3 Beneficia dantur propter officia, *Ioan. Petr. Mo-*

tr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.2. q.2. nu. 40. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 2. num. 60. & p.7. cap. 11. num. 1.

4 Beneficium non debet percipere, qui negligit officium, *cap. diuerſis fallacijs, de cleric. coniug.* Beneficium propter aliquem conceſſum in eundem minimè retorquendum, *l. ſi iudex in fi. ff. de mino.*

5 Beneficium non confertur in inuitum, *l. fin. C. vnde legitimi, l. nec emere, C. de iur. deliber. l. hoc iure, §. non poteſt, ff. de donat. l. inuito, & l. inuitus, §. quod cuique, ff. de reg. iur. Surd. conſ. 167. num. 15. Tiraq. de nobilit. cap. 6. n. 40. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo beneficium num. 65. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. B. concl. 52. Thomas de Thomaſettis in floribus legũ reg. 60.* vbi limitat, quando tractatur de publica ſalute, & vtilitate, de quo etiam *reg. 151.*

6 Beneficia principum latiſſimè ſunt interpretanda, *l. 3. ff. de conſtitut. principum, l. quod vero, ff. de legibus, l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam. l. 2. C. de noxal. action. l. cum multa, C. de bonis, quæ liberis, cap. cum dilecti, de donat. cap. quia circa de priuileg. cap. olim, de verbor. ſigni. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 103. nu. 31. Tiraq. de nobilit. cap. 37. num. 59. Valaſc. conſ. 58. nu. 11. Cot. in memorab. verbo priuilegia pag. 704. P. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 4. Card. Tuſch. tom. 1. lit. B. concl. 49. & 50. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo beneficium nu. 67. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid.*

p. 2. q.

p.2.q.14.nu.6.& nu.39. Ioſeph. Aldrete in allegat.iuris pro omnimoda regularium exempt. p.3.cap.6.n.12. Thomas de Thomaſettis reg. 56. Si tamen detur tertij pręiudicium recipiunt ſtrictam interpretationem, vt per *Pinel.in l.2.C.de reſcind. vend.p.1.cap.2.in princip.& nu.8.Cald.Pereira de nominat. emphyt.q.21.nu.56. Mol. de primog. lib.1.cap.42.n.24.* Non enim tribuuntur in alterius iniuriam, *l.nec auus,C. de emancipa. libero.*

7 Bona non dicuntur, niſi deducto ære alieno *l. mulier bona, ff.de iure dot. l. non poſſunt ff de iur. fiſci, l.ſubſignatum §.bona, ff.de verborum ſignific. l. fin. §. ſin autem æs alienum, C. de bonis, quæ liberis, Rebuf. in comment. ad tit. ff. de verbor.ſignificat. ad l.bonorum appellatio 49. verſ. & ſic infertur,cum verſ.ſeq pag.mibi 260. & ad l. veniſſe 165.pag.566. Mexi.in tract.taſſa panis concl.2.n.94.Surd.conſ.122.nu. 22. et n. 81. et conſ.216.nu. 12. Guter.pract.lib.3. q. 43. num.17.cum ſeqq.Cald.Pereira de empt.cap.10. num.7.Cardoſ.in praxi iudicum, et aduocatoru, verbo bona num.4. Pichard. ad §. cum autem 3. n.2.inſtit.de lege Falcidia.*

8 Bona,qui non habet,luat in corpore, *l. vlt. ff. de in ius vocando, l.1.§.fin.ff. de pæn. Menoc. de arbitr.lib.2.cent.5.caſu 447. Farin.in praxi crimin. p. 1. q. 26.num.1.Cardin.Tuſch. tom.2. lit. D.poſt concl.53. Aloyſ.Ricci. in praxi rerum fori eccleſ.reſol.251.nu.1.in 2. edit.*

9 Bona fide non patitur, vt bis idem exigatur,

tur, *l. bona fides, ff. depoſiti, gloſ. verbo ſententiæ in cap. ſuſcitata, vbi Abb. nu. 7. de in integr. reſtit. l. 6. tit. 3. part. 5. in fine, Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 63.* vbi aſſerit quandoque fallere in pęnalibus, *in §. vlt. inſtit. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.*

10 Bonus quilibet pręſumitur, *l. merito, ff. pro ſocio, l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. cap. vni. de ſcrutinio cap. dudum, et cap. vlt de pręſumpt. Bernard. reg. 65. Duenb. reg. 75. Socin. reg. 39. Tiraq. de præſcript. §. 1. gloſ. 2. verſ. ſed quod pag. mihi 87. Maſcard. de probat. concl. 222. et 223. et concl. 878. et concl. 1003. Menchaq. illuſtri. quęſ. cap. 70. num. 3. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 10. q. 3. n. 63. Pet. Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricarũ iuris canonici ad rubr. de ſcrutinio in ordine faciendo n. 3. cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo bonus, Card. Tuſc. tom. 1. lit. B. concl. 123. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. nu. 1500. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 5. cap. 1. num. 64. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſc. Neapol. par. 1. deciſ. 62. num. 6.* alios refert *Cened. ad ſextum collec. 29. num. 1.* Limita, quando agitur de ſalute animæ, vt per *Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 1. n. 29.* Bonus quis pręſumitur, qui de bono genere natus eſt, *l. quod ſi nolit. §. qui mancipia, ff. de ædilit. edic. l. cum vnus, et ibi gloſ. ff. de adim. legat. Thomas de Thomaſ. reg. 67.* Et ex educatione bona quis bonus pręſumitur, *Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 47. n. 282.*

C

1 CAlliditas non debet alicui prodeſſe, & alteri nocere, *l.ſed ſi hæreditas, §.interdũ, ff.ad exhib. l.ſi duo in princip. ff.ſi quis cautio. l. 1.ff. de dolo, l.verum, §.tempus, ff. pro ſocio.*

2 Caſus omiſſus habetur pro omiſſo, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthu. cap.inter corporalia, de translat. Epiſc. cap. dilectus, de offic. ordin. cap. is qui, de ſentent.excom.Card.Tuſch. tom. 5.lit.O.concl.* 116. *Ferrer. in inſtit. Cathalon.gloſ.* 1. *num.* 104. Amplia primo in lege, ſtatuto, vel conſuetudine, *Tiraq. de iure primogen. q.* 40. *num.* 194. Amplia ſecundo in contractibus, *l.1.& l.quicquid aſtringendæ, ff. de verborum oblig. Surd.deciſ.*195.*num.*11. *Franciſc. Molin.de ritu nuptiar. lib.*3.*q.*24.*nu.* 277. *& q.* 34.*num.*6.*&* 8. *Rendina in promptuar.recept.ſent.tom.*1.*tit.*100. *num.* 17. Intellige tamen, quod tacitum circa naturalia, vel accidẽtalia contractus pro expreſſo habetur, quãdo tacitè agitur ab vtraque parte, vt in *l.cum quid, ff.ſi cert. petat.* ſi verò ab vna tantum parte, pro expreſſo non habebitur, vt in *l.ſi repetendi, C. de cond. ob cauſ. & l.ſi maiores, C.de tranſact.* ita notat *Rendina in promptuar. recept.ſentent. tom.*1.*tit.*24.*nu.*2.*& tit.*100. *nu.*19. vbi *num.*18. aſſerit, quod ſi forma eſt ſeruata in ſtipulatione, ſed aliquid ſubſtantiale eſt omiſſum, puta locus, vel quantitas rei in obligationem

ligationem deductæ, tunc ſi illud, quod tacitè agebatur probari poteſt; pro expreſſo habetur, *l. triticum. ff. de verbor. oblig.* quod ſi probari non poteſt; habetur pro omiſſo, *l. 3. §. ſi quis inſulã, ff. de eo, quod cert. loco, l. ita ſtipulatus in princ. & l. qui inſulam, ff. de verb. oblig.* Limita in vltimis volũtatibus, in quibus caſus omiſſus habetur pro expreſſo, *l. fi. C. de poſthu. hæred. inſtit. Valaſc conſ. 45. num.* 4. cum alijs, quos infra citauit *lit. T. num.* 3.

3 Caſus omiſſus à noua diſpoſitione, intelligitur ſecundum ius antiquum, *l. ſi vero, §. de viro, ff. ſoluto matrim. l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſth. Girond. de priuilegiorum, ſeu exẽptionum explicat. n. 556. & n. 886.*

4 Caſus omiſſus à partibus, intelligitur ſecũdum diſpoſitionem iuris communis, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſth. l. cum prætor, ff. de iudicijs, l. ſi extraneus, ff. de condic. ob cauſ. l. ſi cum dotem, ff. ſolut. matrim. l. voluntatis*, C. *de fideiuſſor. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 54. n. 6. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 11. n. 16. Rota Rom. apud Farin. deciſ. 171. n. 2. tom. 1. p. 1.*

5 Caſus exceptus firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquidè, §. ſi. primo reſponſo, ff. de penu legat. l. quæſitum, §. idem reſpondit,* & ibi notat *gloſ. verbo non poteſt, ff. de fund. inſtruct. cap. 2. de coniugio leproſor. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 30. num. 4. & conſ. 4. num. 23. & conſ.* 148 *num. 31. cum ſeq. Surd. conſ. 303. num. 11. cum ſeq. Valaſc. conſult. 45. num. 1. in fine,*

Card.

Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 718.*nu.*7. *& deciſ.* 459. *nu.*3. *& deciſ.* 1251.*nu.*11.*& nu.* 23. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 65.*n.*74. *Rota Romana apud eundem deciſ.* 51. *num.* 10. *& deciſ.* 189.*nu.*2.*tom.*1.*p.*1. *& deciſ.* 69. *nu.*4. Stephan. *Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3.*cap.*522. *num.* 33. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 51.*n.* 2.*Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap.* 20. *diſp.*96.*num.* 2. *Mari. Antonin. vari. lib.*1.*reſol.*5.*num.*28.

6 Caſus duo, quando ſunt ęquiparati in iure, diſpoſitum in vno, cenſetur diſpoſitum in alio, *gloſ. in l.mancipia, verbo aduocandum, C. de ſeru. fugitiu. gloſ. fin. in l. ſi quis ſeruo, C. de furtis, gloſ. in cap. ſi poſtquam, de elect. lib. ſexto, Gom. vari. tom.* 3.*cap.*11.*n.*1.*verſ. aduertendum tamen, Tiraq. de retract. lig. §.* 15.*gloſ.*1. *num.*10. *Surd. de alim. tit.*2.*q.*10.*num.*2. *Molin. de primog. lib.*2.*cap.*8.*n.*16.*Flor. vari. q.*3.*n.*27. *&* 29. *Cald. Pereira de poteſt. elig. cap.* 7. *n.* 5.

7 Cauſa debet prįcedere effectum, *l. Titius, §. ff. quæ res pignori, l. neque, C. de furtis.* Cauſa ſine effectu eſſe non poteſt, *l. hæc ſtipulatio, §. diuus, ff. vt lega. nomi. cauea. l. non cogendum, §. ſi. ff. de procurato.* Et ſublata cauſa tollitur effectus, *l. tutores, §. curatores, ff. de admin. tutor.*

8 Cauſa cognoſcitur ab effectu, *l. nō codicillis C. de teſtam.* Cauſa finalis dicitur principium intentionis, *Bald. in l. eam quam col.* 1.*C. de fideicom.* & dicitur ſubſtantia, *gloſ. in l. iuriſgentium, §. quod fere, ff. de pactis, Barthol. Peretti*

ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alienan. pag. 94. *num.* 27. *&* 28. Et diligenter eſt inſpiciẽda, *l. verum, ff. de furt. l. fin. ff. de hæred. inſtit.* Et defectus cauſæ finalis vitiat diſpoſitionẽ, *l. fin. ff. de teſtam. tutel. l. fi. de hæred. inſtit.*
9 Cauſa ſecũda nihil poteſt, niſi quatenus vim & robur capit à prima, *l. peto, §. prædium, ff. de legat.* 2. *l. ſi quis domum, §.* 1. *ff. loca. Ariſtot. phyſic. lib.* 2. *cap.* 7. *q.* 12. *art.* 2. *Surd. conſ.* 420. *n* 4.
10 Cauſa cauſæ eſt, cauſa cauſati, *l. manumiſſione, ff. de iuſtit. & iure, Bart. in l.* 4. *§. actor n.* 2. *ff. de re iudic. Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 42. *nu.* 49. *& conſ.* 196. *num.* 13. *& conſ.* 407. *num.* 34. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 34. *n.* 26. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. C. concl.* 138. Item cauſæ, & cauſati idem eſt iudicium., *l. quominus, ff. de fluminibus, l. etſi amicis, ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. ſi autem in fi. ff. de aqua plu. l. non ideo, C. de hæred. inſtit. l. maritus,* vbi docto. *C. de procurato* Et cauſa determinat ſuũ cauſatum, *Surd. conſ.* 454. *num.* 30. Deinde cauſa vbi pendet, cauſatum pendet, *l. ſed etſi quis, ff. de vſufr.* Cauſatum tanto dignius eſt, quanto à digniori cauſa procedit, *cap.* 2. *de præb. in* 6. *l. reſtituendæ in fi. cum gloſ. C. de aduoca. diuerſo. iudi.* Fauorabilius ſemper eſt cauſatum propinquius, quam remotius, *l. ſuus quoque, ff. de hæred. inſtit. l. Publius, §.* 1. *ff de cõdit. et demon.* Omne ius potentius eſt in cauſa, quã in cauſato, *l. digna vox, C. de legi. Paul. conſ.* 129. *vol.* 1.

11 Cauſa

11 Cauſa ceſſante, ceſſat eius effectus, *l.adigere, §.quamuis, ff. de iure patron. l. ſi pater, ff.de hæred. inſtit. l. generaliter, C.de epiſcop.& cler. l. cum te, C. de pactis inter emptorem, cap. magnæ in fine de voto, cap. cum ceſſante* 60. *de appellat.* de cuius principij intellectu agunt *Tiraq. in ſpeciali tract. ceſſante cauſa per totum*, & de *iure primog. q.*40.*num.*170. *cum ſeq.Duenb. reg.*82.*Thomas de Thomaſettis reg.*71.*& regul.* 271. tradunt *Brunor. à Sole in locis commun. verbo cauſa* 2. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo cauſa num.* 2. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 10.*num.*2. *cum ſeqq. P.Sanch. de matrim. lib.*8.*diſp.* 30.*num.*12.*cum ſeqq. Ludou. Rodolphin.vari.quæſt.lib.*2.*q.*35.*num.* 10. *Ioan.Franciſc.Leo in theſauro fori eccleſ. p.*1.*capit.*15.*num.* 3.*Cæſar Argel.de contradictore legitimo q.*5.*num.*13.*& q.*10. *n.*27.*Franciſc.Molin. de ritu nupt. lib.*3.*q.*62. *num.*17. *Anto.Monach. Lucenſ. deciſ.* 14.*num.* 18.*& deciſ.*21.*nu.* 22. *& Florent. deciſ.* 1.*num.* 61. *Rota Romana apud Farin. deciſ.*437. *num.*3. *tom.*1. *p.*1.*Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 185. *num.* 102. *Scac. de appellat. q.*5.*num.*117. *Cardin.Tuſch.tom.*1. *lit. C. concl.* 202. Intellige de ſola cauſa finali, *P.Sanch. in præcepta decalogi lib.*4.*cap.*2. *n.*42. *Euerard. in topic. legal. loco* 85. Intellige etiã vbi cauſa expreſſa eſt in lege, vel ſtatuto, *Ludou.Rodolphin.d.q.*35.*num.*16. Amplia in foro animæ, *Tiraq. d.tract.ceſſante cauſa p.*1. *n.*18. Limita, quando cauſa produxerit effectum,

perfectum, & conſumatum, *l. fin. in princip. ff. vnde liberi, l. ſancimus, C. de adminiſtr. tuto. Tiraq. d. tract. ceſſ. cauſ. limit.* 1 1. *nu.* 2. *Gam. deciſ.* 27. *num.* 4. *Valaſc. conſ.* 57. *n.* 1. *Thomas de Thomaſettis d. reg.* 271. *Frãciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 25. *n.* 34. vbi *n.* 33. idem aſſerit iure iam radicato Limita etiã in cauſa impulſiua, *Tiraq. vbi proximè limit.* 1. *nu.* 2. *Hyppol. l. ſi quis iudicum nu.* 2. *&* 3. *ff. de quæſtio. Rodolphin. d. q.* 35. *nu.* 10. *Euerard. d. loco. Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 587. *n.* 6. *to.* 2. *p.* 1. Limita deinde quoties cauſa requiritur certo aliquo tempore, ſi eo enim tẽpore fuit, licet poſteaceſſet, nõ tamen ceſſat effectus, *l. ſi quis hæredem, C. de inſtit. & ſubſtit. latè Tiraq. d. tract. cauſa ceſſ. in* 4. *limit. Galet in margarita caſuũ conſcient. verbo cauſa.*

12 Cauſa limitata limitatũ producit effectum, *l. in agris, ff. de acquir. rer. domin. l. cancellauerat, ff. de his quæ in teſtamen. delent. l.* 2. *vbi Bald. ff. de ſeruis export. l. ex facto, §. itẽ quæro, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg.* 2. *l. age cum Geminiano, C. de tranſact. cap. ea noſcitur, de ſentent. excom. latè Tiraq. in tract. ceſſante cauſa p.* 1. *nu.* 147. *et de retract. lig. §.* 32. *gloſ.* 1. *num.* 49. *Surd. conſ.* 10. *nu.* 49. *Vgolin. de offic. et poteſt. epiſcopi cap.* 57. *§.* 2. *num.* 6. *verſ. tertio Epiſcopus, Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. §.* 5. *proœm. num.* 6. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 56. *n.* 5. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 518. *n.* 5. *et deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. par.* 1. *deciſ.* 29. *n.* 7.

29.num. 7.Brunor.à Sole in locis commun.verbo cauſa 9. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo cauſa num. 3.Cæſar Argel.de contradictore legitimo q. 10. num. 168. et num. 244. et q. 4. num. 52. et q. 8. num. 11.et q. 3.num.108. Guter.pract. lib. 3. q. 31. num. 7. Mari.Anton. vari. lib. 1. reſol. 108. num. 18. Rota Romana apud Farin. deciſ. 690.num.9.tom.2.p.1.

13 Cauſa proxima magis attenditur, quam remota, *l. ſed etſi plures, §. in arrogato, ff. de vulg. et pupil. ſubſtit. l. ligni in fi. ff. de lega. 3. Tiraq.de retract.lig.§.36. gloſ. 3.n.19.Luſit.Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. et iure p.1.cap. 6.n. 54. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſc.Neapol.p. 1. deciſ.216. num.3. Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcien. verbo cauſa*.

14 Cauſa remota, quę non eſt immediata, non debet attendi, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſio. 187. num.* 68. Cauſa mediata non multum remota, æque conſideratur, vt proxima, *l. vxori quis in fi. ff. de auro,et arg. leg. Aret. conſ. 6. circa fin.*

15 Cauſa naturalis potentior eſt, quam accidentalis, *l. qui habent, ff. de tutel. l. filio quem pater, ff. de liber. et poſth. cap. præſenti, §. idem, de præben. lib. ſexto, Gom. vari. tom. 1. cap.5.n. 34. et cap. 6. num. 8. Menoch. conſ. 1. num. 16. Ceual. commun.contra commun. tom. 4. q. 905. num. 53. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. C. concluſ. 147. Mendez à Caſtro in praxi, Luſitan. lib. 2.*

cap.3.num.20. Franciſc. Galet.in margarita caſuum conſcientiæ verbo cauſa. Finita cauſa naturali, attenditur accidentalis, *l.* 1. *C. de curatore furi.*

16 Cauſa naturalis præualet ciuili, *l.fin.C.de bis qui veniam ætatis impetrauerunt*, cum pluribus doctoribus, quos infra citaui *lit.V.n.*14.

17 Ex cauſa de nouo ſuperueniente licitum eſt ab omni diſpoſitione recedere, *l. de ætate, §. ex cauſa, ff. de interrogator. action. cap. non debet, de conſanguinit. & affinit. cap. ſuggeſtum, de decimis, Ancha. conſ.* 83. *prima facie, Deci. conſ.* 335. *viſo conſilio, vol.*2. cum alijs, quę notaui infra *lit. E.num.*8.

18 Cauſa, quæ nocet inſpicitur, non quę prodeſt, *l. ſi quis in graui, §. vlt. cum l.ſeq. ff. ad Silan.l.* 3.*ff. de ſuſpect.tutor. Felin.in cap.*1.*col.* 5.*in* 2. *limit. de re iudicata, Surd. conſ.* 361. *nu.* 16. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo cauſa* 14. vbi intelligit axioma hoc procedere, quando ambę cauſę eſſent ęqualis potentię, ſecus quando ea, quę prodeſt eſſet potior, & per eam actus eſt factus principaliter, ad hoc eſt *tex. in l.* 3.*§. ſi quis palam, ff.de iure fiſci.*

19 Cauſę continentia diuidi non debet, *l.nulli, C. de iudic. cap. fin. de reſcript. Bart. in l. eum quem temere in fine princip. ff. eod. tit. de iudic. & in l. à Diuo Pio, §.*1.*num.* 2.*ff.de re iudicata, Boer. deciſ.* 69. *num.* 24. & 25. *Menoch. de arbitr. iudicum caſu* 371. *num.* 2. *cum ſeqq. & conſ.*130.*num.* 1. *Bernard. Grau. ad pract. camera*

meræ imper. lib. 1. concl. 32. & concl. 33. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. C. concl. 159. & tom. 2. concl. 976. Trentaſinq. vari. reſol. lib. 2. tit. de iudicijs, reſol. 3. à num. 1. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3 cap. 3. nu. 13.

20 Certus qui eſt, amplius certiorari non debet, *l. 1. ff. de act. empt. cap. eum qui, de reg. iur. in 6. gloſ. cognouerunt in princip. in cap. cũ inter 18. de elect. Tiraq. de retract. lig. gloſ. 2. §. 36. num. 24. Rimin. iun. conſ. 238. nu. 37. vol. 3. Surd. conſ. 272. nu. 12. & deciſ. 288. nu. 44. Menoch. conſ. 825. n. 11. vol. 9. Theſaur. deciſ. 221. in fin.* Paria ſunt aliquid eſſe certum per ſe, vel per relationem ad aliud, *l. aſſe toto ff. de hæred. inſtit.*

21 Charitas bene ordinata incipit à ſe ipſo, *l. præſes, C. de ſeruit. l. qui ſeruandarum, ff. præſcript. verbis, cap. ſi non licet, 23. q. 5. cap. niſi ſpecialis, vbi gloſ. verbo eligemus de auctorit. & vſu pallij, cap dilecto de præben. cap. licet 3. vbi gloſ. verbo videamur, de tempor. ordin. Duenh. reg. 33. Surd. de alim. tit. 1. q. 94. nu. 1. & tit. 7. q. 8. & q. 29. num. 1. & deciſ. 236. num. 21. & conſ. 205. nu. 12. & conſ. 345. nu. 28. Guter. de tutelis p. 3. cap. 12. num. 1. in fine, Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 9. q. 17. nu. 117. Petr. Alphonſus de Vaſconcellos in harmonia rubricar. iuris canonici ad rub. de auctorit. & vſu pallij nu. 14. Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad tit. inſtit. de inoffic. teſtam. in princip. nu. 21. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 131. n. 3.*

in 1.*edit.& reſol.*116.*n.*3.*in* 2. *edit. & reſol.*518. *n.*4.*Ioan. Maria Bellett.diſquiſit.clerical.p.*1.*tit. de diſciplina clericali,§.*27.*n.*8.*pag.*159. *& ead. p.*1.*tit.de bonis clericorum §.*13.*n.*3.*pag.*533. *Ioſeph.de Seſſe Arag.deciſ.*36.*n.*6. *Mari. Ant.vari. lib.*3.*reſol.*42.*n.*9.*Pichar.ad §. iuris præcepta n.* 29.*inſtit.de iuſtit. Card.Tuſch.tom.*1.*lit.C.concl.* 220.*à n.*3.vbi *n.*5.*&* 6. ampliat in tãtũ,vt quis ex ordinata charitate magis amet ſe in vngue pedis, quam aduerſarium in vertice capitis, quia quis magis ſibi, quã alteri prouidere debet,ex tex.in *l.ſi quis liberis* , *§. fin. ff. de liber. agnoſc.* Vnde dolo facere non videtur, qui ſe plus altero diligit, *Crau. conſ.*8.*n.*18.

22 Circuitus inutiles ſunt vitandi, *clem. auditor, de reſcript. Menoch. conſ.* 68. *num.* 19. *Tiraq. de retract. tit.*2.*§.* 2.*gloſ.* 1. *num.* 24. *& n.* 71. *Vincent. de Franch. deciſ.* 273.*ad finẽ,Cardin. Tuſch.tom.*1.*lit.C.concl.*229.*Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 81. *nu.*14. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.*5.*nu.*5. *& n.*94. *& q.*7.*num.*113.*& q.*8.*nu.* 5.*& q.*10.*nu.*135. *et n.* 223. *et q.* 17.*nu.*30. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.*25.*n.*87. *Thomas de Thomaſettis regul.*73.

23 Claris ſtandum eſt, *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 55. *num.* 16. Et ceſſant prę̨ſumptiones, *idem Anton. Monach. Florent. deciſ.*51.*nu.*49. Et non eſt opus cõiecturis,ex *eod. Ant Monac. Florent.deciſ.*1.*n.*20.*& deciſ.*23.*n.*16.*Bertazol. in repet. l.ſi quis maior,C.de tranſac.n.*238. cum alijs, quę infra notantur *hac ead. lit. num.* 45.

24 Com-

24 Commodum eius eſſe debet, cuius eſt periculum, *l. fin. §. ſed cum, C. de furtis, l. ſuperuacuam, C. de tempor. in integr. reſtit. l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de action. empti, l. ſecundum naturam, ff. de reg. iuris, §. item pretium, inſtit. de empt. et vendit. Thomas de Thomaſettis reg. 105. Pichard. ad §. placebat n. 33. inſtit. de leg. agnat. ſucceſſ. 55. Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 23. num.* 4. Et incommoda illum ſequi debent, quem & commoda ſequuntur, vt per *Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 374. Eſcobar de ratiocin. cap. 42. num. 12. & comput. 20. nu.* 14. Omne enim commodum cum ſuo onere pertranſit, *l. cum fiſco, ff. ad Syllani.* & omne incommodum aliquo commodo compenſandũ, *l. 1. §. fin. ff. de aqua pluui.*

25. Commune quod eſt, meum non eſt, *l. nemo ex ſocijs, ff. pro ſocio, Rebuſ. in comment. ad tit. ff. de verborum ſignificat. ad l. littus eſt 96. verſ. non procedit pag. mihi 413. Valaſc. conſult. 64. num. 12. Cald. Pereira de empt. cap. 10. nu. 38. cum ſeqq. Benedictus Aegid. in repet. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iure cap. 3. num. 32.* Limitatur in *l. rectè dicimus, ff. de verbor. ſignific. Surd. deciſ. 263. num. 2. et nu. 7. cum ſeqq. & deciſ. 273. nu. 7. & 9.*

26 Communi in re melior eſt conditio prohibentis, *l. Sabinus, ff. de communi diuid. l. per fundum, ff. de ſeruit. ruſtic. præd. cap. in re communi, de reg. iur. lib. ſexto, Surd. conſ. 43. nu. 3. Rendina in prompt. recept. ſent. to. 1. lit. 36. n. 14.*

27 Com-

27 Communio ſolet excitare diſcordias,& nemo cogitur in communione perſiſtere, *l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condict. indebiti, l. in re communi, verſ. propter immenſas, ff. de ſeruit. vrbanor. præd l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de legat. 2. l. ſancimus, §. ne autē, C. de donat. l. 2. ibi naturale quippe vitium, C. quando, & quibus quarta pars lib. 12. Maſcard. de probat. concl. 328. nu. 2. Tiraq. de retract. lig. §. 23. gloſ. 1. num. 17. Ceual. commun. contra commun. q. fin. num. 220. tom. 4. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit C. concl. 535. Pichard. ad rub. inſtit. de ſocietate, num. 18.*

28 Conceſsū dicitur quicquid expreſsè prohibitum non reperitur, *l. necnon, §. quod eius, ff. ex quibus cauſ. maior. Campanil. in diuerſ. iur. can. rub. 7. cap. 5. num. 1.* cum pluribus alijs infra citatis *lit. P. num. 60.*

29 Concluſio potius attenditur, quam facti narratio, *Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 558.*

30 Conditio inducit formam, qua omiſſa diſpoſitio non ſortitur effectum, *l. Mæuius, l. qui hæredi, ff. de condit. et demon. Girond. de priuilegiorum, ſeu exeptionum explicat. n. 667. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 4. num. 30. Rota Romana apud Farin. deciſ. 515. nu. 3 to. 2. p. 1.* Et non leuem ſolemnitatem, & formam inducit, *Tiraq. de retract. tit. 2. §. 2. gloſ. 1. num. 3. et 4. Menoch. conſ. 60. num. 48. et conſ. 69. nu. 72. Guter. pract. lib. 1. q. 17. num. 11. Cald. vbi proximè capit. 2. num. 16. P. Sanch. de matrim.*

matrimon. lib. 3. diſp. 5. num. 2.

31 Conditio nihil ponit in eſſe, & ideo actus conditionalis non valet, niſi exiſtente conditione, *l. ſi quis ſub conditione, ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta. l. cedere diem, ff. de verborum ſignific. l. ſi quis fundum, ff. de contrah. empt. l. ex facto, ff. de hæred. inſtit. Afflict. deciſ. 355. num. 4. Menchaq. quæſt. illuſtr. cap. 55. num. 6. Surd. de alim. tit. 9. q. 29. à num. 13. et deciſ. 209. num. 1. et conſ. 38. num. 24. et conſ. 298. num. 1. et conſ. 322. num. 26. et conſ. 423. n. 18. Franciſc. Molin. de brachio ſeculari cap. 18. n. 14. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 593. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſolut. 56. nu. 3. et reſol. 88. num. 4.*

32 In conditione poſitum, non eſt in diſpoſitione, *l. ſi quis ſub condit. ff. ſi quis omiſ cauſ. teſta. Brunor. à Sole in locis comm. verbo cõditio 3.*

33 Conditio debet impleri in forma ſpecifica, *l. qui hæredi, et l. Mæuius, ff. de condit. et demon. Menoch. conſ. 1. num. 410. et conſ. 35. à nu. 4. Brunor. à Sole in locis commun. verbo conditio 5. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocatorũ, verbo eod. num. 3. Surd. deciſ. 209. num. 2. et 3. Valaſc. conſ. 82. num. 11. verſ. præterea, Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 3. num. 15. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 56. num. 2. Ceual. commun. contra commun. tom. 4. q. 900. n. 56. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 595. nu. 4.* Et non debet impleri per ęquipollens, *Surd. de alim. tit. 5. q. 3. nu. 16.* Et ſi in minimo deficiat,

ficiat, non dicitur illi ſatisfactum, *Flamin. d. q. 3. num.* 17. Item debet impleri antequam emolumentum quęratur, *Surd. de alim. tit. 9. q. 16. num.* 55. Et actus habetur, ac ſi non eſſet factus, non purificata conditione, *Flamin. d. lib.* 1. *q.* 14. *num.* 9. Et conditio ſufficit eſſe ſemel impleta, licet non duret impleta, *Brunor. d. verbo conditio* 4. Et habetur pro impleta, quando ſtetit pro illo, cuius intereſt adimpleri, *Cardoſ. d. verbo conditio num.* 7. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 493. *num.* 3. *et* 6. *tom.* 2. *p.* 1. Et qui dicit conditionem adimpletam, debet probare, *Menoch. de præſum. lib.* 4. *q.* 182. *Flamin. d. q.* 3. *num.* 40. *et lib.* 10. *q.* 3. *num.* 17. Et impleta conditione, non datur actio, niſi hoc p[illegible]us iudici conſtet, *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil* 77. *num.* 4.

34 Conditio impedita per tertium, legitimè habetur pro impleta, *l. ſi Titius* 14. *vbi doctor. ff. de condit. et demon. l. nepos Proculo* 125. *in fine, ff. de verborum ſignific.*

35 Conditio fruſtra expectatur, cuius euentus nihil debet operari, *l. ſi quis ita ſcripſerit, ff. de hæred. inſtit. l. cum hæres. §. fin. ff. de acquir. hæredit. Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 12. *prope finem, et cap.* 10. *n.* 17. *in fine.*

36 Conditione deficiente, contractus celebratus cenſetur reſolutus ab ipſo initio, *l. neceſſario, §.* 1. *ff. de peric. et commodo rei vend. l. pecuniam, vbi Alex. nu.* 4. *ff. ſi cert. pet. Menoch. conſ.* 134. *num.* 30. *et* 31. *et conſ.* 139. *et ſeq. et*

conſ.

conſ. 322. *num.* 39. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 4. *n.* 23. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 3. *nu.* 27. Et defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis, *Tiraq. in l. ſi vnquam, verbo reuertatur nu.* 277. *C. de reuocandis donat.*

37 Conditione pendente, actus non dicitur perfectus, ſuſpendit enim conditio actum in effectum, vel euentum conditionis, *l. cedere diem, ff. de verbor. ſignific. Menoch. conſ.* 63. *à n.* 28. *cum ſeq. Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 3. *n.* 20.

38 Conditio ſemel extincta non reuiuiſcit. *Ceual. commun. contra comm. q.* 905. *n.* 70. *tom.* 4.

39 Connexorum idem eſt iudicium, *l.* 3. *§. iudicio contrario, ff. de contraria act. tutel. l. proinde, ff. ad legem Aquil. l. cum actum, ff. de negot. geſt. cap. translato de conſtit. cap. præterea, de offic. deleg. Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 31. *num.* 16. *cum ſeqq. et conſ.* 196. *num.* 9. *et conſ.* 338. *n.* 3. *et deciſ.* 199. *n.* 13. *Hieronym. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. fin. de pactis num.* 6. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 9. *num.* 2. *Hyppol. ſing.* 251. *num.* 1. *Cota in memorab. verbo connexorum pag.* 166. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 3. *cap.* 7. *num.* 71. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 13. *num.* 11. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 43. *Card. Tuſc. tom.* 2. *lit C. concl.* 626. Et connexa dicuntur indiuidua, vt per *Surd. d. deciſ.* 199. *n.* 13. & connexa reputantur vnũ, *Scac. de appellat. q.* 17. *limit.* 21. *ſub num.* 25.

40 Con-

40 Confeſſio eſt probatio omnibus melior, *l. cum te*, C. *de probat. l. cum à matre*, C. *de rei vendic. l. generaliter*, C. *de non numer. pecun. cap. per tuas de probat. cap. ſi cautio, de fid. inſtrumen. Sylu. conſ.* 62. *nu.* 1. *Menoch. conſil.* 21. *nu.* 14. *& de interdictis remed.* 1. *recuper. n.* 217. *& ſeq. Maſcard. de probat. concl.* 1326. *n.* 4. *Surd. deciſ.* 10. *nu.* 12. *& conſ.* 143. *nu.* 39. *Gam. deciſ.* 165. *nu.* 2. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 125. *num.* 31. *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit.* C. *concluſ.* 645. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 436. *n.* 2. *to.* 1. *p.* 1. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 21. *nu.* 8. *& deciſ.* 55. *nu.* 25. vbi *num.* 26. intelligit maximè facta in inſtrumento. Et facit maiorem probationem, quam publicum inſtrumentũ, *Scac. de appellat. q.* 17. *limit.* 9. *nu.* 20. *verſ. limita*. Et plenè probat in his, quę pendent à voluntate confitentis, *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 30. *nu.* 11. Et confeſſio partis omne aliud genus probationis ſuperat, & ſemper admittitur, etiam vbi alię probationes non admitterentur, vt per *Marant. de ordine iudic. p.* 6. *art.* 5. *n.* 25. *Surd. conſ.* 60. *n.* 1. *& conſ.* 143. *n.* 39. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *n.* 99. Et facit rem notoriam, *Maſcard. concl.* 1326. *nu.* 4. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 142. *n.* 9. *&* 10. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo confeſſio iudicialis nu.* 36. *Farin. in praxi crimin. q.* 21. *nu.* 31. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7. *num.* 23. Item habet vim publicę ſcripturę, *l. cum te*, C. *de tranſact. Pa-*

riſ. conſ. 99. num. 12. lib. 3. Roland. conſ. 6. n. 26. lib. 3. Maſcard. concl. 1326. nu. 4. Flamin. de reſignat. lib. 11. q. 14. num. 73. cum præced. Cald. d. cap. 7. n. 21. Valaſc. de iure emphyt. q. 7. nu. 27. Gam. deciſ. 43. n. 1. Et confeſſio partis eſt fortior ea, quę fit per teſtes, vel inſtrumenta, *Roland. conſ. 71. nu. 41. & conſ. 75. n. 24. vol. 2. Maſcard. de probat. in proœm. q. 7. n. 3.* Et vim conuentionis habet, *l. tale pactum, ff. de pactis.*

41 Confeſſio erronea non nocet, & confiteri non videtur, qui errat, *l. non fatetur, ff. de cōfeſſis, l. error, C. de iur. & fact. ignor. Gom. vari. tom. 3. cap. 1. num. 66. Surd conſ. 345. num. 17. Maſcard. de probat. concl. 378. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 1. n. 63.*

42 Confiteri non cenſetur aduerſarij agentis intentionem, qui ad excludendum ius actoris exceptionem opponit, *cap. exceptionem 63. de reg. iur. lib. ſexto, Cou. vari. lib. 1. cap. 1. nu. 2. verſ. eodem iure, Gom. vari. tom. 3. cap. 12. nu. 16. Cacher. Pedam. deciſ. 178. n. 9. Franciſcus Milanenſ. Siciliæ deciſ. 3. num. 46. lib. 2. Bellon. Genu. deciſ. 38. n. 8. & deciſ. 91. nu. 1. Petr. Gregor. Syntag. iuris lib. 21. cap. 17. n. 3. Stepha. Gratian. Marchiæ deciſ. 19. nu. 19. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo exceptio n. 26.*

43 Coniecturis non eſt opus in claris, & præſumptio cedit veritati, *l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de legat. 3. l. non aliter, ff. eod. tit. l. continuus, §. cum ita, ff. de verbor. oblig. l. 2.*

C. de

C. de legibus, Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 31. nu. 4. Surd. conſ. 242. num. 9. & conſ. 454. nu. 49. & deciſ. 210. num. 1. cum ſeq. Flamin. de reſignat. lib. 12. q. 5. num. 16. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 3. num. 9. & reſol. 18. num. 9. Rota Romana apud Farinac. deciſ. 21. num. 5. tom. 1. p. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 4. proœm. num. 68. cum ſeq. Ioan. Franciſ. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 3. cap. 7. num. 63. Anton. Monach. Florent. deciſ. 1. num. 20. & deciſ. 23. nu. 16. Brunor. à Sole in locis commun. verbo verbum num. 35. Rota Romana apud Farin. deciſ. 45. num. 5. tom. 1. p. 1. quibus adde, quę notaui infra *lit. P. n. 36.*

44 Conſentire non videntur errantes, & ignorantes, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſdict. omn. iudic. Crau. conſ. 257. num. 2. Cardin. Tuſch. to. 2. lit. C. concl. 754.* Error enim excludit conſenſum, vt notatum eſt infra *lit. E. nu.* 11.

45 Conſentire non dicitur dolo deceptus, *Flamin. de reſignat. lib. 13. q. 3. n. 5. cum ſeqq.*

46 Non conſentiens videtur contradicere, *l. inuitum 4. ff. de ſeruit. vrban. præd.* Et paria ſunt conſentire, vel non contradicere, *l. in adoptionibus, ff. de adoptio.*

47 Conſequens qui vult, vult & antecedens, *l. ad rem mobilem, l. ad legatum, ff. de procurator. l. qui proprio, §. qui alium, ff. eod. tit. l. illud, ff. de acquir. rer. domin. l. 2. §. inſpectio, ff. quemadm. teſtam. aper. l. 1. §. 1. ff. ſi vſusfruct. pet. l. denique, §. interdum, ff. de pecul. legat. l. legatis,*

legatis ff. de adim. legat. l. 2. ff. de iuriſdict.om. iud. §. idem iuris inſt. ex quib.cau.manum. non licet Euerard. in Topic.legal.loco 95.*Gom.vari. tom.*1.*cap.* 3. *num.*23. *Surd.deciſ.*70. *num.* 5.*&* *deciſ.* 194. *num.*6. *&* *num.* 32. *&* *deciſ.* 303.*nu.* 9. *&* *conſ.* 447. *num.*3.*Pichard. ad princip.inſt. de acquiſit. per arrogat. num.*16.*Gonzal.ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. *num.* 53. *Scac. de appellat. q.* 2. *num.*26. *in fine Scobar. de ratiocin.cap.* 25. *n.* 11. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. C. concl.* 757. *Vgolin. de offic. & poteſt.Epiſcopi cap.* 27. §. 1. *num.*1. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 44. *nu.*2. *tom.*1. *p.*1. *&* *deciſ.* 105.*num.*5.*ibid. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de fauore clericorum perſonali* §. 14. *num.* 22. *pag.* 265. Et conſequens vult,qui vult antecedens *l.cuicunque* §. *pen. in fine ff. de inſtit. actio. Tuſch. vbi proxime*. Intellige de conſequenti neceſſario *l. cum lex ff. de fideiuſſor.* Et de coniunctis,& vbi militat eadem ratio *Thomas de Thomaſettis reg.* 254.

48 Conſequens vbi eſt falſum,antecedens ſubſiſtere non poteſt *l.* 2. §. *mutui datio vbi gloſ. & doct. ff. ſi cert. pet. Euerard. in topic.loco* 97. *in princip. Surd. conſ.* 428. *num.* 11. Nam ad poſitionem conſequentis,ſequitur poſitio antecedentis *l. illud ff. de acquir. hæred.* & deſtructo conſequenti, deſtruitur & antecedens *l. apud antiquos C. de furtis Euerard. in topicis leg. loco* 97.

49 In conſequentiam quę veniunt, nō ſunt at-

tendenda, & ita attendendum eſt quod principaliter agitur, non quod incidenter, *l. 1. ff. de auctorit. tutor. l. is qui, ff. de liber. cau. l. verum, ff. de furt. l. ſi quis nec cauſam, vbi latè Iaſ. à num. 3. ad 23. ff. ſi cert. pet. l. conditionibus pupillus, ff. de condit. & demon.* cum ſimilibus, de quibus *Mant. dial. 47. Put. deciſ. 519. num. 3. lib. 2. Mobed. deciſ. 2. num. 2. de præb. cum alijs adductis à Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 45. §. 1. num. 35. quos citat Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 5. n. 23.* multa enim incidenter fieri permittuntur, quę principaliter denegantur, *l. quoties*, C. *de iudic. l. cum creditor, §. qui furem, vbi Bart. ff. de furtis.*

50 Conſilij natura eſt, vt quamuis excitet ad deliberandum, non tamen obligat ad ſequendum, *l. cum pater 77. §. mando, & ibi Bart. ff. de legat. 2. l. 1. §. idem Pomponius, vbi gloſ. verbo quia rem, ff. depoſiti, l. 1. §. ſi verò ſuaſeris, ff. de pænis, l. ſi enim, ff. mand. cap. cum olim, de arbitr. Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 34. nu. 25. cum ſeq. Coſt. in l. cum tale, §. ſi arbitratu limit. 11. num. 1. ff. de condit. & demon. Cou. in repetit. cap. quamuis pactum, de pactis lib. ſexto p. 2. §. 2. n. 6. & 7. verſ. ſecundum, & de ſponſal. p. 2. cap. 3. §. 8. num. 3. Pichard. ad §. 3. inſtit. de pupil. ſubſtit. num. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 78. et 196. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 46. num. 36. cum ſeq. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore nu. 106. C. de integ. reſtit. minor. et de nominat. emphyt.*

q. 1. nu.

q.1. num. 39. Acaci. Anton. in comment. ad l. 5.num.67.ff.de condit. et demonſtr. et ad l. Titio centum, §. Titio centum num. 64. et 65. ff. eod. tit. plures refert Guter. de tutel. p. 1. cap. 8. nu. 4.multo plures *P. Sanch. de matrim. lib. 1.diſp. 34 num. 24.*

51 Conſilium mutare in melius ſapientis eſt, *l.non nunquam, vbi gloſ. ff. de collat. bonorum, inſtit. de legat. in princip. et ibi Angel. Aret. Rebuſ. in tract. nominat. q. 17.num.4. Scac. de appelat. q. 17. limit. 47. memb. 1. n. 33.Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact.n.282.* Et vnicuiq; licet, *d. gloſ. l. non nunquã. auth. de nuptijs §. 1.collat. 4.cap.mutare de reg.iuris lib. 6. Sur.conſ. 167. n.10.Card. Tuſch. to. 5.lit.M. concl. 435. Thomas de Thomaſettis reg.* 186.vbi intelligit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel niſi mutetur in alterius prę iudicium, & damnum.

52 Conſuetudo eſt altera natura, vt ex *Philoſopho* aſſerit *Surd. de alim. tit. 1, num. 7.Franciſco Nuñez de Velaſco en los dialogos de contencion de la milicia y ciencia dialogo 3.pag.76.ver.*

53 Conſuetudo parem vim habet cum lege, *l. de quibus, ff. de legibus, §. ex non ſcripto inſtit. de iur. natural. gent. et ciuil. cap. fin. de conſuet l.2.C.quæ ſit longa conſuetudo, cap.conſuetudo 1.diſt. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1.tit.de ſauore clericorum perſonali, §.3. num. 10. pag. 232. Guid. ſing. 803. Bernard. Grau. ad pract. cameræ imper. lib. 1. concl. 36.*

Thomas de Thomaſettis regul. 78. Vnde venit appellatione iuris, *Menchaq. quæſt. frequent. cap.* 3. *nu.* 32. Item conſuetudo eſt optima legum interpres, *cap. cum dilectus de conſuetud. l. minimè, ff. de legibus, l. ſi de interpretatione, ff. eod. tit. Syluan. conſ.* 88. *nu.* 27. *Tiraq. de nobilit. cap.* 10. *num.* 9. *Afflict. Neapol. deciſ.* 166. *num.* 9. *et deciſ.* 173. *num.* 3. *Menoch. conſ.* 32. *num.* 44. *et conſ.* 390. *num.* 21. *et conſ.* 577. *num.* 2. *et* 3. *vol.* 3. *Maſcard. de probat. concl.* 1415. *num.* 10. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo conſuetudo* 6. *Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. eod. verbo nu.* 3. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo contractum n.* 29. *C. de in integrum reſtit. min. Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 642. *n.* 15. *in fin. tom.* 2. *p.* 1. *Ioann. Maria Belett. d. p.* 1. *tit. de clerico debitore*, §. 12. *nu.* 27. *pag.* 461. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 12. *plures alios referunt Cened. pract. q.* 3. *num.* 11. *Camil. Borrel. in ſum. deciſ. tit.* 14. *num.* 88. Et eſt interpres priuilegiorum, ac ſcripturarum, quę ex decennij lapſu interpretantur, *Molin. de primog. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 57. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 62. *n.* 26. *P. Molin. de iuſtit. tom.* 3. *diſp.* 590. *coniect.* 9. Et conſuetudine poteſt introduci, quicquid poteſt per priuilegium concedi, *Card. Tuſc. tom.* 2. *lit. C. concl.* 808 Item conſuetudo habet vim pacti, eſtque fortior pacto, & facere poteſt quicquid agere valet pactum, vt notaui ſupra *lit. A. num.* 197. Deinde conſuetudo eſt

inter-

interpretatiua contractuum, *l. quod ſi nolit, §. qui aſſidua, ff. de ædilit. edic Magon. Floret. deciſ. 56. num. 3. & Lucenſ. deciſ. 7. nu. 21. Menoch. de arbitr. caſu 83. num. 10. Camil. Borrel. d. tit. 14. num. 93.* Et facit partes contrahere ſecundum eam, *Surd. deciſ. 223. à nu. 11.* Item quęlibet diſpoſitio recipit interpretationem à conſuetudine, ex *Surd. de alim. tit. 1. q. 66. nu. 4.* Item conſuetudo poteſt, quicquid poteſt pręſcriptio, *Tuſch. d. lit. C. concl. 809.* Denique conſuetudo facit licitum, quod aliàs eſt illicitum, *Roland. conſ. 58. num. 19. lib. 4. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 62. num. 14. Seraphin. de priuileg. iuram. priuil. 83. nu. 56. Guter. pract. lib. 3. q. 29. num. 22. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 3. nu. 25.*

54 Contractus ex conuentione partium legem accipiunt, *l. 1. §. ſi conueniat, ff. depoſiti, l. contractus, ff. de reg. iur. l. lege, ff. de pact. conuent. l. 1. C. de oper. libert. l. 1. C. commod. cap. contractus 85. de regulis iuris lib. ſexto, Surd. conſ. 383. num. 6. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 11. nu. 19. & quæſt. forenſ. conſ. 38. nu. 1. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo contractus num. 12. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 980. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 787. num. 2. Pichard. ad §. ſi quis alium, inſtit. de inutil. ſtipulat. n. 2. Thomas de Thomaſettis reg. 83.* vbi dicit procedere, quando contractus ſunt legitimè facti. Amplia etiam ſi fuerit conuentum vltra, vel pręter naturam contractus, *Ro-*

*ta Romana apud Farin. deciſ.*415. *num.* 4.*tom.* 1.*p.*1. Et à partium conuentione recipit formam contractus, *Rota Rom. apud eund. deciſ.* 669. *num.* 4.*tom.*2.*p.*1.

55 Contractus claudicare non debet, *l. Iulianus, §.ſi quis,ff.de actio. empti, l.ſi cum dies, §. pen.ff. de recept. arbitr.l.Labeo,ff. de verborum ſignific.* Surd.*deciſ.* 52. *num.* 9. *Menoch. conſ.* 122. *num.* 39. *Cald. Pereira in l.ſi curatorem, verbo hunc contractum num.*4. *C.de in integ.reſtit. minor. Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. C. concl.* 982. *Luſit. Franciſc. à Souſa in repetit.§.actionum, inſtit. de actio. p.* 4. *num.* 27. *Thomas de Thomaſettis reg.* 84. vbi dicit procedere, quando militat eadem ratio.

56 Contractus non debet operari vltra intentionem agentium, *l.non omnis, ff.ſi cert. pet. l. in agris, ff. de acquir. rer. domin. l.* 2. *ff. de his, quæ in teſtam. delent. l. legata inutiliter, ff. de legat.* 1. *l. cum tale, §. vlt.ff de condit. & demon. l.age cum Geminiano, C. de tranſact. Conan. comment.iuris ciuilis lib.*7.*cap.*1. *num.* 13. *Gom. l.* 22. *Tauri num.* 24. cum alijs ſupra citatis *lit.A.num.*47.

57 Contractus ab initio eſt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, *l.ſicut ab initio,C.de actio.& oblig.l. in commodato, §.ſicut, ff.commod. l. de contractu, C de reſcind. vendit. l quamuis C de tranſact. l. non idcirco in fine, ff. de contrahen. empt. l.eo quod,C.ſi cert.pet. l.ſi mãdauero, §.ſicut, ff. mand. §. pen. inſtit. eod.tit. l. cuius bonis in prin-*

in princip. ff. de curatore furioſi, l. ſi quis argẽtum, §. fin. C. de donat. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo libertis n. 15. *C. de reuocandis donat. Guter. pract. lib.* 3. *q.* 43. *num.* 14. *Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 13. *num.* 7. *Cardoſ. in praxi iudicum. & aduocat. verbo contractus n.* 8. *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. C. concl.* 983. *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 427. *num.* 1. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 6. vbi dicit procedere, quando contractus iure ſunt perfecti, ſecus verò ſi ſuperueniat fraus, & dolus, vel ab eis de conſenſu vtriuſque partis recedatur.

58 Contractus aut totus acceptandus, aut totus repudiandus, *l. cum quæritur, ff. de adminiſtrat. tutor. l. nam abſurdum, ff. de bonis libert. Tiraq. de retract. conuent. ad finem tit. nu.* 4. *cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 301. *num.* 57. *Cald. Pereira quaeſt. forenſ. conſ.* 39.

59 Contractus omnis, ſeu quęlibet diſpoſitio, promiſſio, vel pactum, etiam iuramento firmata intelliguntur rebus ſic ſtantibus, *l. continuus, §. cum quis, ff. de verborum oblig. l. quod ſeruus, vbi gloſ. ff. de condict. ob cauſam, l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, Hyppol. conſ.* 76. *num.* 31. *vol.* 1. *Tiraq. in l. ſi vnquam in princip. num.* 166. *C. de reuocan. donat. Maſcar. de probat. concl.* 1131. *n.* 27. *&* 1157. *num.* 7. *Surd. conſ.* 418. *num.* 8. *& conſ.* 445. *num.* 35. *& de alim. tit.* 2. *q.* 15. *n.* 187. *& tit.* 8. *priuil.* 56. *n.*

61. & deciſ. 326. num. 31. Guter. pract. lib. 3. q.42. num. 37. & 38. & de tutel. p. 1. cap.1. nu. 23. Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 14. num. 11. & lib. 3. q. 18. num. 123. Cald. Pereira in reſp. pro Duce Paſtranæ num. 6. & in reſp. pro D. Roderico à Sylua verſ. ad hæc, Stephan.Gratian. diſcept. forenſ. cap.96. num.23. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1771. D. Marta de clauſulis p.1. clau.127. n.1. cũ ſeqq. & p.3. clauſula 73. Rota Romana apud Farin. deciſ. 606. *num. 3. in nouiſs. Hieron. Fernandez de Otero ſelect. interpret. lib. vni. in interpret. cap. fin. de conſuetud. num. 77. Mari. Antonin. vari. lib.2. reſol.55. num. 29. & 31. & 32.*

60 Contractus recipiunt interpretationem ex tacita mente contrahentium, *l. in conuentionalibus, ff. de verbor. obligat. Perez tit. 7. lib. 5. ordin. pag. mihi* 188. Et in contractibus potius mens, quam verba ſunt attendenda, *Molin. d. primog. lib.1. cap.4. num.20.*

61 Contractus concluſio attenditur, *l. ſi dominus, ff. præſcript. verb. Stephan. Gratian. diſcep. forenſ. cap. 115. num. 35.* Et vniuſcuiuſque contractus initium ſpectandum eſt, & cauſa, *l. ſi procuratorem in princip. ff. manda. l. 1. §. non ſolum, ff. depoſiti, l. ſi tamen, ff. ad Maced.*

62 Contractibus omiſſum habetur pro omiſſo, *l. quicquid aſtringendæ, ff. de verbor. oblig. Pariſ. conſ.* 117. *num. 6. Surd. de alim. tit.8. priuileg. 76. & deciſ. 283. num. 5.* cum alijs ſupra adductis

adductis *hac eadem lit. num.* 2.

63 Contrahentes videntur ſe conformare cum iure, idem procedit in teſtatore, *l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel. l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, Menoch. conſ.* 111. *num.* 17. *Maſcard. de probat. concl.* 1415. *à num.* 2. *Surd. deciſ.* 2. *num.* 11. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glo.* 5. *num.* 81. *Valaſc. conſult.* 134. *num.* 11. *Gam. Luſit. deciſ.* 16. *nu.* 4. *& deciſ.* 193. *nu.* 6. *Cald. Pereira de empt. cap.* 9. *num.* 10. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 70. *nu.* 29. *& q.* 101. *num.* 3. *& conſil.* 18. *nu.* 7. *cum ſeqq.* Et cenſentur ſe conformare cũ ſtatutis loci, in quo contrahitur, *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 264. *n.* 15.

64 Contraria ſimul eſſe non poſſunt, *l. mutuis, ff. pro ſocio, l.* 1. *C. de furtis, Menoch. de interdict. remed.* 3. *retin. poſſeſſ. n.* 516. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 25. *num.* 6. Ideo ad poſitionem vnius, ſequitur remotio alterius, *l. ſi inter, ff. de except. rei iudicatæ.* Et ſe inuicem elidunt, & mutuo ſe expellunt, & vno poſito remouetur alterum, *Surd. deciſ.* 24. *num.* 10. *& deciſ.* 92. *num.* 11. *& conſ.* 211. *num.* 16. Item contraria non poſſunt eſſe ſub eodem ſubiecto, *gloſ. in l. fin. ff. de diuort. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iuris, Alciat. de præſumpt. reg.* 2. *præſ.* 3. *nu.* 5. *Bernard. reg.* 25. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 59. *Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 22. *Thomas de Thomaſettis reg.* 101. vbi aſſerit procedere ſimul, & eodem tempore, ac eodem ſu-

biecto

biecto,vel ſecundum Logicos in habitibus moralibus, ſecus autem in ſpeculatiuis, vel in concreto, & in realibus, aliter autem in abſtracto, & in imaginatione.

65 Contraria duo poſſunt procedere diuerſis reſpectibus, *Tiraq. de nobilit. cap.28. num. 13. Farin. in praxi crimin. p.4.conſ.30. n. 62.*

66 Contraria plura incompatibilia ſi concurrant, præualent vltima, *Card.Tuſch.tom.2. lit. C. concl.* 1011.

67 Contraria allegans non eſt audiendus, *l.* 1. *C. de furtis, l. tranſactione, C. de tranſact.l.Titiæ, ff. de cond. & demon. cap. imputari, de fide inſtrum. cap. ſollicitudinem de appellat.Menoch. de præſumpt.lib.2.q.41. n.2.Gregor. l.111.verbo ninguna tit. 18.part. 3. Cou. vari.lib. 2. cap. 2. num. 2. in fine, Cabed. Luſit. deciſ. 34.nu.9. p. 1. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 54.n.18. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo allegatio num.4. Mari. Antonin. vari. lib. 1.reſol. 56.num.11. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 34. num. 1. Cardin.Tuſch.tom.2.lit.C.concl.* 1005. *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tit.* 100. *num.* 10. vbi cum antiquioribus, quos refert declarat regulam hanc locum non habere, quando quis vult contra diuerſas perſonas experiri.

68 Contrarietas eſt vitanda in omni diſpoſitione, *l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. Surd. deciſ.* 276.*num.*3. *Farinac. in praxi crimin.p.4. conſ.95.n.7.Card.Tuſch.to.2.lit. C. concl.* 1008.

69 Con-

69 Contrariorum contraria eſt ratio, & contrarius effectus, *l. fin. ff. de edendo, l. qui accuſare, ff. de accuſat. Euerard. in topic. legal. loco 75. Surd. conſ. 350. num. 22. Cæſar Argel. de cõtradictore legitimo q. 3. n. 79.*

70 Contrariorum eadem eſt diſciplina, *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. fin. ff. de legat. 3. l. in fundo, ff. de rei vend. l. inter ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verbor. oblig. l. 1. §. ſi quis vltro, ff. de quæſtio. l. & ſi contra in fine, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. §. 1. & ibi gloſ. verbo intelligemus inſtit. eo. tit. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, §. 1. inſtit. de tutel. cap. intellectum de iure iur. cap. translato de conſtit. Euerard. in topic. legal. loco 73. Ariſtot. lib. 7. topic. cap. 1. Surd. conſ. 1. num. 92. & conſ. 151. num. 27. & conſ. 301. num. 22. Acacius Anton. in comment. ad rub. ff. de condit. & demon. cap. 1. num. 56. Brunor. à Sole in locis commun. verbo contrarietas 2. Ceual. commun. contra commun. tom. 4. q. 897. nu. 884. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 52. num. 38. Pichard. ad princip. inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris num. 1. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. fin. caſu 51. Galganet. de condit. & demon. p. 2. cap. 1. q. 19. num. 1.* vbi agit de intellectu huius axiomatis.

71 Contrarium effectum nõ debẽt operari inducta ad vnum finem, *l. legata inutiliter, ff. de legat. 1. l. 2. ante fin. C. de iuram. cal. l. qui hominẽ, §. fi. & ibi notat. ff. de ſolu. cap. maiores, §,*

ſed

ſed adhuc, & ibi not.de baptiſ. Cardin.Tuſch.to. 2.lit. C. concl. 1010. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.3.n.136.*

72 Contrarium effectum non debent operari inducta in fauorem, *l. legatum, ff. de adim. leg. l.quod fauore, C. de legib. cap. quod ob gratiam, de reg.iur. in 6. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.2.num.*101. *& q.3.n.*191.

73 Copulata plura, ſi requirantur ad aliquid diſponendum, non ſufficit vnum tantum interuenire, *l. ſi hæredi, ff.de condit. inſtit. Card. Tuſch.tom.2.lit. C.concl.* 1035.

74 Correctio legum eſt vitanda, vide infra vbi notatum eſt *lit.L.num.*18.

75 Correctum, quod non eſt, ſtare non prohibetur, *l. præcipimus, C. de appellat. l. ſancimus, C.de teſtam. Surd. deciſ.* 195.*num.* 6. Lex vna correcta, aliȩ, quȩ veniunt ad declarationem illius, corriguntur ex toto, *Caſtro in l.fin.n.3. C.de edicto Diui Adri.*

76 Correlatiuorum idem eſt iudicium,& de vno diſpoſitum trahitur ad alterum, *l. fin. ff. de acceptilat. l.fin. C. de indicta viduit. tol. l. ſi quis ſeruo, C. de furtis, l.* 1.*C.de tranſact.l.*1.*C. de cupreſſ.lib.*11.*Curſus Conimbricenſis in comment.ad Logicam ad cap.*7.*de relatis in commento attributo* 3. *Euerard. in topic. loco à correlatiuis num.* 8. *Bellon.tom.*1. *commun.opin. lib.*1. *tit.* 17. *de legibus num.*57.*& ibi Viui.num.*203. *idem Viui. d.* 1. *tom.tit.* 28. *quæ res exportari nõ debet num.*11.*Oſaſc.deciſ.*115. *nu.* 10.*Ioan.Maria*

ria Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de exemptionibus clericorum à ſtatutis ſecularium, §. 4.n.5. pag. 397. Surd. deciſ. 218. num. 10. & de alim. tit. 1. q. 19. num. 3. & num. 10. & tit. 4. q. 18. num. 54. & ſeq. & tit. 6. q. 9. num. 6. & conſil. 34. num. 26. & conſ. 150. n. 120. & conſ. 201. num. 3. & conſ. 338. nu. 4. Cou. in cap. Raynutius, §. 3. n. 6. de teſtam. Valaſc. de iure emphyt. q. 29. in fine, Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 2. à num. 1. Boer. deciſ. 48. num. 3. & 4. Medic. reg. 9. Aldouin. conſ. 74. num. 14. Alphan. collect. 862. Garc. reg. 110. & 141. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gloſ. 9. num. 171. & ſeq. P. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 54. num. 1. et lib. 6. diſp. 19. nu. 10. Farin. in praxi cri. p. 7. in fragm. lit. E. num. 235. cum ſeqq. Melchior Phæb. Luſit. deciſ. 72. nu. 8. Benedict. Aegid. in repet. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit et iure p. 1. cap. 8. n. 4. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 6. n. 2. Card. Tuſch. tom. 2. lit. C. cōcl. 1041. Bertazol. in repet. l. ſi quis maior, C. de tranſact. n 800. & 803. Et correlatiuorū vnum non poteſt eſſe ſine alio, *Nau. cōmēt. 3. de regular. n. 44.* Et in correlatiuis ſi quid eſt prohibitum vni, videtur & prohibitum alteri, *Menoch. conſ. 136. num. 10. et 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 50. num. 12.* Et ex correlatiuis ſublato vno, & alterum cenſetur tacitè ſublatum, *d. l. fin. ff. de acceptilat. l. alteri, ff. de adim. legat. D. Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p. 1. num. 37. Surd. deciſ. 52. nu. 5. Mari. Anto. vari. lib. 1. reſol. 56. n. 6.* Et vno expreſſo dicitur expreſ-

preſſum alterum ex cod. *Mari. Anton.*cum ab eo citatis *lib.3.reſol.9.n.2.*Regula enim correl latiuorum eſt regula pariũ, *l.Iulia.§ ſi procurator.ff. de act. emp.Bertaz.vbi proximè n.* 801.

77 Corporis deformitas,animi deformitatem oſtendit argum. *tex.in cap. cum infirmitas , de pænit.cap. fin.* 41. *diſtin.tradunt Tiraq.l.2.connub.gloſ.*1.*p.2.n.*55.*D.Auguſt.epiſ.*109.*ad Monachos Eſcobar. de ratiocin. cap.* 32. *n.*1. *Plaza in epitome delict. cap.* 25. *ſubſcribitque ſententia Cyni relata ab Alexand. conſ.*209. *ponderatis n.*10.*verſic.dictus vero iuuenis lib.6.* quod in pulchro corpore pulchra reſidet anima.Nã*D. Ambroſ.lib.2.de Virg.*affirmat ſpeciem corporis ſimulacrum eſſe mentis , figuramque probitatis, & refert *Lucas de Penna in l.*1.*verſ.* 2. *quæritur, C.qui ætat. vel profeſſ. ſe excuſ.lib.* 10. *et l.* 1.*C.de profeſſ. qui in vrbe Conſtantinop. lib.* 12. *ac Math. de Fano in tract. de modo ſtudendi cap.* 30. Facies nanque ſępè indicat quale eſt cor, *l.obſeruandum, ff. de offic.præſid. l.*3.*ff. de teſtibus,* & impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius, *cap. nec ſolo* 32. *q.* 5. & per exteriora cognoſcuntur interiora , *§. ſeruos inſtit.de rer. diuiſ. l.naturalem , §. in his, ff.de acquir. rerum domin. l.Fulcinius,§. illud ſciendũ, ff. ex quib. cauſ.in poſſeſſ.eat. cap. fin.de renunc. in 6.* & per ſigna corporis nobis nota, inquiũt Logici , ſyllogizamus diſpoſitiones animę nobis ignotas, *Ariſtot. 2. Prior.* vnde *Propert.*

Ex operum ſpecie clareſcunt intima cordis

& ad-

& adſtipulantur, quę *Ouid.lib.2.Faſtorum* Lucretię pudicitiam collaudans ſcripſit, ita illam facie pudicitiam pręportaſſe, ſicuti eius erat pudicus animus; nam qualis erat interius cognoſcebatur in vultu; dum inquit

Et facies animo, dignaque, parque fuit

atque iterum *lib. 6. Faſt. in fine* Martię Venuſtatem, virtuteſque extollens, ſubſcripta prodidit carmina.

Par animo quoq; forma ſuo, reſpōdit in illa,
Et genus, & facies, ingeniumque ſimul.

& *Martial.lib.12.epigram. in Zoilum*, ex corporis deformitate illum opinabatur improbum, remque mirandam eſſe ſubiungit, ſi fortaſſe bonus eſſet

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine lęſus
Rem magnam pręſtas, Zoile ſi bonus es.

Medici tandem ex corporis turpitudine, animi deformitatem pręſumunt, vt ſcribit *Raſis lib. 2. ad Almanſorem cap. 33. et cap. 54. Galenus* inſuper, faciem fędam, malos mores oſtēdere affirmat *lib.2.de temperam.cap. 6. et lib. 1. et 2. de vſu part. Bald. etiam in l. obſeruare, C. quorum appellation. non recipiantur* affirmat, quod ſicut turpis habitudo corporis declarat quem procliuem ad ſcelera, ita pulchra ad virtutes. Hinc etiam nomen turpe habet ſiniſtrā ſuſpicionem, ſicut per contrariū, pulchrū nomen, & honeſtum honeſtatis, & totius probitatis eſt indicium, vt per ***Doct.in cap.1.de depoſito,***

poſito, Bernard. in praxi cap. 7. vbi Salzed. lit. A. plures refert Cened. ad decretal. collect. 24. num. 3. Vnde licet arguere à nomine, cum talis quis credatur, & preſumatur, qualis nominatur ſecundum *Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 30. num.* 10. Et aliquos effectus ex eo, quod quis turpe nomen habeat colligit idem *Menoch. lib. 1. præſumpt. 89. n.* 131.

78 Crimina ſuos debẽt habere authores, *l. crimen, ff. de pœnis, l. ſancimus, C. eod. tit. cap. 2. de conſtit. cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, cap. Romana in fine de ſentent. excom. lib. ſexto, Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad l. vni. C. ex delictis defunctorum p. 3. n.* 8. quibus adde, quę notaui infra *lit. P. n.* 12.

79 Culpa vbi maior eſt, ibi grauior debet eſſe pęna, *cap. cum bonæ, de ætate, et qualit. cap. tanta, de exceſſibus prælatorum, Perez ad l. 1. verſ. in oppoſitum prope finem tit. 1. lib. 5. ordin. pag. mihi* 31.

80 Culpa ſuos debet tenere actores, *l. ſancimus, C. de pæn. Surd. de alim. tit. 1. q. 38. nu.* 30. *Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 23. num.* 1.

81 Culpa nõ caret, qui ſe immiſcet rei alterius artis, & profeſſionis, *l. idem iuris, §. vlt. ff. ad leg. aquil. l. illicitas, §. pen. ff. de offic. præſi. reg. non eſt ſine culpa, de reg. iuris lib. ſexto, cap. tua de homicidio, Thomas de Thomaſettis reg.* 203. Tractent enim fabrilia fabri, & quam quiſque norit artem eam exerceat, *Strach. de mercat. p. 3. tit. de nautis n. 33. Car. Tuſc. to. 2. lit. F. cõcl.* 2.

82 Culpa

82 Culpa non poteſt imputari ei, qui non fecit id quod facere non tenebatur *Surd. conſ.* 345. *num.* 31.

83 Culpa non imputatur ei, qui nō fecit, quod factum non profuiſſet *Surd. deciſ.* 87. *num.* 6. *& deciſ.* 260. *num.* 5. *cum ſeqq. & deciſ.* 326. *num.* 69.

84 Culpa vbi non eſt, ibi non debet eſſe onus, vt per *Ludou. Rodolphin. vari. quaeſt. lib.* 2. *q.* 44. *num.* 7. Et culpa quod caret in damnum reuocari non poteſt *l. Grachus C. de adulte.*

85 Culpa vbi non eſt, nec pœna eſſe poteſt *l. ſi putator ff. ad l. Aquil. cap. ſine culpa de reg. iu. in 6. Thomas de Thomaſettis reg.* 283. *Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib* 2. *cap.* 10. *num.* 8. Nam vbi non eſt culpa, ibi non eſt delictum *cap. cum voluntate de ſentent. excom. Bartholam Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienandis pag.* 94. *nnm.* 30.

D

1 Damnum dediſſe videtur, qui occaſionem damni dat *l. ante §. ſi cum ſeruum ff. de vi bonor. raptor. l. videamus §. fin. l. qui domum in fine ff. locati l. nihil intereſt ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l. qui occidit §. in hac ff. ad log. Aquil. cap. ſæpe* 50. *diſt. cap. fin. de iniur. cap. de cætero de homicid. Dec. conſ.* 218. *num.* 4. *Surd. deciſ.* 326. *num.* 23. *&* 24. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 5. *num.* 287. *Cardin. Tuſch.*

*tom.1. lit. C. concl. 138. num.4.& tom.2. lit.D. concl.6. Thomas de Thomaſettis reg.*244.vbi explicat procedere quãdo cauſam propinquam dedit.

2 Damnum qui ſentit,debet,& ſentire lucrũ, & è contra *l. ſecundum naturam ff. de reg.iuris Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl.*13. In pari cauſa damno magis, quam lucro conſulendũ *l. fi. §. licentia C. de iu. delibe. l. atſi quis §. ſed etſi ff. de religio. & ſump. fun.* vnde non debet quis ex alieno damno lucrari *l. itaq; §. 1. ff. de dolo*.

3 Dare beatius eſt,quam accipere *cap. prædicator 16. q. 1. cap. 1. vbi gloſ. verbo, vt debere de donat.*

4 Dare,& remittere paria ſunt *l. ſi fundum §. Titio ff. de legat. 1. l. contra §. ſi filius ff. de pact. l. 1. ff. de tranſact. l. ſi mulier ff. de condict. ob cauſ. l. ſicut §. an paciſci ff. quib. mod. pig. vel hypothec. ſoluat. l. in ædibus verſ. poteſt ff. de dona. l. 3. §. fin. cum l. ſeq. vbi gloſ. verbo habere in fine ff. de donat. inter virum, & vxorem cum pluribus aliјs iuribus, quæ adducit Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus n.* 173. *C. de reuoc. donat. notant Gom. vari tom.2. cap. 4. num.9. Cou. vari. lib. 2. cap. 4. num. 8. Valaſc. conſ. vlt. 135. nu. 16. cum ſeq. Gam. luſit. deciſ. 118. num. 1. vbi alios referunt*. Et paria ſunt dare,vel non adimere *l. cõficiuntur in princip. ff. de iure codicil. l. 1. §. ſciendum ff. de legat. 3.*

5 Dat nemo,quod non habet notaui infra *lit. N. num.*

N. num. 15. Paria ſunt non dare, vel dare inutile *l. quamuis §. ſi conuenerit ff. ad Velleia*. Et paria ſunt rem non reddere, vel reddere deteriorem *l.* 3. *§.* 1. *ff. commodati*.

6 Debitor nemo poteſt eſſe ſui ipſius *l. Vranius* 82. *ff. de fideiuſſor.* cnm traditis per *Cald. Pereira de extinct. emphit. cap.* 14. *num.* 33. Nihil enim agit in ſe ipſum *l. ille à quo §. tempeſtiuum ff. ad Trebel.* vel actio & paſſio in eodem ſubiecto non concurrũt *ex tex. in d. l. Vranius*.

7 Declarare voluntatem verbis, vel factis paria ſunt *l. de quibus ff. de legibus l. Paulus ff. rem ratam haberi l. recuſari ff. de acquir. hæredit.*

8 Declaratio facta à principe, non confert aliquod ius de nouo *l. adeo §. cum quis ff. de acquir. rer. domin. Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 86. Nam declarans nihil ponit, nec facit de nouo *l. hæredes palam §. ſi quid poſt ff. de teſtam. d. l. adeo §. videtur clem. exiuit §. harum declarationum de verbor. ſignific. glo. in cap. per tuas verb. de nouo de donat. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n.* 579. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo declaratio* 1. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſ.* 30. *gloſ.* 4. *num.* 1. *Soc. ſen. conſ.* 49. *num.* 5. *vol.* 1. *Rol. conſ.* 15. *num.* 27. *vol.* 3. *Gabr. de reg. iur. lib.* 5. *concl.* 3. *num.* 1. *&* 48. *quos citat Mar. Ant. vari. lib.* 1. *reſol.* 3. *num.* 12. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo declara-*

re Rot. Rom. apud Farin. dec. 454.*num.*2. *tom.* 1. *p.* 1.

9 Definitio debet cum ſuo definito conuerti *l.*1. *§. dolum ff. de dolo malo l. omnis definitio ff. de reg. iuris Doct. in l.*1. *in princ. ff. de acqu. poſſeſ. Cic. lib.*4. *academic. quaſt. num.*79. *pag.* 17. *Tiraq. de iure primog. q.* 1. *num.*1. *Pichard. ad rub. inſt. de obligat. num.* 9. *& in diſp. de mora. nu.* 25. *Flamin. de reſignat. lib.*1. *q.*1. *num.* 31. *cum ſeqq. Cæſar. Angel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.*161. *Cardin. Tuſch. tom.*2. *lit. D concl.* 418. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 4. *num.*3. vbi *num.* 2. aſſerit, quod ſubſtãtiam, & naturam rei explicat, & *num.*5. quod quælibet definitio in iure eſt periculoſa, & *nu.* 6. quod cauti eſſe debent, qui rem aliquam definiunt, & *num.* 7. quod definitio perfecta debet habere genus, ac propriam, & completam differentiam, quod etiam aſſerit *Pichard. nu.* 26. vbi *num.* 24. dicit quod cuiuſq; rei definitio, vt bona ſit nihil ſuperfluum, nihilq; diminutum continere debet, citans *Philoſoph. Top. lib.* 6. *cap.* 1. Et à definitione incipiendum eſt *Flamin. d. q.* 1. *num.*1. Et eſt initium omnis diſputationis *Monet. d. p.* 1. *q.* 1. *à num.* 1. Et cuicunq; non conuenit definitio, non etiam conuenit definitum *l.* 2. *§. appellata, & ibi Doct. ff. ſi cert. petat.*

10 Delicta puniri publice intereſt, & expedit Rei pub. ne maneant impunita *l. ita vulneratus §. quod ſi quis verſ. cum neque impunita ff. ad leg.*

leg.aquil.l.licitatio §.quod illicite ff. de publican. l. congruit 13. *ff. de officio præſid. l.Stichum §. tametſi ff. de ſolut. cap. eſt iniuſta* 23. *q.*4.*cap.vt famæ* 35. *§.* 1. *de ſentent. excommun. Grammat. deciſ.*36.*Thomas de Thomaſettis reg.*103. *Azeu. l.* 14. *num.* 1.*tit.*9.*lib.*3. *noua recopil. pag.mihi* 359. *Flamin. de reſignat. tom.*2. *lib.* 14.*q.*1.*nu.* 17. *Cabed. Luſit.deciſ.* 75. *num.*1.*p.* 1.*Cardoſ.in praxi iudicum, & aduocat.verbo delictum num.* 9.*&* 10. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali §.* 15. *à num.* 86. *pag.* 121. *Cardin.Tuſch.tom.*2.*lit. D.concl.*157. Et iuxta delicti menſuram futurus eſt plagarũ modus *cap. non afferamus* 24. *q.* 1. *iunctis traditis per Menoch.de arbitr. lib.* 1. *q.* 90. *nu.* 38. *Menchaq. illuſtri. quæſt. cap.*8. *num.*51. *& cap.* 24.*num.* 17. cum alijs infra citatis *lit. P.num.* 11.Paritas enim delicti paritatem pœnę requirit *l. nihil intereſt ff.de adulterijs l.ſi quenquam in fi.C. de epiſcop.& cler.* Vt ſcilicet delicti pęna timeatur, & ſupplicium vnius, exemplum poſſit eſſe multorum, vt ait *tex. in l.* 1. *Cod. ad leg.Iuliam repetund. Cardos. d. verbo delictum num.*8. Vnde oderunt peccare mali formidine pœnę *cap. irrefragabili § cæterum vbi gloſ.verbo metu pœnæ de officio ordin.*

11 Delicta ex volũtate,& propoſito diſtinguntur *l. diuus ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l.qui iniuriæ ff. de furtis Cardin. Tuſch. tom.*2. *tit.D.concl.* 160. *Farin. in praxi crimin. p.*4.*conſ.* 65.*& ibi additio lit. k.*

12 Delicta debent tenere ſuos auctores, vt per *Ludou. Rodolphin. vari, quæſt. lib. 2. q. 44. nu. 5. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de fauore clericorum canoniſ. §. 1. num. 43. pag.* 177. iunctis multis infra adductis *lit. P. n.* 12.

13 Delicta paria mutua compenſatione tollun tur notaui infra *lit. P. n.* 6.

14 Delictum continuatum grauius punitur *Hipol. in l. 1. num. 47. cum ſeq. C. de Sicar. Menncbaq. quæſt. frequent. cap.* 10. *num.* 47. *Perez tit. 1. lib. 5. ordin. pag.* 49. *Sebaſtian. Naui. ad l. capitalium num. 6. ff. de pœnis, Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. pag. mihi 45. verſo, & 46. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 30. n. 67. & ibi addit. lit. R. & num.* 129. Et delictũ ſæpius reiteratum fit maius, & ſolitus delinquere grauius peccat *Anton. Monach. Lucen. deciſ. 54. num. 8. & 9.*

15 Delictum clam commiſſum grauius punitur, quam quod palam patratum fuit *Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. lib. 2. concl. 110. conſid. 1. n. 18. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 18. à num.* 67.

16 Delictum non præſumitur *Maſcard. de probat. concl. 495. num. 1. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 13. q. 1. num. 72. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 114. num. 25. & deciſ. 128. num.* 4. Et delictum minus præſumitur *l. prætor §. docere ff. de vi bonor. raptor. Maſcard. de probat. concl. 1418. num. 2. Farin. in praxi crimin. p. 3. q.* 85.

85. num. 26. & p. 4. conſ. 61. num. 12. & conſ. 62. num. 6. & deciſ. 56. & ibi addit. & p. 5. q. 126. num. 106. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 165. Et vbi alia coniectura ſumi poteſt, non eſt delictum præſumendum *Flamin. d. tom. 2. lib. 14. q. 7. n. 55. cũ ſeq.* Et interpretatio eſt facienda excluſiua delicti *Abb. in cap. cum tu de teſtib. late Farin. d. q. 85. num. 1. cum ſeq. Maſcard. de probat. concl. 496. Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 161. num. 26. Natt. conſ. 549. num. 11.* Et delictum in dubio non præſumitur *l. merito ff. pro ſocio cap. eſtote de reg. iur. in antiquis Brunor. à ſole in locis commun. verbo delictum num. 20.*

17 Delictum in omittendo leuius eſt, quam in committendo *l. metrodorum ff. de pœn. Tiraq. de pœnis temper. cauſa* 44. *Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 6. §. 8. num. 13. Hypol. in l. infans. num. 6. C. de ſicar. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 39. num. 25. & reſol. 28. num. 1. D. Barb. in l. ſi mora num. 29. ff. ſoluto matrim. Brunor. à Sole in locis commun. verbo delictum num. 3.* Nam in committente dolus, in omittente culpa, prę ſumitur *l. vtrum ff. ad leg. Pompe. de parricid. l. pen. C. de paganis*. Dolus autem grauiorem exigit pœnam, quam culpa *l. Iulianus in prin. iunc. l. ſi ſterilis §. cum per venditorem ff. de actio. empt.*

18 Delictum non imputatur, vbi dolus non eſt *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 192. num. 65.* Et lex pœnalis ſubaudit dolum debere interue-

preſſum alterum ex eod. *Mari. Anton.* cum ab eo citatis *lib. 3. reſol. 9. n. 2.* Regula enim correl latiuorum eſt regula pariũ, *l. Iulia. § ſi procurator. ff. de act. emp. Bertaz. vbi proximè n.* 801.

77 Corporis deformitas, animi deformitatem oſtendit argum. *tex. in cap. cum infirmitas, de pœnit. cap. fin.* 41. *diſtin. tradunt Tiraq. l. 2. connub. gloſ. 1. p. 2. n. 55. D. Auguſt. epiſ.* 109. *ad Monachos Eſcobar. de ratiocin. cap.* 32. *n.* 1. *Plaza in epitome delict. cap.* 25. *ſubſcribitque ſententia Cyni relata ab Alexand. conſ.* 209. *ponderatis n.* 10. *verſic. dictus vero iuuenis lib.* 6. quod in pulchro corpore pulchra reſidet anima. Nã *D. Ambroſ. lib. 2. de Virg.* affirmat ſpeciem corporis ſimulacrum eſſe mentis, figuramque probitatis, & refert *Lucas de Penna in l. 1. verſ. 2. quæritur, C. qui ætat. vel profeſſ. ſe excuſ. lib.* 10. *et l. 1. C. de profeſſ. qui in vrbe Conſtantinop. lib.* 12. *ac Math. de Fano in tract. de modo ſtudendi cap.* 30. Facies nanque ſępè indicat quale eſt cor, *l. obſeruandum, ff. de offic. præſid. l. 3. ff. de teſtibus,* & impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius, *cap. nec ſolo* 32. *q.* 5. & per exteriora cognoſcuntur interiora, *§. ſeruos inſtit. de rer. diuiſ. l. naturalem, §. in his, ff. de acquir. rerum domin. l. Fulcinius, §. illud ſciendũ, ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eat. cap. fin. de renunc. in* 6. & per ſigna corporis nobis nota, inquiũt Logici, ſyllogizamus diſpoſitiones animę nobis ignotas, *Ariſtot. 2. Prior.* vnde *Propert.*

Ex operum ſpecie clareſcunt intima cordis

& ad-

& adſtipulantur, quę *Ouid. lib. 2. Faſtorum* Lucretię pudicitiam collaudans ſcripſit, ita illam facie pudicitiam prępotaſſe, ſicuti eius erat pudicus animus; nam qualis erat interius cognoſcebatur in vultu; dum inquit

Et facies animo, dignaque, parque fuit

atque iterum *lib. 6. Faſt. in fine* Martię venuſtatem, virtuteſque extōllens, ſubſcripta prodidit carmina.

Par animo quoq; forma ſuo, reſpōdit in illa,
Et genus, & facies, ingeniumque ſimul.

& *Martial. lib. 12. epigram. in Zoilum*, ex corporis deformitate illum opinabatur improbum, remque mirandam eſſe ſubiungit, ſi fortaſſe bonus eſſet

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine lęſus
Rem magnam pręſtas, Zoile ſi bonus es.

Medici tandem ex corporis turpitudine, animi deformitatem pręſumunt, vt ſcribit *Raſis lib. 2. ad Almanſorem cap. 33. et cap. 54. Galenus* inſuper, faciem fędam, malos mores oſtēdere affirmat *lib. 2. de temperam. cap. 6. et lib. 1. et 2. de vſu part. Bald. etiam in l. obſeruare, C. quorum appellation. non recipiantur* affirmat, quod ſicut turpis habitudo corporis declarat quem procliuem ad ſcelera, ita pulchra ad virtutes. Hinc etiam nomen turpe habet ſiniſtrā ſuſpicionem, ſicut per contrariū, pulchrū nomen, & honeſtum honeſtatis, & totius probitatis eſt indicium, vt per *Doct. in cap. 1. de depoſito,*

poſito, Bernard. in praxi cap. 7. vbi Salzed. lit. A. plures refert Cened. ad decretal. colleɛt. 24. num. 3. Vnde licet arguere à nomine, cum talis quis credatur, & præſumatur, qualis nominatur ſecundum *Menoch. de præſumpt. lib. 6. q.* 30. *num.* 10. Et aliquos effectus ex eo, quod quis turpe nomen habeat colligit idem *Menoch. lib. 1. præſumpt. 89. n.* 131.

78 Crimina ſuos debēt habere authores, *l. crimen, ff. de pænis, l. ſancimus, C. eod. tit. cap. 2. de conſtit. cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, cap. Romana in fine de ſentent. excom. lib. ſexto, Cald. Pereira quæſt. forenſ. in comment. ad l. vni. C. ex delictis defunctorum p. 3. n.* 8. quibus adde, quę notaui infra *lit. P. n.* 12.

79 Culpa vbi maior eſt, ibi grauior debet eſſe pęna, *cap. cum bonæ, de ætate, et qualit. cap. tanta, de exceſſibus prælatorum, Perez ad l.* 1. *verſ. in oppoſitum prope finem tit.* 1. *lib.* 5. *ordin. pag. mihi* 31.

80 Culpa ſuos debet tenere actores, *l. ſancimus, C. de pæn. Surd. de alim. tit. 1. q. 38. nu.* 30. *Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 23. num.* 1.

81 Culpa nō caret, qui ſe immiſcet rei alterius artis, & profeſſionis, *l. idem iuris, §. vlt. ff. ad leg. aquil. l. illicitas, §. pen. ff. de offic. præſi. reg. non eſt ſine culpa, de reg. iuris lib. ſexto, cap. tua de homicidio, Thomas de Thomaſettis reg.* 203. Tractent enim fabrilia fabri, & quam quiſque norit artem eam exerceat, *Strach. de mercat. p. 3. tit. de nautis n. 33. Car. Tuſc. to. 2. lit. F. cōcl.* 2.

82 Culpa

82 Culpa non poteſt imputari ei, qui non fecit id quod facere non tenebatur *Surd. conſ.* 345. *num.* 31.

83 Culpa non imputatur ei, qui nō fecit, quod factum non profuiſſet *Surd. deciſ.* 87. *num.* 6. *& deciſ.* 260. *num.* 5. *cum ſeqq. & deciſ.* 326. *num.* 69.

84 Culpa vbi non eſt, ibi non debet eſſe onus, vt per *Ludou. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 44. *num.* 7. Et culpa quod caret in damnum re uocari non poteſt *l. Gracbus C. de adulte.*

85 Culpa vbi non eſt, nec pœna eſſe poteſt *l. ſi putator ff. ad l. Aquil. cap. ſine culpa de reg. iu. in* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 283. *Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib* 2. *cap.* 10. *num.* 8. Nam vbi non eſt culpa, ibi non eſt delictum *cap. cum voluntate de ſentent. excom. Barthol am Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienandis pag.* 94. *nnm.* 30.

D

1 Damnum dediſſe videtur, qui occaſionem damni dat *l. ante §. ſi cum ſeruum ff. de vi bonor. raptor. l. videamus §. fin. l. qui domum in fine ff. locati l. nihil intereſt ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l. qui occidit §. in hac ff. ad log. Aquil. cap. ſæpe* 5 0. *diſt. cap. fin. de iniur. cap. de cætero de homicid. Dec. conſ.* 218. *num.* 4. *Surd. deciſ.* 326. *num.* 23. *&* 24. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 5. *num.* 287. *Cardin. Tuſch.*

*tom.*1. *lit. C. concl.* 138. *num.*4.*& tom.*2. *lit.D. concl.*6.*Thomas de Thomaſettis reg.*244.vbi explicat procedere quãdo cauſam propinquam dedit.

2 Damnum qui ſentit,debet,& ſentire lucrũ, & è contra *l. ſecundum naturam ff. de reg.iuris Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.*13. In pari cauſa damno magis, quam lucro conſulendũ *l. fi. §. licentia C. de iu. delibe. l. at ſi quis §. ſed etſi ff. de religio. & ſump. fun.* vnde non debet quis ex alieno damno lucrari *l. itaq; §.* 1. *ff. de dolo*.

3 Dare beatius eſt,quam accipere *cap. prædicator* 16. *q.* 1. *cap.* 1. *vbi gloſ. verbo, vt debere de donat.*

4 Dare,& remittere paria ſunt *l.ſi fundum §. Titio ff. de legat.*1.*l.contra §.ſi filius ff.de pact. l.*1.*ff. de tranſact. l. ſi mulier ff. de condict. ob cauſ.l. ſicut §. an paciſci ff. quib. mod. pig. vel hypothec.ſoluat.l.in ædibus verſ.pcteſt ff. de dona. l.* 3. *§.fin. cum l. ſeq. vbi gloſ. verbo habere in fine ff. de donat. inter virum, & vxorem cum pluribus alijs iuribus, quæ adducit Tiraq. in l. ſiunquam verbo donatione largitus n.* 173. *C. de reuoc. donat.* notant *Gom. vari tom.*2. *cap.* 4. *num.*9. *Cou. vari. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 8.*Valaſc. conſ vlt.*135. *nu.* 16. *cum ſeq. Gam. luſit. deciſ.* 118. *num.* 1. *vbi alios referunt*. Et paria ſunt dare,vel non adimere *l. cõficiuntur in princip. ff. de iure codicil. l.* 1. *§.ſciendum ff. de legat.* 3.

5 Dat nemo,quod non habet notaui infra *lit. N.num.*

N. num. 15. Paria ſunt non dare, vel dare inutile *l. quamuis §. ſi conuenerit ff. ad Velleia*. Et paria ſunt rem non reddere, vel reddere deteriorem *l.* 3. *§.* 1. *ff. commodati*.

6 Debitor nemo poteſt eſſe ſui ipſius *l. Vranius* 82. *ff. de fideiuſſor.* cum traditis per *Cald. Pereira de extinct. emphit. cap.* 14. *num.* 33. Nihil enim agit in ſe ipſum *l. ille à quo §. tempeſtiuum ff. ad Trebel.* vel actio & paſſio in eodem ſubiecto non concurrũt *ex tex. in d. l. Vranius*.

7 Declarare voluntatem verbis, vel factis paria ſunt *l. de quibus ff. de legibus l. Paulus ff. rem ratam haberi l. recuſari ff. de acquir. hæredit*.

8 Declaratio facta à principe, non confert aliquod ius de nouo *l. adeo §. cum quis ff. de acquir. rer. domin. Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 86. Nam declarans nihil ponit, nec facit de nouo *l. hæredes palam §. ſi quid poſt ff. de teſtam. d. l. adeo §. videtur clem. exiuit §. harum declarationum de verbor. ſignific. glo. in cap. per tuas verb. de nouo de donat. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n.* 579. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo declaratio* 1. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſ.* 30. *gloſ.* 4. *num.* 1. *Soc. ſen. conſ.* 49. *num.* 5. *vol.* 1. *Rol. conſ.* 15. *num.* 27. *vol.* 3. *Gabr. de reg. iur. lib.* 5. *concl.* 3. *num.* 1. *&* 48. *quos citat Mar. Ant. vari. lib.* 1. *reſol.* 3. *num.* 12. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo declarare Rot.*

ve Rot. Rom. apud Farin. dec. 454.*num.*2. *tom.* 1. *p.* 1.

9 Definitio debet cum ſuo definito conuerti *l.* 1. *§. dolum ff. de dolo malo l. omnis definitio ff. de reg. iuris Doct. in l.* 1. *in princ. ff. de acqu. poſſeſ. Cic. lib.* 4. *academic. quaſt. num.* 79. *pag.* 17. *Tiraq. de iure primog. q.* 1. *num.* 1. *Pichard. ad rub. inſt. de obligat. num.* 9. *& in diſp. de mora. nu.* 25. *Flamin. de reſignat. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 31. *cum ſeqq. Caſar. Angel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.* 161. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 418. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 4. *num.* 3. vbi *num.* 2. aſſerit, quod ſubſtãtiam, & naturam rei explicat, & *num.* 5. quod quælibet definitio in iure eſt periculoſa, & *nu.* 6. quod cauti eſſe debent, qui rem aliquam definiunt, & *num.* 7. quod definitio perfecta debet habere genus, ac propriam, & completam differentiam, quod etiam aſſerit *Pichard. nu.* 26. vbi *num.* 24. dicit quod cuiuſq; rei definitio, vt bona ſit nihil ſuperfluum nihilq; diminutum continere debet, citans *Philoſoph. Top. lib.* 6. *cap.* 1. Et à definitione incipiendum eſt *Flamin. d. q.* 1. *num.* 1. Et eſt initium omnis diſputationis *Monet. d. p.* 1. *q.* 1. *à num.* 1. Et cuicunq; non conuenit definitio, non etiam conuenit definitum *l.* 2. *§. appellata, & ibi Doct. ff. ſi cert. petat.*

10 Delicta puniri publice intereſt, & expedit Rei pub. ne maneant impunita *l. ita vulneratus §. quod ſi quis verſ. cum neque impunita ff. ad leg.*

*leg.aquil.l.licitatio §.quod illicite ff. de publican. l. congruit 13. ff. de officio præſid. l.Stichum §. tametſi ff. de ſolut. cap. eſt iniuſta 23. q.4.cap.vt famæ 35. §. 1. de ſentent. excommun. Grammat. deciſ.36.Thomas de Thomaſettis reg.*103. *Azeu. l.* 14. *num.* 1.*tit.9.lib.3. noua recopil. pag. mihi* 359. *Flamin. de reſignat. tom.2. lib.* 14. *q.1.nu.* 17. *Cabed. Luſit.deciſ.* 75. *num.*1. *p.* 1.*Cardoſ.in praxi iudicum, & aduocat.verbo delictum num.* 9.*&* 10. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali §.* 15. *à num.* 86. *pag.* 121. *Cardin.Tuſch.tom.2.lit. D.concl.* 157. Et iuxta delicti menſuram futurus eſt plagarũ modus *cap. non afferamus* 24. *q.* 1. *iunctis traditis per Menoch.de arbitr. lib.* 1. *q.* 90. *nu.* 38. *Menchaq. illuſtri. quæſt. cap.*8. *num.*51. *& cap.* 24.*num.* 17. cum alijs infra citatis *lit. P.num.* 11.Paritas enim delicti paritatem pœnę requirit *l. nihil intereſt ff.de adulterijs l.ſi quenquam in ſi.C. de epiſcop.& cler.* Vt ſcilicet delicti pęna timeatur , & ſupplicium vnius, exemplum poſſit eſſe multorum, vt ait *tex. in l.* 1. *Cod. ad leg.Iuliam repetund. Cardos. d. verbo delictum num.*8. Vnde oderunt peccare mali formidine pœnę *cap. irrefragabili § cæterum vbi gloſ.verbo metu pœnæ de officio ordin.*

11 Delicta ex volũtate,& propoſito diſtinguntur *l. diuus ff. ad leg. Cornel. de ſicar. l.qui iniuria ff. de furtis Cardin. Tuſch. tom.2. lit.D.concl.* 160. *Farin. in praxi crimin. p.4.conſ.* 65.*& ibi additio lit. k.*

12 Delicta debent tenere ſuos auctores, vt per *Ludou. Rodolphin. vari, quæſt. lib.* 2. *q.* 44. *nu.* 5. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de fauore clericorum canoniſ.* § . 1. *num.* 43. *pag.* 177. iunctis multis infra adductis *lit. P. n.* 12.

13 Delicta paria mutua compenſatione tollun tur notaui infra *lit. P. n.* 6.

14 Delictum continuatum grauius punitur *Hipol. in l.* 1. *num.* 47. *cum ſeq. C. de Sicar. Mennchaq. quæſt. frequent. cap.* 10. *num.* 47. *Perez tit.* 1. *lib.* 5. *ordin. pag.* 49. *Sebaſtian. Næui. ad l. capitalium num.* 6. *ff. de pœnis, Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub.* 1. §. 5. *pag. mihi* 45. *verſo, &* 46. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 30. *n.* 67. *& ibi addit. lit. R. & num.* 129. Et delictũ ſœpius reiteratum fit maius, & ſolitus delinquere grauius peccat *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 54. *num.* 8. *&* 9.

15 Delictum clam commiſſum grauius punitur, quam quod palam patratum fuit *Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. lib.* 2. *concl.* 110. *conſid.* 1. *n.* 18. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 18. *à num.* 67.

16 Delictum non prẹſumitur *Maſcard. de probat. concl.* 495. *num.* 1. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 13. *q.* 1. *num.* 72. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 114. *num.* 25. *& deciſ.* 128. *num.* 4. Et delictum minus præſumitur *l. prætor* §. *docere ff. de vi bonor. raptor. Maſcard. de probat. concl.* 1418. *num.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 85.

85. num. 26. & p. 4. conſ. 61. num. 12. & conſ. 62. num. 6. & deciſ. 56. & ibi addit. & p. 5. q. 126. num. 106. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 165. Et vbi alia coniectura ſumi poteſt, non eſt delictum præſumendum *Flamin. d. tom. 2. lib. 14. q. 7. n. 55. cũ ſeq.* Et interpretatio eſt facienda excluſiua delicti *Abb. in cap. cum tu de teſtib. late Farin. d. q. 85. num. 1. cum ſeq. Maſcard. de probat. concl. 496. Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 161. num. 26. Natt. conſ. 549. num. 11.* Et delictum in dubio non præſumitur *l. merito ff. pro ſocio cap. eſtote de reg. iur. in antiquis Brunor. à ſole in locis commun. verbo delictum num. 20.*

17 Delictum in omittendo leuius eſt, quam in committendo *l. metrodorum ff. de pœn. Tiraq. de pœnis temper. cauſa 44. Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 6. §. 8. num. 13. Hypol. in l. infans. num. 6. C. de ſicar. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 39. num. 25. & reſol. 28. num. 1. D. Barb. in l. ſi mora num. 29. ff. ſoluto matrim. Brunor. à Sole in locis commun. verbo delictum num. 3.* Nam in committente dolus, in omittente culpa, præſumitur *l. vtrum ff. ad leg. Pompe. de parricid. l. pen. C. de paganis*. Dolus autem grauiorem exigit pœnam, quam culpa *l. Iulianus in prin. iunc. l. ſi ſterilis §. cum per venditorem ff. de actio. empt.*

18 Delictum non imputatur, vbi dolus non eſt *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 192. num. 65.* Et lex pœnalis ſubaudit dolum debere interue-

nire in eo, qui delinquit contra diſpoſita per eã *Cephal. conſ.* 110.*num.* 10.*vol.* 1. *Alexander. conſ.* 109. *num.* 9. *vol.* 1. *Armendar. in proœmio addit. ad recopil. legum Nauarræ num.* 58.

19 Delictum alterius non debet alteri nocere *l. eleganter in princip. ff. de dolo Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 313. *num.* 7.

20 Delictis, & fraudibus non eſt via aperienda *Cæſar. Angel. de contradictore legitimo q.* 10. *nu.* 104. *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienandis verbo illis exceptis num.* 3. Et dolis ac fraudibus modis omnibus occurrendum *l.* 1. *ff de dolo cap. ſedes de reſcrip.* & maleficijs minime indulgendum *l. in fundo ff. de rei vend.*

21 Demonſtrari aliquam rem, vel perſonam in preſentia, vel proprio, & vero nomine nuncupari paria ſunt *l. nemo ff. de hæred inſtit. l. certum ff. ſi cert. pet. Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 9.

22 Denominatio ſemper fit à digniori, & potentiori, *l. cum ex aliqua, ff. de acquir. rerum domin. l. quæritur, ff. de ſtatu hominum, l.* 1. *in princip. vbi gloſ. & doct. ff. de verbor. obligat. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 7. *nu.* 133. *& gloſ.* 14. *n.* 66. *Ioſeph. de Seſſe de inhibit. cap.* 1. §. 3. *nu.* 13. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 2. vbi dicit fallere in matrimonio, quod denominatur à matre, quę nobilior non eſt, per §. 1. *& ibi doct. inſtit. de patria poteſt.* Prior enim nominatio maiorem dignitatem,

tem, arguit *Tiraq. de iureprim. q.* 19.*n.*2.

23 Denominatio ſępè probat qualitatem rei, *D.Barb. in l.cum prætor, §.vlt.n.*243.*ff. de iudicijs*, quibus adde, quę infra notaui *lit. N. num.*23.

24 Denominatio diuerſa ſignificat res eſſe in ſubſtantia diuerſas, vt ex *tex.in l.ſi idem, C.de codicillis* notant *Crau. conſ.6.nu.* 1. *Pariſ. conſ.* 110.*num.* 45. *lib.* 1. cum alijs infra citatis *hac lit. num.*47.

25 Dictum vnius, dictum nullius, *l.iuriſiurandi, C. de teſtib. cap.cum dilecti in fin.de accuſat. Maſcard. de probat. concl.* 347. *num.*30.*Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 60 *num.* 15. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 307. cum alijs infra adductis *lit.V.num.*77.

26 Dies termini non computatur in termino, *l. vbi lex. ff. de reg.iuris cap.*1. *de reſtit. ſpoliat. lib.ſexto, ordinat. regia Luſitanorum lib.* 3. *tit.* 13. *in princip. Tiraq. de retract. lig. §.* 1. *gloſ.* 11.*nu.* 18. *cum ſeqq. Vant. de nullit. tit. ex defectu iuriſdict. ordinar. num.*160. *Perez l.*2.*tit.*2. *lib.* 3. *ordin. pag. mihi* 494. *& l.* 22. *verſ. ſed eſt dubium in med. tit.* 2. *lib.* 7. *pag.* 408. *Pichard. tom.* 2. *commun. opin. lib.*7. *tit.* 14. *num.* 131. *pag. mihi* 274. *Azeu.ad curiam Piſan.lib.*4.*cap.* 6. *num.* 58. *Flamin.de reſignat. lib.* 12. *q.*8.*nu.* 8. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 161. *à princip. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo dies num.* 5. *&* 6. *Trentaſinq. vari. lib.* 2. *tit. de dilatio. reſol.* 1. *Aloyſ. Ricci. deciſ.*

curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 76. *num.*1. *p.* 2. *Cardin. Tuſch. tom.*2. *lit. D.concl.*409. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 333. *in nouiſſimis.*

27 Dignum magis trahit ad ſe minus dignum, *l. quæ religioſis, ff. de rei vend. l. ſi communem, ff. quemadm. ſeruit. amit. l. iuſtiſſimè, ff. de ædilit. edict. §. ſi in aliena, & §. litteræ, inſtit. de rer. diuiſ. l. per minorem, ff. de iudic. cap. quod in dubijs de conſecrat. eccleſ. cap.* 1. *eod. tit. lib. ſexto, gloſ. in cap. vnic. de iur. patron. eod. lib. cap. quanto, de iudic. cap. ſi duo, de officio delegati, cap. ſacris de ſepulturis, cap. per tuas de arbitr. Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 10. *num.* 6. *Menoch. conſ.* 2. *num.* 227. *Tiraq. de retract. lig. §.* 1. *gloſ.* 7. *n.* 82. *P. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 29. *num.* 8. *Hieron. Grach. conſ. ſyndicatus num.* 329. *Luſit. Benedict. Aegid. in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. eccleſ. p.* 3. *§.* 1. *nu.* 14. *Ioan. Petr. Monet. tract. de decimis cap.* 9. *q.* 5. *num.* 258. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 2. *nu.* 56. *Aloyſ. Ricci deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 228. *num.* 9. *p.* 2. *Pichard. ad §.* 7. *inſtit. de fideicom. hæredit. num.* 3. *& ad princip. de empt. & vendit. num.* 17. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de fauore clericorum perſonal.* 1. *§.* 16. *nu.* 4. *pag.* 268. Quod axioma intelligitur, quando æque principaliter datur concurſus, ſecus verò, quando vna res principalis eſt, & altera acceſſoria, *l. cum in diuerſis* 44. *ff. de religioſ. & ſumptib. funer. cap. vnio ibi, principale ad ſe trahere uideatur,* 10. *q.* 3. *Frãciſc.*

ciſc.Galett.in margarita caſuum conſcientiæ verbo acceſſorium. Dignum enim prẹfertur minus digno, *l.* 1. *&* 2.*ff. de alb.ſcrib. cap. ſolitæ, de maiorit. & obed. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap.* 16. *§.* 1. *num.*1.

28 Diſpoſitio omnis intelligitur rebus ſic ſtãtibus, & in eodem ſtatu permanẽtibus,*l.quod ſeruius, ff. de condict. ob cauſ. cap. in parochia.* 16. *q.*1.*gloſ. in capit.* 2.*de reſcript. Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 56. *num.* 2.*Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 502. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 187. *num.* 23.*Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 129. *num.* 1. *&* 3. vbi ſecus aſſerit in his,quę recipiunt augmentum,& diminutionem. Et mutatione conditionis, & ſtatus variatur diſpoſitio, *l. ſi quis, ff. de ſolut. l ſi cum Cornelius, ff. eod.tit.cap. quemadmodũ, de iureiur.* & ſpeciatim in iuramento conſtat, *ex Rota Romana apud Farin. deciſ.* 51.*num.*3. *tom.* 1.*p.* 1. cui regulę adde plures Doctores ſupra citatos *lit. C. num.* 61.

29 Diſpoſitio omnis intelligitur, vt conueniat naturæ actus, qui celebratur, *Surd. de alim. tit.* 5.*q.* 1.*num.* 4. *Cardin. Tuſch. tom.* 2.*lit.D. concl.*503. Diſpoſitio de aliquo actu facta non ad neceſſariũ,ſedvoluntarium actum refertur, *l. peto. §. prædium, ff. de legat.* 2.

30 Diſpoſitio non habet locum, vbi verba non conueniunt diſpoſitioni, *l.* 4. *§. toties, ff. de dam. infec. l. quod conſtitutum, ff.de milit. teſta. Cardin. Tuſch. tom.*2.*lit. D.concl.*495. *Brunor.*

à Sole

à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio 16.

31 Diſpoſitio regulatur ſecundum ius vigens tempore diſpoſitionis, *Auend. l.* 40. *Tauri, gloſ* 1.*num.* 28.

32 Diſpoſitione principali nulla exiſtente, quęcunque ſibi acceſſoria vitiantur, *Brunor à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio num.* 22. Diſpoſitio non debet eſſe eluſoria, *l.ſi prætor, ff. de iudic. l. fin. ff. ne quid in loco publ.* Diſpoſitio ne reddatur ſuperflua interpretatio eſt ſumenda, *Crau. conſ.* 35. *num.* 25. *Becc.conſ.* 41. *num.* 20. *Surd.conſ.* 29. *nu.* 13. *& conſ.* 71. *nu.* 3. *quos adducit Mari. Antonin.vari. lib.*1.*reſol.* 18.*num.*13.

33 Diſpoſitio aliquid ſupponens, non verificatur, niſi in caſu, in quo verificatur pręſuppoſitum, *Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.* 160. *num.* 24. Diſponens, & diſpoſitum ſe ſub eodem genere non compatiuntur, *l. fin. ff. de fund. inſtruct.* Diſpoſitio loquens in caſu verò extenditur etiam ad caſum fictum, *l. Gallus, §. et quid ſi tantum ff de lib. & poſth. l.*1.*§. lex falcid. ff. ad leg. falcid.*

34 Diſpoſitio vna, & eadem non debet diuerſo iure cenſeri, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 187.*n.*24. quia vna, & eadem res non debet diuerſo iure cenſeri, vt infra dicetur *lit. I.n.*48.

35 Diſpoſitio omnis inſpicitur, & interpretatur, prout verba diriguntur, *Cardin. Tuſch. tom.*2 *lit. D.concl.* 497.

36 Diſpoſitio omnis intelligitur de prima, & vnica

vnica vice, *l. boues*, *§. hoc ſermone*, *& ibi doct. præſertim Tiraq. ff de verborum ſignific. Surd. conſ.* 18. *num.* 9. *Azor. inſtit. mor. lib.* 5. *capit.* 23.*q.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.*2.*lit.D.concl.* 499. *Gabr. lib.* 6. *commun. tit. de legibus concl.*2. *Armendariz in proœmio addit. ad recopil.legũ Nauarræ num.*169. *Mari. Antonin. vari. lib.*1.*reſol.* 74.*num.*4. *Rota Romana apud Farin.deciſ.* 423 *num.* 4.*tom.* 1.*p* 1.

37 Diſpoſitio omnis ſimpliciter prolata intelligitur, & ampliatur, ac reſtringitur ſecundũ ius commune, vt per *Cardin.Tuſch. tom.*2.*lit. D concl.*501.*Tiraq. in tract. le mort p.* 2.*declarat.* 2. *num.* 2. *Valaſc. conſult.* 42.*n.* 7. *D. Barboſa in l.*1.*ff. ſoluto matrim. p.*1.*nu.* 61.

38 Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido, *Cardin.Tuſch. tom.*2.*lit. D. concl.* 504. quibus adde notata infra *lit. A. num.* 62. & *lit. I.num* 32.

39 Diſpoſitio omnis intelligi debet de habili, *l.*1.*vbi gloſ. C.de ſacroſ. eccleſ. Cardin. Tuſch.to.* 2.*lit. D. concl.* 505. & recipit reſtrictionem de habilitate, *Bart.in auth.de nuptijs n.*3. *collat.*4. *Armendariz in proæm. addit. ad recopil. legum Nauarræ n.*38.*Mari.Antonin. vari.lib.*2.*reſol.* 40. *num.* 5. vbi *num.*6. ſecus aſſerit in contractibus.

40 Diſpoſitio redigitur ſemper ad actum poſſibilem, & licitum, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio num.* 20. Diſpoſitio ſimpliciter facta, intelligitur facta eo caſu, quo

de iure

de iure fieri poteſt, *l.Gallus*, *§. quidam rectè & ibi Iaſon in 2. not. ff. de lib. & poſthu.*
41 Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, *Cardin. Tuſch. tom. 2.lit. D. concl.*488. & comprehendit omnes caſus, etiam quod in vno ſit maior ratio, quam in alio, *l.*1. *§. quod autem, ff. de aleat. l. in fraudem in fin. & ibi Bald. ff. de teſt. milit. Aym. conſ.* 92. *num.* 4. Non extenditur ad incogitata, *l. cum aquiliana, ff. de tranſact. Roma. conſ.* 294. *hæc confeſſio,circa fin.* Includit tamen caſus etiam priuilegiatos, *l in fraudem, §. fin. ff. de milit.teſta.*
42 Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cum pater*, *§. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. *l. ſi de certa re, C. de tranſact.Girōd. de priuilegiorum, ſeu exempt. explicat. nu.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula, ff. de verb. oblig. l. cum in teſtamento*, *§. fin. ff. de hæred. inſtit. l. ſeruo manumiſſo, ff.de pecul.leg.*
43 Diſpoſitio limitata limitatum parit effectū *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ* 911. *n.* 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 494. Extenditur tamen ſecundum limites adiectę rationis, *l. nomen*, *§. fin. ff. de legat.* 3. *l. regula*, *§. fin. ff de iu. & fac. igno.* Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l. Titia* 1. *§. pen. ff. de legat.* 2.
44 Diſpoſitio legis facilius tollitur, quam hominis, *Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.*74.*n.*51. Diſpoſitio legis, & hominis ęquiparantur, *l.ſi in*

in teſtamento in fi.ff.de vulga. Diſpoſitio hominis non ęquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *cap.ſuſceptum de reſcript. in 6. cap. cum illis de præb. eod.lib.*

45 Diſtinguens proximus eſt veritati, *Surd. deciſ.* 58. *num.* 5.

46 Diuerſitas circa eandem rem non debet induci, *l. eum qui ædes,ff. de vſucap. Card.Tuſc. tom.*2.*lit. D. concl.*518.

47 Diuerſitas nominum, diuerſitatem rerum, & locorum inducit, *l.ſi idem,C.de codicil.Cardin. Tuſch. tom.* 2.*lit. D.concl.*517.*Seraph. Rotæ Romanæ deciſ.* 1137.*num.* 3. Diuerſitas rationis, diuerſitatem iuris inducit, *l.fin.ff.de rit. nuptia.*Diuerſitas cauſarum, diuerſitatem ſpecierum inducit, *l. conuentionum in princip. ff. de pact. l.*3. *§. genera.ff.de acquir. poſſeſſ.* Et quę diuerſos habent tractatus,diuerſam quoque habent ſubſtantiam, *l.* 2. *§. quartus, C.de veter. iur. enucl. l.* 1.*ff. de milit. teſtam.* Diuerſitas tamē effectuum, diuerſitatem ſubſtantię non inducit, *l. fin.ff. de fundo inſtruc.*

48 A diuerſis non fit illatio, notaui infra *lit.I. num.6.* Diuerſa ratio reformat actum, *l.interpoſitas,C.de tranſact.*

49. Diuerſorum diuerſum eſt iudicium, *l.interſtiplantem, §. ſacram, ff. de verborum obligat. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 32. *num.*8. *et deciſ.* 42. *num.* 10.

50 Diuinare nemo tenetur, *l. ſi putator, ff. ad legem Aquil. l. ſi fideiuſſor verſ. ignoſcendum, ff. mand.*

*mand. l.apud Celſum,et ibi Sebaſt. Naui.nu.*47. *ff. de doli mali except. Gonzal.ad reg.*8. *Cancel. gloſ.*45. *§.* 3.*n.*20.

51 Dolo facere pręſumitur,qui fecit, quod facere non debuit, *l. tutor,qui repertorium ,ff.de adminiſtrat. tutor. l. dolo,ff. ad leg. Falcidiam, l. ſi procuratorem, §. dolo, ff. mandati, Menocb. conſ.* 98.*num.* 30.*Farin.in praxi crimin. p.* 3. *q.* 89.*nu.*92.*et p.*4.*conſ.*60.*n.* 18. *vbi addit. lit. I.*

52 Dolo facit, qui petit, quod reſtituere tenetur *cap. dolo facit* 59. *de regul.iur.lib.*6. *Cardoſ. in praxi iudicum,& aduocat. verbo dolus nu.* 8. *Duenb. reg.* 290. *Menocb. de præſumpt. lib.* 5. *q.*3. *num.* 88. *Maſcard. de probat. conclu.* 531. *num.*81.

53 Dolo non videtur feciſſe,qui fraudem alterius excludit *l. cum pater* 79. *§. Titio in fine ff. de legat.* 2.

54 Dolus præſumitur in eo,qui facit, quod tenetur non facere *l. ſi procuratorem §. dolo ff. mand. Menocb. de præſumpt. lib.* 3.*q.* 55.*num.* 10. Et in faciente rem prohibitam à lege sẽper præſumitur dolus,& malus animus *l.* 1. *C. de Sicar.Pariſ.conſ.*52.*num.*33.*& conſ.*78.*num.* 16.*cum ſeq. vol.*4. *late Maſcard.de probat.concl.* 495.*num.* 4.*& concl.* 531. *num.* 50. *&* 102. *Farin.de delictis q.* 18. *num.* 71.*& q.* 89. *num.* 77.*cum ſeq.*

55 Dolus caſu non purgatur *l.ſi hæres* 16.*ff. de noxal. actio.*

56 Dolus nemini debet patrocinari *l.nec ex dolo,*

lo ff. de dolo,l.3. ff. de tranſact. l.is qui dolo, ff. de rei vend.cap.audiuimus de colluſ.deteg.l.pen. in fin.ff.de iur.dot.l.ſi ex dolo,ff. de re iud.l. etiã §.1. ff.ſolut. matrim. Tiraq. de retract. lig.§.1. gloſ.9.num.62. Surd.conſ.15.num.13.Farinac. in praxi crimin.p.1.q.31.num.155.Ioan.Maria Bellett.diſquiſit.clerical.p.1.tit.de clerico debitore,§.2.n.5.pag.420.

57 Dolus vbi non adeſt,ibi non eſt delictum pęna dignum,*Menoch.conſ.28. num.13.* Hinc falſum ſine dolo non committitur *Cott. in memorabil. verbo. periurium pag.683.Menoch.de arbitr. caſu 194.num.58.& caſu 309.Maſcard. de prob.concl. 739. num.12. Decian. tract.crimin. lib.6.cap.11.num.14.Cened.ad decretum collect. 139.num.6. Campanil.in diuerſ.iur.canon. rub. 11.cap.28. num.* 5. vbi aſſerit quod non ſufficit quilibet dolus, ſed ille tantum,qui ſit in lege expreſſus per *Menoch.conſ.221.nu.15.* & quod nec pręſumptus ſatis erit, ſed verus dumtaxat per *l.nec exemplum,C.de falſis,Hier.Gabr. conſ. 169. num. 16. & ſeq.*

58 Dolus prępõderat culpę,*l. item ſi obſtetrix §.fin.ff.ad leg.Aquil.Cardin.Tuſch. tom. 2. lit. D.concl.579.vbi num.2.* declarat procedere in ciuilibus,ſecus in criminalibus,quia dolus vnius non tollit dolum, vel culpam alterius,& n. 3. reſtringit, quia dolus, & culpa vnius circa vnum factum,nunquam tollit,vel pręponderat dolum, vel factum alterius circa diuerſum factum.

59 Dolus vnius non debet nocere alteri *l. eleganter in princip. ff. de dolo cum ibi not. l. electio in fin. ff. de noxal. l. 2. l. 51. procurator ff. de dol. excep. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 582. vbi num. 2.* limitat in dolo adminiſtratoris, vel tutoris, qui nocet domino, & pupillo, quando ex tali dolo ſentiunt commodum.

60 Dolus non fit volenti, & ſcienti, *l. nemo, ff. de reg. iur. l. cum donationis, C. de tranſact. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 589. Thomas de Thomaſettis reg.* 192. vbi intelligit procedere, quando ſciens, & conſentiens liberè, & ſpontè conſentit, ſecus autem, quando neceſſitate impulſus aliquis conſenſum pręſtat.

61 Dolus cum dolo compenſatur, *l. viro 40. ff. ſolut. matrim. l. ſi ambo, ff. de compenſat. l. ſi duo 36. ff. de dolo, l. quidam Titium, ff. ſi quis omi. cauſ. teſtam. l. ſi filium, C. de liberali cauſa, l. quoniam, C. de hæretic. cap. vlt. de adulter. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo delictũ num.* 37. vbi intelligit, quando agitur ciuiliter, non autem, quando agitur criminaliter, de quo vide notata infra *lit. P. n. 6.*

62 Donare eſt perdere, *l. filiusfamilias, ff. de donatio. l. cum de indebito, verſ. qui non ſoluit, ff. de probat. Surd. de alim. tit. 6. q. 1. nu. 4. cum ſeqq. & q. 5. nu. 7. cum ſeqq. & conſ. 5. nu. 72.* ſcilicet cum donatur indignis.

63 Donare ſuum nemo pręſumitur, *l. cũ de indebito 25. verſ. ſi vero, ff. de probat. l. fin. C. de nouat. l. Campanus, ff. de oper. libert. Maſcan.*

de

de probat. concl. 554. *num.* 1. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 5. *num.* 7. *Flamin. de reſignat.lib.* 8.*q.* 1.*n.* 5. *Flor. vari. q.* 23. *num.* 90. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 136. *in addit. lit.* C. vbi plures refert *Brunor.à Solè in locis commun.verbo donatio num.* 15. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 182. *num.* 6. *Pichard. ad princip. inſtit. quibus non eſt permiſſ. fac. teſt. num.* 66.vbi *adducit Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus n.* 206. *C. de reuocand. donat. Menoch.lib.*2.*de arbitr. cent.* 1. *caſu* 88.*per totum*, *Mari. Antoni. vari. lib.* 2. *reſol.* 23. *num.* 11. & 12. *Ioan.Maria Bellett. diſquiſit. cleric.p.* 1. *tit. de bonis clericorum*, §. 9. *num.* 7.*pag.*519.Et donatio non preſumitur, ſed potius error, *Menoch. conſ.*1. *num.* 215. *Maſcard. de probat. concl.* 554.*nu.*5. *et concl.* 639.*num.* 10.*et concl.* 1173. *n.* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 19. *n.*5.*Ioſeph.de Seſſe d.deciſ.* 182. *num.* 5. *Luſit. Benedict. Aegid.in repet.l.ex hoc iure,ff.de inſtit. et iure p.*1.*cap.*11. *num.* 25. Et preſumitur error in donatione, ſi eſſet in facto proprio, *Maſcard. d.concl.*554.*n.* 6. *et concl.* 1263. *num.* 6. *et* 7. Et donatio potius preſumitur, quam delictum, *Menoch. de præſumpt. lib.* 5. *q.* 2. *n.* 23. *Farin. d. p.*4. *conſ.* 60. *vbi addit. lit.* G.

64 Dubia in meliorem partem ſunt interpretanda, *l. cum creditor*, *ff. de furtis*, *l. proximè*, *ff. de his, quæ in teſtam. delent. cap. eſtote de regul. iuris in antiquis*, *Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 4. *nu.*23. *Franciſc.Mo-*

lin. de ritu nupt. lib. 1. *comparat.* 16. *nu.* 2. Limita cum *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 85. *nu.* 27. *cum ſeqq.*

65 In dubio tutior pars eſt eligenda, *l. ſi fuerit, §. vlt. ff. de rebus dubijs cap. iuuenis de ſponſal. cap. ad audientiam de homicid. Cou. in cap. alma mater, de ſententia excommun. p.* 1. *§.* 2. *nu.* 5. *caſu* 1. *& de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. *§.* 1. *nu.* 9. *Fr. Emman. Roderic. in Sum. tom.* 2. *cap.* 51. *n.* 6. *concl.* 4. *Vaſq.* 1. 2. *q.* 19. *artic.* 6. *diſp.* 65. *cap.* 3. *& diſp.* 66. *cap.* 1. *P. Salas* 12. *q.* 21. *tract.* 8. *diſp. vni. ſect.* 17. *num.* 152. *P. Sanch. de matrim. lib.* 2. *diſp.* 41. *num.* 9. *Flor. vari. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 18. *Sayr. de cenſur. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 30. *caſu* 1. *& lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 16. Pręcipuè vbi agitur de ſalutę animę, *Nauar. in man. cap.* 27. *n.* 193.

66 In dubio benignior interpretatio eſt faciēda, *l. ſemper, ff. de reg. iur. cap. vlt. de tranſac. Thomas de Thomaſettis reg.* 154. Et in dubijs media via eſt eligenda, *l. antiqui, ff. ſi pars hæredit. pet. §. fin. inſtit quib. manu. non licet.*

67 Dubijs conuentionibus contra dantem fit interpretatio, *l. veteribus* 40. *vbi Bart. ff. de pactis, l. ſtipulatio iſta §. alteri verſ. in ſtipulationibus, ff. de verbor. oblig. l. Labeo ſcribit, ff. de contrah. empt. clarus tex. in l. quicquid aſtringenda, ff. de verbor. obligat. apud Hiſpanos eſt l.* 2. *tit.* 33. *par.* 7. *Menoch. conſ.* 110. *num.* 36. *& conſ.* 179. *num.* 19. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 1. *nu.* 26. *& deciſ.* 322. *num.* 63. *D. Barb. in l. ſi quis intentione ambigua* 66. *num.* 28. *ff. de iudicijs.*

68 Du-

68 Dubius ab ignorante non diſtat, *l. manifeſtiſſimi, §. ſin autem neſcius, C. de furtis, Gam. Luſit. deciſ.* 91. *nu.*1.*in princip.* notatur infra *lit. I.num.*4.

69 Duplex funiculus, ſeu duplex vinculum, magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. ſi non lex, ff. de hæred. inſtit. l. diſcretum, C. qui teſta. facere poſſ. l. pen. §. ſi verò, C. de adoptio. auth. itaque, C. communia de ſucceſſio. §. ſed bodie verſ. ſi verò pater in fin. inſtit. de actio. §. affinitatis, inſtit. de nupt. cap.* 1. *de treuga, & pace, Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 13. *num.* 2. *& deciſ.* 154. *num.* 9. *& conſ.* 61. *num.* 6. *& conſ.* 173. *num.* 28. *& conſ.* 175. *num.* 39. *& conſ.* 329. *num.* 18. *Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap.* 9. *num.* 24. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 13. *à num.* 90. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 810. *cum tribus ſeqq. alios refert Mari. Antonin. vari. lib.* 1 *reſol.* 81. *num.* 3.

70 Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa idem, *l. cum poſt §. gener. iuncta gloſ. ff. de iure dot. l.* 1. *C. de dotis promiſſione, cap. ſingula* 89. *diſt. Pichard. ad §.* 1. *inſtit. de militari teſtam. nu.* 8. *&* 11. *Thomas de Thomaſettis reg.* 102. vbi dicit fallere, quando vnum venit in conſequentiam alterius, & in caſibus à iure expreſſis, & priuilegiatis, ex *tex. in l. ſub conditione, ff. de ſolut. l. qui in vtero, ff. de ſta. hom. §. ſi ab hoſtibus inſtit. quib. mod. ius patri. pot. ſol.* qui allegari ſolent ad hoc, quod plura ſpecialia ſimul concurrere poſſunt, non quidē principaliter,

cipaliter, ſed in conſequentiam, quod etiam aſſerit *Thobias Nonius ad rub. inſtit. de teſtam: num.* 20.

E

1 Effectus cognoſci ſolent per ſuas cauſas, *l.verum la* 2. *ff. de furtis.* Et effectus eſt aliquando dignior ſua cauſa, *l.quod ex liberta, ff.de operis libert. §.* 1. *inſtit. de ingen. & manumiſ.* Et effectus à cauſa regulatur, & cauſam demonſtrat *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 49.

2 Effectus durat durante cauſa, *l.ſemper, §. negotiatores, ff. de iure immunit. Tiraq. tract. ceſſ. cauſ. p.*1.*n.*17.*Surd. conſ.* 302. *n.*5.

3 Effectus diuerſi non debent oriri ex vna re, eademque cauſa, *l. meminerint, C. vnde vi, l. quod Labeo, vbi Bart. not. ff. de compenſat. l. qui hominem, §. fin. ff. de ſolutio. Cardin. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concl.* 55. Diuerſis tamen reſpectibus vna, & eadē cauſa diuerſos, vel etiā cōtrarios operatur effectus, *l. ſi finita, §. Iulianus, ff. de damn. infec.*

4 Effectus in omnibus conſideratur, *l.*2. *C. de alim. pupil. præſt. Gonzal. ad reg.*8. *Cancel. glo.* 45. *§.* 3. *num.* 5. *& gloſ.* 55. *num.* 11. *cum ſeqq.* Et effectus principalis agentium attenditur, *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concluſ.* 48. Et effectus contingens prȩter intentionem agentis non conſideratur, *l. qui foueas, & l. ſi putator, ff. ad leg. Aquil. l.* 2. *in fin. ff. de condit. &*

demon.

demon. Hinc dicitur, quicquid agunt homines intentio iudicat omnes, *l. 1. vbi gl. & doct. C. ad l. Cornel. de ſicar.*

5 Effectus attenditur potius, quam verba, *cap. in tantum de ſimon. Socin. ſen. conſ. 36. nu. 6. vol. 1. Surd. conſ. 3. num. 26. cum ſeq. quos citat Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 1. num. 7. Card. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 50.* Et magis attenditur, quam natura rei, *Tuſch. d. lit. E. concl. 56.* Et effectus attenditur non modus, *Tuſc. vbi proximè concl. 51.*

6 Electio vnius, eſt aliorum reprobatio, *l. cũ ita legatum, §. 1. ff. de condit. & demonſtr. Surd. conſ. 428. num. 8.* Et reprobatio vnius ex duobus propoſitis videtur includere approbationem alterius *cap. non ne de præſumpt. Surd. deciſ. 195. num. 3.* vide infra *lit. R. n. 16.*

7 Eligere nemo poteſt ſe ipſum, *cap. cum in iure peritus, & ibi gloſ. de elect. cap. cumana, vbi gloſ. verbo ad maiorem eod. tit. cap. per noſtras de iure patron. cap. fin. de inſtit. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 51. n. 1. Put. deciſ. 253. num. 2. p. 3. Lamb. de iurep. lib. 2. p1. q. 5. princ. art. 5. num. 2. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de bonis clericorum, §. 11. num. 23. pag. 527. Azeu. ad cur. Piſan. lib. 2. cap. 11. num. 7. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 72. Cened. ad decretal. collect. 99. num. 3.* Amplia in præſentatione ex *tex. in d. cap. per noſtras, Campanili in diuerſ. iur. canon. rub. 11. cap. 13. nu. 398.* Limita, quando electio fit à pluribus, tũc

enim poteſt vnus ſe ipſum eligere cum alijs, vt ex *tex. in d. cap. cum in iure cum ab eo citatis notat Mari. Antonin. in d. reſol.* 51. *nu.* 5.

8 Emerguntque de nouo, nouo indigent auxilio, & in rebus nouis nouum eſt remedium, & conſilium ſuggerendum, *l.* 1. *in princip. ff. de ventre inſpic. l. de ætate, §. ex cauſa, ff. de interrogat. actio. l. ſi iure, ff. de rei vend. l. iure decedens, ff. de inoffic. teſtam. l. oratione, ff. de ferijs cap. fin. de in integr. reſtit. min. Surd. conſ.* 418. *num.* 9. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *nu.* 97. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 21. *nu.* 32. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 45. Et nouis morbis noua conuenit antidota præparari, *cap. cæterum de iuram. calumniæ, Theſaur. Pedamon. deciſ.* 239. *à num.* 11. Intellige, quando accidẽtaliter, & inopinato aliquid nouum emergit, ita *Thomas de Thomaſettis reg.* 240.

9 Errans non amittit rem ſuam, *l. ſi procurator* 35. *ff. de acquir. rer. domin. Tiraq. de retrac. lig. §.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 20. *Menoch conſ.* 162. *à nu.* 28. *cum ſeqq.* Et nihil fatetur, vt notatum eſt ſupra *lit. C. nu.* 43.

10 Errantibus, non decipientibus iura ſubueniunt, *l. ſi is qui, C. ſi minor ſe maiorem dixerit.*

11 Error excludit conſenſum, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iud. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1190. *num.* 2. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 59. *num.* 10. *Bertazol. tract. clauſularum inſtrument. clauſula* 11. *gloſ.* 3. *num.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 198. *Surd. conſ.* 28. *nu.* 122.

*nu.*122. *Pariſ. conſ.* 150.*num.* 22.*vol.* 4.*Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 2.*nu.*6.

12 Error in facto proprio allegari non poteſt, & non releuat, *Card.Tuſch.tom.* 3. *lit. E. concl.* 317. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo error num.* 2.*Brunor. à Sole in locis commun. eod. verbo num.* 5. non enim pręſumitur, niſi probetur, *l. ſi hæres,* §. *fin. ff. ad Trebel.* Limita ſi agatur de damno vitando, *Mari. Anton. cum abeo citatis vari. lib.* 3. *reſol.* 21. *num.*4. Et error, & ignorantia in facto alieno excuſat, *l. fin. ff. pro ſuo, Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 138. *nu.* 15. vbi *num.*16. reſoluit, quod ſi tractatur de lucro captando, vel damno vitando error in facto proprio excuſat, cui ſubſcribit *Brunor. nu.*1. vbi proximè. Et error iuris non nocet, vbi agitur de damno, *l. iuris la* 2. *ff. de iu. & fac. igno.*

13 Error nominis non vitiat diſpoſitionem, ſi conſtat de intentione, *l. ſi quis in fundi vocabulo, ff. de leg.* 1. *l. ſi me in vacuã* 34. *in princip. ff. de acquir. poſſeſſ. & ibi doct. Duenh. reg.* 256. *Azeu. l.* 13. *à nu.* 10. *tit.* 25. *lib.*4 *nouæ recopil. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo error n.*4. *Card. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concl.* 324. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 156. *à num.*3. *in nouiſſimis, & deciſ.* 687.*n.*5.*tom.*2.*p.*1.

14 Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, *l. illã C. de collat. auth. de trien. & ſemis.* §. *conſideremus collat.* 3. *extrauag. execrabilis, Ioan.* 22. *col.* 13. *de præben.* cum ſimilibus de quibus *Euerard.*

rard.in topic. legal.loco 64.Surd. conſ.158.num. 13. & conſ. 308. nu. 3. & conſ. 374. n.12.Ioa. Petr.Monet.tract de option. cap.3. nu.2. Franciſc. Molin de ritu nupt. lib. 3. q. 39. n.2. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 331. vbi *nu.* 2. intelligit cum loquimur ſine lege communi, vel municipali, quia ſufficit alteram legem allegare, & *num* 3.quod imò etiam procedit, quando loquimur ſine lege, ſine ſtatuto, & ſine conſuetudine. Procedit etiam, niſi allegaretur ratio naturalis, *Thomas de Thomaſettis reg.* 109.

15 Eſſentia rei debet dari, vt qualitati ſit locus, *Cardin. Tuſch. tom.3 .lit.E. concl.* 334.Eſſe vel eſſe debere paria ſunt, *l. qui cum alio, vbi Deci. in fin.ff.de reg.iur.*

16 Exceptio datur facilius, quam actio, *l.1.§. cui damus, ff. de ſuperfi.Card.Tuſch.tom.* 3. *lit. E.concl.* 374. quibus adde, quę notaui ſupra *lit. A.num.*20.

17 Exceptio debet eſſe de regula, *l. quaſitum §. denique, ff. de fund. inſtruc.gloſ.in rub.de regul. iur. in 6. Euerard. in topic.loco 3.Flamin. de reſignat. lib.5.q.6.n.186. Rota Romana apud Farin. deciſ. 144.nu.6.tom.1.p.1.Cardin. Tuſc. tom. 3 .lit.E. concl. 423. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 980.num.* 7. Intellige verum eſſe hoc quò ad vim comprehenſiuam, ſed non quò ad iuris determinationem, *l. in his iuncta gloſ.C. de reuoc. donat. Euerard. vbi proximè.* Et declarat regulam, *Surd. conſ. 352. n.12.Euerar. d.loco*

d.loco vbi allegat *tex.in l.nam.quod liquide §.fi. infi.ff. de penu.lega.Rot. Ro.vbi proxime Card. Tuſch.d.lit.E.concl.* 424. vbi etiã aſſerit,quod nõ ampliat, vt comprehendat ea, quę nõ ſunt de genere regulę.

18 Exceptio vbi non reperitur poſita, non eſt à regula recedendum *l. in prævaricationis §. vlt.ff. de prævaricat.l.diſſentientem C. de diuort. l.illam C. de collat. Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 7. num.45.*

19 Exceptio repellit eundem,quem de iure tenet actio *l. vendicantem* 17. *cum l.ſeq.ff.de exceptio. l. exceptione doli C.de euict.Tiraq.de retract. lig.§.* 1. *gloſ.* 9. *num.*33. *Boer. deciſ.* 23 *n.* 13. *Neguzant. de pignor. p.* 5. *memb.* 1. *num.* 53. *Mol. de primog. lib.4. cap.* 1. *nu.* 20. *&* 28. *Gom.l.* 50. *Tauri num.*63. *Gam. Luſit.deciſ.*67. *D.Barb. l.*1. *p.*5.*num.*20. *ff. ſolut.matrim.Portol. de conſortib. & fideicommiſ. cap.* 22. *num.* 18. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 375.

20 Exceptus caſus firmat regulam in contrarium notaui ſupra *lit. C.nu.* 5.

21 Excipiendo quis poteſt allegare contraria, ad ſe defendendum *cap. nullus pluribus de reg. iur. lib.ſexto Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 428.

22 Excipiens non videtur fateri *Surd.deciſ.*24. *num.* 5. *Trentaſinq. vari. lib.* 2. *tit. de exceptid. reſolut.* 2. *num.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 427. *Mari.Antonin. vari lib.* 2. *reſol.* 50. *num.*31. Intellige quo ad fundadam intentionem

mand. l.apud Celſum,et ibi Sebaſt. Naui.nu.47. ff. de doli mali except. Gonzal.ad reg.8. Cancel. gloſ.45. §. 3.n.20.

51 Dolo facere preſumitur,qui fecit, quod facere non debuit, *l. tutor,qui repertorium , ff.de adminiſtrat. tutor. l. dolo,ff. ad leg. Falcidiam, l. ſi procuratorem, §. dolo, ff. mandati, Menocb. conſ. 98.num.30.Farin.in praxi crimin. p. 3. q. 89.nu.92.et p.4.conſ.60.n. 18. vbi addit. lit.I.*

52 Dolo facit, qui petit, quod reſtituere tenetur *cap. dolo facit 59. de regul.iur.lib.6. Cardoſ. in praxi iudicum,& aduocat. verbo dolus nu. 8. Duenh. reg. 290. Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 3. num. 88. Maſcard. de probat. conclu. 531. num.81.*

53 Dolo non videtur feciſſe,qui fraudem alterius excludit *l. cum pater 79. §. Titio in fine ff. de legat. 2.*

54 Dolus præſumitur in eo,qui facit, quod tenetur non facere *l. ſi procuratorem §. dolo ff. mand. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 55. num. 10.* Et in faciente rem prohibitam à lege sẽper præſumitur dolus,& malus animus *l. 1. C. de Sicar.Pariſ.conſ.52.num.33.& conſ.78.num. 16. cum ſeq. vol.4. late Maſcard.de probat.concl. 495. num. 4. & concl. 531. num. 50. & 102. Farin.de delictis q. 18. num. 71. & q. 89. num. 77.cum ſeq.*

55 Dolus caſu non purgatur *l.ſi hares 16.ff. de noxal. actio.*

56 Dolus nemini debet patrocinari *l.nec ex do-lo,*

lo ff. de dolo,l.3. ff. de tranſact. l.is qui dolo, ff. de rei vend.cap.audiuimus de colluſ.deteg.l.pen. in fin.ff.de iur.dot.l.ſi ex dolo,ff. de re iud.l. etiã §.1. ff.ſolut. matrim.Tiraq. de retract. lig.§.1. gloſ.9.num.62. Surd.conſ.15.num.13.Farinac. in praxi crimin.p.1.q.31.num.155.Ioan.Maria Bellett.diſquiſit.clerical.p.1.tit.de clerico debitore,§.2.n.5.pag.420.

57 Dolus vbi non adeſt,ibi non eſt delictum pęna dignum,*Menoch.conſ.28. num.*13. Hinc falſum ſine dolo non committitur *Cott. in memorabil. verbo.periurium pag.*683.*Menoch.de arbitr. caſu* 194.*num.*58.*&* *caſu* 309.*Maſcard. de prob.concl.* 739. *num.*12. *Decian. tract.crimin. lib.6.cap.*11.*num.*14.*Cened.ad decretum collect.* 139.*num.6. Campanil.in diuerſ.iur.canon. rub.* 11.*cap.*28. *num.* 5. vbi aſſerit quod non ſufficit quilibet dolus, ſed ille tantum,qui ſit in lege expreſſus per *Menoch.conſ.*221.*nu.*15. & quod nec pręſumptus ſatis erit, ſed verus dumtaxat per *l.nec exemplum,C.de falſis,Hier.Gabr. conſ.* 169. *num.* 16. *& ſeq.*

58 Dolus prępõderat culpę,*l. item ſi obſtetrix §.fin.ff.ad leg.Aquil.Cardin.Tuſch. tom. 2. lit. D.concl.*579.*vbi num.*2. declarat procedere in ciuilibus,ſecus in criminalibus,quia dolus vnius non tollit dolum, vel culpam alterius,& n. 3. reſtringit, quia dolus, & culpa vnius circa vnum factum,nunquam tollit,vel prępónderat dolum, vel factum alterius circa diuerſum factum.

59 Dolus vnius non debet nocere alteri *l. eleganter in princip. ff. de dolo cum ibi not. l. electio in fin. ff. de noxal. l. 2. l. 51. procurator ff. de dol. excep. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl. 582. vbi num.* 2. limitat in dolo adminiſtratoris, vel tutoris, qui nocet domino, & pupillo, quando ex tali dolo ſentiunt commodum.

60 Dolus non fit volenti, & ſcienti, *l. nemo, ff. de reg. iur. l. cum donationis, C. de tranſact. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. concl.* 589. *Thomas de Thomaſettis reg.* 192. vbi intelligit procedere, quando ſciens, & conſentiens liberè, & ſpontè conſentit, ſecus autem, quando neceſſitate impulſus aliquis conſenſum pręſtat.

61 Dolus cum dolo compenſatur, *l. viro 40. ff. ſolut. matrim. l. ſi ambo, ff. de compenſat. l. ſi duo 36. ff. de dolo, l. quidam Titium, ff. ſi quis omi. cauſ. teſtam. l. ſi filium, C. de liberali cauſa, l. quoniam, C. de hæretic. cap. vlt. de adulter. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo delicti num.* 37. vbi intelligit, quando agitur ciuiliter, non autem, quando agitur criminaliter, de quo vide notata infra *lit. P. n. 6.*

62 Donare eſt perdere, *l. filiusfamilias, ff. de donatio. l. cum de indebito, verſ. qui non ſoluit, ff. de probat. Surd. de alim. tit. 6. q. 1. nu. 4. cum ſeqq. & q. 5. nu. 7. cum ſeqq. & conſ. 5. nu.* 72. ſcilicet cum donatur indignis.

63 Donare ſuum nemo pręſumitur, *l. cũ de indebito 25. verſ. ſi vero, ff. de probat. l. fin. C. de nouat. l. Campanus, ff. de oper. libert. Maſcar-*

de

de probat. concl. 554. *num.* 1. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 5. *num.* 7. *Flamin. de reſignat. lib.* 8. *q.* 1. *n.* 5. *Flor. vari. q.* 23. *num.* 90. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 136. *in addit. lit.* C. vbi plures refert *Brunor. à Solè in locis commun. verbo donatio num.* 15. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 182. *num.* 6. *Pichard. ad princip. inſtit. quibus non eſt permiſſ. fac. teſt. num.* 66. vbi *adducit Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus n.* 206. *C. de reuocand. donat. Menoch. lib.* 2. *de arbitr. cent.* 1. *caſu* 88. *per totum*, *Mari. Antoni. vari. lib.* 2. *reſol.* 23. *num.* 11. & 12. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis clericorum*, §. 9. *num.* 7. *pag.* 519. Et donatio non prӕſumitur, ſed potius error, *Menoch. conſ.* 1. *num.* 215. *Maſcard. de probat. concl.* 554. *nu.* 5. *et concl.* 639. *num.* 10. *et concl.* 1173. *n.* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 19. *n.* 5. *Ioſeph. de Seſſe d. deciſ.* 182. *num.* 5. *Luſit. Benedict. Aegid. in repet. l. ex hoc iure, ff. de inſtit. et iure p.* 1. *cap.* 11. *num.* 25. Et prӕſumitur error in donatione, ſi eſſet in facto proprio, *Maſcard. d. concl.* 554. *n.* 6. *et concl.* 1263. *num.* 6. *et* 7. Et donatio potius prӕſumitur, quam delictum, *Menoch. de praeſumpt. lib.* 5. *q.* 2. *n.* 23. *Farin. d. p.* 4. *conſ.* 60. *vbi addit. lit.* G.

64 Dubia in meliorem partem ſunt interpretanda, *l. cum creditor, ff. de furtis, l. proximè, ff. de his, quae in teſtam. delent. cap. eſtote de regul. iuris in antiquis, Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 4. *nu.* 23. *Franciſc. Mo-*

lin. de ritu nupt. lib. 1. *comparat.* 16. *nu.* 2. Limita cum *Farin. in praxi crimin. p.* 3. *q.* 85. *nu.* 27. *cum ſeqq.*

65 In dubio tutior pars eſt eligenda, *l. ſi fuerit, §. vlt. ff. de rebus dubijs cap. iuuenis de ſponſal. cap. ad audientiam de homicid. Cou. in cap. alma mater, de ſententia excommun. p.* 1. *§.* 2. *nu.* 5. *caſu* 1. *& de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. *§.* 1. *nu.* 9. *Fr. Emman. Roderic. in Sum. tom.* 2. *cap.* 51. *n.* 6. *concl.* 4. *Vaſq.* 1. 2. *q.* 19. *artic.* 6. *diſp.* 65. *cap.* 3. *& diſp.* 66. *cap.* 1. *P. Salas* 12. *q.* 21. *tract.* 8. *diſp. vni. ſect.* 17. *num.* 152. *P. Sanch. de matrim. lib.* 2. *diſp.* 41. *num.* 9. *Flor. vari. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 18. *Sayr. de cenſur. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 30. *caſu* 1. *& lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 16. Pręcipuè vbi agitur de ſalutę animę, *Nauar. in man. cap.* 27. *n.* 193.

66 In dubio benignior interpretatio eſt faciẽda, *l. ſemper, ff. de reg. iur. cap. vlt. de tranſac. Thomas de Thomaſettis reg.* 154. Et in dubijs media via eſt ęligenda, *l. antiqui, ff. ſi pars hæredit. pet. §. fin. inſtit quib. manu. non licet.*

67 Dubijs conuentionibus contra dantem fit interpretatio, *l. veteribus* 40. *vbi Bart. ff. de pactis, l. ſtipulatio iſta §. alteri verſ. in ſtipulationibus, ff. de verbor. oblig. l. Labeo ſcribit, ff. de contrah. empt. clarus tex. in l. quicquid aſtringenda, ff. de verbor. obligat. apud Hiſpanos eſt l.* 2. *tit.* 33. *par.* 7. *Menoch. conſ.* 110. *num.* 36. *& conſ.* 179. *num.* 19. *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 1. *nu.* 26. *& deciſ.* 322. *num.* 63. *D. Barb. in l. ſi quis intentione ambigua* 66. *num.* 28. *ff. de iudicijs.*

68 Du-

68 Dubius ab ignorante non diſtat, *l. manifeſtiſſimi, §. ſin autem neſcius, C. de furtis, Gam. Luſit. deciſ.* 91. *nu.*1.*in princip.* notatur infra *lit. I.num.*4.

69 Duplex funiculus, ſeu duplex vinculum magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. ſi non lex, ff. de hæred. inſtit. l. diſcretum,* C. *qui teſta. facere poſſ. l. pen. §. ſi verò,* C. *de adoptio. auth. itaque,* C. *communia de ſucceſſio. §. ſed hodie verſ. ſi verò pater in fin. inſtit. de actio. §. affinitatis, inſtit. de nupt. cap.* 1. *de treuga, & pace,* Surd.*de alim.tit.* 6. *q.* 13. *num.* 2. *& deciſ.* 154. *num.* 9. *& conſ.* 61. *num.* 6. *& conſ.* 173. *num.* 28. *& conſ.* 175. *num.* 39. *& conſ.* 329. *num.*18. *Cald. Pereira de reſolut.emphyt.cap.*9.*num.*24. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 13. *à num.* 90. *Cardin. Tuſch. tom.*2. *lit.D.concl.*810. *cum tribus ſeqq. alios refert Mari. Antonin. vari. lib.*1 *reſol.* 81.*num.*3.

70 Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa idem, *l. cum poſt §. gener. iuncta gloſ. ff. de iure dot.l.*1.*C.de dotis promiſſione,cap.ſingula* 89. *diſt. Pichard. ad §.* 1. *inſtit. de militari teſtam. nu.* 8. *&* 11. *Thomas de Thomaſettis reg.* 102. vbi dicit fallere, quando vnum venit in conſequentiam alterius, & in caſibus à iure expreſſis, & priuilegiatis, ex *tex. in l. ſub conditione, ff. de ſolut. l. qui in vtero, ff. de ſta. hom. §. ſi ab hoſtibus inſtit.quib.mod.ius patri. pot.ſol.* qui allegari ſolent ad hoc, quod plura ſpecialia ſimul concurrere poſſunt, non quidẽ principaliter,

 cipaliter,

cipaliter, ſed in conſequentiam, quod etiam aſſerit *Thobias Nonius ad rub. inſtit. de teſtam: num.* 20.

E

1 Effectus cognoſci ſolent per ſuas cauſas, *l. verum la* 2. *ff. de furtis*. Et effectus eſt aliquando dignior ſua cauſa, *l. quod ex liberta, ff. de operis. libert. §.* 1. *inſtit. de ingen. & manumiſ.* Et effectus à cauſa regulatur, & cauſam demonſtrat *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 49.

2 Effectus durat durante cauſa, *l. ſemper, §. negotiatores, ff. de iure immunit. Tiraq. tract. ceſſ. cauſ. p.* 1. *n.* 17. *Surd. conſ.* 302. *n.* 5.

3 Effectus diuerſi non debent oriri ex vna re, eademque cauſa, *l. meminerint, C. vnde vi, l. quod Labeo, vbi Bart. not. ff. de compenſat. l. qui hominem, §. fin. ff. de ſolutio. Cardin. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concl.* 55. Diuerſis tamen reſpectibus vna, & eadẽ cauſa diuerſos, vel etiã cõtrarios operatur effectus, *l. ſi finita, §. Iulianus, ff. de damn. infec.*

4 Effectus in omnibus conſideratur, *l.* 2. *C. de alim. pupil. præſt. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glo.* 45. *§.* 3. *num.* 5. *& gloſ.* 55. *num.* 11. *cum ſeqq.* Et effectus principalis agentium attenditur, *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concluſ.* 48. Et effectus contingens prẹter intentionem agentis non conſideratur, *l. qui foueas, & l. ſi putator, ff. ad leg. Aquil. l.* 2. *in fin. ff. de condit. &*

demon-

ſimon. Hinc dicitur, quicquid agunt homines intentio iudicat omnes, *l.* 1. *vbi gl. & doct. C. ad l. Cornel. de ſicar.*

5 Effectus attenditur potius, quam verba, *cap. in tantum de ſimon. Socin. ſen. conſ.* 36. *nu.* 6. *vol.* 1. *Surd. conſ.* 3. *num.* 26. *cum ſeq. quos citat Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 7. *Card. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 50. Et magis attenditur, quam natura rei, *Tuſch. d. lit. E. concl.* 56. Et effectus attenditur non modus, *Tuſc. vbi proximè concl.* 51.

6 Electio vnius, eſt aliorum reprobatio, *l. cũ ita legatum*, §. 1. *ff. de condit. & demonſtr. Surd. conſ.* 428. *num.* 8. Et reprobatio vnius ex duobus propoſitis videtur includere approbationem alterius *cap. non ne de præſumpt. Surd. deciſ.* 195. *num.* 3. vide infra *lit. R. n.* 16.

7 Eligere nemo poteſt ſe ipſum, *cap. cum in iure peritus, & ibi gloſ. de elect. cap. cumana, vbi gloſ. verbo ad maiorem eod. tit. cap. per noſtras de iure patron. cap. fin. de inſtit. Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 51. *n.* 1. *Put. deciſ.* 253. *num.* 2. *p.* 3. *Lamb. de iurep. lib.* 2. *p* 1. *q.* 5. *princ. art.* 5. *num.* 2. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis clericorum*, §. 11. *num.* 23. *pag.* 527. *Azeu. ad cur. Piſan. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 72. *Gened. ad decretal. collect.* 99. *num.* 3. Amplia in præſentatione ex *tex. in d. cap. per noſtras*, *Campanili in diuerſ. iur. canon. rub.* 11. *cap.* 13. *nu.* 398. Limita, quando electio fit à pluribus, tũc

enim poteſt vnus ſe ipſum eligere cum alijs, vt ex *tex. in d. cap. cum in iure cum ab eo citatis notat Mari. Antonin. in d. reſol. 51. nu. 5.*

8 Emergunt, quę de nouo, nouo indigent auxilio, & in rebus nouis nouum eſt remedium, & conſilium ſuggerendum, *l. 1. in princip. ff. de ventre inſpic. l. de ætate, §. ex cauſa, ff. de interrogat. actio. l. ſi iure, ff. de rei vend. l. iure decedens, ff. de inoffic. teſtam. l. oratione, ff. de ferijs cap. fin. de in integr. reſtit. min. Surd. conſ.* 418. *num.* 9. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *nu.* 97. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 21. *nu.* 32. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 45. Et nouis morbis noua conuenit antidota pręparari, *cap. cæterum de iuram. calumniæ, Theſaur. Pedamon. deciſ.* 239. *à num.* 11. Intellige, quando accidētaliter, & inopinato aliquid nouum emergit, ita *Thomas de Thomaſettis reg.* 240.

9 Errans non amittit rem ſuam, *l. ſi procurator* 35. *ff. de acquir. rer. domin. Tiraq. de retrac. lig. §. 1. gloſ.* 2. *num.* 20. *Menoch conſ.* 162. *à nu.* 28. *cum ſeqq.* Et nihil fatetur, vt notatum eſt ſupra *lit. C. nu.* 43.

10 Errantibus, non decipientibus iura ſubueniunt *l. ſi is qui, C. ſi minor ſe maiorem dixerit.*

11 Error excludit conſenſum, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iud. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1190. *num.* 2. *Anton. Monach. Lucenſ. deciſ.* 59. *num.* 10. *Bertazol. tract. clauſularum inſtrument. clauſula* 11. *gloſ.* 3. *num.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 198. *Surd. conſ.* 28. *nu.* 122.

*nu.*122. *Pariſ. conſ.* 150.*num.* 22.*vol.* 4.*Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 2.*nu.*6.

12 Error in facto proprio allegari non poteſt, & non releuat, *Card. Tuſch.tom.* 3. *lit. E. concl.* 317. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo error num.* 2.*Brunor. à Sole in locis commun. eod. verbo num.* 5. non enim præſumitur, niſi probetur, *l. ſi hæres,§. fin. ff. ad Trebel.* Limita ſi agatur de damno vitando, *Mari. Anton. cum abeo citatis vari. lib.* 3. *reſol.* 21. *num.*4. Et error, & ignorantia in facto alieno excuſat, *l. fin. ff. pro ſuo, Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 138. *nu.* 15. vbi *num.*16. reſoluit, quod ſi tractatur de lucro captando, vel damno vitando error in facto proprio excuſat, cui ſubſcribit *Brunor. nu.*1. vbi proximè. Et error iuris non nocet, vbi agitur de damno, *l. iuris la* 2. *ff. de iu. & fac. igno.*

13 Error nominis non vitiat diſpoſitionem, ſi conſtat de intentione, *l. ſi quis in fundi vocabulo, ff. de leg.*1. *l. ſi me in vacuã* 34. *in princip. ff. de acquir. poſſeſſ. & ibi doct. Duenb. reg.* 256. *Azeu. l.* 13. *à nu.*10. *tit.* 25. *lib.*4.*nouæ recopil. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo error n.*4.*Card. Tuſch. to.* 3. *lit. E. concl.* 324. *Rota Romana apud Farin. deciſ.*156. *à num.*3. *in nouiſſimis, & deciſ.* 687.*n.*5.*tom.*2.*p.*1.

14 Erubeſcimus cum ſine lege loquimur, *l. illã C. de collat. auth. de trien. & ſemis. §. conſideremus collat.* 3.*extrauag. execrabilis, Ioan.*22.*col.* 13. *de preben.* cum ſimilibus de quibus *Euerard.*

d.loco vbi allegat *tex.in l.nam.quod liquide §.fi. in fi.ff. de penu.lega.Rot. Ro.vbi proxime Card. Tuſch.d.lit.E.concl.* 424. vbi etiã aſſerit, quod nõ ampliat, vt comprehendat ea, quę nõ ſunt de genere regulę.

18 Exceptio vbi non reperitur poſita, non eſt à regula recedendum *l. in præuaricationis §. vlt.ff. de præuaricat.l.diſſentientem C. de diuort. l.illam C. de collat. Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 7. num.45.*

19 Exceptio repellit eundem, quem de iure tenet actio *l. vendicantem 17. cum l.ſeq.ff.de exceptio. l. exceptione doli C.de euict.Tiraq.de retract. lig.§.* 1. *gloſ.* 9. *num.*33. *Boer. deciſ.* 23.*n.* 13. *Neguzant. de pignor. p.* 5. *memb.* 1. *num.* 53. *Mol. de primog. lib.*4. *cap.* 1. *nu.* 20. & 28. *Gom.l.* 50. *Tauri num.*63. *Gam. Luſit.deciſ.*67. *D. Barb. l.*1. *p.*5. *num.*20. *ff. ſolut.matrim.Portol. de conſortib. & fideicommiſ. cap.* 22. *num.* 18. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 375.

20 Exceptus caſus firmat regulam in contrarium notaui ſupra *lit. C.nu.* 5.

21 Excipiendo quis poteſt allegare contraria, ad ſe defendendum *cap. nullus pluribus de reg. iur. lib.ſexto Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 428.

22 Excipiens non videtur fateri *Surd.deciſ.* 24. *num.* 5. *Trentaſinq. vari. lib.* 2. *tit. de exceptio. reſolut.* 2. *num.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 427. *Mari.Antonin. vari lib.* 2. *reſol.* 50. *num.*31. Intellige quo ad fundadam intentio-

nem

nem actoris *l. non vtique ff. de exceptio. cap. exceptionem de reg. iur. lib. ſexto Gom. vari. tom. 3. cap. 12. num. 16. Cou. vari. lib. 1. cap. 1. num. 2. verſ. eodem iure Cacher. Pedam. deciſ. 178. n. 9. Franciſc. Milanenſ. Siciliæ deciſ. 3. num. 46. lib. 2. Bellon. Genu. deciſ. 38. num. 8. & deciſ. 91. num. 1. Petr. Gregor. ſyntag. iur. lib. 21. cap. 17. num. 3. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo exceptio num. 26. Steph. Gratian. Marchiæ deciſ. 19. num. 19.* Et excipiens non videtur fateri ea, quę exceptione includuntur *cap. cum venerabilis de exceptio.*

23 Executio iuris nec metum, nec iniuriam infert *l. nullus videtur, & ibi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur. Surd. deciſ. 21. num. 14. cum ſeqq. Gam. Luſit. deciſ. 35. num. 1.* Executio non facienda iuris ordine prętermiſſo *l. ſi cum nulla ff. de re iudica. l. 1. C. de executio. rei iudica.*

24 Exempla declarant regulam, & aperiunt *l. præter alias Iulianus §. quoties ff. de collat. beneſ. ibi quod dico exemplo vt manifeſtus fiat Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 548.* & vt dicit *Bald. conſ. 357. col. pen. vol. 5.* exempla ſicut digitus rem oſtendunt, & tactui quodammodo ſubijciũt *l. 1. ff. de praeſcrpt. verb. & §. ſed cũ magis inſtit. de gradibus.* Vnde extat illud vulgo tributum adagium, quod exempla magis mouent, quàm verba, relatum à *D. Thom. 12. q. 34. art. 1. in corpore* cum magis veritas oculata fide, quam per aures animis infigatur inſtit. de gradibus cognat. in fi. iuxta illud ſapiẽtiſſimi

mi *Seneca epiſt. 6.* Homines amplius oculis, quam auribus credere, ac longum eſſe iter per præcepta, ſed breue, & efficax per exempla. Nam ſcientia per viſum certior eſt ea, quę fit per auditum, vt conſtat ex Horatij arte poet.

Segnius irritant animos dęmiſſa per aures
Quam quę ſunt oculis ſubiecta fidelibus,
atqui
Certior aure arbiter eſt oculus, &c.

Et vt dicitur in Herodoto. Magis incredulę ſunt hominum aures, quam oculi, &c. Et diſpoſitio clara dicitur, quę oculis cernitur, & non mente ſecundum *Anton. Monach. Florent. deciſ. 46. num. 86.* Deinde ocularis inſpectio excellentiſſima ꝓbatio eſt, vt per *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 111. *num.* 12. *Affl. deciſ.* 23. *num.* 6. *Natt. conſ.* 235. *num.* 13. *late Maſcard. de probat. vol.* 1. *q.* 8. *num.* 1. *& quæſt.* 17. *num.* 58. Licitum enim eſt allegare dicta poetarum vbi iuri non contradicunt *cap. quemadmodum, & ibi Panor. not. de iureiur.* Et ſimiliter loco iurium allegari poſſunt vulgaria prouerbia *cap. & ſi iudæos, & ibi Io. And. not. de iudæis cap. ne tales de conſecra. diſt.* 5. *l. ſolent. circa fi. ff. de off. procon. & leg. & l. ſi chorus §.* 1. *ff. de lega.* 3. *& d. cap. quemadmodum.*

25 EExempla non reſtringunt regulam *l. damni infecti ſtipulatio ff. de damno infect. l. pen. §. vlt. ff. de iur. & facti ignor. l.* 1. *§. quod vulgo ff. de vi, & vi arm. l. ſcire oportet §. oportet ff. de excuſat. tutor. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo libertis*

bertis num. 37. *C.de reuoc.donat.Surd.conſ.*308. *num.* 10. *Mol. de primog. lib.* 2. *cap.*8. *num.* 4. *Stephan.Gratian. diſcept. forenſ.tom.*3. *cap.*563. *num.*73. *Cardin. Tuſch.tom.*3.*lit. E.concl.*547. *Flamin. de confident.q.*9. *num.*75. *& q.* 27. *nu.* 68. *& q.* 32.*num.*28.

26 Exempla non excludunt ſimilia *l.* 1. *§. quod dicitur ff. de vi & vi arm. l. regula §. vlt. ff. de iuris,& facti ignorant. §. hactenus inſt· de gradibus Aym. cond.* 544. *num.*25.*Azeu.l.* 4.*num.* 24. *tit.* 20. *lib.*8.*nouæ recopil.*

27 Exemplis non eſt iudicandum, ſed legibus *l. ſed licet ff.de officio præſid.l.nemo C.de ſentent. & interloquut. omn. iud cap.* 1.*de poſtulat.prælat. Surd. conſ.* 34. *nu.* 21. *Menoch. conſ.* 996. *num.* 27. *vol.* 10. *Ludouic. Rodolphin. tract. de diuerſis concluſ.cõcl.*10.*pag.*153.*Cardin. Tuſch. tom.*3. *lit.E.concl.* 549. *Anton. Monach. Flor. deciſ.* 1. *num.* 93. *cum ſeq. Thomas de Thomaſettis reg.* 110. vbi aſſerit procedere in malis exemplis, & in practica erronea iudiciorum.

28 Exitus acta probat *l. quidam ff.de rebus dubijs l. cum ſilanianum C. de his quibus vt indignis l. rem non nouam in fine C. de iudicijs l. ſi mater vbi Bald. C. ne de ſta.defuncto. cap. quatuor* 12.*q.* 3. *cap. quod autem* 22. *q.* 2. *Surd. deciſ.* 288. *num.*8.*& conſ.* 181.*num.* 24.*Tiraq. de retract. lig. ad finem tit. num.* 23. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 631. *nu.*3.

29 Experientia omnium rerum eſt mater, & ma-

magiſtra, *§. quæ omnia inſt. de fideiuſſor. §. pen. inſtit. de ſatiſdat. cap. quam ſit de elect. lib. ſexto Surd. conſ.* 61. *num.* 36. *& conſ.* 132. *num.* 23. *Ludou. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *q.* 35. *num.* 24. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 648. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 33. *num.* 10.

30 Expreſſum dicitur illud, quod ſubintelligitur à iure *l. licet imperator ff. de legat.* 1. *l.* 1. *C. de teſtam. milit. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus num.* 158. *C. de reuoc. donat.*

31 Expreſſum dicitur, quod ex mente, & coniecturis neceſſario colligitur *Surd. deciſ.* 254. *num.* 37. *Flor. vari. q.* 21. *num.* 26. *Gam. Luſit. deciſ.* 51. *num.* 8. *Cald. Pereira de empt. cap.* 9. *num.* 8. *& n.* 12. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 36. *nu.* 19.

32 Expreſſum dicitur, quod continetur ſub generalitate verborum *gloſ. in l. vlt. verbo ſpecialiter, C. quod cum eo ſecundũ primam opin. ibi relatã l. Lucius ff. de vulga. Flor. vari. q.* 21. *nu.* 26. *Brunor. à ſole in locis commun. verbo expreſſum* 4. *Flamin. de reſignat. lib.* 6. *q.* 2. *num.* 54. *& lib.* 8. *q.* 10. *num.* 23. *Anton. Monach. Luce. deciſ.* 62. *num.* 13. *& Flor. deciſ.* 69. *nu.* 17. *Rodina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 15. vbi aſſerit eſſe doctrinam *Bart.* communiter approbatã in *l. prætor ait in prin. nu.* 1. *ff. de oper. nou. nunciat. & in l.* 1. *col.* 2. *num.* 7. *verſ. ad quod ſciendum ff. de vulg. & pupil.* & communem regulam appellare, *Curt. iun. in rub. C. de collat. col.* 3. *num.* 9. & ibi plures

alios

alios antiquiores citat. Limita quando requiritur aliquid expreſſe vel ſpecialiter fieri in aliqua diſpoſitione correctoria iuris communis, nam tunc non ſufficit id contineri ſub verbis generalibus *Menoch. conſ.* 331. *nu.* 24. Et expreſſum dicitur, quod continetur ex vi verborum *Flor. d. q.* 21. *num.* 26. *Flamin. d. q.* 2. *num.* 55. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 8. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 65. *num.* 29. *& deciſ.* 113. *num.* 170. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 4. *num.* 52. Expreſſum enim dicitur, quod ex conſequentia verborum neceſſario colligitur *Ioſeph. de ſeſſe d. deciſ.* 113. *num.* 170. *& deciſ.* 189. *num.* 52. Et expreſſum cenſetur proprie, & totaliter, quod per relationem exprimitur *Ioſeph. de ſeſſe Aragon. deciſ.* 202. *num.* 31. *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 33. *num.* 10.

33 Expreſſum dicitur, quod ſub ratione comprehenditur *l. quæſitum ſcio. ff. de teſtib. l. ſi poſtulauerit §. ſed ſi negauerit ff. de adult. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo ſuſceperit liberos n.* 37. *C. de reuoc. don. Rot. Rom. apud Farin. deciſ.* 10. *n.* 3. *tom.* 1. *par.* 1. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 11. *&* 12. *Guter pract. lib.* 3. *q.* 17. *nu.* 82. Et quod ex eadem ratione deducitur *Surd. deciſ.* 254. *num.* 40. *& deciſ.* 255. *num.* 23. *Cald. Pereira de reſol. emphit. cap.* 1. *num.* 20. *&* 21. Et expreſſum cenſetur, quod virtualiter ineſt *Ioſeph. de Seſſe Magon. deciſ.* 65. *nu.* 22. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 4. *n.* 61.

34 Ex-

34 Expreſſum vbi requiritur, non ſufficit tacitum, neque præſumptum *cap. 2. de præbendis cap. fin. de procurator. lib. ſexto Cabed. Luſit. deciſ. 12. num. 7. p. 2. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl.* 654. & alij relati per *Valaſc. de partit. cap. 14. nu.* 18.

35 Expreſſi maior eſt vis, quam taciti *l. non nūquam ff. de condit. & demon. l. expreſſa nocent vbi Dec. num. 5. ff. de reg. iur. l. precibus C. de impube. Surd. conſ.* 10. *num.* 24. *& conſ.* 310. *nu.* 34. *Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl.* 655. *Scac. de appellat. q.* 12. *num.* 87. *Pichard. ad §. 1. inſt. de vulgari ſubſtitut. num.* 9.

36 Expreſſum facit ceſſare tacitum *l. cum ex filio §. filio impuberi ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. maritus C. de procurat. Surd. conſ.* 157. *num.* 22. *Franciſc. Molin. de ritu. nupt. lib. 3. q.* 15. *num.* 49. *Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. conclu.* 656. *Caſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 13. §. 1. nu. 5. Armendariz in proœmio addit. ad recop. legum Nauar. nu.* 13.

37 Expreſſo vitiato, vitiatur tacitum in eo cōprehenſum *l. 3. §. fin. in fine ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. cum vnus §. plane ff. de bonis auctorit. iud. poſſid. l. 1. §. hæc verba verſ. proinde ff. ne vis fiat ei l. per ſeruum §. fin. ff. de vſu. & habitat. l. fin. ff. de conſtit. pecun. l. non dubium C. de legibus*, quæ iura adducit. *Gom. vari. tom. 1. cap. 3. num.* 29. Non tamen vitiatur tacitum æque principale *l. ſi fideiuſſor in princ. ff. de legat.* 1.

38 Extrema omnia ſunt vitioſa *l. ſolent §. fin.*

ff. de offic. proconſul. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 685. Flamin. de confident. q. 7. nu. 39. vbi etiam dicit, quod ex duobus contrarijs fit medium optimum, & citat *Paul. de Caſtr. per text. ibi in l. continuus §. cum ita ff. de verb. oblig.*

F

1 FAcere per ſe videtur, qui per alium facit *l. 1. §. deieciſſe ff. de vi, & vi arm. l. ita §. quod ſi quis ff. de adminiſtrat. tutor. l. ſi per alium ff. ne quis eum l. is damnum dat vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur. l. non ideo C. de accuſat. cap. qui per alium 72. de reg. iuris lib. ſexto, cap. mulieres §. illi vero de ſentent. excom. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſeſſ. num. 407. & conſ. 1, num. 304. Flamin. de confident. q. 28. num. 83. & q. 31. num. 12. Duenb. reg. 378. ampl. 3. Corraſ. lib. 2. miſcel. cap. 22. Clar. §. vlt. q. 38. num. 6. Gom. vari. tom. 3. cap. 3. num. 39. & l. 45. Tauri n. 91. Plac. de delictis lib. 1. cap. 15. num. 17. Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 17. num. 2. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cler. p. 1. tit. de fauore cl. can. §. 1, n. 6. pag. 172. Thomas de Thomaſ. reg. 249. Sur. conſ. 360. n. 19. Card. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 7. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 564. num. 3. in 2. edit.* Et qui non poteſt per ſe, non poteſt per alium *l. neque per ſe C. de hæred. inſtit. Thomas de Thomaſettis reg. 246.* Et paria ſunt aliquid facere, vel per ſe, vel per interpoſitam perſonam *l. hac edicta-*

dictali §. ſi verò plus C. de ſecun. nupt. Et facere, vel facto auctoritatem prębere paria ſunt vt notatum eſt infra *lit. N. num.* 37.

2 Facere non dicitur, qui cauſam ad finem non perduxit, *l. qui cum natu maior, §. accuſaſſe, ff. de bonis libert. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 5. num. 61. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 75. num.* 83. Facere dicitur, qui cũ poſſit non prohibet, *l. adigere in princip. vbi gloſ. ff. de iur. patron.*

3 Qui non facit, quod debet, nõ recipit, quod oportet, *l. ſi non fuerit, vbi gloſ. ff. de iure iuran. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. n. 89. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 53. n. 10.*

4 Qui non facit, quod facere tenetur, præſumitur doloſus, *Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 89. num. 92. cum ſeqq. Cald. Pereira de empt. cap. 19. n. 18.*

5 Facta multa tenent, quæ à principio fieri prohibentur, *l. patre furioſo,* vbi *Iaſ.* latè exornat, *ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. circa, ff. de inoffic. teſt. l. 1. §. biduum, ff. quãdo appellan. ſit, cap. ad apoſtolicam* 46. *de regular. cap. 1. de matrim. contracto contra interdictum eccleſiæ cap. fin. de diuort. cap. rurſus qui cler. vel vouen. Lambert. de iure patron. p. 1. lib. 10. art. 7. Surd. conſ. 174. num. 12. & conſ. 175. num. 11. & conſ. 360. n. 14. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 12. Stephan. Gratian. Marchia deciſ. 64. num. 11. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 3. n. 98. Anton. Monach. Bonon. de-*

ciſ. 19. num. 22. *Eſcobar de ratiocin. cap. 6. nu. 38. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clericali, §. 29. n. 6. pag. 163. et tit. de clerico teſte, §. 4. num. 7. pag.* 482. quod axioma intelligitur, quando prohibitio fit in accidentalibus, ſecus verò ſi forma; & actus ſubſtantialis prohibeatur, iuxta doctrinam *gloſ. verbo ſacramenti, in auth. decernit, C. de recept. arbit.* probat *Sot in 2. 4. diſt. 28. q. 1. art. 1.* Procedit etiam quando à principio actus non eſt omninò inualidus, ita *Thomas de Thomaſettis reg.* 185.

6 Facta non præſumuntur, niſi probentur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. l. ſi emancipati 9. vbi Iaſ. C. de collat. l. 1. C. de probat. l. quacunque, §. fi. ff. de publican. l. aſſeueratio, C. de non numer. pecun. cap. cum Ioannes, §. verum de fide inſtrum. cap. licet, de conſtit. lib. ſexto, Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 14. n. 1. et per totam Caputaq; deciſ. 11. num. 1. p. 1. Vitalis de Cambanis tract. clauſularũ pag.* 320. *num.* 49. *Thomas de Thomaſettis regul.* 118. *Maſcard. de probat. lib. 2. concl.* 732. *Cardin. Mantic. de coniectur. vlt. valunt. lib. 2. tit. 1. num. 4. & tit. 12. num. 22. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 43. num. 95. & gloſ. 62. num. 28. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 10. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 407. n. 1. et deciſ. 681. num. 3. in 1. edit. et reſolut. 580. nu. 3. in 2. edit. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 98. n. 8. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de*

de bonis clericorum, *§.* 15.*num.*6.*pag.*539.*Frãciſc. Molin. de ritu nupt.lib.*1.*cap.*9.*n.*2.*Flam. de reſignat.to.*2. *lib.* 10.*q.*8.*n.*43 vbi *n.*44. *cum ſeq.* reddit rationem huius axiomatis. Quomodo autem facta pręſumantur, Vide *Surd. conſ.* 164. *num.* 24. *Flamin. d.tom.*2. *lib.* 11. *q.* 14. *n.* 7. 8. *&* 20. *cum ſeqq.*

7 Facta pro infectis haberi non poſſunt, *l. in bello*, *§. facta ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. l. verum*, *vbi Dec. ff. de reg. iuris*, *Surd. conſ.* 93. *num.* 8. *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 6.*nu.* 121. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 28.*num.*51. *& deciſ.* 30. *num.* 25. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 2. *different.* 1. *num.* 27.*Cardin.Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 365. *num.* 7.*Thomas de Thomaſettis reg.*117.vbi aſſerit procedere, niſi aliquid cõtra leges, vel bonos mores fiat.

8 Facta de facto, etiam ſunt reuocanda de facto, iuxta not.in *l.*1.*§.nunciatio*, *ff.de nou.oper. nunciat. cap.* 1. *vt lite pend. Lancell.de attentat. p.* 3.*cap.* 25. *nu.*46. *Vant. de nullit.in rub. quid ſit null.n.*16.quos citat *Mari.Anton.vari.lib.*2. *reſol.* 29. *nu.* 6. *Cardin.Tuſch. tom.*3.*lit. F.concl.* 11. *vbi n.* 2. declarat procedere in ijs, quę facta ſunt non debito modo,& contra ius, ſecus ſi ius permittat.Facta ſunt potiora verbis *l.de pupillo §. meminiſſe ff. de oper. no. nuntia.*

9 Facti narratio non facit ius *cap. ex litteris de fide inſtrum. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo libertis num.*37. *C. de reuoc. donat.*

10 Facti ſeries iuris diſpoſitionem inducit, *l.qui-*

l. quidā referunt ff. de iure codicil. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 13.

11 Facto alterius nemo debet prægrauari *l. ſi quis in ſuo §. legis C. de inoffic. teſtam. Surd. cõſ.* 173. *num.* 84. Alieno facto nullus oneratur *l. in cauſa ff. de procurator.* Et alieno facto ius alterius non mutatur *l. nam ſatis §. fin. ff. quemadmo. ſeruit. amitt.*

12 Facto ex eodem non debet quis præmium, & pænam habere *l. ſiue hæreditaria ff. de negot. geſt. l. relegatorum §. fin. ff. de interdictis.* Pro facto habetur, quod proxime futurum eſt *l. penul. ff. de milit. teſtamen.* notaui ſupra *lit. A. num.* 14.

13 Ex facto ius oritur *l. ſi ex plagis* 53. *§. in cliuo ff. ad leg. Aquil. l. fin. in princip. ff. de iure iur. Menoch. conſ.* 2. *num.* 208. *D. Barb. in l. Titia num.* 25. *ff. ſolut. matrim. Anton. Monach. Flor. deciſ.* 48. *nu.* 7.

14 Facto non minus, quàm verbo conſenſus elicitur, & ratificatio *l. non tantum ff. rem rati haber. Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concl.* 15.

15 Factorum diuerſitas exigit diuerſitatem pænarum *l. ſi ſeruus* 49. *ff. ad leg. Aquil.* Et à diuerſitate temporum ſequitur diuerſitas factorum *l. nunquam plura ff. de priua. deli. cap. nihilominus vbi gloſ.* 3. *q.* 9. cum alijs de quibus *Euerard. in topic. legal. loco* 87.

16 Factum vnius non debet alteri nocere *l. ſi vnus §. ante omnia ff. de pactis l. de pupillo §. ſi plurium ff. de nou. oper. nunciat. l. pater fam. ff.*

de

de hared. inſtit. l. non debet alteri, & ibi Dec. ff. de reg. iuris, l. cohæredi, C. familiæ berciſc. l. hæredes, §. in illa, ff. eod. l. debitorum pactionibus, C. de pactis, & argum. tex. in l. id quod noſtrum, ff. de reg. iuris, facit l. tranſactione matris, C. de tranſact. l. poſt certis, C. de liberali cauſa, Thomas de Thomaſettis reg. 125. *Menoch. conſ.* 346. *num.* 26. *Surd. deciſ.* 102. *num.* 1. & *conſ.* 22. *nu.* 29. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 40. *num.* 45. Et factum alterius non debet nocere ei, qui nihil fecit, *d. l. de pupillo, §. ſi plurium, Farin. d. p.* 4. *conſ.* 65. *num.* 100.

17 Factum proprium nemo impugnare poteſt, *l. poſt mortem, ff. de adoptio. l. et per fundum ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. ſicut, C. de actio. & obligat. l. cum à matre, & ibi notatur, C. de rei vendicat. l. generaliter, §. fin. C. de non num. pecun. l. non idcirco, C. de contrah. empt. l. ſi creditoribus, C. de ſeruo communi pignori dato, l. cum profitearis, C. de reuocand. donat. l.* 1. *C. de remiſ. pignor. cap. veniens, de filijs presbyt. cap. cum ſuper, de conceſſ. præben. Menoch. conſ.* 160. *num.* 5. *Surd. conſ.* 284. *num.* 5. & 8. *Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo factum num.* 3. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 230. *num.* 69. *Portol. in tract. de conſortibus, & fideicommiſ. legali cap.* 22. *num.* 13. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 5. *num.* 2. *Caſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 256. & *q.* 4. *num.* 43. & *q.* 8. *num.* 4. & *q.* 10. *nu.* 80. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 334. *num.* 1. *Thomas de Thomaſettis reg.* 26. vbi aſ-

ſerit procedere, niſi ex iuſta, & conceſſa cauſa deueniat. Declara etiam quemlibet poſſe venire contra actum à ſe geſtum, quando ille eſſet ipſo iure nullus, *cap. magnæ 22. q. 4. Caputa. decıſ. 170. num. 6. cum ſeq. 3. p. Magon. Florent. deciſ. 69. num. 6. Surd. conſ. 183. num. 43. et conſil. 284. num. 1. & 14. vbi decl. Gram. deciſ. 12 n. 14. & deciſ. 79. num 3. quos refert Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 5. num. 23.*

18 Factum iudicis reputatur factum partis, *l. ſi ob cauſã, vbi Bart. Bald. & alij, C. de euictio. Menoch. de interdictis remed. 8. recuper. poſſeſſ. num. 44. Surd. deciſ. 266. num. vlt. & conſ. 36. num. 17. & conſ. 49. num. 1. & num. 37. & conſ. 374. num. 9. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 65. nu. 5. p. 2. Guter. canon quæſt. lib. 1. cap. 2. num. 2. & nu. 16. Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 5. num. 52. & cap. 6. num. 5. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. F. concl. 30. Rota Romana apud Farin. deciſ. 184. num. 2. tom. 1 p. 1.*

19 Factum non reputatur id, quod non habuit effectum, *l. 1. §. nihil, ff. de inoffic. teſtam. l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſtam. tutel. l. 2. §. ſed et ſi ſint ſui, ff. de ſuis. et legitim. hæred. l. ex conſenſu, §. 1. ff. de appellat. Surd. conſil. 436. numero 14.*

20 Factum nihil videtur, quando aliquid supereſt ad agendum, notaui ſupra *lit. A. num. 34.*

21 Factum non egreditur perſonam facientis, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo quæſt. 7. num. 85.*

22 Factum præſumitur, quod fieri conſueuit *l. ſi cui, cum ibi nota. ff. de ann. leg. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum num.* 14. *Salic. in l. excepto num.* 1. *&* 3. *C. locati; Bero. conſ.* 48. *num.* 11. *lib.* 2. *Surd. deciſ.* 199. *num.* 4. *latè Euerard. in loco ab vſitato num.* 6. *& ſeqq.*

23 Factum impugnare non debet, qui aduerſus alios illud defendere tenetur, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 7. *num.* 111.

24 Factum attenditur, non quod potuit fieri, *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concl.* 23.

25 Factum non attenditur, ſed quod fieri debuit, *cap. peruenit de decimis, Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concl.* 24. Paria enim ſunt non facere, vel facere non tamen debito modo, *l.* 1. *§. penult. ff. quorum legatorum.* Non factum, ſed faciendi cauſa inſpicienda, *l. verum, ff. de furtis.*

26 Factum non dicitur, quod non durat factũ, *l. ſi pro parte, §. verſum, ff. de in rem ver. Angel. conſ.* 34. *Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 20. *num.* 9. *cum ſeqq. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 63. *num.* 24. *cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 115. *num.* 33. *& cap.* 132. *num.* 25. *cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum n.* 16. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 60. *nu.* 72. Quod axioma intelligitur, quando actus habet tractum ſucceſſiuum, *Menoch. conſ.* 334. *num.* 19. Paria enim ſunt non facere, vel in facto non perſeuerare *l. quicquid calore ff. de regul. iur.*

27 Factum alicuius ipſum iudicat, *l. cum probatio, ff. de probat.*

28 Factum, quod non releuat, fieri non debet, *l. ad probationem, C. de probat. Surd. deciſ. 260. num. 5. cum ſeqq.*

29 Factum contra ius, pro non facto habetur, *l. iubemus, §. prædia, C. de ſacroſanc. eccleſ. cap. quæ contra ius 64. de reg. iuris lib. ſexto, Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo factum nu. 2. P. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 5. cap. 16. quæſt. 17.*

30 Factum forma iuris, & ſtatuti non ſeruata, eſt nullum, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum num. 12. notaui* ſupra *lit. A. nu. 45.* & infra *verbo forma num. 49.*

31 Factum quid non fuiſſe, vel nulliter factum, paria ſunt, *l. quoties, ff. qui ſatiſd. cog. Surd. conſ. 359. n. 1.* cũ alijs, quę infra notãtur *lit. N. n. 32.*

32 Falcem in meſſem alienam quis ponere non debet, *Cardin. Euſeb. tom. 3. lit. F. concl. 35.*

33 Falſum quod eſt, nihil eſt, *l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pignorat. actio. gloſ. in l. 2. in verbo non habent, C. de hæreti.* Paria ſunt falſum exprimere, vel ſupprimere veritatem, *l. 1. in princip. ff. de falſis, cap. ſuper litteris de reſcrip.* qui enim verum tacet, falſum committit, *l. presbyteri, C. de epiſcop. & cler.*

34 Falſum non dicitur, quod iuuatur primordio veritatis, *l. cum filius, §. hæres ff. de legat. 2. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 109. num. 5.* Et verum eſſe non poteſt, quod falſo principio in-

infirmatur vide infra *lit. V. num.* 49. Falſitas enim nihil aliud eſt, quam immutatio veritatio, *auth. de inſtrum. cautel. & fide in princip. collat.*6.

35 Fama bona eſt theſaurus ineſtimabilis *Flamin. de reſignat. lib.*5. *q.*3. *num.* 92. Et eſt maximum bonum *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap.* 13. *diſp.* 70. *nu.* 3. Et melius eſt nomen bonum, quam diuitię multę *Prou.* 22. *Maſcard. de probat. concl.*234. *cum ſeq. & concl.* 1219. *num.* 9. *&* 10. *Sayr. in claui regia lib.* 11. *cap.*3. *n.*1.

36 Familiaritas nimia parit contemptum *l. obſeruandum ff. de officio præſidis cap. quando* 86. *diſt. cap. nullam* 18. *q.* 2.

37 Fauore, quod conceditur, non retorquetur in odium, *l. nulla iuris ratio* 24. *ff. de legibus, l. quod fauore, C. eod. tit. cap. quod ob gratiam* 61. *de reg. iuris lib. ſexto*, *Surd. deciſ.* 195. *nu.* 5. *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 2. *tit.* 12. *nu.* 27. *Ioan. Petr. Monett. tract. de option. cap.* 3. *nume.* 142. *Thomas de Thomaſettis reg.*143. vbi aſſerit procedere, niſi aliquis in legem ipſam peccauerit; & *reg.* 258. intelligit, niſi ſua culpa retorqueatur. Et inducta in odium, in fauorem redundare non debent, *l. relegatorum in fin. ff. de interdic. & relega.*

38 Fauori ſuo quilibet renuntiare poteſt, *l. cũ pater* §. *libertis, ff. de legat* 2. *l. ſi iudex circumuēto, ff. de minor. l. poteſt, ff. ad leg. Falcid. l. ſi*

quis

quis in conſcribendo , C. de pactis , l. quoties, C. de fideic. l.2.C. vt in poſſeſſ. legat.l.pe. C.de epiſ. & cler. cap. ad apoſtolicam , de regular. cap. ſi de terra in fine de priuileg. Bart. in l.1. C.de pactis, Gom. vari. tom. 2. cap. 13. num. 17. Menoch. conſ. 89. num. 97. Surd. conſ. 198. nu. 2. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 12. tit. 18.num.20.Ioan. Petr.Monet.tract. de option. cap. 3. num. 107. & cap. 6. num. 4. Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 4.n.86.Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. 241.n. 9. Rota Rom. apud Farin. deciſ.265. n.3.tom.1, p.1. Mari. Anton. vari. lib.1.reſol.fin. caſu 13.

39 Fictio naturam imitatur*Franciſ.Mol.de ritu nupt.lib.1.comparat.26.num.22.Pichard. ad princip.inſtit. quib.mod. teſtam. infirm.n.5.*

40 Fictio idem operatur , quod veritas, *l. 1.ff. de adoption. l. cum ex oratione,ff. de excuſat.tutor. Pichard. ad princip.inſtit. quib.mod.teſtam. infir.num.8.*Et tantum operatur in caſu ficto, quantum veritas in caſu vero,*l. 1. in princ C. de rei vxoriæ actio,l.1.§.hoc Senat. ff.ad Trebel. capit. ad audientiam de clericis non reſid. Pichard. vbi proximè num. 5.Rota Romana apud Farin. deciſ. 104.n. 3. tom. 1. p.1.& deciſ.266. n.8.ibid.& deciſ.319.n.3.Gonz.gl.51.n. 28.* Et vbi veritas locum habere poteſt, ceſſat fictio, *l.nec ei,§. primum ff. eo tit.de adopt.*

41 Fides non ſeruatur ei,qui eandem fidẽ frangit,*l. eum qui,§. 1.ff. de inoffic.teſta.l.quaro 56. §. inter locatorem,ff.locati,l.qui fidẽ, ff.de tranſ.*

l.cum

l.cũ proponas 21.*ad finẽ,vbi gloſ. vlt.Bart.Bald. & Alex. C.de pactis, l.pollicitatione* 3. *C. de ſponſal. cap. eſto ſubiectus vbi gloſ. verbo deferatur* 95. *diſt.cap. peruenit* 3.*verſ. nec tu, vbi gloſ. vlt. de iureiuran. cap. fruſtra* 75. *vbi gloſ.* 1. *de regul. iur. lib. ſexto, Ioſeph. Ludou. tom.* 3. *commun. opin. tit. de probat. concl. vni. verſ. quælibet enim pag. mihi* 473. *Tiraq. de retract. conuent.* §. 3. *gloſ. vni, num.* 19. *Menoch. conſ.* 1. *num.*364.*Thomas de Thomaſettis reg.* 129. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 17. *num.* 11. & 13. *Surd. conſ.* 359. *num.* 9. *Chriſtophor. de Paz in ſchol. ad leges ſtylli, l.* 41. *num.* 26. *Seraphin. de priuil. iuramenti, priuil.* 64.*nu.*154. *Cardoſ. in praxi iudicum. & aduocat. verbo fides nu.* 2. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.*29. *nu.* 65. *Trentaſinq; vari. lib.* 3. *tit. de verbor. oblig. reſol.* 2. *Cardin. Tuſch.tom.* 3. *lit. F. concl.* 337. vbi *num.* 3. ampliat etiam ſi interuenerit iuramentum, cui ampliationi ſubſcribit cum ab eo citatis *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 87. *num.* 22. Quod axioma habet locum etiãſi in minimo fides deficiat, *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 61. *n.* 26. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 27. *Sebaſtian. Næui. ad l.* 2. *ff. de iure immunit. num.* 2. *cum ſeqq.* & *ad l. ſi pater, C. de nouatio*. Nam graue eſt fidem fallere, & promiſſa non adimplere, *l.* 1. *in princip. ff. de conſtit. pecun. Thomas de Thomaſettis reg.* 135. *Flamin. de confident. q.* 6. *num.*3. *Hippol. ſing.* 42. *Cou. de ſponſal. p.* 2. *cap.* 3. §. 4. *num.* 10.

Tiraq.

Tiraq. l. 13. connub. num. 42. Lara in l. ſi quis à liberis, §. ſi mater num. 23. ff. de liber. agnoſc. Menoch. conſ 156. num. 22. Matienc. l. 2. gloſ. 1. à num. 1. tit. 16. lib. 5. noua recopil. plures refert *Cened. ad decretal. collect. 110. num. 1.* Non eſt tamen fides ſeruanda in malis promiſſis, *cap. in malis promiſſis, & cap. non eſt obligatorium de reg. iur. in 6. Thomas de Thomaſ. reg.* 156. vbi declarat ꝓcedere in malis promiſſis, quę ſeruari nō poſsūt ſine peccato mortali.

42 Fides hoſti eſt ſeruanda, *l. conuentionum, ff. de pactis, cap. noli 23. q. 1. Duenh reg. 16. verſ. fin. Menoch. conſ. 100. n. 187. & n. 218. cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom. 3 lit. F. concl.* 335. Intellige de perſonis publicis, non de priuatis, *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. different. 13. num. 4.* Et vbi minus offenditur Deus ſeruando, quam frangendo.

43 Fieri aliquid contra legem, vel non ſeruata forma legis paria ſunt, *auth. qui res, cum ibi not. C. de ſacroſanctis eccleſiis.* Forma enim dat eſſe rei, vt infra dicitur *num. 49.*

44 Fieri aliquid tempore prohibito, vel conferri in tempus prohibitum paria ſunt, *l. in tempus, ff. de hæred. inſtit. l. Stichus ſeruus meus ff. de manum. teſtam. l. quod ſponſæ 4. C. de donat. ante nuptias, Tiraq. tract. de iure conſtituti p. 3. limit. 2. num. 3. cum ſeqq. & de iure mariti, gloſ. 1. & de iure primog. q. 40. n. 178. Maſcard. de probat. concl. 1076. num. 1. Valaſc. conſult. 77. n. 4. Conan. comment lib. 8. cap. 2. n. 7.*

45 Fieri

45 Fieri aliquid tempore habili, vel conferri in tempus habile paria ſunt, *l. in tempus, ff. de hæred. inſtit. Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſil. 17. num. 12.*

46 Finis eſt primus in intentione, & vltimus in executione, *l. 1. C. de execu. rei iudi. Ariſtot. lib. 2. phyſic. cap. 7. q. 20. art. 2. Tiraq. tract. ceſſante cauſa limit. 1. nu. 6. Surd. conſ. 67. nu. 30.* Et finis eſt nobilior omnibus, quæ ſunt ad finem, *l. etſi non ſint, §. perueniamus, ff. de auri & arg. leg, Ariſtot. 3. topic.*

47 De fine cui cõpetit iudicare, conuenit etiã iudicare de medijs, *Philoſop. lib. 1. ethic. cap. 1. text. in cap. præterea de officio delegati.* Media enim ſequuntur naturã ſui finis, & ab eo regulantur, *l. oratio, ff. de ſponſali.* Et habito fine, de medijs non curatur, *l. ſi ſui natura, ff. quemad. teſta aperi.*

48 Finis actus eſt expectandus, *l. diximus, ff. de excuſat. tutor.* cum alijs, de quibus *Euerard. in topic. legal. loco* 100. *Tiraq. de retract. lign. ad finem tit. num.* 18. 19. *&* 23. Et à fine res denominatur, *l. ex imperfecto, ff. de legat. 3. l. rem non nouam, §. fin. C. de iudicijs, l. ſed & ſi quis §. 1. ff. de vſufruct. §. omne autem ius inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. cap. fraternitatis, § fi. de frigid. & malefi. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alienand. pag. 93. num. 23. & 24.* Et finis intelligi debet, vt conueniat ſuo principio, *Surd. deciſ. 43. num. 15.* Vnde non datur finis, vbi principium nõ præceſſit,

ceſſit, & non dicitur deſinere, quod nunquam cœpit, *l. Titio vſusfructus, ff. de condit. & demonſtrat.*

49 Forma dat eſſe rei, l. Diuus, ff. de in integrū reſtit. *l. Iulianus 9. §. ſi quis rem, ff. ad exhib. l. qui hæredi, l. Mæuius, ff. de condit. et demon. l. cum hi, §. ſi prætor aditus, ff. de tranſact. l. qui per ſalutem, ff. de iure iur. l. in conuentionibus, ff. ad municip. l. is qui quadraginta, §. quædam, ff. ad l. falcid. l. cum antiquitas §. cum autem, C. de teſtam. clem. 1. de rebus eccleſ. non alien. Ariſtot. phyſic. lib. 1. cap. 9. q. 10. art. 1. cum alijs, quæ latè explicat Euerard. in topic. legalibus loco 53. Tiraq. de retract. lig. §. 2. gloſ. 21. à num. 11. et §. 36. gloſ. 2. nu. 28. et de retract. conuent. §. 4. gloſ. 6. num. 31. Gom. vari. tom. 1. cap. 2. n. 7. Eſcobar de ratiocin. cap. 6. num. 39. et capit. 11. num. 18. et cap. 31. num. 16. Thomas de Thomaſettis reg. 130.* Vnde mutata forma, tota res mutata, & extincta cenſetur, *ex d. §. ſi quis rem, l. Seia 6. ff. de aur. et arg. leg.*

50 Forma ad vnguem eſt ſeruanda, & ſi deficiat in minimo actus corruit, *l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſac. l. non dubium, C. de legibus, Tiraq. tract. de iudicio in rebus exiguis, verſic. hoc tamen intellige pag. mihi 51. Azeu. ad l. 18. num. 4. tit. 21. lib. 4. nouæ recopil. Guter. pract. lib. 3. q. 15. nu. 5. cum ſeqq. Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom. 1. tit. 100 num. 5. et 6. Flamin. de reſignat. lib. 5. q. 6. num. 227. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 4. num. 137. Card.*

*Tuſcb.tom. 3.lit. F. concl.415. Mari. Antonin. vari. lib. 1.reſol. 11. num. 4. et reſol. 92. nu. 4. Valaſc. conſult. 133.n.3.et conſult. 149. n. 6. et conſult. 183. num. 2. Gam. Luſit. deciſ.45.n.3. Cald. Pereira de empt. cap. 3. num. 15. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 76. num. 13. Rota Ro.apud eund. deciſ. 671. n.2.to.2.p.1.*Et formę nihil addi, vel detrahi poteſt, *l. 1. §. opus nouũ ff. de nou.ope. nunt.* Nam forma eſt de genere indiuiſibilium *not. in l. ſi veritas, Cod. de fideicom. Tiraq. de iure mariti, gloſ. 6. num.4. Mol. de primog. lib. 1. cap. 9. num.17. Flamin. d. tract. de reſignat. lib. 8. q. 8. n. 94. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 18. num. 76. cum ſeqq. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 7.num. 13. prope finem, Eſcobar de ratiocin. cap.11. num. 19. Anton. Monach. Lucen. deciſ. 18. num.2.et 3. Rendina d. tit. 100. num. 5. Rota Rom. apud Farin. deciſ. 30. n. 3. p. 1.tom.1.*

51 Forma legis omiſſa corruit actus, notaui ſupra *lit. A.num.45.* In formis non admittitur æquipollens, *l. 3. §. fin. cum duabus ſeqq. l. qui per ſalutem ff.de iure iur.*

52 Forum ſortiri, & ſtatutis ligari paria ſunt *gloſ. in l.2. ff. de eo, quod cert.loco, et in cap. quod clericis de foro compet. Alexan. conſ. 157.nu.15. vol. 2.Theſaur. Pedam. deciſ.123.num.11. Menoch. conſ. 351. num. 14. Surd. conſ.343. num. 33. Brunor. à Sole in locis commun. verbo forum 1.Car.Tuſcb.tom.4.lit.F.concl.444. Bell.diſq.cl. p.1.tit.de exẽp.cl.à ſtatutis ſecul.§.1.n.7. p. 373.*

Vnde forẽſis cõtrahẽs in loco tenetur ſeruare ſolẽnitates eius loci, *Bru. à Sole ver. forẽſis n. 5.*

53 Fraudibus via non eſt aperienda, *l. in fundo, ff. de rei vend. clemen.* 1. *vbi Card. de vſur. clemen.* 1. *§. fin. vbi etiam Card. de conceſſ. preben. cap. porrò de diuort. Mari. Antonin. vari. lib* 1. *reſol.* 50. *nu.* 31. *& reſol.* 62. *nu.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. F. concluſ.* 475. cum alijs ſupra citatis *lit. D, nu.* 20.

54 Fraus, & dolus nemini debent patrocinari, *l. itaque fullo, ff. de furt. cap. dictum* 30. *q.* 1. *cap. intelleximus de iudic. cap. tuæ* 12. *de cleric. non reſid. cap. ſedes, cap. ex tenore de reſcript. cap.* 2. *de dolo cap.* 2. *de cognat. ſpirituali, cap.* 1. *de colluſione detegenda, cap. tuas de vſur. Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 182. *num.* 60. *& conſ.* 121. *num.* 5. *& conſ.* 136. *num.* 8. *& conſ.* 198. *nu.* 13. *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 18. *num.* 5. *Tiraq. de retract. lig. §.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 67. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo dolus* 3. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. F. concl.* 474.

55 Fruſtra expectatur alicuius rei euentus, cuius effectus nihil operatur *l. aliquando §. fin. ff. ad Velleian. l. ſi quis ita ſcripſerit ff. de hæredibus inſtit. l. cum hæres §.* 1. *ff. de acquir. hæred. l. non videtur ff. de iudicijs l. fin. C. qui admitti l. ad probationem C. de probat. cap. cum contingat, de offic. deleg. Surd. deciſ.* 184. *num.* 8. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 1. *comparat.* 10. *nu.* 57.

56 Fruſtra legis auxilium inuocat qui committit in legem *l. auxilium §. in delictis ff. de min.*

l. ſan-

Google

l. ſancimus C. de iudic. cap. vlt. de immun. eccleſ. cap. bonæ in 1. de elect. cap. contingit 45. de ſent. excom. cap. in audientia eod. tit. cap. quia fruſtra de vſur. Surd. conſ. 37. num. 3. Acacius Anton. in comment. ad l. Titio centum 71. num. 47. ff. de condit. & demon. Ioannes Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 11. num. 3. & p. 2. cap. 3. num. 8. Scac. de appellat. quæſt. 5. num. 74. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clerical. §. 16. num. 9. pag. 125. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. C. concl. 954. & tom. 5. lit. L. concl. 270. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior C. de tranſact. num. 276. & num. 646. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 250. num. 2. in 2. edit. nam in 1. erat deciſ. 291.
Neq; gaudere debet beneficio legis, qui delinquit in legem *l. iſti quidem ff. quod met. cau. cap. 2. ne cler. vel. monac. d. cap. quia fruſtra de vſu.*

57 Fruſtra fieri dicitur omne illud, quod aliquo iure valere non potuit *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ. 7. num. 133.* Fruſtra quæritur de eo, quod nullum operatur effectum *l. 3. ff. quando dies lega. ced. l. non oportet ff. de leg. 2.* Et fruſtra diſputatur de validitate actus, cuius nullus eſt effectus *l. 1. C. ne vxor pro mari.*

58 Fruſtra precibus impetratur, quod à iure communi conceditur *l. 1. ff. ad municip. l. imperatores ff. de priuil. credit. l. 1. C. de theſauris lib. 10. Surd. deciſ. 173. num. 18. & conſ. 216. num. 23. & conſ. 298. num. 26. Eſcobar. de ratiocin. cap. 6. nu. 29. in fine.*

59 Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora *l.1.ff. quod met.cau. l. 1. §.in refutatorijs C.de appellat. l. generaliter C. de inſtit.ſub cond. fact. l. in donatione C. de donat. princip. inſt.quod cum eo qui in aliena poteſt. Ariſt. lib.8. topico.Thomas de Thomaſettis reg. 73.*

60 Fruſtratoria, & eluſoria non debet eſſe lex, neque prouiſio legis, *Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. F.concl. 520.*

61 Fundamento deſtructo, corruit ędificatum *l. nam origo ff. quod vi aut clam, l. egi tecum ff. de except. rei iudic. cap.cum Paulus. 1.q.1.Flamin. de reſignat.lib.9. q.25.num.36.Anton.Monach.Lucen. deciſ.13.num. 24. & Florent. deciſ. 48.num. 3. & Bonon. deciſ. 18.num.45.*

62 Funiculus triplex magis ligat, & difficilius rumpitur, notaui ſupra *lit. D. num. 69.*

63 De futuris contingentibus non eſt determinata veritas *l.ventre ff.de acqu. hered. l.ſi putator ff. ad leg. Aquil. l. qui bona §. cum inter ff. de damn. infect. D.Thom. 1. p. q.14. art. 13. & lib.1.contra gentes c.67. & de malo q.16.ar.7.& de veritate q.2.ar.12.Conimbricenſes in commẽt. ad Logicam Ariſtot.de interpretat. lib. 1. cap. 8. art. 3. q. vni. Surd.de alim.tit. 8.q.1. num.8.& conſ. 454. num.14. Roma. conſ.503. incipit diligenter num.12.verſ.non enim ſcire poterat, quem adducit Cardin. Tuſch. tom.4. lit. F. concl. 568.*

G

1 GEminatio verborum inducit enixam voluntatem legiſlatorum *argum.l.Baliſta ff. ad Trebel. Decian. conſ.*1.*num.*42.*&* 43. *vol.* 3. *Guter. pract. lib.* 3.*q.*17.*num.*134.*Aym. conſ.*20.*num.* 2. *& conſ.* 54. *num.* 7. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*230. *num.* 14. *Ferrer. in cōſtit. Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 123. *Franc. Becc. conſ.*70.*num.*10. *Surd.conſ.*10.*num.*54. *& conſ.* 73. *num.* 64. *quos refert Mari. Antonin. vari. lib.*1.*reſol.* 3. *num.*7. quem etiam vide *lib.*2.*reſol.* 35.*num.*9.*Rota Rom.apud Farin.deciſ.*266. *n.*11.*p.*1.*Bertazol.in repetit. l.ſi quis maior C.de tranſact. num.*260.*vbi num.ſeq.*idem aſſerit etiamſi ſit facta in vno inſtanti.

2 Geminatio actus maiorem firmitatem affert,notaui ſupra *lit.A.n.*59.

3 Generalis locutio comprehendit omnia *l. cum quærebatur ff de verbor. ſignificat. Ioſeph. de Seſſe Aragon.deciſ.*48.*num.*12.*Franſciſc.Molin. de ritu nupt. lib.*3. *q.* 54. *num.* 4.

4 Generalis locutio perſonam loquentis non comprehendit *l. inquiſitio C.de ſolut. cap.*1.*vbi gloſ. vlt. de probibita ſeudi alienat. per Federicum, & argum. tex. in l. quicquid ff. commun. prædior.* Cardin. *Tuſch. tom.* 4. *lit. G.concl.* 33. Non procedit vbi ſubiecta materia aliud ſuadet *Cyn.in d.l.inquiſitio C. de ſolut. Aym. conſ.* 274. *poſt num.* 12. *cum alijs per Menoch. præſumpt.* 44. *num.*27. *lib.* 3. & quando eſt eadem

ratio in perſona loquentis, quę in alia *Salic. in d. l. inquiſitio, Cagnol. in l. frater à fratre num.* 114. *ff. de condict. indebiti, Gabr. de verb. ſignifi. concl.* 9. *num.* 7. *Menoch. ibid. nu.* 28.

5 Generalis mentio idem operatur quoad omnia, quod ſpecialis quoad ſingula *l. ſi chorus ff. de legatis* 3. *l. ſi duo ff. de adminiſtrat. tutor.*

6 Generalis diſpoſitio omnes ſpecies ſub ſe contentas continet *l. ſi chorus ff. de legat.* 3. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *quaeſt.* 87. *num.* 17. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concluſ.* 29.

7 Generalis diſpoſitio non comprehendit ea, quæ non eſſet quis in ſpecie comprehenſurus *l. obligatione generali ff. de pignor. l.* 3. *ff. de euict. l. qui peculij ff. de pecul. cap. veniens, & cap. Quintauallis de iure iur. cap. vlt. de offic. vicar. lib. ſexto Surd. conſ.* 73. *num.* 17. Et generalis diſpoſitio non extenditur ad non veriſimilia, non cognita, non cogitata, illicita, neque ad ea, quę ſpecialiter quis non expreſſiſſet *l. quod ſeruus ff. de acquir. poſſ. l. ſi pater ff. de his quæ in frau. credit. l. ſi procurator ff. de condic. indeb. Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. G. concl.* 31.

8 Generalis prohibitio etiam minima comprehendit *cap. maioribus de prebend. D. Barb. in l. cum prætor §.* 1. *num.* 112. *ff. de iudic.*

9 Generi per ſpeciem derogatur *cap. generi* 34. *de regul. iur. lib. ſexto Menoch. conſ.* 141. *num.* 26. *cum ſeqq. & n.* 37. *Armendar. in proæm.*

addit.

addit. ad recopil. legum Nauar. num. 5. *Surd. de alim. tit.*2.*q.* 15.*num.* 130. *& tit.* 9. *q.* 8. *& deciſ.* 255. *num.*21.*& conſ.* 352. *num.* 1. *Guter. pract. lib.*3. *q.* 24. *num.* 6.*Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.*2. *num.*212. *Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.*2.*cap.*7.*nu.*26. *Cardin. Tuſch. tom.*4. *lit. G.concl.* 32. *& concl.* 36. Amplia in legatis *Surd. d.q.*15.*nu.* 130. Limita primo in iuriſdictionalibus fauore publico *Guter. d.q.*15. *num.* 6.Limita ſecundo quando genus eſt certum,determinatum, & pręciſum ex *Surd. d. conſ.* 352. *num.* 11.Limita denique quando genus exprimitur per verba diſpoſitiua,ſpecies autem per verba enuntiatiua *Sur. d.conſ.* 352.*num.* 17. Vel quando lex in aliquo caſu declarat,quod derogari non poſſit vt per *l. legata ff. de ſuppel. leg.aſſerit Thomas de Thomaſettis reg.* 132.

10 Genus includit omnes ſpecies *l. omnes, vbi Angel. notat. C. de præſcript.* 30. *an. l.ſemper ff. de reg. iur. Mari. Antonin. vari.lib.* 2. *reſol.* 33.*num.* 2. vbi *num.* 3. intelligit verum eſſe etiamſi in vna ſpecie maior ſit ratio,quam in alia per *tex.in l.*1.*§.quod autem,ff.de aleat.Sur. deciſ.*255.*num.*20.*& conſ.*359.*nu.*19. Et genus, quod non poteſt niſi in vna ſpecie verificari, pro ſpecie reputatur *l.*2.*ff. de lib. & poſth. l. ſi optio, ff. de optio.leg.*Et de genere,quę prędicatur, debent prædicari de ſingulis ſpeciebus *l. iuris gentium,§. ſed ſi fraudandi in fine, ff. de pact. l.ſi quid earum* 45.*§.interemptum, ff.de le-*

gat. 3.cum alijs de quibus *Euerard. in Topicis legal. loco* 61. Et genus vere, & proprie repręſentatur in qualibet ſpecie *d. §. interemptum Surd. conſ.* 121. *num.* 3. Et tantum operatur genus in ſuo genere, quantum ſpecies in ſua ſpecie *l. ſi chorus in princ. ff. de lega.* 3. *l. ſi duo ff. de admi. tuto. l. omnes C. de præſcript.* 30. *an.*

11 Genere licet, quod non licet in ſpecie *cap. ſi ſacerdos vbi gloſ. not. de offic. ordin. Io. Maria Bellett. diſquiſi. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clerical. §.*26.*n.*12. Non permititur in genere, quod in ſpecie denegatur *l. ſpem præmiorum C. quæ res pigno. obl. poſ.*

12 Genere remoto remouentur ſpecies *l. iuriſgentium §. ſed & ſi fraudandi, vbi Bart. ff. de pactis l. fundi. §. fin. ff. de fund. inſtru. l. ſancimus vbi Bart. C. de vſu. rei iudi. l.* 1. *§. quod autem ff. de aleat. l.* 1. *in fin. ff. de ſuis, & legit. hæred. l. ſi cauſa cognita iuncta glo. verbo peremiſti, quā ſequuntur Bart. & Bald. C. de tranſac. §. vulgō inſt. de ſucceſſ. cogna. cum alijs de quibus Euerar. in topic. legal. loco* 62. *Sigiſmund. Scac. de appellat. q.* 19. *remed.* 1. *concl.* 2. *num.* 11. Et poſito genere, ponitur & quęlibet eius ſpecies *l.* 1. *ff. de au. & arg. leg. l. item legato §.* 1. *ff. de legat.* 3.

13 Genus perire non poteſt *l. in ratione §. in certis ff. ad leg. falcid. l. ſi te bonis C. de iure deliber. l. incendium C. ſi cert. pet. Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 2. *num.* 32. *col.* 3. *Surd. de alim. tit.* 4. *q.* 16. *n.* 16. *cum ſeqq. & conſ.* 391. *n.* 3. *Mari. Anto-*

nin.

nin. vari. lib.2.reſol. 13.*num.*3.

14 Gratis quod fit,non debet ad neceſſitatem deduci *l. ſolent vbi gloſ. verbo qualitatem ff. de offic. proconſ.*

15 Grauare non poſſum, quem non honoro *l. ab eo C.de fideicom. l.ſi adrogator ff. de adopt. l. vnum ex familia* §. 1.*ff.de legat.*2. *l.* 1. §.*ſciendum ff. de legat.*3. *Menoch. conſ.* 707. *num.* 1. *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 14. *num.* 1. & *conſ.* 236. *num.*16. *Tiraq.de priuilegÿs piæ cauſæ priuil.* 37. *Donel. comment. iur. ciuil. lib.*8. *cap.* 7. *Pereg. de fideicomm. art.* 33. *num.* 33. & *lib.* 4. *conſ.*63.*Cardin. Mantic.de coniecturis vltimar. volunt. lib.*8. *tit.*1. *num.* 33. *Mol.de primog. lib.* 1. *cap.*1. *num.* 8. & *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 15. *cum ſeqq. Luſit. Benedictus Pinel. ſelectar. iuris interpret. lib.*1.*cap.*1.*num.*13.*Cald.Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 31. *num.* 3. Ratio huius principij conſiſtit in eo, quia ſuccedit in onere, qui in honore ſubſtituitur *cap. aduerſus de immunit. eccleſ.* Et onus ſentit, qui ſentit lucrum *cap.* 1. *de eccleſ. ædific.*

16 Grauare non dicitur iuſte faciens *cap. paſtoralis* 53. *in fi.princip. de appellat.*

17 Grauari nemo debet facto alterius vide ſupra *lit. F. n.* 11.

18 Grauari nemo debet onere duplici, vide infra *lit.O.n.*7.

19 Grauari nemo debet alterius odio *l. ſi quis in ſuo in fine C.de inoffic. teſtam.l. non debet alteri ff. de reg. iur. cap. nobis de ſimon. cap. non debet*

debet 22. de reg. iur. in 6. Rebuſ. in commentar. ad tit. ff. de verbor. ſignific. ad l. vrbis appellatio 2. verſ. in quantum prope finem pag. mihi 19. *Surd. deciſ.* 102. *num.* 1. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 40. *n.* 45. Et iniquum eſt aliũ alterius odio pręgrauari, *d. l. ſi quis in ſuo §. legis cap. ſi compromiſſarius, §. porrò de elect. lib. ſexto cap. non debet de reg. iur. eod. lib. Palat. in repet. cap. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. §.* 8. *nu.* 6. 7. *&* 8. *Tiraq. de iur. mar. gloſ.* 8. *nu.* 141. *Rebuſ. tract. de except. num.* 138. *Farin. d. p.* 4. *conſ.* 65. *num.* 98. Nam pro alieno commodo non debet quis iacturam ſentire, *l. ſi quando, C. de teſtib. Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 37. *num.* 55.

20 Grauatus in vno, in alio debet releuari, *l. eũ qui* 30. *ff. de iure iur. l. iure ſuccurſum, ff. de iure doti. l. ſecundum naturam, ff. de regul. iur. Ioan Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. par.* 2. *cap.* 15 *num.* 57. *Thomas de Thomaſettis reg.* 134. vbi dicit fallere ſi vnum veniat in conſequentiam alterius.

H

1 HAbere dicitur, qui facit quominus habeat, vt per *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 4. *nu.* 31. Paria ſunt habere, vel habere poſſe, *l. item veniunt, §. petitam, vbi Angel. ff. de petit. hæred.* Et habere, vel habere debere paria ſunt, *l. pen. §.* 1. *vbi Bart. ff. de aur. & arg. leg.* Et paria

ſunt

ſunt rem non habere, vel habere inutilem, *cap. inter corporalia, §. ſicut, de translat. epiſcop.* Et non habere remedium, vel habere inane paria ſunt, *l. nam is, ff. de dolo.*

2 Habitus non facit monachum, ſed monachus facit habitum, & ſola profeſſio regularis *§. ſi quando, verſic. tondi eam auth. vt nulli iud. collat. 9. cap. conſuluit, qui cler. vel vouen. cap. vt clerici, & cap. porrectum 13. de regular. vbi gloſ. in verſ. habitus* ſubnectit expreſſam non modo, ſed tacitam quoque profeſſionem, id operari, ac monachum facere, & comprobant illic Doctores maximè *Hoſtienſ. num. 13.* & tradunt *Campanili in diuerſorio iuris canon. rubr. 12. cap. 4. num. 5. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de diſciplina clericali §. 15. num. 10. pag. 111.*

3 Hominis miniſterium fruſtra requiritur, vbi natura, vel ars operatur, *l. ſi in duobus, §. 1. ff. quemadmodum. teſtam. aper.* Et vbi lex ipſo iure operatur, hominis miniſterium non requiritur, *l. ea quæ, C. famil. erciſcund.* Et vbi homo non prouidet, lex ſupplet, *l. ſi ſe, §. quæſitum, ff. de re iudi.*

4 Hominis diſpoſitio facit ceſſare diſpoſitionem legis, *l. ſi maritus, C. de procur. l. vlt. C. de pact. conuent. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 6. tit. de reg. iur. concl. 8. Gom. vari. tom. 1. cap. 9. n. 50. Mol. de primog. lib. 1. cap. 2. num. 27. Ceual. commun. contra commun. q. 265. n. num. 1. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.*

cap.

cap. 376. nu. 1. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. cap. 11. num. 8. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 829. num. 3. Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag. 4. num. 5. Limita, quando hominis prouiſio poteſt concurrere cum prouiſione legis, *Rota Romana apud Farin. deciſ. 392. num. 4. tom. 1. p. 1.*

5 Honoris cauſę, & vitę æquiparantur, *l. iuſta cauſa, ff. de manum. vin. Gr. l. 4. verbo las leis tit. 13. part. 2. Cordub. in l. ſi quis à liberis in princip. nu. 34. ff. de liber. agnoſc. Menoch. cõſ. 96. num. 15. & conſ. 98. num. 8. & conſ. 302. à princip. Caſſan. in catal. gloriæ mundi p. 1. conſid. 2. Surd. deciſ. 89. n. 21. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo cum non abſimilis num. 10. C. de in integrum reſtit. minor. Menchaq. illuſtr. quæſt. cap. 18. num. 13. Brunor. à Sole in locis commun. verbo honor n. 4. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 11. nu. 2.* Et honor lucro, imò etiam vitę pręfertur, *l. iſti quidem, ff. quod met. cau. l. reprehendenda. C. de inſtit. & ſubſtit. l. quiſquis, C. de poſtulan. cap. nolo 12. q. 1. Menoch. de arbitr. caſu 277. nu. 19. Surd. conſ. 426. nu. 57. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 15. n.*
6. Et honor eſt maximum bonorum, *gloſ. 1. in extrau. ad conditorem in verſ. honorem, de verborum ſignific. Philoſoph. ethic. lib. 4. Nauar. in tract. de finibus bonorum actuum n. 45. D. Tho. 1. 2. q. 2. art. 2.*

I

1 IActare ſuum nullus præſumitur, *l. cum de indebito* 25. *verſ. qui non ſoluit, ff. de probat.* quod axioma exornant *Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus à num.* 206. *C. de reuocandis donat. Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 88, *à princip. Maſcar. de probat. concl.* 554. *nu.* 2. *Surd. conſ.* 7. *num.* 44. *& conſ.* 80. *D. Barboſ. in l. qua dotis nu.* 17. *cum ſeqq. ff. ſolut. matrim. Brunor. à Sole in locis commun. verbo iactatio, latè Nicol. Mozzi. de contract. lib. tit. de donat. in art. de naturalibus donationis num.* 2. *cum ſeqq.*

2 Ignorans non dicitur negligere, nec contemnere ius ſuum, *l. nec ignorans, C. de dona. Surd. deciſ.* 25. *num.* 30. *& conſ.* 7. *nu.* 15. *cum ſeqq. & conſ.* 454. *num.* 51. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 96. *num.* 33. Et ignorans non dicitur ratificare, *Menoch. conſ.* 120. *n.* 37.

3 Ignoranti non currit tempus, *l. quandiu, C. qui admitti ad bon. poſſe. poſ. Flamin. de reſigna. lib.* 11. *q.* 4. *n.* 38. *cum ſeq. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 7. *nu.* 13. *cum ſeqq.*

4 Ignoranti dubius comparatur, *Surd. deciſ.* 265. *num.* 17. vbi *num.* 47. & *num.* 62. limitat, quando dubitans tenetur inquirere, & de facili potuit certificari.

5 Ignorantia preſumitur, niſi ſcientia probetur, *l. verius, ff. de probat. cap. præſumitur*

47. *de*

47. de reg. iuris lib. ſexto, Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 6. tit. de reg. iur. concl. 5. Menoch. de interdictis remed. 16. recuper. poſſeſſ. n. 28. & de præſump. lib. 6. q. 23. num. 51. Maſcard. de probat. concl. 879. Surd. deciſ. 221. in princip. & num. 14. & deciſ. 246. nu. 8. & conſ. 7. num. 35. & conſ. 73. num. 42. Flor. vari. q. 3. num. 5. Sayr. in claui regia lib. 3. cap. 5. n. 4. cum ſeqq. P. Sanch. de matrim. lib. 9. diſp. 32. num. 4. Azeu. l. 2. nu. 10. cum ſeqq. tit. 20. lib. 6. noua recopil. Brunor. à Sole in locis commun. verbo ignorantia num. 5. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1015. Ozaſc. deciſ. 71. nu. 23. Anton. Monach. Florent. deciſ. 7. num. 15. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I. concl. 23. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 29. num. 12.

6 Illatio non fit à diuerſis, *l. vlt. in fine, & ibi Bart. ff. de calumniator. l. Papinianus exuli, vbi etiam Bart. ff. de min. l. inter ſtipulantem, §. ſacram ibi, ſed hæc diſſimilia ſunt, ff. de verbor. oblig. l. naturalem, §. nihilominus, ff. de acquir. poſſeſſ. Lancell. de attent. p. 2. cap. 12. limit. 2. num. 2. Pariſ. conſ. 18. num. 10. vol. 1. Socin. ſen. conſ. 18. num. 41. vol. 1. quos refert Mar. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 106. num. 42. & lib. 2. reſol. 1. num. 9. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 516. num. 6. et cap. 524. num. 58. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 5. num. 17. et deciſ. 6. num. 5. et deciſ. 19. num. 34.* Et conſequẽtia non fit à remotis, *l. non hoc, C. vnde cogna.*

7 Impedimentum non præſtat, quod de iure

non

non ſortitur effectum, *cap. non præſtat* 52. *de reg. iuris lib. ſexto*, *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 13. *num.* 5. *P. Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 22. *num.* 21. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 57. *num.* 30. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 58. *num.* 6. *cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 139. *nu.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 205.

8 Impedimentum ſcire, & ſcire poſſe paria ſunt, *cap. fin. de clandeſtina deſponſat.*

9 Impedito non currit tempus, *l.* 1. *§. final. C. de annali except. cap. quia diuerſitatem, de cōceſſ. præben. cap. fi. de elect. Menoch. conſ.* 38. *n.* 35. *Surd. deciſ.* 151. *num.* 4. *Valaſc. conſult.* 130. *nu.* 31. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 13. *num.* 11. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 34. *à num.* 21. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 84. *n.* 5. *Nicol. Garc. de benefic. par.* 10. *cap.* 2. *nu.* 17. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo impedimentum num.* 2. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 997. *num.* 3. *& deciſ.* 1066. *n.* 1. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 550. *num.* 5. *in* 2. *edit. Tiraq. de retract. lig. §.* 3. *glo.* 4. *num.* 6. *& de retract. conuent. §.* 2. *gloſ. vni. num.* 78. quem citat *Monet. de option. cap.* 6. *q.* 5. *n.* 40. vbi cum eod. *Tiraq. d. tract. de retract. lig. §.* 35. *gloſ.* 4. *num.* 29. intelligit dummodo impedimentum non ſit affectatum.

10 Imperare nemo poteſt ſibi ipſi, *l. prætor, l. pen. ff. de tutor. & curat. dat. ab his, l. ille à quo §. tempeſtiuum, ff. ad Trebell. l. pen. ff. de arbit.*

l. prin-

l. princeps, ff. de legib. Surd.conſ. 152. *num.*46, *Cardin. Tuſch.tom.*4.*lit.I.concl.*47.

11 Impoſſibile allegans non auditur, *l. confeſſionibus cum allegatis in gloſ. ff. de interrogat. actio. l. inde Neratius, §.fin. in gloſ. ff. ad leg. Aquil. Anton. Monach. Bonon. deciſ.*34.*n.*8.

12 Ad impoſſibile nemo tenetur, *l. ſi quis in graui in princip. vbi Bart. ff. ad Silanian. l. ſi ſtipuler, ff. de verbor. oblig. l. Paulus, ff. quæ ſent. ſin. appell. reſcind. l. impoſſibilium, ff. de regul. iuris. §. impoſſibilis inſtit. de hæred. inſtit. capit. nemo poteſt ad impoſſibile* 6. *de reg. iur. lib. ſexto, Surd. deciſ.* 289. *num.* 21. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 13. *num.* 8. *Thomas de Thomaſettis reg.* 194. *Ioan. Maria Bellett. diquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore, §.* 1. *num.* 4, *pag.* 415.

13 Impoſſibile cenſetur, quod pendet à principis voluntate, *l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de legat.* 1. *l. continuus, §. cum quis, & ibi glo. verbo relictè, ff. de verbor. oblig. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 3. *num.* 13. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 25. *num.* 5. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 2. *different.* 2. *num.* 15. *et different.* 3. *num.* 36. Intellige, quando princeps regulariter illud concedere non conſueuit, quamuis ex plenitudine poteſtatis potuiſſet; longe quidem aliter ſi conſueuiſſet princeps illud de facili indulgere, tunc enim id venit conſiderandum, & poſſibile iudicabitur, adeò quod alicui imputari poterit, ſi illud

non

non impetrauit *per l.quidam relegatus in princip.ff. de reb.dub. l. 1. §. permittitur,ff. de aqua quotid. & æſtiu. tradit Raph. Cuma. in d.§ cõſtat num. 5.et in d. §. cum quis col. 1. nu.7.* quẽ & alios refert *Rendina in promptuar.recep.ſentent. tit. 91. num.8.tom. 1.*

14 Impoſſibilium, & valde difficilium idem eſt iudicium, *l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de legat. 1. cum ibi notatis.*

15 Inanis eſt actio, quam excludit inopia debitorum, *l. nam is, ff. de dolo, gloſ. in l. 1. verbo non eſt, ff ſi ventr. nom. mul. cap. olim. 2. de reſtit. ſpol. Marcheſan. de commiſſio. p. 3. cap. 1. §. 1. num. 49. pag. mihi 315. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de clerico debitore, §. 1. num. 3. pag. 415.*

16 Incertitudo rei vitiat actum, *l. idem Pompon. §. fin. ff. de rei vend. l. duo ſunt Titij, ff. de teſtam. tut. l. tutor incertus, ff. eod. l. ita ſtipulatus, et ibi Bart. l. vbi autem non apparet, ff. de verb. oblig ſi l. ſic, §. 1. ff. de leg. 1. l. cum poſt, §. gener, ff. de iur. doti. §. incertis, vbi Pichard. inſtit. de legat. Thomas de Thomaſettis regul. 136.* vbi aſſerit procedere, quando actus eſt omninò incertus. Intellige regulam hanc procedere ſecundum iuris ciuilis rigorem, ſed attenta æquitate canonica, incertitudine non obſtante actus valebit, & agi poterit, vt declaretur arbitrio boni viri iuxta qualitatem perſonæ, & patrimonij, dictum fuit elegans *Archid.* quod Doct. miris laudibus proſequũ-

tur *in cap. ſunt nonnulli num. 2. verſ. ſi res alia 1.q.1.* refert, & ſequitur *Bald. in l. qui mutuã, §. ſalarium in lectu. antiqua num. 2. verſ. item vide, ff. mand.* ſequitur etiam *Anton. de Butr.* dicens eſſe notabile verbum, & perpetuo mẽti tenendum *in cap. ex parte n. 7. de cenſib. Panorm. in cap. 1. n. 5. de decim. Afflict. deciſ. 337. n. 10. firmat Gom. vari. tom. 2. cap. 11. in tit. de qualit. contract. pag. 217. col. 4. verſ. aduertendum, Guter. de iuram. confirm. p. 1. cap. 69. n. 6.* quos cum alijs adducit *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom. 1. tit. 100. num. 7.* Limita regulam hanc nonnullis caſibus, vt per *Thobi. Noni. ad princip. inſtit. de verbor. oblig. n. 27.*

17 Incluſio vnius eſt excluſio alterius, *l. cum prætor, ff. de iudic. l. cum maritus, C. de procurator. l. quamuis, C. de pignor. l. ait prætor, §. ſed quod Papi. ff. de min. cap. non ne de præſum. Meno. conſ. 106. n. 314. cum ſeqq. & conſ. 141. à nu. 9. & conſ. 406. num. 44. et conſ. 452. num. 27. et conſ. 583. num. 11. et conſ. 1148. à num. 13. et de arbitr. lib. 2. caſu 37. nu. 22. Surd. deciſ. 195. num. 12. & deciſ. 291. num. 20. & conſ. 25. nu. 3. & conſ. 56. nu. 2. & conſ. 151. nu. 55. Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 1. nu. 10. Vgolin. de offic. et poteſt. epiſcop. cap. 13. §. 13. verſ. hæc regula, Card. Pereira quæſt. forenſ. conſ. 4. n. 20. & conſ. 50. num. 2. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 5. num. 32. & q. 10. num. 47. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I. concl. 71. Pichard. ad princip. inſtit. de exhæredat. liberorum num. 10.*

Thomas

Thomas de Thomaſettis regul. 148. vbi aſſerit procedere, niſi vnius,& alterius eadem ſit ratio. Limita etiam, quando aliquid includitur ratione maioris frequentię, *Flamin. de confident. q.29.num.*52.

18 Incommoda eum ſequi oportet; quem cōmoda, & vtilitates ſequuntur *clem.* 1. *de cenſibus*, *Ferrer. in conſtit. Cathalon. gloſ.* 3. *nu.*89. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 42. *num.* 12. *& comput.*20.*num.*14.

19 Incontinenti, quę fiunt, à iure ineſſe creduntur, *l. lecta* 40. *§. dicebam, ff. ſi cert. pet. l. petens, C. de pact. cap. officij* 38. *de elect. Gonzal. cum ab eo citatis ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *num.* 54. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 81. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.*69.*num.*5. *& reſol. fin. caſu* 62.

20 Indefinita æquipollet vniuerſali, *l. ſi ſeruitus* 22. *ff. de ſeruit. vrban. præd. l. ſi ita relictum & l. ſi pluribus* 44. *ff. de legat.* 2. *l. ſi plures* 98. *ff. de legat.* 3. *l. Iulianus, ff. eod. tit. l. ſi quis filio. §.* 1. *ff. de teſtam. tut. l.*2. *ff. de liber. & poſth. l. Cæſar, ff. de publica. l. ſi quis, §. idem Iulian. ff. de lib. leg. cap. ſolitæ de maiorit. et obed. cap. quia circa de priuileg. gloſ. verbo aliorum in cap. vt circa de elect. lib. ſexto*, *Menoch. conſ.* 97. *à num.* 154. *et conſ.* 173. *num.* 16. *cum ſeqq. et conſ.* 329. *num.* 24. *et de præſumpt. lib.* 4. *q.* 21. *num.* 5. *et q.* 62. *num.*7. *Maſcard. de probat. concluſ.* 1181. *num.* 38. *cum ſeqq. Pichard. ad §. ſi eadem res, Inſtit. de legat. num.*43. *Thomas de*

Thomaſettis reg. 150. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 29. *num.* 6. *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 1. *nu.* 13. *et* 16. *et tit.* 8. *priuil.* 27. *et tit.* 9. *q.* 13. *num.* 10. 13. *et* 17. *et deciſ.* 188. *num.* 4. *et conſ.* 216. *num.* 25. *et conſ.* 244. *num.* 21. *et conſ.* 308. *nu.* 48. *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 6. *Menchaq. queſt. frequent. lib.* 2. *cap.* 30. *à num.* 28. *Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 4. *num.* 12. *et lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 1. *et* 10. *D. Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p.* 4. *num* 49. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introduct. vlt. volunt. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 37. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo indefinita* 2. *plenè Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 86. *cum ſeq. Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 40. *num.* 8. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 69. *num.* 8. *et ibi addit. et deciſ.* 458. *num.* 1. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 24. Intellige vt indefinita ęquipolleat vniuerſali diſtributiuè, non collectiuè, *Cardin. Seraphin. Rota Romanæ deciſ.* 409. *num.* 7. Intellige etiam, vt indefinita vniuerſalis ſignificationis vim obtineat, non ex propria vocabuli ſignificatione, ſed ex æquitate, & benignitate quadam ita *Bart. in l.* 1. *num.* 3. *ff. de reg. iur.* & eſſe cōmunem ſententiam proclamant *Cou. d. cap.* 13. *num.* 5. *Menoch. d. conſ.* 97. *nu.* 155. *quos refert Rendina in promptuar. recept. ſent. tit.* 82. *num.* 1. *tom.* 1. Amplia primo, vt poſita circa perſonas in fauorabilibus ęquipolleat vniuerſali, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 17.

Amplia

Amplia ſecundò in alimentis, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 46. *num.* 12. Amplia tertiò in contractibus, *Seraphin. deciſ.* 1008. *num.* 2. Amplia quartò in ſtatutis, *Cou. d. cap.* 13. *num.* 8. & eſſe communem ſententiam profitetur, *Menoch. conſ.* 4. *num.* 28. quos vltra alios citat *Rendina, vbi proximè.* Amplia deinde in oratione indefinitè à lege, vel canone prolata ex *Rendina d. tit.* 82. *num.* 3. Limita in odioſis, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 85. *num.* 59. Limita etiam in probationibus, *Maſcard. de probat. concl.* 1199. *à num.* 19. *&* *concl.* 1205. *n.* 20. *Surd. deciſ.* 263. *num.* 10. *Cou. d. cap.* 13. *num.* 10. *Rebuſ. tractat. de reprobat. teſtium n.* 100. *Menchaq. d. cap.* 30. *num.* 27. *Brunor. d. verbo indefinita* 1. *Morl. in empor. iuris tit.* 11. *in prælud. num.* 55. *Cardin. Tuſch. d. concl.* 86. *num.* 31. *&* 39. *Seraphin. deciſ.* 490. *nu.* 1. *Rendina d. tit* 82. *num.* 2. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 509. *num.* 5. *tom.* 2. *p.* 1. An autem indefinita ęquipolleat vniuerſali in confeſſione? vide eundem *Seraphin. deciſ.* 544. *n.* 1.

21 Inferior non poteſt tollere legem ſuperioris, *l. formam, C. de offic. præf. præt. cap. cum inferior de maior. & obed. gloſ. in cap. fin. in verſic. figura de hæretic. lib. ſexto, clemen. ne Romani de elect. gloſ. in clemen. ſæpè in princip. in verſ. mandamus de verborum ſignific. Bart. in l. omnes populi col.* 4. *verſ. ſed hic dubitatur, ff. de iuſtit. & iur. Surd. conſ.* 58. *num.* 6. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 35. *num.* 10. *cum ſeqq.*

Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 45. §. 1. nu. 69. Azeu. l. 2. num. 56. tit. 14. lib. 4. nouæ recopil. Brunor. à Sole in locis commun. verbo inferior 4. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo lex num. 9. Thomas de Thomaſettis reg. 147. vbi aſſerit procedere, niſi maior ſubijceret ſe iuriſdictioni minoris, & ab eo iudicari vellet.

22 Infinitas eſt vitanda, *l. qui bona*, *§. vlt. ff. de damn. infect. l. fideicommiſſa, §. ſi quis decẽ, ff. de legat. 3. l. fin. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. vni. C. de ſentent. quæ pro eo, quod inter. Valaſc. conſult. 51. num. 49. & de partit. cap. 9. num. 50. & 51. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 3. n. 18. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 600. num. 30. Girond. de priuilegiorum, ſeu exẽptionum explicat. num. 1392. Eſcobar de ratiocin. cap. 18. num. 4. Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag. 56. num. 3.*

23 Iniurię inde naſci non debent, vnde iura naſcuntur, *l. meminerint, C. vnde vi, cap. qualiter, & quando, de accuſat. Aymo. de antiquit. par. 1. cap. 2. ampliat. 13. nu. 10. cum ſeqq.*

24 Iniuria non fit ſcienti, & volenti, *l. 1. §. vſque adeo, ff. de iniur. l. 1. ff. de act. empt. l. nemo præſumitur, ff. de reg. iur. cap. ſcienti eod. tit. in 6. l. cum donationis, C. de tranſac. Surd. cum ab eo citatis deciſ. 194. num. 1. Sebaſtian Neui. ad d. l. 1. num. 15. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 10. n. 66. & num. 97. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 189. num. 15. Thomas de Thomaſettis reg. 275.* vbi aſſerit procedere, quando

quando ſpontè, & libero animo conſentit, ſecus autem ſi per vim, aut metum, vel importunitatem, ſeu perſuaſionem doloſam quis cõſenſum præſtauerit.

25 Inſtituere qui poteſt, deſtituere valet, *Flamin. de reſignat. lib.7.q.10.num.11.& q.14.n.5.*

26 Intellectus abſurdus eſt vitandus, *Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n.284.* Et ille debet recipi, per quem iura cum iuribus concordentur *Alex. in l. ſi cũ dotem, §. maritus num. 7. ff. ſoluto matrim. Armendariz in proæm. addit. ad recopil. legum Nauarræ n. 60.* notaui ſupra *lit. A. n. 5.*

27 Intentionis ſuæ fundamẽtum quilibet probare tenetur *l. actor, C. de prob. l. qui accuſare, C. de eden. Ioſeph. Ludou. tom. 3. commun. opin. tit. de probat. concl. vni. Brunor. à Sole in locis commun. verbo actor 3. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 70. num. 15. & reſol. 106. n. 21. & lib. 3. reſol. 1. num. 13. & reſol. 9. num. 9. et Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 13. nu. 64.* Nam qualitas, vbi eſt fundamentum intentionis alicuius, debet prius probari, *gloſ. recepta in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cog. Menoch. conſ. 301. num. 10. & de præſump. lib. 2. q. 49. Cou. vari. lib. 2. cap. 6. num. 2. Guter. de iuram. confirm. p. 1. cap. 1. n. 22. & pract. lib. 5. q. 40. num. 5. Rebuf. tract. nomin. q. 12. n. 13. Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas 6. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 1. n. 23. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſ. 48. n. 12.*

28 Intentionem ſuam, qui non probat, dicitur carere iure, *l. argentarius, §. cum autem, ff. de edendo*, *Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concluſ. 117. num. 19.*

29 Intereſſe ceſſante non auditur agens, vel excipiens, *l. ſi vnus, §. ante omnia, vbi Bart. ff. de pact. l. 1. vbi Bart. & alij, ff. de appel. recip. Surd. de alim. tit. 1. q. 33. num. 13. & deciſ. 120. num. 11. & deciſ. 260. num. 3. Bernar. Græu. ad pract. cameræ imper. lib. 1. concl. 69. n. 1. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 302. n. 30. & cap. 387. Card. Tuſch. tom. 4. lit. I. concluſ. 315. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 110. num. 18. & lib. 2. reſol. 1. num. 6. & lib. 3. reſol. 41. num. 2.*

30 Interpretari eius eſt, cuius eſt condere, & gratiam facere, *l. ſi imperialis maieſtas, C. de legibus, l. leges ſacratiſſimæ, C. eod. l. non ambigitur, ff. eod. tit. cap. inter alia, de ſentent. excom. cap. cum veniſſent, de iudic. Gom. l. 1. Tauri num. 6. Surd. deciſ. 2. num. 5. Guter. pract. lib. 4. q. 28. à num. 2. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. de legibus num. 20. Vgol. de offic. & poteſt. epiſcopi cap. 36. num. 1. Fr. Ludouicus de Miranda de ordine iudiciar. q. 3. art. 2. concl. 1. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo lex num. 6. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 103. num. 19. Dom. Chriſtophorus de Paz in ſchol. ad leges ſtyli l. 39. num. 22. Cardin. Seraph. Rota Romanæ deciſ. 892. n. 3. Thomas de Thomaſettis reg. 142.* vbi aſſerit procedere in ſubſidium,

dium, & quando non poteſt ex conſuetudine, & practica iudiciorum aliter haberi interpretatio legis.

31 Interpretatio ſumenda eſt cui verba reſpõdent, *l. non aliter, ff. de legat. 3. l. 3. §. toties, ff. de damno infecto, Anton. Monach. Florent. deciſ. 16. num. 11.*

32 Interpretatio illa ſemper ſumenda eſt, quæ inducat validitatem actus, *l. quoties, ff. de verborum oblig. l. ſi quando in princip. ff. de legat. 1. Ferrer in conſtit Cathalon. gloſ. 1. num. 151. Scacci. de appellat. q. 2. num. 29. & q. 3. num. 4. & q. 7. ſub num. 5. & q. 15. num. 225. in fine* notatum eſt ſupra *lit. A. n. 62.*

33 Interpretatio facienda eſt, ne diſpoſitio fiat illuſoria, *addit. ad Caſtr. conſ. 255. in fin. Cardin. Manttic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 2. tit. 12. num. 30. Anton. Monach. Florent. deciſ. 1. num. 86. Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ. 1. num. 152.*

34 Interrogatus non reſpondens pro confeſſo habetur *cap. 1. de poſtulat. prælatorum*, pręcipuè in poſitionibus, vt probat *text. in cap. 2. de confeſſis lib. 6. & conſtitutum eſt apud Luſitanos in Ordin. Regia lib. 3. tit. 53. §. 13. et apud Hiſpanos l. 2. tit. 7. lib. 4. nouæ recopil. Bellacõb. et Don. à Fina tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 20. à num. 285. Soarez de Paz in pract. p. 1. tom. 1. temp. 8. nu. 80. Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit. 46. num. 28.*

35 Iudex debet iudicare ſecundum allegata, & pro-

& probata, non autem ſecundum propriam conſcientiam, *l. illicitas, §. veritas, ff. de officio præſid. Ordinatio Regia Luſitanorum lib. 3. tit. 63. in princip. et tit. 66. in princip. D. Thomas 2. 2. q. 67. art. 2. Oſaſch. deciſ. 1. num. 39. Viui. Neapol. deciſ. 178. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 2. cap. 14. Menoch. conſ. 92. num. 80. cum ſeqq. et conſ. 786. num. vlt. Maſcard. de probat. concl. 948. Caualc. deciſ. 25. num. 5. p. 1. et deciſ. 19. num. 61. et deciſ. 23. num. 10. p. 3. Seraphin. de priuil. iuram. priuil. 2. in princ. Clar. receptarum ſentent. lib. 5. §. fin. q. 66. num. 2. P. Leſsi. de iuſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 10. nu. 84. Fr. Ludouic. Miranda de ordine iudic. q. 28. art. 3. Sayr. in claui regia lib. 12. cap. 8. num. 6. cum ſeqq. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo iudex num. 7. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. num. 163. cum ſeq. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I. concl. 398. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 71. num. 7. Vgol. de de offic. et poteſt. epiſcop. cap. 26. num. 3. plures refert Cened. ad decretal. collect. 101. num. 11.*

36 Iudex non poteſt condemnare vltra petita *Ordinatio Regia Luſitanorum lib. 3. tit. 63. in princip. & tit. 66. §. 1. Valaſc. conſ. 145. à nu. 8. D. Barb. in l. ſi cum dotem in princip. nu. 44. ff. ſolut. matrim.* Aliàs fatuus reputatur iudex, qui vltra petita iudicat, vt inquit Imperator *in l. vlt. C. de fideicom. libert. l. vt fundus, vbi notatur, ff. communi diuid. Azeu. l. 10. nu. 115. cum ſeqq. tit. 17. lib. 4. nouæ recopil.*

Digitized by Google

37 Iudicatis in ſenatu ſtandum eſt, *l.* 1. *§. ait ſextus ibi ſic eſſe ſæpius iudicatum, ff. ad Silanian. l.* 1. *ibi extareníque exempla, ff. de officio præſ. prætor. l. filius ibi, ſic enim inueni ſenatum cenſuiſſe, ff. ad leg. Cornel. de falſis, Valaſc. cõſult.* 148. *nu.* 34. *Gam. Luſit. deciſ.* 228. *Cabed. Luſit. deciſ.* 212. *num.* 5. *p.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 127. *num.* 49. *cum ſeqq.* Nam ſententia ſenatus facit ius, quoad omnes ſimiles caſus, vt reſoluunt *Cabed. vbi proximè n.* 1. *Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. in proœm. n.* 5. 19. *&* 20. *cum ſeqq. & nu.* 26. *Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 27. *& conſ.* 59. *à num.* 10. *& conſ.* 180. *num.* 30. *& conſil.* 671. *num.* 21. *& conſ.* 676. *num.* 2. *Gam. deciſ.* 33. *in fi. & deciſ.* 174. *num.* 10. *Pinel. in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. *Vincent. de Franch. deciſ.* 238. *num.* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 16. *num.* 74. *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 15. *num.* 27. *Afflict. Neapol. deciſ.* 169. *num.* 9. *Ioſeph. Ludouic. Peruſ. deciſ.* 90. *nu.* 8. *p.* 2. *Surd. conſ.* 310. *num.* 17. *& conſ.* 403. *nu.* 83. *Camill. Borrell, in ſumma deciſ. tit.* 13. *de legibus num.* 15. Et de deciſionibus Rotæ idem reſoluunt *Maſcard. de probat. concl.* 484. *Bernard. Græu. vbi proximè n.* 60. *cum ſeqq.*

38 Pro iudice ſemper iura præſumunt, *l.* 1. *in fine, ff. de officio præſid. l.* 2. *§. ſi publicanus, ff. de vi bonorum raptor. l. nimis, C. de acquir. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat. Marant. de ordine iudic.* 2, *p.* 6. *princip. tit.* 9. *nu.* 21. *Cou-*

de

l. princeps, ff. de legib. Surd. conſ. 152. num. 46, Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I. concl. 47.

11 Impoſſibile allegans non auditur, *l. confeſſionibus cum allegatis in gloſ. ff. de interrogat. actio. l. inde Neratius, §. fin. in gloſ. ff. ad leg. Aquil. Anton. Monach. Bonon. deciſ. 34. n. 8.*

12 Ad impoſſibile nemo tenetur, *l. ſi quis in graui in princip. vbi Bart. ff. ad Silanian. l. ſi ſtipuler, ff. de verbor. oblig. l. Paulus, ff. quæ ſent. ſin. appell. reſcind. l. impoſſibilium, ff. de regul. iuris. §. impoſſibilis inſtit. de hæred. inſtit. capit. nemo poteſt ad impoſſibile 6. de reg. iur. lib. ſexto, Surd. deciſ. 289. num. 21. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 13. num. 8. Thomas de Thomaſettis reg. 194. Ioan. Maria Bellett. diquiſit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore, §. 1. num. 4, pag. 415.*

13 Impoſſibile cenſetur, quod pendet à principis voluntate, *l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de legat. 1. l. continuus, §. cum quis, & ibi glo. verbo relictè, ff. de verbor. oblig. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 3. num. 13. Eſcobar de ratiocin. cap. 25. num. 5. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. different. 2. num. 15. et different. 3. num. 36.* Intellige, quando princeps regulariter illud concedere non conſueuit, quamuis ex plenitudine poteſtatis potuiſſet; longe quidem aliter ſi conſueuiſſet princeps illud de facili indulgere, tunc enim id venit conſiderandum, & poſſibile iudicabitur, adeò quod alicui imputari poterit, ſi illud

non

non impetrauit *per l. quidam relegatus in princip. ff. de reb. dub. l. 1. §. permittitur, ff. de aqua quotid. & æstiu. tradit Raph. Cuma. in d. § cõſtat num. 5. et in d. §. cum quis col. 1. nu. 7.* quẽ & alios refert *Rendina in promptuar. recep. ſentent. tit. 91. num. 8. tom. 1.*

14 Impoſſibilium, & valde difficilium idem eſt iudicium, *l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de legat. 1. cum ibi notatis.*

15 Inanis eſt actio, quam excludit inopia debitorum, *l. nam is, ff. de dolo, gloſ. in l. 1. verbo non eſt, ff ſi ventr. nom. mul. cap. olim. 2. de reſtit. ſpol. Marcheſan. de commiſſio. p. 3. cap. 1. §. 1. num. 49. pag. mihi 315. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de clerico debitore, §. 1. num. 3. pag. 415.*

16 Incertitudo rei vitiat actum, *l. idem Pompon. §. fin. ff. de rei vend. l. duo ſunt Titij, ff. de teſtam. tut. l. tutor incertus, ff. eod. l. ita ſtipulatus, et ibi Bart. l. vbi autem non apparet, ff. de verb. oblig ſi l. ſic, §. 1. ff. de leg. 1. l. cum poſt, §. gener, ff. de iur. doti. §. incertis, vbi Pichard. inſtit. de legat. Thomas de Thomaſettis regul. 136.* vbi aſſerit procedere, quando actus eſt omninò incertus. Intellige regulam hanc procedere ſecundum iuris ciuilis rigorem, ſed attenta æquitate canonica, incertitudine non obſtante actus valebit, & agi poterit, vt declaretur arbitrio boni viri iuxta qualitatem perſonæ, & patrimonij, dictum fuit elegans *Archid.* quod Doct. miris laudibus proſequũ-

N tur

tur *in cap. ſunt nonnulli num.* 2. *verſ. ſi res alia* 1. *q.* 1. refert; & ſequitur *Bald. in l. qui mutuã, §. ſalarium in lectu. antiqua num.* 2. *verſ. item vide, ff. mand.* ſequitur etiam *Anton. de Butr.* dicens eſſe notabile verbum, & perpetuo mẽti tenendum *in cap. ex parte n.* 7. *de cenſib. Panorm. in cap.* 1. *n.* 5. *de decim. Afflict. deciſ.* 337. *n.* 10. *firmat Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 11. *in tit. de qualit. contract. pag.* 217. *col.* 4. *verſ. aduertendum, Guter. de iuram. confirm. p.* 1. *cap.* 69. *n.* 6. quos cum alijs adducit *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 7. Limita regulam hanc nonnullis caſibus, vt per *Thobi. Noni. ad princip. inſtit. de verbor. oblig. n.* 27.

17 Incluſio vnius eſt excluſio alterius, *l. cum prætor, ff. de iudic. l. cum maritus,* C. *de procurator. l. quamuis, C. de pignor. l. ait prætor, §. ſed quod Papi. ff. de min. cap. non ne de præſum. Meno. conſ.* 106. *n.* 314. *cum ſeqq. & conſ.* 141. *à nu.* 9. *& conſ.* 406. *num.* 44. *et conſ.* 452. *num.* 27. *et conſ.* 583. *num.* 11. *et conſ.* 1148. *à num.* 13. *et de arbitr. lib.* 2. *caſu* 37. *nu.* 22. *Surd. deciſ.* 195. *num.* 12. *& deciſ.* 291. *num.* 20. *& conſ.* 25. *nu.* 3. *& conſ.* 56. *nu.* 2. *& conſ.* 151. *nu.* 55. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *nu.* 10. *Vgolin. de offic. et poteſt. epiſcop. cap.* 13. *§.* 13. *verſ. hæc regula, Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 4. *n.* 20. *& conſ.* 50. *num.* 2. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *num.* 32. *& q.* 10. *num.* 47. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 71. *Pichard. ad princip. inſtit. de exhæredat. liberorum num.* 10.

Thomas

Thomas de Thomaſettis regul. 148. vbi aſſerit procedere, niſi vnius,& alterius eadem ſit ratio. Limita etiam, quando aliquid includitur ratione maioris frequentię, *Flamin. de confident. q.29.num.*52.

18 Incommoda eum ſequi oportet; quem cõmoda, & vtilitates ſequuntur *clem.* 1. *de cenſibus, Ferrer. in conſtit. Cathalon.gloſ.* 3. *nu.*89. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 42. *num.* 12. *& comput.*20.*num.*14.

19 Incontinenti, quę fiunt, à iure ineſſe creduntur, *l. lecta* 40. *§. dicebam, ff. ſi cert. pet. l. petens*, C. *de pact. cap. officij* 38. *de elect. Gonzal. cum ab eo citatis ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *num.* 54. *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 81. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.*69.*num.*5. *& reſol. fin. caſu* 62.

20 Indefinita æquipollet vniuerſali, *l. ſi ſeruitus* 22. *ff. de ſeruit. vrban. præd. l. ſi ita relictum & l. ſi pluribus* 44. *ff. de legat.* 2. *l. ſi plures* 98. *ff. de legat.* 3. *l. Iulianus, ff. eod. tit. l. ſi quis filio.* §. 1. *ff. de teſtam. tut. l.*2.*ff. de liber. & poſth. l. Cæſar, ff. de publica. l. ſi quis, §. idem Iulian. ff. de lib. leg. cap. ſolitæ de maiorit. et obed. cap. quia circa de priuileg. gloſ. verbo aliorum in cap. vt circa de elect. lib. ſexto, Menoch. conſ.* 97. *à num.* 154. *et conſ.* 173. *num.* 16. *cum ſeqq. et conſ.* 329. *num.* 24. *et de præſumpt. lib.* 4. *q.* 21. *num.* 5. *et q.* 62. *num.*7. *Maſcard. de probat. concluſ.* 1181. *num.* 38. *cum ſeqq. Pichard. ad §. ſi eadem res, Inſtit. de legat. num.*43. *Thomas de*

N 2 *Tho-*

Thomaſettis reg. 150. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 29. *num.* 6. *Surd. de alim. tit.* 5. *q.* 1. *nu.* 13. *et* 16. *et tit.* 8. *priuil.* 27. *et tit.* 9. *q.* 13. *num.* 10. 13. *et* 17. *et deciſ.* 188. *num.* 4. *et conſ.* 216. *num.* 25. *et conſ.* 244. *num.* 21. *et conſ.* 308. *nu.* 48. *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 6. *Menchaq. quæſt. frequent. lib.* 2. *cap.* 30. *à num.* 28. *Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 4. *num.* 12. *et lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 1. *et* 10. *D. Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p.* 4. *num* 49. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introduct. vlt. volunt. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 37. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo indefinita* 2. *plenè Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concl.* 86. *cum ſeq. Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 40. *num.* 8. *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *deciſ.* 69. *num.* 8. *et ibi addit. et deciſ.* 458. *num.* 1. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 24. Intellige vt indefinita ęquipolleat vniuerſali diſtributiuè, non collectiuè, *Cardin. Seraphin. Rota Romanæ deciſ.* 409. *num.* 7. Intellige etiam, vt indefinita vniuerſalis ſignificationis vim obtineat, non ex propria vocabuli ſignificatione, ſed ex æquitate, & benignitate quadam ita *Bart. in l.* 1. *num.* 3. *ff. de reg. iur.* & eſſe cõmunem ſententiam proclamant *Cou. d. cap.* 13. *num.* 5. *Menoch. d. conſ.* 97. *nu.* 155. *quos refert Rendina in promptuar. recept. ſent. tit.* 82. *num.* 1. *tom.* 1. Amplia primo, vt poſita circa perſonas in fauorabilibus ęquipolleat vniuerſali, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 17.

Amplia

Amplia ſecundò in alimentis, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 46. *num.* 12. Amplia tertiò in contractibus, *Seraphin.deciſ.* 1008. *num.* 2. Amplia quartò in ſtatutis, *Cou. d.cap.* 13. *num.* 8. & eſſe communem ſententiam profitetur, *Menoch. conſ.* 4. *num.* 28. quos vltra alios citat *Rendina, vbi proximè.* Amplia deinde in oratione indefinitè à lege, vel canone prolata ex *Rendina d. tit.* 82. *num.* 3. Limita in odioſis, *Franciſc. Molin. d. lib.* 3. *q.* 85. *num.* 59. Limita etiam in probationibus, *Maſcard. de probat. concl.* 1199. *à num.* 19. *& concl.* 1205. *n.* 20. *Surd. deciſ.* 263. *num.* 10. *Cou. d.cap.* 13. *num.* 10. *Rebuſ. tractat. de reprobat. teſtium n.* 100. *Menchaq. d. cap.* 30. *num.* 27. *Brunor. d. verbo indefinita* 1. *Morl. in empor. iuris tit.* 11. *in prælud. num.* 55. *Cardin. Tuſch. d. concl.* 86. *num.* 31. *&* 39. *Seraphin. deciſ.* 490. *nu.* 1. *Rendina d. tit* 82. *num.* 2. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 509 *num.* 5. *tom.* 2. *p.* 1. An autem indefinita ęquipolleat vniuerſali in confeſſione? vide eundem *Seraphin.deciſ.* 544. *n.* 1.

21 Inferior non poteſt tollere legem ſuperioris, *l. formam, C. de offic. præf. prat. cap. cum inferior de maior. & obed. gloſ. in cap. fin. in verſic. figura de hæretic. lib. ſexto, clemen. ne Romani de elect. gloſ. in clemen. ſæpè in princip. in verſ. mandamus de verborum ſignific. Bart. in l omnes populi col.* 4. *verſ. ſed hic dubitatur, ff. de iuſtit. & iur. Surd. conſ.* 58. *num.* 6. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 35. *num.* 10. *cum ſeqq.*

Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloſ.* 45. *§.* 1. *nu.* 69. *Azeu. l.* 2. *num.* 56. *tit.* 14. *lib.* 4. *nouæ recopil. Brunor. à Sole in locis commun. verbo inferior* 4. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo lex num.* 9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 147. vbi aſſerit procedere, niſi maior ſubijceret ſe iuriſdictioni minoris, & ab eo iudicari vellet.

22 Infinitas eſt vitanda, *l. qui bona*, *§. vlt. ff. de damn. infect. l. fideicommiſſa, §. ſi quis decē, ff. de legat.* 3. *l. fin. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. vni. C. de ſentent. quæ pro eo, quod inter. Valaſc. conſult.* 51. *num.* 49. *& de partit. cap.* 9. *num.* 50. *&* 51. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 3. *n.* 18. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 600. *num.* 30. *Girond. de priuilegiorum, ſeu exēptionum explicat. num.* 1392. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 18. *num.* 4. *Vitalis de Cambanis tract. clauſular. pag.* 56. *num.* 3.

23 Iniurię inde naſci non debent, vnde iura naſcuntur, *l. meminerint, C. vnde vi, cap. qualiter, & quando, de accuſat. Aymo. de antiquit. par.* 1. *cap.* 2. *ampliat.* 13. *nu.* 10. *cum ſeqq.*

24 Iniuria non fit ſcienti, & volenti, *l.* 1. *§. vſque adeo, ff. de iniur. l.* 1. *ff. de act. empt. l. nemo præſumitur, ff. de reg. iur. cap. ſcienti eod. tit. in* 6. *l. cum donationis*, C. *de tranſac. Surd. cum ab eo citatis deciſ.* 194. *num.* 1. *Sebaſtian Næui. ad d. l.* 1. *num.* 15. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *n.* 66. *& num.* 97. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 189. *num.* 15. *Thomas de Thomaſettis reg.* 275. vbi aſſerit procedere

quando

quando ſpontè, & libero animo conſentit, ſecus autem ſi per vim, aut metum, vel importunitatem, ſeu perſuaſionem doloſam quis cõſenſum præſtauerit.

25 Inſtituere qui poteſt, deſtituere valet, *Flamin. de reſignat. lib.7.q.10.num.11.& q.14.n.5.*

26 Intellectus abſurdus eſt vitandus, *Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n.*284. Et ille debet recipi, per quem iura cum iuribus concordentur *Alex. in l. ſi cũ dotem, §. maritus num. 7. ff. ſoluto matrim. Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum Nauarræ n.* 60. notaui ſupra *lit. A. n.* 5.

27 Intentionis ſuæ fundamẽtum quilibet probare tenetur *l. actor, C. de prob. l. qui accuſare, C. de eden. Ioſeph. Ludou. tom. 3. commun. opin. tit. de probat. concl. vni. Brunor. à Sole in locis commun. verbo actor 3. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 70. num. 15. & reſol. 106. n. 21. & lib. 3. reſol. 1. num. 13. & reſol. 9. num. 9. et Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 13. nu.* 64. Nam qualitas, vbi eſt fundamentum intentionis alicuius, debet prius probari, *gloſ. recepta in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cog. Menoch. conſ. 301. num. 10. & de præſump. lib. 2. q. 49. Cou. vari. lib. 2. cap. 6. num. 2. Guter. de iuram. confirm. p. 1. cap. 1. n. 22. & pract. lib. 5. q. 40. num. 5. Rebuf tract. nomin. q. 12. n. 13. Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas 6. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 1. n. 23. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſ. 48. n. 12.*

28 Intentionem ſuam, qui non probat, dicitur carere iure, *l. argentarius*, *§. cum autem*, *ff. de edendo*, *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concluſ.* 117. *num.* 19.

29 Intereſſe ceſſante non auditur agens, vel excipiens, *l. ſi vnus*, *§. ante omnia*, *vbi Bart. ff. de pact. l.* 1. *vbi Bart. & alij*, *ff. de appel. recip. Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 33. *num.* 13. *& deciſ.* 120. *num.* 11. *& deciſ.* 260. *num.* 3. *Bernar. Grau. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.* 69. *n.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 302. *n.* 30. *& cap.* 387. *Card. Tuſch. tom.* 4. *lit. I. concluſ.* 315. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 110. *num.* 18. *& lib.* 2. *reſol.* 1. *num.* 6. *& lib.* 3. *reſol.* 41. *num.* 2.

30 Interpretari eius eſt, cuius eſt condere, & gratiam facere, *l. ſi imperialis maieſtas*, *C. de legibus*, *l. leges ſacratiſſimæ*, *C. eod. l. non ambigitur*, *ff. eod. tit. cap. inter alia*, *de ſentent. excom. cap. cum veniſſent*, *de iudic. Gom. l.* 1. *Tauri num.* 6. *Surd. deciſ.* 2. *num.* 5. *Guter. pract. lib.* 4. *q.* 28. *à num.* 2. *Morl. in emporio iuris p.* 1. *tit. de legibus num.* 20. *Vgol. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 36. *num.* 1. *Fr. Ludouicus de Miranda de ordine iudiciar. q* 3. *art.* 2. *concl.* 1. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo lex num.* 6. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 103. *num.* 19. *Dom. Chriſtophorus de Paz in ſchol. ad leges ſtyli l.* 39. *num.* 22. *Cardin. Seraph. Rota Romanæ deciſ.* 892. *n.* 3. *Thomas de Thomaſettis reg.* 142. vbi aſſerit procedere in ſubſidium,

dium, & quando non poteſt ex conſuetudine, & practica iudiciorum aliter haberi interpretatio legis.

31 Interpretatio ſumenda eſt cui verba reſpondent, *l. non aliter, ff. de legat.* 3. *l.* 3. *§. toties, ff. de damno infecto, Anton. Monach. Florent. deciſ.* 16. *num.* 11.

32 Interpretatio illa ſemper ſumenda eſt, quæ inducat validitatem actus, *l. quoties, ff. de verborum oblig. l. ſi quando in princip. ff. de legat.* 1. *Ferrer in conſtit Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 151. *Scacci. de appellat. q.* 2. *num.* 29. *& q.* 3. *num.*4. *& q.* 7. *ſub num.* 5. *& q.* 15. *num.* 225. *in fine* notatum eſt ſupra *lit. A.n.*62.

33 Interpretatio facienda eſt, ne diſpoſitio fiat illuſoria, *addit. ad Caſtr. conſ.* 255. *in fin. Cardin. Manttic. de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 2. *tit.* 12. *num.* 30. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.* 86. *Ferrer. in conſtitut. Cathalon. gloſ.* 1. *num.* 152.

34 Interrogatus non reſpondens pro confeſſo habetur *cap.* 1. *de poſtulat. prælatorum*, præcipuè in poſitionibus, vt probat *text. in cap.* 2. *de confeſſis lib.* 6. *& conſtitutum eſt apud Luſitanos in Ordin. Regia lib.* 3. *tit.* 53. *§.* 13. *et apud Hiſpanos l.* 2. *tit.* 7. *lib.* 4. *nouæ recopil. Bellacōb. et Don. à Fina tom.* 2. *commun. opin. lib.*7. *tit.* 20. *à num.* 285. *Soarez de Paz in pract. p.* 1. *tom.* 1. *temp.* 8. *nu.*80. *Camill. Borrell. in ſumma deciſ. tit.*46. *num.*28.

35 Iudex debet iudicare ſecundum allegata, & pro-

37 Iudicatis in ſenatu ſtandum eſt, *l.* 1. *§. ait ſextus ibi ſic eſſe ſæpius iudicatum, ff. ad Silanian. l.* 1. *ibi, extarentique exempla, ff. de officio præf. prætor. l. filius ibi, ſic enim inueni ſenatum cenſuiſſe, ff. ad leg. Cornel. de falſis, Valaſc. cõſult.* 148. *nu.* 34. *Gam. Luſit. deciſ.* 228. *Cabed. Luſit. deciſ.* 212. *num.* 5. *p.* 1. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 127. *num.* 49. *cum ſeqq.* Nam ſententia ſenatus facit ius, quoad omnes ſimiles caſus, vt reſoluunt *Cabed. vbi proximè n.* 1. *Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. in proœm. n.* 5. 19. *&* 20. *cum ſeqq. & nu.* 26. *Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 27. *& conſ.* 59. *à num.* 10. *& conſ.* 180. *num.* 30. *& conſil.* 671. *num.* 21. *& conſ.* 676. *num.* 2. *Gam. deciſ.* 33. *in fi. & deciſ.* 174. *num.* 10. *Pinel. in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. *Vincent. de Franch. deciſ.* 238. *num.* 3. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 16. *num.* 74. *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 15. *num.* 27. *Afflict. Neapol. deciſ.* 169. *num.* 9. *Ioſeph. Ludouic. Peruſ. deciſ.* 90. *nu.* 8. *p.* 2. *Surd. conſ.* 310. *num.* 17. *& conſ.* 403. *nu.* 83. *Camill. Borrell, in ſumma deciſ. tit.* 13. *de legibus num.* 15. Et de deciſionibus Rotæ idem reſoluunt *Maſcard. de probat. concl.* 484. *Bernard. Græu. vbi proximè n.* 60. *cum ſeqq.*

38 Pro iudice ſemper iura præſumunt, *l.* 1. *in fine, ff. de officio præſid. l.* 2. *§. ſi publicanus, ff. de vi bonorum raptor. l. nimis, C. de acquir. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat. Marant. de ordine iudic.* 2. *p.* 6. *princip. tit.* 9. *nu.* 21. *Coude*

de ſponſal. p. 2. cap. 8. § 12. verſ. ex quibus primo Menoch. conſ. 100. *num.* 1. *cum ſeqq. & de præſumpt. lib.* 2. *q.* 67. Procedit etiam ſi à ſententia ſit appellatum, *Surd. de alim. titul.* 1. *q.* 120. *num.* 11.

39 Iudicijs quaſi contrahitur, *l.* 3. *§. idem ſcribit ff. de pecul. l.* 2. *ff. de prætor. ſtip. Ioan. Maria Bellett. diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de fauore cler. reali §.* 1. *n.* 8. *pag.* 275. *Ceual. cõm. cõtra comm. to.* 4. *q.* 897. *n.* 887. Et in iudicijs debet ſeruari æqualitas, *l. non debet, ff. de reg. iur. l. fin. C. de fruct. & lit. expẽſ. cap. vlt.* 3: *q.* 5. *Thomas de Thomaſet tis reg.* 155. Nec facienda eſt exceptio perſonarum, vt infra notatum eſt *lit. P. num.* 20.

40 Iudicium ibi debet finiri, vbi fuit inceptũ, *l. vbi cœptum, ff. de iudicijs, Surd. conſ.* 57. *num.* 2. *& conſ.* 222. *num.* 11. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo lis num.* 35. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 596. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſol.* 523. *nu.* 3. *in* 2. *edit. Hieronim. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. gratum de offic. deleg. num.* 18.

41 Iudicium idem eſt de toto quoad totum, & de parte quoad partem, *l. quæ de tota ff. de rei vend. l. a Titio ff. de verbor. oblig. l. iuris gentium §. adeo ff. de pac. l. qui ſcit ff. de iur. cap. paſtoralis §.* 1. *& glo. verb. citationis de offic. deleg. l. an in totum ff. pro derelicto* cum alijs de quibus per *Euerard. in Topic. legal. loco* 80. Limitatur hoc axioma quando datur diuerſa ratio *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 111.

Ioan.

Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 14. *num.* 32.

42 Iura iuribus expedit concordari *l. ſed & poſteriores ff. de legibus l. non eſt nouum ff. eod. tit. l. præcipimus in fine C. de appellat. l. vni. C. de inoffi. doti. cap. cum expediat de elect. lib. ſexto Mant. lib.* 3. *dial.* 59. *à princip. & dial.* 71. *D. Barb. in l.* 1. *ff. ſolut. matrimon. p.* 1. *nume.* 7. *cum ſeq.*

43 Iura potius ſe adaptant ad ea, quæ frequenter, quam ad ea, quę raro eueniunt *l. nam ad ea ff. de legib. l. iura cum l. ſeq. C. de poſtul. Th. de Tho. reg.* 14. de cuius principij intellectu agit *Menoc. de interdictis rem.* 2. *adipiſc. poſſ. n.* 111.

44 Iuramentum non adimit naturam actus cui adijcitur probat *tex. in l. vlt. C. de non numer. pecun. vbi communiter doct. l. ſed & ſi poſſeſſori §. item ſi iurauero vbi Iaſ. notab.* 9. *ff. de iure iur. l. ſi. ff. qui ſatiſd. cogant. cap. quemadmodũ vbi Abb. notab.* 7. *de iure iu. reſoluunt Bellac. tom.* 1. *commun. opin. lib* 4. *tit.* 1. *de reb. credit. num.* 72. *pag. mihi* 438. *Anton. Gabr. tom.* 3. *commun. opin. lib.* 2. *tit. de iure iur. concl.* 10. *pag. mihi* 121. *Dec. conſ.* 240. *& conſ.* 351. *num.* 8. *Menoch. conſ.* 24. *num.* 7. *Burg. de Paz conſ.* 14. *num.* 21. *Cacber. deciſ.* 49. *num.* 9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 164. *Pichard. in diſp. de mor. num.* 76. *& ad princip. inſtit. de adempt. legat. n.* 18. *Tiraquell. de iure conſtit. p.* 3. *limit.* 7. *num.* 35. *& in præfat. l. ſi vnquam num.* 165. *C. de reuocandis donat. Menchaq. de ſucceſſionum creat.*

§.9.

§. 9. à num. 19. Cou. in repet. cap. quamuis pactum de pact. lib. ſexto p. 1. §. 4. num. 1. & in rub. de teſtam. p. 2. num. 9. & vari. lib. 3. cap. 17. num. 5. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 9. pag. mihi 108. *cum ſeq. Lar. in l. ſi quis à liberis. §. parens num.* 85. *ff. de liberis agnoſc. Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. num. 56. Gom. l. 22. Tauri nu.* 10. *col. antepen. Guter. de iuram. confirm. p. 1. cap. 37. num. 2. & in repet. auth. ſacramenta pu berum num. 26. C. ſi aduerſus venditionem, Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 8. num. 14. & tom. 2. lib. 13. q. 1. num. 21. & q. 5. num. 17. cũ ſeqq. valaſc. conſ. 5. num. 19. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 2. num. 35. & in reſp. pro duce Paſtranæ verſ. quæ ſententia, Brunor. à Sole in locis commun. verbo iuramentum* 19. *Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 5. q. 1. num. 51. verſ. qua de cauſa, Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 4. tit. 32. num. 89. P. Soar. de relig. tract. de iuramento cap. 32. num. 2. cum ſeq. P. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſp.* 151. *verſ. ad quartum dicendum, Ceual. commun. contra commun. tom. 4. q. 900. num. 7. Camill. Borrell. in ſumma omnium deciſ. tit. 60. num. 303. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior C. de tranſact. n. 281. & n. 651. & nu.* 710.

45 Iuramentum debet impleri in forma ſpecifica *cap. ad noſtram in 1. de iure iur. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior C. de tranſact. nu. 723. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 255. n. 3. in 2. edit. Thomas de Thomaſe. reg.* 165.

46 Iu-

46 Iure dantis confirmato, confirmatur ius accipientis *l. cum vir ff. de vſucap. l. rem alienã ff. de pignorat. actio. l. ſi quis alienam ff. de actio. empt. Gom. vari. tom. 2. cap. 2. num. 35. in fine.*

47 Iure dantis reſoluto, reſoluitur, & ius accipientis vide infra *lit. R. n. 23.*

48 Iure diuerſo vna eadẽque res cẽſeri non debet *l. eum qui ædes ff. de vſucap. cap. cognouimus 12. q. 2. cap. quia circa 22. de priuileg. cap. cum in tua 30. de decimis Surd. de alim. tit. 2. q. 15. num. 150. cum ſeq. & conſ. 152. num. 19. Mexi. in tract. taſſæ panis concl. 2. num. 63. Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 20. §. 10. num 2. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 18. num. 23. & §. 8. gloſ. 5. num. 14. ante finem, & de nobilit. cap. 28. num. 11. cum ſeqq. Ceual. commun. contra commun. tom. 4. q. 899. num. 36. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 6. proœm. num. 64. et 69. cum ſeq. et gloſ. 43. num. 160. Ludouic. Rodolphin. vari. quæſt. lib. 2. q. 42. num. 48. Narbona de appell. à vicario ad epiſcopum p. 1. num. 81. Rota Rom. apud Farin. deciſ. 669. num. 3. tom. 2. p. 1. Cardin. Tuſch. tom. 3. lit. E. concl. 54. Anton. Monach. Lucen. deciſ. 21. num. 23. et deciſ. 67. nu. 9.* Reſpectu tamen diuerſorum diuerſo iure cenſeri debet *idem Monach. Florent. deciſ. 28. num. 12.*

49 Iure ſuo, qui vtitur nemini facit iniuriam *l. iniuriarum §. 1. ff. de iniur. l. 3. §. is tamen ff. de libero homine exhib. l. qui iniuriarum §. is*

qui

qui ff. de iure iur. l. iure iurando ff. eo tit. de iniur. l. fluminum §. vlt. ff. de damn. infect. l. Proculus ff. eod. tit. l. ſi donaturus §. ſi quis indebitam ff. de condict. ob cauſam l. ſi in meo ff. de aqua plu. ar. ca. cum eccleſia 31. verſ. quia de elect. Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 29. Maſcard. de probat. concl. 1051. *num.* 31. *Surd. conſ.* 374. *num.* 17. *Mari. Ant. vari. lib.* 3. *reſol.* 12. *nu.* 2. *vbi citat Farin. q.* 105. *num.* 130. *Nau. lib.* 3. *tit. de præbendis conſ.* 32. *num.* 4. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 13. *q.* 1. *num.* 164. *Ioan. Franciſc. Leo in Theſauro fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 75. *Thomas de Thomaſettis reg.* 251 Iniuriam nemini facere videtur, qui ſuę conſulit indemnitati *l. filio pater ff. de lega.* 1. *d. l. ſi in meo ff. de aqua pluui. arcen.* Et in dubio pręſumitur quis ius ſuum tueri, non iniuriam committere *d. l. fluminum in fi. & l. Proculus ff. de damn. infect.*

50 Iure ſuo nullus priuandus eſt abſque culpa ſua *l. crimen ff. de pœnis l. ſancimus C. eod. tit. cap.* 2. *ad finem de his quæ fiũt à maiori parte capituli, cap.* 2. *in princip. de conſtit. cap. non debet* 22. *de reg. iuris lib. ſexto.*

51 Iure eius vti debet, qui in ius ſuccedit alterius *l. ſi aquæductus ff. de contrah. empt. cap. is qui in ius* 46. *de reg. iur. lib. ſexto Rebuf. tract. nominat. q.* 8. *num.* 12. *cum ſeqq. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 15. §. 1. *num.* 19. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1784. *Io. Petr. Monet. tract. de dec. m. s cap* 8 *q.* 4. *n.* 50.

32 Iu-

52 Iure quod expreſſe ſancitum non reperitur, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumẽdum *l. ſi vero §. de viro ff. ſolut. matrim. cap. conſuluiſti 2. q. 5. Surd. de alim. tit. 1. q 44. num. 2. & deciſ. 87. & deciſ. 255. n. 2. & conſ. 158. n. 13. & conſ. 308. n. 3.*

53 Iure communi quod competit, fruſtra precibus impetratur vide ſupra *lit. F. num. 58.* Deceptus non videtur qui iure communi vſus eſt *l. inter eos §. cùm inter ff. de fideiuſ.*

54 Iuri ſuo quilibet renuntiare poteſt *l. ſi quis in conſcribendo C. de epiſcop. et cleric. l. pen. C. de pact. cap. ſi de terra de priuil. cap. tuis verſ. niſi de teſtib. Thomas de Thomaſettis reg. 58. Tiraq. de iure primog. q. 24. num. 4. cum ſeqq. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. R. concl. 170. cum ſeq. D. Barb. in l. alia §. eleganter num. 12. cum ſeqq. ff. ſolut. matrim Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. 203. nu. 5. Hyeronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. 1. de ordine cognit. num. 27. Morl. in emporio iuris tit. 10. de locato q. 2. num. 12. P. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 22. q. 10. P. Suar. de legib lib. 8. cap. 33. Io. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 7. num. 49.* Iuri vero publico, cuius vterq; finis primus tàm ſecundum ordinẽ intentionis, quam ſecundum ordinem executionis eſt publica vtilitas, non poteſt renuntiari vt poſt *Nau. tom. 2. de finib. hum. act. num. 29.* reſoluit *Armendariz in procem. addit. ad recop. legum Nauarræ num. 23.* Non videtur tamen quis re

nuntiare iuri, quod ignorauit *l. mater decedēs ff. de inoffic. teſtam. l. eum qui in princip. ff. eod. l. fin. C. de furtis* Et iuri non dicitur renuntiatum niſi expreſſe *Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 100. nu. 9.*

55 Iuri ſuo cedere nemo tenetur *cap. quam periculoſum* 7. *q.* 1. Ius ſum remittenti amplius non datur regreſſus vt notatum eſt ſupra *lit. A. nu.* 26.

56 Iuris beneficium nemini eſt denegandum *cap. frequens §. ſolet de reſtitut. ſpoliatorum gloſ. & doct. in l.* 1. *C. ſi aduer. vendi. facit tex. in l. ex aſſe ff. ad Trebellia.*

57 Iuris executio nec metum, nec iniuriam infert vide ſupra *lit. E. num.* 23. Tueri ius ſuum quis debet, nõ iniuriam committere *l.* 1. *§.* 1. *ff. quod vi aut clam.*

58 Ius metimur ex perſona actoris, non ex perſona rei *Surd. de alim. tit.* 6. *q.* 4. *num.* 9. *& conſ.* 150. *num.* 89. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 117. *num.* 13. vbi *num.* 14. aſſerit procedere etiam reſpectu qualitatis, quæ fundat intentionem agentis, quia ſi non eſt probata reus abſouitur.

59 Ius ex facto oritur vide ſupra *lit. F. num.* 13. Ius ſingulare non trahitur in conſequentiam *l. quod vero ff. de legib.*

60 Ius quæſitum eſt fortius, quam ius quęrendum *l. ſi ita ſcriptum §.* 1. *l. ſi ita ſcripſiſſet ff. de legat.* 2. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ius nu.* 21. Vnde quando acquiſitum eſt ius alicui,

cui, ab eo etiam ſibi inuito auferri non poteſt *l. fin. ff. de pactis l. id quod noſtrum ff. de reg. iur. Thomas de Thomaſettis reg.* 239. vbi aſſerit procedere quando acquiſitum eſt in re, & ad rem, vel irreuocabiliter, ſecus autem ſi in re tantum, & reuocabiliter acquiſitum ſit.

61 Ius proprium difficilius amittitur, quam quærendum *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 67. *nu.* 3.

62 Ius quærendum facilius remittitur, quam quęſitum *l. fi. C. de acqu. poſ. gloſ. & doct. in l. ſeruus ff. de pactis l. qui autem in princip. ff. quæ in fraudem creditorum Surd. conſ.* 351. *nu.* 38.

63 Ius quęrendum facilius impeditur, quam quod tollatur ius iam quęſitum *Alexand. conſ.* 196. *incip. viſis num.* 5 *lib.* 7. *quem citat Card. Tuſch. tom.* 3. *lit F. concl.* 12. *num.* 7. Ius ſpeciale facilius tollitur, quam commune *l. eius §.* 1. *ff. de mili. teſta.*

64 Iuſte faciens non dicitur grauare vide ſupra *lit. G. num.* 16. Damnum iuſte illatum nemini imputatur *l. ſi ex plagis §. tabernarius ff. ad. leg. Aquili.*

65 Iuſte petita nō ſunt deneganda *Cæſar Arg. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 15. Et iuſta petenti facile aſſentiendum *l.* 2. *ff. de his qui ſunt ſui l. & Attilicinus ff. de ſeruit. ruſtico. prædior.*

66 Iuſte poſſidet, qui auctoritate iudicis poſſidet *l. iuſte poſſidet* 11. *ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in l. clam poſſidere §. qui ad nundinas n.* 20. *ff.*

Digitized by Google

eod. tit. & in l. ſi quis id quod num. 33. ff. de iuriſdict. omn. iudic. Tiraquell. l. 9. connub. in princip.

67 Iuſte fit, quod lege permittente fit, de quo notatur infra *lit. L. num.* 3.

68 Iuſte quod fit, pęnam non meretur *l. Grachus C. ad leg. Iuliam de adulter. §. iniuria inſtit. ad leg. Aquil. Thom. de Thomaſettis reg.* 260.

L

1 Largius expendit, qui ſperat ſibi aliqua euenire *l. ſed & ſi* 25. *ff. de petit. hæreditatis*.

2 Lege quod non cauetur, in practica non habetur *Bald. in cap. nihil circa fi. de elect. Ludouicu. Rodolphin. vari. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 42. *num.* 39.

3 Lege permittente quod fit, recte fieri dicitur *l. quis ſit fugitiuus §. apud Labeonē ibi, quia id facit quod publice facere licere arbitratur ff. de ædilit. edict.* Auctoritate enim legis quod fit, dicitur iuſte, & bene fieri *cap. quid dicam* 14. *q.* 4. M*arc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 46. *num.* 4. *Pichard. ad rub. inſt. de inoffic. teſtamēto num.* 9. Et ea quę fiunt contra legem, pro infectis habentur *l. non dubium* C. *de legibus Thomas de Thomaſettis reg.* 107. Et ſupra notatum eſt *lit. F. n.* 29.

Legem quęrere vbi eſt ratio naturalis, eſt infirmitas intellectus *Philoſoph. lib.* 8. *Phyſic.*

cap.

cap. 3. *citati per Surd. de alim. tit.* 1. *q.*28.*num.* 9. *& q.* 44. *num.* 12. *& q.* 45. *num.* 58. Quia naturalis ratio vim, & robur legis habet *l. cũ ratio ff. de bonis damnatorum l. ſcire oportet §. ſufficit ff. de excuſat. tutor. notat Cald. Pereira de empt. cap.* 1. *num.* 7. Et allegari poteſt pro lege *Surd. d.q.* 28. *num.*7.

5 Legem ſuperioris non poteſt tollere inferior vide ſupra *lit. I. num.* 21.

6 Per legem poteſt fieri, quod fieri poteſt per pactum *l. vlt. C. de fideiuſſor.* nam pacta ęquiparantur legi vt dictum eſt infra *lit. P. num.* 1. *in fine.*

7 Leges nihil fruſtra faciunt *Caſar Argel. de contradictore legitimo q.*1.*num.* 200. *& q* 13. *n.* 48. *& q.* 18. *num.*18. *Iaſ. in l. ait. prætor num.* 1. *de iure iur, Armendariz in proœmio addit. ad recopil. legum Nauar. num.* 50. Lex enim non debet habere vnam ſyllabam ſuperfluã, & vacuam *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 21. *num.* 5. Omne enim ſuperfluum eſt à iure reprobatum vt per *eundem gloſ.* 13. *num.* 72. *& eadem gloſ.* 22. *num.* 4. iunctis quę ſupra notaui *lit. A. num.* 229.

8 Leges non ſolent quem duplici onere grauare vide infra *lit.O.n.* 7.

9 Legibus, non exemplis eſt iudicandum vide ſupra *lit. E.n.*27.

10 Legis pręcepto obtemperans conſulte agit *l.inciuilem C. de furtis l. filiæ licet C. de collat.* Nam legis factum excuſat hominis negligen-

tiam *l. ſi puellam C. ſi mancip. fue. alie.* Et ſub clypeo legis nemo decipi dicitur *l. Paulus ff. de præto. ſtipul.*

11 Legis auxilium fruſtra inuocat, qui committit in legem vide ſupra *lit. F. n. 56.*

12 Legis quod ſub generalitate continetur, dicitur eſſe in lege expreſſum *l. fin. ff. quod cum eo Farinac. in praxi crimina. par. 4. conſ. 50. num. 216.*

13 Legis verba cui non conueniunt, non conuenit eius diſpoſitio *l. 4. §. toties vbi Paul. ff. de damno infect. l. quod conſtitutum ff. de mili. teſt. l. Mæuia ff. de manum teſtam. l. ita autem in princip. & ibi Bart. ff. de adminiſtr. tutor. l. hos accuſare §. omnibus ff. de accuſat. l. 1. §. loquitur ff. de aqua quotid. & æſti. l. ſi ancillas omnes ff. de legat. 1. l. adigere §. quamuis ff. de iure patr. l. 2. C. commun. de legat. cap. indemnitatibus §. ſed cum eas de elect. lib. ſexto Hipol. conſ. 25. num. 10. & conſ. 40. num. 12. Tiraquell. in l. ſi vnquam verbo libertis num. 2. C. de reuocandis donat. Surd. deciſ. 122. num. 13. & conſ. 152. nu. 38. & conſ. 174. num. 8. & conſ. 179. num. 38. Guter. pract. lib. 3. q. 17. num. 227. & conſ. 11. num. 8. & conſ. 21. num. 1. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. num. 24. & gloſ. 45. §. 1. num. 51. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 518. num. 6. in 1. edit. & reſolut. 445. num. 6. in 2. edit. Vgolin. de offic. & poteſt epiſcopi cap. 57. §. 2. num. 6. verſ. tertio Epiſcopus Brunor. à Sole in locis commun. verbo diſpoſitio*

14. An-

14. *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 13. *num.* 23. *Eſcobar. de ratiocin. cap.*28. *num.* 17. *Mari. Antoni. vari. lib.* 3. *reſol.* 9. *n.* 4. *Rot. Rom. apud Far. deciſ.* 697. *n.* 7. *tom.* 2. *p.* 1.

14 Legis ratione ceſſante, ceſſat quoque eius diſpoſitio *l. in omni vbi Bart. ff. de adoptio. l. quod dictum ff. de pactis l. fin. ff. de ad Silanian. l. ſi maritus §. ſcripſi ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. adigere §. quamuis ff. de iur. patr. cap. cum ceſſante de appellat. cap. & ſi Chriſtus de iure iu. Euerard. in topic. legal. loco* 85. *late Tiraq. tract. ceſſante cauſa p.* 1. *nu.* 11. *Surd. conſ.* 375. *nu.* 24. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior C. de tranſact. num.* 263. *Mari. Antonni. variat. lib.* 2. *reſol.* 35. *num* 8. *Pichard. ad princip. inſt. de militari teſtam. num.* 4. *& in princip. inſt. de lege falcidia num.* 28. *& ad princip. inſt. de eo cui libertatis cauſa bona addicuntur num.* 41. vbi dicit quod ceſſante vna ratione legis, non ceſſat lex & *n.* 42. quod ceſsãte ratione legis negatiue, & cõtrarie ceſſat lex. Et legis ratione ceſsãte in caſu particulari, non ceſſat eius diſpoſitio *l. pſpexit ff. qui & à quibus d. l. adigere ff. de iure patron.*

15 Legis caſus vbi eſt, ceſſat omnis diſputatio *gloſ. vlt. in l. ancillæ C. de furtis Surd. conſ.* 58. *num.* 3. *Mago. Lucen. deciſ.* 12. *num.* 18. quos cum alijs citat *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 46. *n.* 1. *et lib.* 2. *reſol.* 51. *n.* 5. *Flam. de reſignat. lib.* 9. *in princip. num.* 2. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 9. *Ioſeph. de Seſſe*

Aragon. deciſ. 153. *num.*25. Et deficiente lege, vel canone ſola ratio poteſt allegari *l. ſcire oportet §. conſequens verſ. ſufficit ff. de excuſat. tuto. cap. fruſtra diſt.* 8.

16 Legitime factum, nullam pænam meretur *l. nemo damnum ff. de iure iur. l. qui ſeruum ff. de verbor. oblig. l. Gracbus C. ad legem Iuliam de adulter. l. ſancimus C. de adminiſtr. tutor.* cum alijs ſupra adductis *lit. I. n.* 68.

17 Legis mens magis eſt attendēda, quā verba *l. ſcire leges ff. de legibus l. non aliter. ff. de legat.* 3. *l. nominis, et rei §. verbum ex legibus ff. de verborum ſignific. Surd. deciſ.* 35. *num.* 14. *Marc. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 144. *num.* 3. Lex enim, & legis mens idem ſunt *Surd. deciſ.* 43. *num.* 9. A verbis tamen legis non eſt recedendum *d. l. non aliter ff. de legat.* 3. *cap. vlt. et ibi gloſ. de verbor. ſignifi. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 5. vbi ait procedere niſi conſtaret voluntatem loquentis aliter voluiſſe.

18 Legum correctio eſt vitanda *Surd. deciſ.* 21. *num.* 19. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. C. concl.* 1036. *et ſeq. Pichard ad princip. inſt. de lege falcidia nu.* 34. *Armendariz in proœmio addit. ad recop. legum Nauarræ num.* 51. *Cephal. conſ.* 323. *à n.* 18. *vol.* 3. *Io. Pet. Monet. de diſtribu. quotid. p.* 2. *q.* 11. *n.* 29. Et in dubio legū correctio non eſt facienda *l. ſi quando C. de inoffic. teſtam. l.* 1. *C. de inoffic. doti. l. præcipimus in fin. C. de appellat. cap.* 1. *de noui operis nunciat. cap. cum*

expe-

expediat de elect. lib. ſexto Menoch. de adipiſc. poſſ. rem 4. num. 21. Franc. Becc. conſ. 1. nu. 13. quos citat Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 18. num. 12.

17 Legum interpretatione molliendæ ſunt potius pœnæ, quam nimis exaſperandæ *cap. pæna de pænit. diſt.* 1. quia in pœnis benignior fit interpretatio vide infra *lit. P. num.* 16. Mitius agitur cum lege, quam cum homine *glo. fi. in cap. illa de elect. l. Celſus ff. de arbit. plene Bar. in l. amplius ff. rem ra. habe. Borgh. de irregul. p. 6. num. 19. fol.* 423. quem citat *Mari. Anton. vari. lib. 1. reſol. 19. nu. 5. Cald. Pereira de emp. cap. 9. nu. 7.*

20 Lex non ad verborum formulam, & ritum, ſed ad effectum ſolum attendere debet *Ferrer in conſt. Cathalon. gloſ. 4. num. 66.* Ratio enim generalis legis reſtringitur ex mente legis *Surd. deciſ. 9. num. 13. Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum Nauarræ num.* 131.

21 Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus *l. 2. in fine C. commu. de legat. l. fin. C. de vſur. cap. ſecundo requiris de appellat. Surd. de alim. tit. 9. q. 21. num. 20. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 156. num. 17. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. num. 160. Scacci. de appel. q. 17. limit. 10. num. 14. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. L. concl. 272. Armendariz in proœm. addit. ad recopil. legum Nauarræ n. 104.*

22 Lex quod negat, natura non audet *l. 2. §. vlt. ff. de vſufr. earum rerum quæ vſu conſumuntur.*

Et lex

Et lex naturã ſemper imitatur *l. adoptio* 16. *ff. de adoptionib. §. minorem natu inſtit. eod. Pichard. ad rub. inſtit. quibus modis teſtam. infir. num.* 1.

23 Lex quamuis dura, ſeruari debet, & caſus legis attenditur *l. proſpexit ff. qui & à quibus Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. L. concl.* 262. *Scacci. de appellat. q.* 17. *limit.* 48. *num.* 11. *Armendariz in proæm. addit. ad recopilat. legum Nauarræ num.* 152.

24 Lex poteſt plus, quam pactum *l. dudum C. de contrah. empt. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. conclu.* 8.

25 Lex non debet eſſe iniquitatis vinculum, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 19. *nu.* 72. Non debet alijs legem imponere, qui ipſam negligit obſeruare, *cap. pro illorũ de præben.* & legem quam quis alijs præſcripſit, ipſe eandem ſeruare tenetur, *l. ante pen. ff. de admi. tuto.*

26 Lex ſemper in potiori ſignificatu eſt accipienda ex *reg. l. quæritur, ff. de ſtatu hominum l. non aliter, ff. de legat.* 3. *Surd. deciſ.* 283. *nu.* 5. *& conſ.* 288. *num.* 27.

27 Lex diſponere non dicitur illud, quod præſupponit, *l. ex facto in* 1. *ff. de hæred. inſtit. Surd. deciſ.* 195. *n.* 8. & notatum eſt infra *lit. V. n.* 38.

28 Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. de pretio, ff. de public. in rem act. l. non diſtinguemus, ff. de recept. arbitr. l. præſes, ff. de offic. præſid. l.* 2. *§. conuenire, ff. de iudic. l.*

quos

quos prohibet, ff. de poſtul. l. 1. §. generaliter, vbi gloſ. verbo in infinitum, ff. de legat. præſtand. l. quamuis, ff. de in ius vocando, l. ſi ſeruum, §. nõ dixit, ff. de acquir. hæred. l. 1. §. quod autem, & ibi gloſ. verbo ſimpliciter, ff. de aleator. l. vni. C. qui pro ſua iuriſdict. l. illam, C. de collat. cap. Romanorum 9. diſt. cap. conſuluiſti 2. q. 5. capit. ſolitæ de maiorit. & obedient. cap. quia circa 22. de priuileg. clemen. vlt. de reſcript. Surd. conſil. 51. num. 71 & conſ. 182. num. 15. & conſ. 301. num. 50. & conſ. 308. num. 3. & conſ. 340. nu. 2. & deciſ. 195. n. 4. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num. 354. Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 28. nu. 11. Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopũ p. 1. num. 27. Iaſ. in l. non dubium num. 38. C. de legibus, Thomas de Thomaſettis reg. 300. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 12. q. 5. nu. 22. Gam. Luſit. deciſ. 105. nu. 2. Eſcobar de ratiocin. cap. 18. num. 42. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. §. 1. tit. de bonis clericorum num. 19. in fin. pag. 489. Cardin. Tuſch. tom. 2. lit. D. cõcluſ. 508. Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cænæ cap. 2. diſp. 8. num. 1. Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 2. num. 37. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 20. nu. 14. vbi *num. 24.* declarat ſi nullo modo dicat nec virtualiter, nec realiter, ſecus ſi ſaltẽ virtualiter, *Armẽdariz in proæm. addit. ad recop. legum Nauarr. num. 27.* vbi limitat cum alia lex diſtinguit, vel cum ratio

ex illa, vel ex alijs legibus deſumpta id facit. Et quod lex non dicit, non eſt ab homine præſumendum, *l. diſſentientis, C. de repudijs cap. illa ne ſede vacante*, *Surd. conſ.* 219. *num.* 21. Et lex vna indiſtinctè loquens, per aliam diſtinguitur, & limitatur, *l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. l. quamuis, ff. de in ius voc. auth. offeratur C. de litis conteſt. l. filius fam. ff. de actio. & oblig. iunc. l. 1. ff. ad Maced. l. iuriſgentium, §. ſi paciſcar, ff. de pact. iunc. l. tranſigere, & ibi glo. magna in fi. C. de tranſact. Ioan. Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de bonis clericorum, §.* 1. *num.* 20. *pag.* 489.

19 Lex generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda, *l. de pretio, ff. de public. in rē actio. l. in fraudem, §. vlt. de teſtam. milit. l.* 1. *§. generaliter, ff. de legat. praſtan. l.* 1. *§. quod autem ff. de aleator. l. fin. in fin. vbi Angel. C. de dotis promiſſione cap. ſolitæ, §. fin. de maior. & obed. Surd. conſ.* 271. *num.* 28. *Valaſc. conſ.* 113. *nu.* 21. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 419. *num.* 1. *et deciſ.* 605. *num.* 2. *in* 1. *edit. et reſol.* 529. *num.* 2. *in* 2. *edit. Thomas de Thomaſettis reg.* 172. *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 18. *num.* 3. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact num.* 213. *Ioan. Narbona de appellat. à vicario ad Epiſcopum p.* 1. *nu.* 27. *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ num.* 9. *pag* 85. Reſtringitur tamen ne quis ad lucrum indebitè admittatur, vel ne quis damnum indebitè patiatur, *Armendariz*

in proœm. addit. recopil. legum Nauarræ num. 76. Et non refertur ad caſus ſpecialiter notatos, *l. ſanctio legum, ff. de pœn. l. doli clauſula, ff. de verbor. oblig.*

30 Lex, vel diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cum pater, §. dulciſſimis, de legat. 3. l. ſi de certa re, C. de tranſact. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 9. q. 4. num. 19. Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 526. et num. 276.* Et recipit reſtrictionem de habilitate, *l. vt gradatim §. etſi ff. de muner. et bonor.* cum alijs de quibus *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior num. 216. C. de tranſact.*

31 Lex ſi duplici nititur ratione, quamuis alia deficiat, ſuſtinetur tamen deciſio propter alteram, *§. affinitatis inſtitut. de nupt. Valaſc. conſ. 60. num. 6.*

32 Lex ſi aliud voluiſſet, expreſiſſet iuxta regul. *l. vni. §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tol. l. ſi ſeruus, §. prætor ait verſ. non dixit, ff. de acquir. hæred. cap. ad audientiam 2. de decim. cap. 2. de translat. prælati, cum traditis per Tiraq. in l. ſi vnquam verbo libertis num. 3. C. de reuocandis donat. Menoch. conſ. 1. nu. 178. et conſ. 140. num. 4. Surd. deciſ. 88. num. 4. et deciſ. 322. num. 22. et conſ. 245. num. 45. vol. 2. Guter. pract. lib. 3. q. 22. num. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. §. 1. num. 33. et gloſ. 42. num. 11. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo lex num. 28. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V.*

concl.

concl. 89. *num.* 5. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 10. Lex id noluiſſe preſumitur, cum facile id exprimere potuiſſet, neque expreſſit, *Menoch. conſ.* 30. *num.* 8. *Armendariz in proœmio addit. ad recopil. legum Nauarra num.* 150.

33 Libera quęlibet res pręſumitur à ſeruitute, *l. fluminum, §. vlt. l. Proculus, ff. de damn. infect. l. altius, et l. ædibus, C. de ſeruit. et aqua, et inſtit. de liberti. in princip. Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 89. *nu.* 1. *et q.* 91. *& lib.* 6. *q.* 29. *et conſ.* 2. *num.* 43. *et conſ.* 127. *num.* 17. *et de arbitr. iudicum lib.* 2. *caſu* 156. *et conſ.* 395. *num.* 2. *cum ſeqq. Maſcard. de probat. concl.* 79. *et concl.* 209. *et cõcl.* 1214. *n.* 17. *et cõcl.* 1305. *Bertaz. tract. clauſular. inſtrum. clauſ.* 21. *gloſ.* 1. *n.* 1. *Bonac. to.* 1. *cõmun. opin. lib.* 3. *tit.* 21. *communia ſeruitutum num.* 56. *pag.* 425. *Alciat. de præſumpt. regul.* 2. *præſump.* 3. *Rebuſ. in tract. congruæ portionis num.* 127. *Valaſc. conſult.* 82. *num.* 6. *et de iure emphyt. q.* 51. *Surd. deciſ.* 177. *num.* 1. *Theſaur. deciſ. Pedam.* 216. *Myſing. cent.* 5. *obſeruat.* 25. *Caſtil. lib.* 1. *controu. cap.* 7. *nu.* 10. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo res* 4. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 95. *n.* 8. Amplia etiam extãte quaſi poſſeſſione ſeruitutis, *Menoch. d. q.* 89. *num.* 6. *et conſ* 75. *n.* 4.

34 Liberalis nemo exiſtit in neceſſitatibus, *l. rem legatam, ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus, de quibus per *Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus num.* 106. *C. de reuocandis*

dis donat. cum alijs infra citatis *lit. N. n. 9.*

35 Liberalitatem nõ dicitur exercere, qui debitum ſoluit, *l. proxime, ff. de ritu nupt. l. ſi ſeruo, ff. de hered. inſtit. Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 108. *num.* 5.

36 Limitata cauſa limitatũ producit effectum, vide ſupra *lit. C. num.* 12.

37 Locupletari nemo debet cum alterius iactura, *l. nam hoc natura, ff. de condict. indeb. l. naturaliter, §. fin. l. hac condictio 66. ff. eod. l. bona fides 50. ff. de actio. emptio. l. iure naturæ 206. ff. de reg. iur. l. vlt. C. de vſucap. pro empt. cap. ſuam de pæn. cap. locupletari 47. de reg. iur. libro ſexto, Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi 15. num. 11. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 20. num. 48. Anton. Monach. Lucenſ. deciſ. 23. num. 23. Pichard. ad §. ſed naturalia inſtit. de iure naturali num. 3. et in diſp. de nobilit. communicat. num. 73. Thomas de Thomaſettis reg. 24. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 23. num. 3. et lib. 2. reſol. 41. nu. 13. Vgolin. de offic. et poteſt. Epiſcopi cap. 18. §. 2. n. 4.*

M

1 MAgis, & minus non differunt ſpecie, *l. vlt. ff. de fundo inſtruct. l. ſed etſi manente ff. de preca. l. ſi is cui ff. quemadm. ſeruit. amit. Surd. conſ. 305. num. 66. & conſ. 368. n.* 13. cum alijs infra citatis *lit. P. n.* 24.

2 Maior ratio elidit minorem *l. ſi debitori in*

fine

ſine ff. de fideiuſſor. l. cui pacto ff. de ſeruis exportandis.

3 Maiori ſumma ineſt minor *l.* 1. *§. ſi ſtipulanti ff. de verbor. oblig. cap.* 1. *vbi latiſſimè canoniſtæ de arbitr. in* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 7. *lit. S. concl.* 885. *Pichard. ad §. præterea. num.* 8. *inſtit. de inutil. ſtipul Cardin. Seraphin. Rotę Romanæ, deciſ.* 267. *num.* 4. vbi aſſerit, quod fallit, quãdo ſummę diuerſitas conſtituit ſpecierum diuerſitatem. Verum huic regulæ opponi videtur *tex. in l. ſi decem* 54. *in princip. ff. locati*, vbi diſpoſitio concepta ſuper maiori ſumma non verificatur in minori. Communis intellectus eſt ſecundum *Bart. in d. §. ſi ſtipulanti*, propterea ibi diſpoſitionẽ conceptam ſuper maiori ſumma, non verificari in minori, quia agitur de cauſa onerosa, in qua non procedit principium, ſed tantum in cauſa lucratiua, ſequũtur *Gom. de contractib. cap.* 9. *nu.* 4. *Coſt. lib.* 1. *ſelect. cap.* 2. *num.* 1. *Conan. comment. lib.* 7. *cap.* 11. *num.* 4. Conuincitur tamen ex *eod. tex. in d. l. ſi decem ſecundo caſu*, vbi probatur maiorem ſummam prolatam à conductore verificari in minori per ſe. Vnde reiecto hoc intellectu conſidero diſpoſitionem conceptã ſuper maiori ſumma non verificari in minori, niſi appareat veroſimiliter diſponentem intendiſſe quamcunque ſummam contentam ſub maiori, cum verò primo caſu *d. l. ſi decem* maior ſumma proferatur à petente, ſcilicet à domino rei locatę, ideo non videtur conſen-

tire

tire in minori ſumma, quia eſt ei pręiudiciale, attamen ſecundo caſu maior ſumma profertur à promittente, ſcilicet conductore, & ideo in minori conſenſiſſe videtur, nam veroſimiliter pręſumitur conductorem, qui in maiori ſumma conſenſit, à fortiori conſentire in minori, ſi intelligeret locatorem minus velle locare, quia per hoc fit melior conditio ipſius. Senſus autem *tex. in d. §. ſi ſtipulanti*, ex quo deſumitur regula hęc (omiſſis varijs intellectibus, de quibus *Menchaq. de creat. ſucceſſ. §.* 10. *num.* 142.) poteſt verificari legendo illum continuatiuè ad *verſ. niſi ſtipulatori* ſupra proximè pręcedentem, & ita loquitur caſu quo diuerſitas promittentis maiorem, vel minorem ſummam incontinenti placuit interroganti, & ita ex eo, quod fuit ſequuta complacentia ſtipulatoris in diuerſitate ſummę promiſſę; propterquam valet ſtipulatio in minori ſumma.

4 Maius cui conceditur, & minus cōcedi videtur, *l. filius fam. §. fin. ff. de donat. l. Marcellus, ff. de donat. cauſa mortis, l. non debet, ff. de regulis iuris, cap. ex parte* 27. *de decim.* nam minus ſemper ineſt in eo, quod plus eſt, *l. in eo, ff. de regulis iuris, Fari. in praxi crim. p.* 4. *deciſ.* 10. *num.* 6. Regula hęc non habet locum in diſpenſationibus, vt per *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori ecclef. reſolut.* 227. *nu.* 4. *in* 2. *edit.* Et maius, cui licet, non debet quod minus eſt non licere, vt notatum eſt infra *lit. P. num.* 23.

5 Mala non ſunt facienda, vt inde eueniant bona, *ex D. Paulo ad Rom.* 13. *refertur in cap. ex tuarum de ſortileg. cap. ſuper eo de vſur. Tiraq. de pænis temper. cauſa* 52. *nu.* 8. *Palat. in repetit. cap. notab.* 6. *n.* 2. *&* 3.

6 Male agens odit lucem ex auctoritate *Chriſti Domini Ioan.* 3. & probant *text. in l.* 1. *§. tria lumina, vbi gloſ. ff. de ventr. inſpic. l. donator, vbi gloſ. verbo occultè*, C. *de donat. refertur in cap. conſuluit* 24. *vbi gloſ. verbo qui malè de offic. deleg. cap. pernicioſam* 18. *q.* 2. *cap.* 1. *verſ. porrò vt eccleſiaſtica beneficia, cap. cum ex iniuncto de hæreticis, Surd. conſ.* 132. *num.* 24. Vnde *Horat. epiſtol. lib.* 1. *epiſt.* 2.

Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones

& tenebræ aptæ ſunt ad fabricandum falſum, *l.* 1. *§. tria, ff. de ventr. inſpic.* & quę occultè, & clandeſtinè fiunt ſuſpicione non carent, *cap.* 1. *§. cum enim*, & ibi *gloſ. verbo occulta, vt eccleſ. beneſ. ſine diminut. conſe. d. cap. conſuluit, §. ne verò, l. fin. ff. de ritu nupt.* cum ſimilibus de quibus *Tiraq. de pæn. cauſa* 11. *num.* 11. & plenius *de retract. tit.* 2. *in præfat. à num.* 13. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 12. *num.* 7. *Maſcard. de probat. concl.* 815. *num.* 33. Sicut à contrario ea, quæ in conſpectu aliorum, & palam fiunt, ſunt ab omni ſiniſtra ſuſpicione aliena, *l. non exiſtimo verſ. & multum refert ff. de adminiſtrat. tut. l. cum ipſe tutor, §. fuit quæſitum, & ibi Rip. ff. de contrah. empt. Menoch.*

noch. de arbitr. lib. 2. *cent.* 3. *caſu* 244. *num.* 1. *& per totum*.

7 Male parta, male dilabuntur, *Cardin. Tuſc. tom.* 5. *lit M. concl.* 25.

8 Malitia creſcente, creſcere debet & pęna, *l. quicunque Cod. de ſeruis fugitiuis*.

9 Ex malitia ſua nemo debet commodũ reportare *l. in fundo ff. de rei vend. l. itaq; fullo ff. de furtis, cap. cognoſcentes de conſtitut. cap. ſedes cap. plerunque de reſcrip. cap. intelleximus de iudic.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verbo delictum nu.* 7. Intellige directè, & principaliter, nam indirectè, per accidens, & in conſequentiam poteſt quis ex malitia ſua cõmodum reportare *argum. tex. in l. ſed & milites* 10. *§ ſcribit ibi, tutelis excuſabuntur, quia vrbem eis ingredi non licet ff. de excuſat. tutor. l. decreto* 10. *ff. de ſuſpect. tutor. cap. quia diuerſitatem verſ. ſi tamen. de conceſſ. preben. notat Tiraq. de iure mariti gloſ.* 8. *nu.* 279.

10 Malitijs non eſt via aperienda, *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 13. *num.* 90. *Flami. de confident. q.* 35. *num.* 70.

11 Malitijs eſt occurrendum *Flamin. de confident. q.* 32. *num.* 61 Et malitijs non eſt indulgendum *Eſcobar de ratiocin. cap.* 15. *num.* 3.

12 Malorum mores infirmitas animi non excuſat *l.* 1. *C. ſi aduerſus delictum.*

13 Malorum conſortia ſæpè bonos corrumpũt *cap. ſæpe* 28. *q.* 1. *Camill. Borrell. in addit. ad Bellugam in ſpeculo principum rub.* 11. *§. viſo*

lit. C. verſ. item hæreticus,Tiraq. l. 5. connub. gloſ. 1.p. 5. num. 29.

14 Malum ſub ſpecie boni non eſt admittendũ *Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 30. num. 62.* Malum omne naſcens facile opprimitur, inueteratum fit plerumq; robuſtius ex *Cicerone, veteri, nouoq; teſtamento* multis exemplis probat *Campanili in diuerſorio iuris canon.rub.12. cap.8.n. 8.*

15 Malũ maius minori eſt conſideratione pręferendum *cap. omnes 7. q. 1. cap. ſi quis 7. q. 3.* Malum minus toleratur, vt grauius euitetur *l. abſentem ff. de pæn. l.1. §. ſanctius ff. de vent. in poſſe.mitt.*

16 Malum minus eligendum de duobus malis *cap. duo diſt. 13. cap. iurauit cap.non ſolum 23. q. 3. l.quoties, ff. de regul. iur. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. M. concl. 26. Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 2. num. 24. Menchaq. illuſtr. cap. 48. num. 2. Tiraq. de nobilit. cap. 31. n. 547. Thomas de Thomaſettis reg. 93. P. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 18. q. 5. Sayr. in claui regia lib. 1. cap. 13. num. 30. P. Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 11. num. 15.* Nam reſpectu maioris mali minus habet rationem boni ex citatis per *P. Henriq. in ſum. lib. 12.cap.6.§.7. lit.F.* Item accidentaliter, & ſecundum quid perplexus inter duo, quorum alterum neceſſario eſt facturus, & vtrunque arbitratur eſſe peccatum, iuſte poteſt & tenetur eligere, quod ſibi videtur minus, vt maius euitet, ita colligitur

gitur ex *text. in d. cap. duo mala*, in idem eſt *tex in cap.* 2. *ead. diſt.* 13. *verſ. eſt tamen*, *& verſ. ſed cum*, *& in cap. ſi aliquid* 22. *q.* 3. obſeruant *Archid. Dom. Præpoſit. Bellam. & Turrecrem. poſt gloſs. in d. cap. duo mala, D. Thom.* 1. 2. *q.* 19. *art.* 6. *ad tertium*, *vbi Medin. q.* 1. *Cordub. in ſuo quæſtion. lib.* 3. *q.* 4. *ad fin. Valent.* 1. 2. *q.* 14. *puncto* 5. *ad* 2. *Vaſq. ad d. q.* 19. *diſput.* 60. *cap.* 2. *num.* 6. & ex omnium ſententia reſoluit *P. Molin. de iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 335. *ſub. num.* 10. *Fr. Emman. in ſum. tom.* 2. *cap.* 51. *num.* 6. *P. Suar. tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 4. *ſect.* 10. *num.* 4. An autem ſit licitum conſulere alteri minus malum, vt maius euitet? vide *Thomam de Thomaſettis d. reg.* 93. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 16. *q.* 8. *P. Leſſi. de iuſtit. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 34.

17 Malus ſemel, ſemper præſumitur eſſe malus, *cap. ſemel malus* 8. *de regulis iuris lib. ſexto*, proſequuntur *Duenb. reg.* 303. *Hyppol. cõſ.* 44. *num.* 3. *&* 4. *Menoch. de præſumpt. lib.* 5. *q.* 32. *Maſcard. de probat. concl.* 1003. *num.* 37. *Fr. Emman. Roderic. tom.* 2. *regular. q.* 12. *art.* 3. *Cot. in memorab. verbo malus ſemel, pag.* 559. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 23. *nu.* 21. *alios refert Cened. ad ſextum collect.* 29. *num.* 2. Intellige vt habeat tantum locum in eodem, vel ſimili genere mali, ſecus eſt in diuerſo, vt docent *Greg. l.* 1. *verbo procurado tit.* 18. *par.* 6. *Vezin. tom.* 2. *commun opin. lib.* 9. *tit.* 2. *nu* 215. *Grammat. deciſ.* 25. *num.* 7. *Hippol. conſ.* 15. *n*

9. & d. conſ. 44. n. 18. cum ſeq. Maſcard. concl. 212. num. 20. & d. concl. 1003. num. 38. Clar. lib. 5. §. fin. q. 21. num. 1. ad finem, Farinac. d. q. 23. nu. 30. Aloyſ. Ricci. in deciſ. curiæ archiep. Neapol. deciſ. 4. p. 2. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. M. concl. 28. Thomas de Thomaſettis reg. 278. Frãciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo præſumere.

18 Mandatũ ſpeciale detrahit generali, *Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 95. num. 9. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo mandatum num* 4. Mandare, vel ratum habere paria ſunt *cap. ratihabitionem, vbi Din. de reg. iur. in 6. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bullæ cænæ capit. 3. diſput. 22. num. 4. & capit. 12. diſput. 64. num. 11.*

19 Media pręſumuntur probatis extremis. *l. ſicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pig. vel. hypothe. Scacci. de appellat. q. 18. remed. 1. concl. 5. nu. 56.* Media tempora non nocent, *Pichard ad §. in extraneis 4. num. 11. inſtit. de hæred. qualit.* Media via eſt eligenda, *§. pen. inſtit. quib. ex cau. manumit. non licet, §. cum ex aliena inſtit. de rerum diuiſ. Thomas de Thomaſettis regul.* 178. vbi declarat procedere, quando ius, vel ſentẽtia non poteſt magis adaptari ad vnam partem, quam ad aliam.

20 Medium inhabile impedit extrema habilia poſſe coniungi, *l. fi. ff. de flumin. l. qui ſella, §. fin. ff. de ſeruit. ruſti. l. tria prædia, ff. de ſeruit. vrbanorum prædiorum, Surd. conſ. 8. num. 17. & conſ.*

& conſ. 136. *num.* 34. *Anton. Monach. Floren. deciſ.* 62. *num.*18.*Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. E. concl.* 684.

21 Melius eſt intacta iura ſeruare, quam poſt vulneratam cauſam remediũ quęrere,ſeu melius eſt occurrere in tempore, quam poſt illatum vulnus remedium quęrere, vel principijs obſta, ſerò medicina paratur, *l.vlt. in fine, C. in quib. cau. in integrum reſtitutio non eſt neceſ. l.* 1.*C. quando liceat vnicuique ſine iudice ſe vẽdicare*, *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib.*21. *tit.*8.*nu.* 30.*in fine*, *Card.Tuſch. tom.* 6.*lit. P. concl.*648. *Ioan.Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.*1. *tit. de diſciplina clericali*, §. 5. *num.*105. *pag.* 68.

22 Melius eſt pauca cautè agere, quam multis intereſſe periculosè, *authen. de tabellion. circa medium collat.* 4. Et melius eſt pauca verba idonea effundere, quam multis inutilibus homines prægrauari, *l. tanta*, §. *contrarium*, *C.de vet.iur. enucl.* quare ſcripſit ille ſapiens

Pauca loqui prudens, audireq; plurima debet,
Os vnum,binaſq; aures idcircò tenemus.

23 Melius eſt nocentem dimittere,quam innocentem punire, *l. abſentem*, *ff. de pœnis*, *Card. Tuſch. pract.concl tom.*1.*lit. A.concl.*41.*num.*3. Exemplum enim graue eſt prętextu nocentis inſontem periclitari, *l.fi. in fi. C.de his qui latro.occulta.*

24 Membrorum ſuorum nemo eſt dominus, *l.*

liber homo, ff. ad leg. Aquiliã, cap. ſi non licet cum pluribſ. ſeqq. 23. q. 5. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. tit. de fauore clericorum canonis p. 1. §. 1. num. 15. pag. 174. cum huiuſmodi dominium ſit ſoli Deo reſeruatum, iuxta illud ſacrę paginę *Sapient.* 16. *tu eſt Domine, qui vitæ, & mortis habes poteſtatem, & Deuter. cap.* 32. *ego occidam, & ego viuere faciam, & quintum Decalogi præceptum, non occides,* intelligitur non ſolum de alio, ſed etiam de ſe ipſo, iuxta *text. in d. cap. ſi non licet* 23. *q.* 5. Vnde nemo poteſt tam in foro interno, quam exter no vitam ſuam, aut propria membra impune diſsipare, & iactare ſine legitima cauſa, per ea quę tradunt *D. Thom.* 2. 2. *q.* 64. *artic.* 5. *Cou. lib.* 1. *vari. cap.* 2. *à num.* 8. *& lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 11. *col. vlt. Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 13. *Simanch. de catholic. cap.* 18. *à num.* 21. *Tiraq. de nobilit. cap.* 31. *à num.* 559. *Clar. in pract. lib.* 5. *§. fin. q.* 68. *num.* 37. *Menoch. de arbit. caſu* 284. *P. Molin. de iuſtit. to.* 4. *tract.* 3. *diſput.* 1. *P. Leſſi. de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 9. *à nu.* 98. *& num.* 101. *refert plures Cened. ad decretum collect.* 29. *num.* 4.

25 Mendacium in vno dicens, in omnibus pręſumitur dixiſſe *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 38. *num.* 11. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 227. *num.* 8. *&* 9. *Barthol. Peret. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alien. cap.* 3. *n.* 51.

26 Mens magis debet attendi, quam verba, *Scacci. de appellat. q.* 4. *num.* 21. *Armendariz in proœm.*

proæm. addit. ad recopil. legum Nauarræ n.19. quibus adde, quæ infra notantur *lit.V.num.5.* Mens enim eſt potentior verbis, ex *text. in l. Labeo in fine ff. de ſuppel. lega. l. nominis, & rei, §. verbum, ff. de verb. ſignif.*

27 Mentiri plus eſt, quam lenocinium facere, *cap. poſtulaſti de reſcriptis.* Mendacium enim eſt delictum, & turpitudo, *Farin in praxi crimin. p.4. conſ.60. num.* 130.

28 Meum quod eſt, amplius meum fieri non poteſt, *l. ſi rem meam, ff. de verbor. oblig. l.4. §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. §. ſi cui fundus verſ. ſed ſi rem legatarij inſtit. de legat. §. ſic itaque, inſtit. de action. cap. inter dilectos de fide inſtru. Surd. conſ.305. num. 56. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 46. num. 23. & 24. & deciſ. 87. nu. 3. Cardin. Tuſch. tom.5. lit. M. concl. 226. Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſula 19. gloſ.2. num.9. Pichard. ad d. verſic. ſed ſi rem legatarij n.2.*

29 Minima non ſunt in conſideratione, *l. ſcio, ff. de in integr. reſtit. l. 4. in fin. ff. de ædi. edic. Brunor. à Sole in locis commun. verbo minima, Aloyſ. Ricci. in praxi rerũ fori eccleſ. deciſ. 691. in 1. edit. & reſolut. 585. à num.7. in 2. edit. Cardin. Tuſch. tom.5. lit. M. concl.* 239. Intellige quando agitur de iure ſpeciali contra iuris communis regulas, putà per viam reſtitutionis in integrum, & ita procedit *tex. in d. l. ſcio & in l. ſi oleum, §. vlt. ff. de dolo, & l. res bona, ff. de contrah. empt.* quia vbi agitur de iure communi, de minimis curatur, & procedit *text. in*

l. 1.

l. 1. *§. illud, ff. de coniung. cum emãcip. liber. l. quamuis, ff vt in poſſeſſ. legat. l.* 1. *§. cum dicitur ff. ſi cui pluſq; per leg. Falcid.* etiamſi ſimus in pęnalibus, puta in furto, quod committitur in anſere, vel gallina, vel in vno ouo, *l. naturalem, §. gallinarum, ff. de acquir. rer. domin. §. gallinarum, & vtrobique gloſ. & Doct. inſtit. de rer. diuiſ.* ita diſtinguit *Bart. in d. l. ſcio nu.* 1. *verſ. nota quod de minimis, & in l. proprietarius col.* 2. *in princip. nu.* 2. *verſ. ſed dic aut agitur, ff. de damn. infect.* quę diſtinctio communiter ab omnibus recepta eſt, vt per citatos *à Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *num.* 13.

30 Minus cui prohibetur, multo magis id, quod maius eſt interdicitur *cap. nulli* 44. *diſt.* nam minus ſemper ineſt in eo, quod plus eſt, *l. in eo, ff. de reg. iuris, Farin. in praxi crim. p.* 4. *deciſ.* 10. *num.* 6.

31 De modico non eſt curandum, *l. ſi oleum, §. fin. cum l. ſeq. ff. de dolo, l. in rebus, §. poſſunt, ff. cõmodati, l. res, ff. de contrab. empt. l. ſcio, ff. de in integr. reſtit. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 39. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſol.* 36. *in* 2. *edit. Bertazol. in repet. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num.* 422. *Thomas de Thomaſettis reg.* 94. vbi aſſerit procedere, niſi modica eſſent eſſentialia, vel multa.

32 Modica non nocent, *cap. ſi proponente* 42. *vbi gloſ.* 1. *de reſcript. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus nu.* 107. *C. de reuocandis donat.*

nat.

nat. & in tract. de iudicio in rebus exiguis verſ. 29. P. Azor. inſtit. moral. lib. 6. cap. 10. verſic. tertio quæritur. Hinc modica mora non nocet, *Tiraq. vbi proximè num. 77. & de retract. lig. §. 8. num. 9.*

33 Mora vltima nocet, *l. illud 17. ff. de peric. & commod. rei vend. l. ſi mora, & l. ſemel mora, ff. ſoluto matrim. l. cum prætor, §. ſi aliquando, ff. de noui operis nunciat. l. ſi & per emptorem 53. ff. de actio. empt. l. ſi ſeruum 91. §. ſequitur, ff. de verb. oblig. cap. ſi iudex laicus 12. vbi gloſ. verbo clericali de ſentent. excom. lib. ſexto, Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 29. nu. 86. Caſſan. in catal. glor. mund. par. 12. conſid. 100. nu. 16. Medic. in tract. de nouation. 2. p. verbo mora, Saport. tract. de mora cap. 1. num. 41. Forcatul. eod. tract. 3. p. nu. 13.* quos refert *Pichar. in diſp. de mora num. 212.*

34 Morem antiquorum, qui non ſeruat, non ſeruat honorem eorum. *Bald. conſ. 318. incipit quidam nobilis lib. 2.* refert, & ſequitur *Aymo. Crauet. conſ. 238. nu 10.*

35 Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ *l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. cap. ſancimus 1. q. 7. Menoch. conſ. 350. num. 9. Eſcobar de ratiocin. cap. 11. num. 30. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 18. num. 66. Thomas de Thomaſettis reg. 193. Cou. vari. lib. 2. cap. 13. num. 8. Flamin. de reſignat. lib. 12. q. 1. à num. 7. Bertaz. conſ. 118. num. 13. Anton. Monach. Florent. deciſ. 2. n. 27.*

36 Mors

36 Mors omnia ſoluit *auth.de nuptijs §.deinceps collat.4.Cæſar Argel.de contradictore legitimo q. 7. num. 82.Cardin.Tuſch. tom.5. lit.M. concl. 391. Sebaſtian.Medic.in ſpeciali tract.mors omnia ſoluit. Pichard. ad §. recte quoq; 5. num. 8. inſtit. de mandato. Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloſ. 15. à num. 3.*

N

1 NAtura, & ars fruſtra nihil agunt *Ariſtot. lib. 2. de cælo tex. 59. & lib. 3. de anima tex.* 45. probatur *in l. qui bis idem ff. de verbor. oblig. l. hæc ſtipulatio §. diuus, ff. vt lega. no.cauea.*cum citatis per *Brunor.à Sole in locis commun.verbo natura*. Et natura non deficit in neceſſarijs, neque abundat in ſuperfluis *Ariſtot. d.lib. 3. de anima cap. 5.*

2 Natura rei potius attendi debet, quam ſimplex nominatio *argum. tex.in l.ſi vno ff. locati cap. ea quæ,de ſimonia,Gonzal. ad reg.8.Cancel. gloſ. 5.num. 18.*

3 Naturalis coniectura præualere debet accidentali *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q.85.num 55.*

4 Naturaliter quod non poteſt fieri, non poteſt fieri ſecundum legem poſitiuam, & eius ordinationem *l. qui ad certum ff. locati,l. lex Cornelia in fine ff. de vulgari, & pupil. ſubſtit. l.Gallus §. ſi eius, ff.de liber. & poſth.* Vnde paria ſunt aliquid eſſe impoſſibile naturaliter,

vel

vel de iure *l.* 1. *vbi gloſ. & l. filius ff. de condit. inſtitut.*

5 Neceſſaria omnia ad vnum conceduntur illi, cui conceditur illud vnum *l.* 2. *ff. de iuriſ. dict. omn. iudic. l. ad rem mobilem §. qui procuratorem ff. de procurator. l.* 1. *§.* 1. *ff. ſi vſusfr. pet. l.* 3. *§. qui habet ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l.* 3. *ff. pro ſocio l.* 1. *§. fin. ff. de officio eius cui mand. eſt iuriſd. §. minorem inſt. de adopti. cap. præterea de offic. deleg.* cum his quæ ad hoc principium exornandum tradunt *Euerard. in topic. legal. in loco à conceſſione antecedentis, & in loco à conceſſione conſequentis, Nau. in princip. de pænit. diſt.* 5. *num.* 24. *& lib.* 4. *de ſponſal. conſ.* 14. *num.* 2. *Surd. conſ.* 347. *num.* 20. *Rendina in promptuar. recept. ſentent. tit.* 100. *num.* 3. *tom.* 1. *Gam. Luſit. deciſ.* 206. *num.* 9. *Thomas de Thomaſettis reg.* 29. Vbi aſſerit procedere in materia fauorabili, vel indifferenti, vel in coniunctis, & vbi militat eadem ratio. Vel intellige quando illud conceſſum non poteſt ſtare ſine illis ex *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo concedere.*

6 Neceſſitas legi non ſubiacet *l. tutor qui repertorium ff. de adminiſtr. tutor. l. vt gradatim §.* 1. *ff. de muner. & honor. l. non ſolum §. fin. ff. de excuſat. tutor. l. aliquando ff. de offic. proconſ. l. ſi quis filio ff. de iniuſt. teſtam. l.* 1. *C. de oper. libert. l. pro tyronibus C. de priuileg. domus Auguſtalis lib.* 11. *cap. licet de ferijs cap. quanto in fin. de conſuetud. cap. exijt col.* 4. *in fine de verbor.*

bor. ſignific. lib. ſexto Thomas de Thomaſettis reg. 189. *Surd. deciſ.* 86. *num.* 8. *Gail pract. lib.* 1. *obſeruat.* 102. *num.* 8. *Plac. de delictis lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 1. *Matien. l.* 1. *gloſ* 21 *tit.* 10. *lib.* 5. *nouæ recopil. P. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſp.* 10. *num.* 27. *Ceual. commun. contra commun. tom.* 4. *q. fin. num.* 50. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 711. *in* 1. *edit. & reſol.* 602. *nu.* 3. *in* 2. *edit. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. N. concl.* 19. *Luſit. Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure ff. de iuſt. & iure p.* 1. *cap.* 8 *num.* 26 *in fine,* elegantiſſime *Munoz de Eſcobar* qui multa ex ſacra pagina refert, *de ratiocin. adminiſtr. cap.* 14. *à num.* 10. *Bartho. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. verbo prætërquam num.* 4. *pag.* 176. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *num.* 38. *Io. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clerical. §.* 4. *num.* 55. *pag.* 41. *& §.* 20. *nu.* 13. *pag.* 135.

7 Neceſſitas facit licitum, quod de iure non eſt licitum *cap. quod non eſt licitum de reg. iur. Tiraq. de pænis temper. cauſa* 33. *num.* 3. *Ceual. commun. contra commun. q. fin. num.* 6. *tom.* 4. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo neceſſitas num.* 2. *Anton. Oliban. de iure fiſci cap.* 4. *num.* 36. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 14. *num* 13. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 2 *q.* 11. *num.* 38. *Beltett. d. §* 20. *n.* 13.

8 Ex neceſſitate quæ fiunt, non dicuntur fieri in fraudem *Gozadin. conſ.* 87. *num.* 15. quem

refert

refert, & ſequitnr *Flamin. de reſignat. tom. 1. lib.2. q. 3. nu.* 40.

9 Neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit *l. rem legatam ff. de adimend. legat. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus num.* 106. *C. de reuocandis donat. Valaſc. conſ.* 153.*n.*24. *Gam. Luſit. deciſ.* 71. *num.* 3. *Pichard. ad rub. inſtit. de adopt. num.*43. Neceſſitatibus leges non ſeruantur *l. vt gradatim §.* 1. *ff. de mu. & hono.*

10 Negantis factum per rerum naturam nulla eſt probatio *cap. bona de elect. cap. ſuper hoc de renunciat. Hyeronim. Ferdinandez de Otero in repetit. cap. fin. de conſuetud. num.* 30. Negatiua enim probari non poteſt vt per *Anton. Gabri. tom.*3. *commun. tit. de probat. concl.*6. *Maſcard. de probat. concl.* 1087. *Fului. Pacian. eod. tract. lib.* 1. *cap.* 38. *Donat. à Fin. tom.* 1. *commun. opin. lib.*4. *tit.*9. *num.*35. *& num.*20. *&* 28. *Menoch. de præſumpt. lib.* 2. *q.* 50. *num.* 8. *cum ſeqq. Vincent. Carot. tract. de locato, & conducto tit. de negatiua probanda p.*3. *Cardoſ. in praxi iudicum verbo probatio num.*29. *Rebuf. de except. n.*160. *cum ſeqq.*

11 Negatio facit rem dubiam *cap. veniens* 13. *de ſupplēda negligent. prælato. Felin. in cap. ſuper eo à num.* 2. *de teſtibus cogendis Surd. conſ.* 4. *num.* 28. *Guter. pract. lib.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 10.

12 Negatiua plus negat, quam affirmatiua affirmet *glo. in cap. cum dilectus de conſuetud. Cardin. Tuſch. tom.*5. *lit. N. concl.* 26. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 7. *Surd. deciſ.*

243.

243. *num.* 6. vbi *num.*7. aſſerit quod negatiua diſpoſitio nullum caſum excipit. Et negatio plus tollit,quam ponit affirmatio, quia malignantis naturæ eſt,& quidquid ſequitur negat *l. filius fam. §.* 1. *C. de donat. gloſ.* 1. *in l. iuriſgentium §. ſed ſi fraudandi ff. de pact. gloſ. verbo à ſuſpenſis in cap. cum dilectus de conſuetud. gloſ. verbo non poteſt in cap.* 1. *de reg. iuris lib.* 6. quas ſequuntur frequentiſſime ſcribentes per *tex.ibi,in l. ſi is qui ducenta §. vtrum ff. de rebus dubijs* cum multis alijs quę latè proſequitur *Tiraq. de iure primog. q.*24.*nu.*12. *Couvari. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.* 7.

13 Negligētia imputari nō debet ignorāti *l. ſi quis in graui §. ſi qs ignorās ff. ad Silani. cap. apoſtol. de excep.* Negligētia alterius ei,qui diligēs eſt nocere non debet *l. ſi non expedierit §. ſi pupillus ff. de bon. auct. iud. poſſid.* Et negligentia nunquam alicui debet imputari,vbi diligentia nihil proficeret *l. fi. §. ſi ea conditione ff. ad leg. Rhod. de iactu, Io. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali, §.*20. *nu.* 14.

14 Negligentia vnius alteri nocere non debet *l. rem hæreditariam in fine ff. de euict. l.* 3. *ff. de tranſact. l. fin. ff. ad Silanian. l. non debet ff. de reg. iur. Thomas de Thomaſettis reg.*190.

15 Nemo dat, quod non habet *l. traditio ff. de acquir. rerum domin. l. nemo plus vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iuris l. ſi filius C. de donation. cap. quomodo de conſecrat. diſt.* 4. *cap. quod autem de iure patron. cap. nemo plus de reg. iuris lib.*6.

lib. 6. Surd. conſ. 194. *num.* 17. *& conſ.* 247. *nu.* 10. *& conſ.* 265. *num.* 6. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 5. *num.* 28. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 19. *num.* 4. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 10. *num* 19. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 17. *Thomas de Thomaſettis reg.* 191. vbi exponit procedere de per ſe; ſecus autem auctoritate legis.

16 Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe in ſe habeat *l.* 2. *C. de pænis l.* 1. *C. qui pro ſua iuriſd. cap. nemo poteſt* 79. *de reg. iuris lib. ſexto Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 188. *num.* 15. *&* 23. *Cæſar. Argel. de contradictore legitimo q.* 9. *num.* 58. *Pichard. ad princip. inſtit. de acquiſit. per arrogat. num.* 49. *Surd. conſ.* 126. *num.* 31.

17 Nemo videtur eligere viam, per quam iudicium ſuum ſubuertatur *l.* 3. *verſ. nec credendus ff. de milit. teſtam. l. quoties* 13. *ff. de rebus dubijs l. quoties ff. de verbor. obligat. tex. optimus in cap. abbate iuncta gloſ. verbo potius de verbo. ſignific. cum alijs de quibus Meno. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 4. *à princip. Cardin. Mantic. de coniecturis vltimar. volunt. lib.* 2. *tit.* 1.

18 Nemo tenetur ad impoſſibile vide ſupra *lit. I. num.* 12. Nemini conſulendum eſt cum alterius detrimento *l. nec auus C. de emancip. libero. cap.* 1. 22. *q.* 2.

19 Neſcire, & dubitare paria ſunt *l. manifeſtiſſimi C. de furtis Tiraq. in l. ſi vnquam in princip. num.* 96. *C. de reuocandis donat. Sarm. lib.*

2.*ſelect. cap.* 10.*num.* 5. *Menoch. de arbitr. caſu* 75.*num.* 7. Et neſcire, vel non poſſe paria ſunt *l. in actione verſ. plane ff. de furtis*.

20 Nihil, & inutile æquiparantur *l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iudic. cap. ſicut vigeri* 1. *q.* 1.

21 Ex nihilo nihil fit *l. Seia ff. de tutor. & curator. l. eius ff. de reb. credit.* facit *l. ſi Mæuia ff. de hæred. inſtit. Ariſto. lib.* 1. *de gene. et corrupt. Cald. Pereira de empt. cap.* 3.*num.* 15. *Farin. in praxi criminal. par.* 4. *conſil.* 60. *num.* 90. *& ibi addit.*

22 Nolle, & non poſſe paria ſunt *l.* 1. *§. vſus ff. de procurator. l.* 3. *C. de hæredibus inſtit.*

23 Nominatio ſæpe probat qualitatem rei *D. Barb. in l. cum prætor §. vlt. num.* 243. *ff. de iudicijs.* Vnde contractus talis præſumitur, qualis fuit denominatus *Honded. conſ.* 35. *num.* 4. *lib.* 2. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 105.*num.* 2. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 51. *num.* 5.

24 Non entis nullæ ſunt qualitates *l. eius qui in prouincia verſ. quoniam ff. ſi cert. pet. l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iudic. l.* 2. *ff. de vſufr. l. Pomponius §. fin. ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi ſeruum §. fi. ff. de action. empt. l. nec vllam §. ſi quis abſentis ff. de petit. hæredit. l. qui ſuperſtitis ff. de acquir. hæredit. l.* 1. *ff. de hæred. vend. cap. bonæ de elect. cap. ad diſſoluendum de deſpon. impub. Tiraq. de iure primog. q.* 55. *num.* 10. *& tract. ceſſante cauſa p.* 1. *num.* 212. *Gom. vari. tom.* 1. *cap.* 1. *num.* 9. *& cap.* 10. *num.* 43. *& l.* 17. *Tauri num.* 19. *verſ.* 1. *latè Remig. tract. de immunit.*

Digitized by Google

nit. eccleſ. ampliat. 20 *à num.* 5. *Thomas de Thomaſettis reg.* 202. *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 35. *nu.* 10. *Surd. deciſ.* 316. *n.* 6. *& conſ.* 61. *num.* 57. *& conſ* 246. *num.* 15. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas* 9. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. Q. concl.* 6. *Hieronym. Ferdinandez de Otero in interpretat. cap. gratum num.* 73. *de officio delegati, Eſcobar. de ratiocin. cap.* 15. *num.* 17. *& cap.* 19. *num.* 26. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 56. *num.* 5. *Ceual. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 905. *n.* 80. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 15. *num.* 50. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 188. *num.* 14. *&* 24. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 4. *num.* 13. *Mari. Antoni. vari. lib.* 1. *reſol.* 26. *num.* 4. *& lib.* 3. *reſol.* 48. *num.* 18. Vnde ens magis imprimitur in hominum memoria, quam non ens, vt aſſerit *Farin. in praxi crimin. p.* 4. *conſ.* 55. *n.* 76.

25 Non entis, & non apparentis idem eſt iudicium, & paria ſunt rem non eſſe, & non apparere *l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutel. l. in lege* 77. *ff. de contrah. empt. l. cum res §. itaque ff. de legat.* 1. *Surd. deciſ.* 149. *num.* 2. *& deciſ.* 306. *num.* 13. *& conſ.* 245. *nu.* 13. *& conſ.* 377. *nu.* 23. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 167. *num.* 35. *tom.* 1. *p.* 1.

26 Non eſſe, & non poſſe probari paria ſunt vt per *Surd. deciſ.* 149. *num.* 2. Et paria ſunt non eſſe, vel reperiri non poſſe *l. cum vnus §. fin. ff. de bon. aucto. iud. poſſid. not. Bald. per illum tex. in l. cum ita §. ſpecies ff. de legat.* 2.

27 Non eſſe, vel eſſe nullum paria ſunt *l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutel. l. non putauit §. non quæuis ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab. Surd. deciſ.* 51. *num.* 14. *& deciſ.* 222. *num.* 2. *Flamin. de reſignat. tom* 2. *lib.* 8. *q.* 8 *nu.* 34. *cum ſeqq. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 5. *num.* 8 *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 15. *num.* 45. *cum ſeqq. & pa.* 4. *conſ.* 60. *num.* 90. *& par.* 5. *quæſt.* 114. *num.* 128.

28 Non fieri, vel non ſortiri effectum paria sũt *l.* 1. *§. nihil ff. de inoffic. teſtam. l. ſi quis ſub cõditione ff. de teſtam. tutel. l. ex conſenſu §.* 1. *ff. de appellat. Surd. conſ.* 245 *nu.* 14.

29 Non fieri, vel ita fieri, quod factum non duret paria ſunt *Anton. Monach Bonon. deciſ.* 40. *puncto* 7. *num.* 18. Nam factum non dicitur, quod non durat factum, vt ſupra notatum eſt *lit. F. n.* 26.

30 Non fieri, & inutiliter fieri paria ſunt *argu. tex. in l. pen. in princip. ff. de ſuis, & legitimis hæred. l. quoties vbi gloſ. & doct. ff. qui ſatiſd. cog. § ſciendum inſt. de ſatiſdat. tutor. gloſ. verbo inutilem in cap.* 2. *de translat. prælati, Tiraq. ad leg. connub. gloſ.* 1. *p.* 6. *à num.* 12. *Palat. in repetit. rub. de donat. inter virum, et vxorem §.* 70. *num.* 29. *Cou. pract. cap.* 7. *num.* 2. *verſ. eſt et in hoc, Io. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 3. *cap.* 9. *num.* 22. *Surd. conſ.* 28. *num.* 89.

31 Non fieri, vel minus legitime fieri, ſeu aliter fieri, quam debeat de iure paria ſunt *l. quoties vbi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. l. ſi autem nullum C.*

de

de legit. hæred. cap. inter corporalia de translat. Epiſcop. cap. veniens de presbyt. non baptiz. cap. fin. de reſtit. ſpoliator. Surd. conſ. 45. nu. 42. & conſ. 88. nu. 16. & conſ. 3. num. 12. & deciſ. 122. num. 6. & deciſ. 269. num. 12. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 7. num. 8 Valaſc. de partit. cap. 8. num. 44. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum num. 17. Anton. Monach. Florent. deciſ. 26. num. 2. Thomas de Thomaſettis reg. 117. in fine, & reg. 220. Ioann. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 2. num. 19. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 8. nu. 8.

32 Non fieri, vel inualidè fieri paria ſunt, *l. nõ putauit, §. non quæuis, vbi Bart. ff. de bonorum poſſeſſ. cont. tab. l. 1. §. quod autem, vbi Bald. ff. de officio præſ. vrb. l. quoties, vbi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. Surd. conſ. 157. num. 13. Mari. Anton. vari. lib. 2. reſol. 11. num. 10.*

33 Non omnia, quæ licent honeſta ſunt, *l. in cauſa 16. §. idem Pompon. ff. de minor. l. 1. in princip. ff. de aqua quotid. & æſti. l. non omne, ff. de reg. iuris, Pinel. in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 1. n. 35.*

34 Non poſſe reperiri, vel non poſſe poſſideri paria ſunt, *l. cum vnus, §. vlt. ff. de rebus auctorit. iudic. poſſid.*

35 Non preſtat impedimẽtum, quod de iure nõ ſortitur effectũ. *cap. non præſtat 52. de reg. iuris lib. ſexto, Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. N. concl. 66.* de quo vide etiam ſupra *lit. I. num. 7.*

36 Non ſuccedere, vel non eſſe in rerum natu-

rà paria ſunt; *l. pater filium, ff. de inoffic. teſtam. l. 3. §. ſed ſi ſunt ſui, vbi Bart. ff. ad Tertul. cum pluribus alijs apud Tiraq. de iure primog. q. 53. nu. 16. Surd. conſ. 237. n. 3.*

37 Noſtra omnia facimus, quibus auctoritatem noſtram impartimur; *l. 1. §. omnia, C. de veter. iur. enuclean. gloſ. inſtit. de iure nat. §. plebiſcitum in verſ. conſule, Gom. l. 40. Tauri nu. 89. verſ. tertio, & l. 48. num. 3. Rebuf. in praxi p. 3. tit. de infirm. reſign. gloſ. 2. num. 3. pag. 204. Valaſc. conſult. 105. num. 63. Melchior Phæb. Luſit. deciſ. 28. num. 12. tom. 1. Gardin. Tuſch. tom. 5. lit. N. concl. 67.*

38 Nullum quod eſt, nullum producit effectũ; *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. l. non putauit, §. non quæuis, ff. de bonorum poſſeſſ. cont. tab. l. 2. ff. de auctor. tutor. l. ſi aut nullum, C. de legitimis hæred. l. non dubium, C. de legi. l. fin. C. de ſentent. ex breuilo. recitan. cap. illud de iure patron. facit cap. quod nullum, & cap. non præſtat 52. de reg. iuris lib. ſexto, proſequuntur Surd. deciſ. 40. n. 8. & conſ. 3. num. 11. & conſ. 373. num. 24. Bartol. Perett. de rebus eccleſiæ non alien. ad extrauag. ambitioſæ verbo infringere n. 4. Flamin. de reſignat. lib. 7. q. 1. num. 26. Cot. in memorab. verbo actus nullus, Mendez à Caſtro, cum ab eo citatis, in praxi Luſit. lib. 3. cap. 21. num. 43. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 7. num. 146. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 3. collect. 623.* Et paria ſunt nullum eſſe, vel eſſe ſine effectu; *Surd. deciſ. 51. num. 21. & 22. &*

conſ.

conſ. 3. *à num.* 8 *& conſ.* 157. *à num.* 13. *& cõſ.* 179. *à num.* 49. *& conſ.* 381. *à num.* 13. *Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 40. *puncto* 7. *num.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 61. *num.* 24. Nec ius aliquod tribuere poteſt, quod nullũ eſt, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 572. *nu.* 9. *tom.* 2. *p.* 1.

39 Nullum ipſo iure, non præſtat impedimentum, *l.* 4. *§. condemnatum cum ibi not. ff. de re iudic. cap. conſiderauimus de elect. cap. qui contra ius, & cap. non præſtat* 52. *de reg. iuris lib. ſexto, Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. N. concl.* 140. prȩſertim quatenus concernit præiudicium tertij, *Vant. de nullit. in rub. quoties, & intra quod tempus, &c. num.* 53. quem adducit *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 18. *num.* 3.

40 Nullum ab initio, non conualeſcit ex tempore, *cap. quod ſicut, de elect. cap. non firmatur* 18. *de reg. iuris lib. ſexto, l. quod in initio ff. eod. tit. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. N. concl.* 142. *cum ſeq. Thomas de Thomaſettis reg.* 255. vbi intelligit, quando ab initio actus omninò inualidus erat. Amplia fauore animȩ, *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 13. Limita in actu conditionali, *D. Barb. in l.* 1. *ff. ſolut. matrim. p.* 4. *num.* 96. Et quod ab initio inutile eſt, ex euentu non confirmatur, *l. ſi tutoris, ff. quod iuſſu.*

41 Nullum quod eſt, confirmari nõ poteſt, *Menoch. conſ.* 351. *num.* 19. *Surd. de alim. tit.* 8 *priuil.* 22. *num.* 34. *& deciſ.* 53. *num.* 13. *& deciſ.*

 289.

289. num. 8. Molin. de primog. lib. 2. cap. 7. n. 7. Cald. Pereira de poteſt. nomin. in reſp. pro Duce Paſtrana verſ. quæ ſententia, Bernard. Grau. ad pract. cameræ imper. lib. 2. concl. 1. num. 32. cum ſeqq. Nam confirmatio ſemper refertur ad id, quod eſt validum, ita *Surd. deciſ. 289. num. 8. cum ſeq.*

42 Nullum quod eſt ab initio, ipſo iure ratificari non poteſt, *gloſ. vlt. in cap. cum nos de bis quæ fiunt à prælatis, Tiraq. in l. ſi vnquam verbo reuertatur num. 415. C. de reuocandis donat. Rota Romana apud Farin. deciſ. 492. nu. 9. & deciſ. 535. num. 11. tom. 2. p. 1.*

43 Nullum quod eſt, reſcindi non poteſt, *l. nã etſi ſub conditione, ff. de iniuſto rupto, irritoque facto teſtam. l. obligare, §. tutor, ff. de auctorit. tutor. l. ſi tutor. C. in quibus cauſis in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria, cap. ad diſſoluendum de deſponſat. impuberum, Surd. conſ. 52. nu. 58. & conſ. 73. num. 77. & conſ. 160. nu. 61.*

44 Nulla, & non facta parificantur, vt per *Flamin. de confident. q. 46. num. 30.* Nullum quod eſt, nihil eſt, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. Alex. conſ. 33. in princ. vol. 1. Franc. Becc. conſ. 12. num. 54. quos refert Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 78. num. 10.*

O

1 OBſcurè reſpondere, & nihil reſpondere paria ſunt, *l. de ætate 12. §. nihil intereſt, ff. de*

ff. de interrogat. act. faciunt notata per *Soar. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 19. *num.* 139. *pag.* 293. *vbi Bellacomb. num.* 285. *Anton. Del Re. Tiburt. in tract. de iuram. calumn. cap.* 14. *n.* 73.

2 Odia reſtringenda ſunt, & fauores amplian di, *l. cum quidam, ff. de lib. & poſth. cap. renouantes* 22. *diſt. cap. odia* 15. *de reg. iuris lib. ſexto, cap. ne aliqui de priuil. eod. lib. Ioſeph. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 6. *Ioann. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 10. *titul.* 1. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 18. *num.* 102. *& deciſ.* 45. *num.* 27. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 209. vbi dicit procedere, quãdo aliquid eſt omninò odioſum. Eccleſiæ tamen fauore non reſtringuntur, ſed ampliantur, vt per *Mart. Anton. Genuenſ. in pract. eccleſ. q.* 541.

3 Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, *l. ſed etſi quis, ff. quemadmodum teſtam. aperiant. l. inter officium, ff. de rei vendicat. l. poſt legatum, §. aduocatum, ff. de his quibus vt indignis, l. videlicet, ff. ex quib. cauſ. maior. l. ſi ſeruus, §. quod verò, ff. de furtis, l. cum quidam C. de adminiſtr. tutel. cap. peruenit de fideiuſſor. cap. cum non deceat* 30. *de elect. lib.* 6. *facit cap. cum dilecto, vbi gloſ. de renunciat. in antiquis, Surd. conſ.* 19. *num.* 12. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concl.* 94. *Eſcobar de ratiocin. comput.* 17. *num.* 5. *& cap.* 7. *num.* 57. *Thomas de Thomaſettis reg.* 211. *Ioan. Petr. Monet. tract. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *num.* 8.

4 Omne

4 Omne qui dicit, nihil excludit, *l. Iulianus in princip. ff. de legat 3. l. hoc articulo, ff. de hæred. inſtit. l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argen. leg. l. fin. ff. de pen. leg. l. ſi quis, ff. de peculio legat. l. ſi cui ſeruo omnes, ff. de legat. 1. l. pœnales, §. fin. ff. ad leg. falcid. l. à procuratore, C. mand. cap. ſolitæ de maior. & obed. latè Burg. de Paz conſ. 25. num. 28. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo totam num. 1. C. de reuocandis donat. Menoch. conſ. 156. num. 23. Surd. deciſ. 265. n. 30. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 11. q. 3. nu. 16. Gonzal. ad reg 8. Cancel. gloſ. 6. nu. 21. Cald. Pereira de empt. cap. 9. num. 5. Eſcobar de ratiocin. cap. 7. num. 47. & cap. 18. num. 3. Bertazol. tract. clauſular. inſtrum. clauſula 4. gloſ. 3. num. 1. & clauſula 21. gloſ. 3. num. 1. & in repetit. l. ſi quis maior. C. de tranſact. num. 205. & num. 707. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. pag. 92. n. 17. Thomas de Thomaſ. reg. 252. Pichard. ad princip. inſtit. de adempt. legat. num. 30. Mari Antonin. vari. lib. 1. reſol. 70. nu. 18.*

5 Omnia noſtra facimus, quibus auctoritatem noſtrã impartimur, vide ſupra *lit. N. n. 37.*

6 Onera plura quis ſubire non debet eodem tempore, *l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſolut. matrim. Cardin. Tuſch. tom. 5. lit. O. concl. 137.*

7 Onere duplici nemo grauari debet, *l. nauis onuſta, §. cum autem ff. ad leg. Rhod. de iactu, l. Sticho in fin. ff. de vſufr. leg. l. Titia cum teſtamẽto 35. §. qui in vita, ff. de legat. 2. l. vnum ex*

familia,

familia, *§. ſi rem*, *ff. eod. tit. gloſ. in l.* 1. *C. de mulier. & in quo loco, Aym. Crau. conſ.* 111. *nu.* 8. *& conſ.* 201. *num.* 23. *Franchis deciſ.* 87. *nu.* 5. *Menoch. conſ.* 9. *num.* 4. *& conſ.* 14. *num.* 1. *& conſ.* 21. *num.* 13. *& conſ.* 32. *num.* 40. *cum ſeq. & conſ.* 75. *num.* 9. *Surd. conſ.* 115. *num.* 14. *cum ſeq. Pereg. de fideicom. art.* 1. *nu.* 33. *& art.* 34. *num.* 72. *Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concl.* 136. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 672. *num.* 3. *in fi. tom.* 2. *p.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 97. *num.* 4. *& reſol.* 111. *nu.* 40.

8 Onus qui ſentit, debet ſentire etiam commodum, *l. ſecundum naturam*, *ff. de reg iuris*, *l.* 1. *ff. de inſtit. actio.* facitque tritum, & vulgare illud, cõmoda, qui ſentis iungas onus emolumentis, *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concl.* 144. *Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg.* 15. *Io. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de fauore clericorũ canonis §.* 2. *n.* 28. *pag.* 184.

9 Onus adiectum rei facit, vt res tranſeat cũ illo, vide infra *lit. R. num.* 17.

10 Onus extrinſecum non minuitur, etiam diminuto emolumento, *l. liberto*, *§.* 1. *ff. de annu leg. Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit. O. concl.* 143.

11 Operarius dignus eſt mercede ſua *cap. quicunque* 12. *q.* 2. & vnuſquiſque ſecundum laborem ſuum mercedem accipiet, ex *Paul. ad Corint.* 1. *cap.* 3. & conſtat *Deuter. cap.* 24. *& Tobiæ* 4. & iuxta illud *Matth.* 20. *Voca operarios, & redde illis mercedem*, *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 59. *n.* 2.

59.n.2. Rebuſ. in repetit. l. Barbarius num.8.ff. de offic. prætor. Marant. de ordine iudic. p. 4. diſt. 9. num. 197. Azin. in praxi §. 3. cap. 31. num. 55. Valaſc. conſ. 125. num. 2. Bouadil.in ſua polit. lib. 1. cap. 13. num. 48. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloſ. 4. num. 17. Mexi. in trac. taſſæ panis concl.2.num. 87. Perez l. 1. tit.2.lib. 1. pag. mihi 36.& l.1.tit.5.lib.7.ordin.pag.427.

12 Oppoſita iuxta ſe poſita,magis eluceſcunt, *l. vni. §. & cum triplici in princ. C.de cadu.tollen. Ariſtot. 2. de Cœlo. latius Bald.in l.1. Cod. quando lic. ab empt.diſc.*

13 Oppoſitum idẽ operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito, *l. fi.§. fin.ff.de legat. 3. l.qui quartam, ff. de legat. 1. l.ſi ex toto in princip. ff. eod. l. ſi vt proponis 2. C. de nupt. l. Iulianus,§.ſi venditor,& §.ſi procurator, ff de actio. empti. Petr. Andr. Gammar. in Dialectica legali lib. 2. loco de propoſito ad oppoſitum, Dec. conſ. 382.num.5. Mari. Antonin. var.lib. 2.reſol.52.num.12.*

14 Ordo verborum deſignat ordinem intellectus, *Surd. de alim. tit.5.q.4.num.17. Melchior Phæb. Luſit. deciſ. 38. num. 10. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ archiepiſcop. Neapol. deciſ. 275. nu.4. p. 2* Et ordo ſcripturæ reducitur ad ordinem intellectus, *l.2. §. prius, ff. de vulga. & pupil. l. talem, ff. de hæred. inſtit.*

15 Ordo denominationis deſignat ordinem dilectionis, & charitatis, *l.qui ſoluendo la 2.ff. de hæred.inſtit. l. quoties, ff.de vſufr. Eſcobar de*

ratiocin.

ratiocin. tract. de computat. cap. 10. *num.* 2. Et ex ordine honoris colligitur ordo affectionis *l. Publius in fin. ff. de condit. & demon.*

16 Ordo ſcripturę ſemper attenditur in diſpoſitionibus, *l. generaliter, §. ſi quid, ff. de fideicom. libert. l. quoties, ff. de vſuf. cap. pen. de reſcript. lib. 6. cap. mandato de præben. eod. lib. Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 177. *Cardin. Tuſch. tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 196. *Pichard. ad §. ante hæredis* 33. *num.* 5. *inſtit de legat.*

17 Ordo, ſeu ſeries ſcripturę, ordinem volũtatis demonſtrat, *Bald. poſt tex. in l. quoties, ff. de vſufr. l. hæredes mei, §. fin. ff. ad Trebel. l. generaliter, §. quod ſi legatum, vbi gloſ. ff. de fideicom. libert. cap. mandato de præben. lib. ſexto, Anton. Monach. Lucenſi deciſ.* 13. *n.* 51. Niſi aliter conſtaret de certa intentione ſcribentis per *tex. expreſſum in cap. auctoritate Martini de conceſſ. præben. in* 6.

18 Ordo ſcripturę denotat affectionem, & ordinem mentis *Anton. Monach. Lucen. deciſ.* 64. *num.* 38. vbi *num.* 39. dicit, quod vltimi vocati cenſentur in ſubſidium priorũ nominati.

19 Ex ordine ſcripturæ intentio dignoſcitur diſponentis, *l. quoties, ff. de vſufruc. cap. mandato in fi. de præben. in* 6. *cap. pen. in princip. de elect. eod. lib. Anton. Monach. Florent. deciſ.* 1. *num.* 63.

1 Pacta

P

1 PActa ſunt ſeruanda, *l.* 1. *§. ſi conueniat, ff. depoſiti, l.* 1. *ff. de pactis, l. iuriſgentium, §. prætor ait, ff. eod. tit. l. fi. ff. naut. caup. ſtabul. l.* 1. *ff. de conſtit. pecun. l. cum amplius in fin. ff. de reg. iuris, cap.* 1. *eod. tit. Menoch. conſ.* 1. *num.* 226. *cum ſeq. & conſ.* 92. *nu.* 33. *& conſ.* 93. *num.* 30. *& conſ.* 156. *num.* 46. *& num.* 54. *& de arbitr. lib.* 1. *q.* 57. *num.* 6. *Gom. vari. tom.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. *col.* 2. *Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 18. *n.* 12. *& deciſ.* 259. *num.* 5. *& deciſ.* 260. *num.* 12. *et conſ.* 345. *num.* 9. *Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 11. *num.* 3. *ad fin. Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 53. *num.* 5. *Hieronym. Giach. cōſil. de moneta Marcheſana à num.* 33. *Card. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 3. *et* 4. *Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bulla cænæ cap.* 26. *diſput.* 102. *num.* 1. Et æquitati nihil magis conuenit, quam pacta ſeruare, *l.* 1. *ff. de ædil. edic. d. l.* 1. *ff. de conſtit. pec. Surd. conſ.* 183. *n.* 11. Et nulla eſt maior iuſtitia, quam ſeruare pacta, *d. §. ſi conueniat, cap.* 1. *§. ſi id propter, quod, quæ fuit prima cauſa beneſ. amit.* Et rumpere pacta graue eſt apud Deũ, ne dum apud homines, ex *d. l.* 1. *ff. de pactis.* Nam pacta dãt legem contractui, *Cald. d. q.* 11. *num.* 19. Et æquiparantur legi *l. vlt. C. de rebus alienis non alien. l. vlt. C. de fideiuſſ.* Imò rumpunt leges, *ex gloſ in capit.* 1. *de regul. iuris lib. ſexto, Cagn. in l.* 2. *col.* 2. *verſ.*

2. verſ. limitata, C. de pact. inter empt. et in d. l. contractus, ff. de reg. iur. quem citat *Mari. Antonin. d. reſol. 53. num. 6.* Procedit niſi ſint contra leges, & bonos mores, ita *Thomas de Thomaſettis reg.216.*

2 Pacto quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione, *l. alienationis verbum ff.de verbor. ſignificat. et ibi Alciat. et Rebuſ.Surd. deciſ. 3. num.23. et deciſ. 236. nu. 9. Valaſc.conſ. 132.num. 32. Gam. Luſit. deciſ. 379. incipit, inter fratrem num.5.* Nam prȩſcriptio habet vim pacti, *Surd. deciſ. 24. à num. 1. Gam. deciſ. 276. num. 2.*

3 Par in parem non habet imperium, *l. nam et magiſtratus, ff. de recept. arbitr. l. ille à quo §. tempeſtiuum, ff. ad Trebel. cap. inferior. cap. denique 21, diſt. cap. innotuit 20. §. quamuis de elec. cap. 1. de locato.* probat apud Hiſpanos *l. 2. tit. 7. par. 3. vbi gloſ. 1. q. 6. et gl ſ. 2. et l. 15. tit. 1. p. 7. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſ. non alien. verbo prædeceſſorum nu. 5. pag. 226. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 438. num. 9. Rebuſ. tom. 1. ad leg. Galliæ tract. de euocat. nu. 46. pag. 265. Cot. in memorab. verbo par pag. mihi 657. Surd. conſ. 47. num. 10. et conſ. 106. n. 12. et conſ. 167. num. 16. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1094. Sigiſmund. Scacci. de appellat. q. 2. num. 10. Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exempt. par. 3. cap. 4. nu. 28.* Intellige niſi par ſe ſubijciat iuriſdictioni alterius paris, vel etiam minoris, vel

vel procedit, niſi tractetur de publica ſalute, & vtilitate, *Thomas de Thomaſettis regul.* 218. Multo minus minor in maiorem non habet imperium, *l. minor, ff. de minor. d. cap. inferior cap. denique cap. nunc autem, et cap. in tantum 21. diſt. cap. cum inferior, et ibi Abb. in princip. et num.* 1. *de maior. et obed.* iunctis ſupra notatis *lit. I. num.* 21.

4 Pares cum paribus veteri prouerbio facilè congregantur, *l. pupillo, §.* 1. *ff. de tutor. et curator. dat. ab his l.* 1. *§.* 1. *ff. de excuſat. tutor.*

5 Pares in tempore, ſunt pares in iure, *l. aliena §.* 1. *ff. de pignorat. act.* Et qui prior eſt tempore, potior eſt iure, vide infra *hac lit. nu.* 43.

6 Paria delicta mutua compenſatione tolluntur, *l. viro, atque vxore* 40. *ff. ſolut. matrim. l.* 2. *ff. ne quis eum, l. cum proponas in* 2. *vbi doct. C. de pact. cap. nihil* 32. *q.* 6. *cap. ſignificaſti, de diuort. cap. intelleximus, et cap. fin. de adulter. Hyppol. ſing.* 234. *Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum, et vxorem, §.* 20. *num.* 4. *Bertozol. in repet. l. ſi quis maior, C. de tranſact. nu.* 430. *P. Sanch. de matrim. lib.* 10. *diſp.* 8. *num.* 29. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. C. concl.* 489. *num.* 15. *et ſeq. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.* 101. *Farin. in praxi crimin. p.* 5. *q.* 142. *num.* 39. *et p.* 7. *in fragment. lit. D. num.* 110. Intellige in ciuilibus, ſiue ſit circa idem, ſiue circa diuerſa, *Farin. d. lit. D. num.* 114. *Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocatorum verbo delictũ num.* 37. Etiamſi pœna ſit parti applicanda,

Cæſar

Cæſar Argel. d. q. 10. *num.* 102. Amplia in ſpolio, *Farin.d.lit. D. num.* 127. Limita, quando delicta ſunt commiſſa circa diuerſa, & ſeparata, *Farin. d.lit. D.num.* 128. *Thomas de Thomaſettis reg.* 219. Limita deinde, quando agitur criminaliter, & ad pœnam, *Cardoſ.vbi proximè, Farin.d.lit. D. num.* 139.

7 Parium eſt eadem iuris diſpoſitio, & iudicium, *cap. inter corporalia, cap. ſicut ergo, de translat. epiſcopi.* Et eadem eſt natura, *l. ſi ſocer, in fin. ff. ſolut. matrim.* Et eadem eſt potentia, nec maior, *l.* 1. *§. veteres, ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi reus, ff. de duo. re.* quę regula eſt eadem cum reg. correlatiuorum, vt per *Bertazol. in repet. l. ſi quis maior, C.de tranſact.nu.* 801. de qua vide *lit.C. num.*78.

8 Parum, & nihil æquiparantur, *l. quamuis, ff. de condit. & demon. gloſ. in l. ſi pupillus, §. ſi ego, in verbo ex contrario, ff. ad leg. falcid. capit. coram dilecto* 34. *de offic.deleg. Hyppol.ſin.*276. *Tiraq. in tract. de iudicio in rebus exiguis verſ.* 8. *pag.*53. *& in conſuet. Pictau.tit.* 6. *§.*5. *gloſ.*5. *Surd. conſ.* 197. *num.* 2. *Sebaſtian. Næui. ad l. minus* 32. *num.*2. *ff. de verbor. ſignific. Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 18. *num.* 6. Limita, quando datur diuerſa ratio, *Surd.d.conſ.* 197. *num.* 21.

9 Pecuniam retinere ſatius eſt, quam ſolutā repetere, *l.* 3. *ff. de compenſat. l. ſi ſtipulatus* 15. *in princip. ff. de fideiuſſor. Tiraq. de retract. lig. §.* 29. *gloſ.* 2. *num.* 3.

10 Pæna prẹſupponit culpam, *D.Thom.* 2. 2.*q.* 108. *art.* 4. *in ſolut. art.* & 1.2. *q.* 87. *art.* 7. & 8. *Sot. de iuſtit. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 5. *col.* 2. *verſic. profectò*, & *verſ. verumtamen*, *Sylu. in ſum. verbo pæna num.* 25. *Cou. vari. lib.* 2. *cap.* 8. *in princip.* & *num.* 1. *verſ. tertio*, *Surd. deciſ.* 277. *num.* 19. *Guter. canon. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 12. *cum ſeqq.* plures refert *Cened. ad ſextum collec.* 1. *num.* 2. Et pẹna debet culpẹ reſpondere, *l. ſancimus* 22. *C. de pœn. cap. non afferamus* 24. *q.* 1. *cap.* 2. *de his, quæ fiunt à maiori parte capituli*, *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *q.* 90. *n.* 38. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 8. *num.* 51. & *cap.* 24. *num.* 17. Nam pẹna propriè non dicitur niſi, quẹ imponitur propter culpam, ita *D. Auguſt. lib.* 1. *retractat. cap.* 9. quē ſequitur *Lud. Carbon. in tractat. de legibus lib.* 8. *diſp.* 1. *verſ. tertium notādum*, & ante eum *Alphonſ. de Caſtr. de poteſt. leg. pænal. lib.* 1. *cap.* 3. Et propter frequentiam delinquendi augẹtur pẹna, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 97. *num.* 7. Et publicè intereſt pẹnam delinquentibus non remitti, *l. ſi operis*, *C. de pæn.*

11 Pẹna debet commenſurari delicto, de quo *Deuter. cap.* 25. *pro menſura delicti erit & plagarum modus* refertur in *cap. felicis verſ. cæterum de pæn. lib.* 6. & *Apocal. cap.* 18. *quantum ſe gloriauit & in delicijs fuit tantum date illi tromenti*, *cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maiori parte capituli*, *d. cap. felicis*, §. *illud autē in fi. cap. non afferamus ſtateras in fi.* 24. *q.* 1. *Bertazol. in repetit.*

repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num. 68. *Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 211. *Thomas de Thomaſettis reg.* 216. *Farin. in praxi crimin. tit. de inquiſit. q.* 4. *num.* 10. *& q.* 17. *n.* 9.

12 Pęna debet tenere ſolos auctores, & delinquentes, *l. ſancimus, C. de pæn. l. abſentem, ff. eod. Bertazol. in repet. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num.* 111. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 42. *num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 212. Noxa enim caput ſequitur, *l crimen, ff. eod. tit. de pæn. l. rem mihi, ff. commodati, §. omnis inſtit. de noxa. act. cap.* 1. *de iniur. & dam. dat.* cum alijs, quę adducit *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 38. *nu.* 30. *Farin. in praxi crimin. p.* 1. *q.* 23. *num.* 1. *Eſcobar d. loco.* Vnde nullus pro alterius delicto puniendus eſt, vt conſtat ex teſtimonio *Exech. cap.* 18. *anima, quæ peccauerit ipſa morietur* relato in *cap. iam itaque* 1. *q.* 4. *& in cap. ſi habes* 24. *q.* 3. *& in cap. quæris de conſecrat. diſt.* 4. & ex illo *Exod. cap.* 23. *inſontem, et iuſtum non occides, & Daniel. cap.* 13. *innocentē, & iuſtū nō interficies, et Iob. cap.* 4. *quis enim vnquā innocens perÿt, aut quādo recti deleti ſunt, Nau. de pænit. & remiſſ. lib.* 5. *conſ.* 26. *num.* 1. *Farin. de delict. q.* 24. *num.* 1. *cum ſeq.* Intellige verū hoc eſſe accepta pęna, prout eſt culpæ correlatiua, & prout importat rationem pęnæ, per quam iuſtitiæ æqualitas reparatur, nam ſi pęna accipiatur ſub ratione medicinæ, vt quis minori bono priuetur, & in maiori augeatur, vel data iuſta cauſa ad maiorem reipubl. vtili-

tatem, vt dum vnuſquiſque torquetur, ceteri cautius, & promptius à criminibus abſtineant, non inconuenit, vt vnus pro alio puniatur pena temporali, non tamen æterna, neque ſpirituali ad ſalutem animæ pertinente, ita notat *gloſ. verbo de quarta in ſum. 1. q. 4.* & diſtinguentes tenent *D. Thomas 1. 2. q. 87. art. 8. in ſolut. articul. & in reſp. ad 1. & 2. 2. q. 108. art. 4. in ſolut. etiam art. in princip. Thomas de Thomaſettis reg. 228. Cou. vari. lib. 2. capit. 8. num. 1. verſ. quarta, iuncto verſ. quinta, Caſtr. de iuſta hæretic. punit. cap. 11. Guter. canon. lib. 2. cap. 30. num. 25.*

13 Pena non irrogatur, niſi expreſsè iure caueatur, iuxta *auth. de non elig. ſecundo nub. §. ſin autem*, & que notantur in *l. cum quidam, ff. de liber. & poſth. gloſ. in cap. fin. de iure patr.* plures refert *Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 39. num. 11. & num. 32. Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 563.* Pæna vnius, alterius præmium eſſe non debet, *l. ſi ſequens, ff. ad Sillania.*

14 Pænam non meretur, qui facit lege permittente, *l. Gracbus, C. ad leg. Iuliam de adulter. l. illud, ff. quod quiſque iuris, Card. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl. 208. Campanili in diuerſorio iuris canon. rub. 11. cap. 33. num. 26. verſ. inſuper, Flamin. de confident. q. 5. num. 47. Mari. Antonin. vari. lib. 3. reſol. 42. num. 2.*

15 Pæne nõ ſunt extendendæ, ſed reſtringende, *Burg. conſ. 8. n. 2.* Nec debent extendi ad alios

caſus,

caſus, *l. factum cuiq; §. in pœnalibus, vbi Dec. ff. de regul. iuris, cap. in pœnis eod. tit. lib. 6. Thomas de Thomaſettis reg. 227. Surd. cum multis per eum relatis de alim. tit. 1. q. 51. nu. 12.* Etiam ſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis, *Ioan. Andr. in reg. odia, de reg. iuris lib. 6. Imol. in l. ſi vero, §. de viro col. 8. ff. ſolut. matri. Duenb. reg. 287. Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 540.* Vt autem extenſio fiat in pęnalibus, oportet eſſe in omnibus æquiparationem, *gloſ. verbo ſane in cap. 1. de voto lib. 6. gloſ. verbo prorogamus in cap. cõſtitutus, de regular. Girond. num. 539. & 561. dicto loco.*

16 Pœnis benignior fit interpretatio, *l. pen. ff. de pœn. cap. in pœnis 49. de reg. iuris lib. 6. cap. ex litteris de conſtit. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo reuertatur num. 246. C. de reuocandis donation. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 303. nu. 2. in 2. edit. Thomas de Thomaſettis reg. 158. Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 6. §. 1. n. 3.*

17 Periculum vbi maius intenditur, ibi plenius eſt conſulendum, *l. 1. §. ſed etſi quis, ff. de Carb. edic. l. manifeſtiſſimi, C. de furtis, l. addictos, C. de appellat. cap. vbi periculum, de elect. lib. ſexto, Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. num. 6. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concluſ. 281. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 133. num. 19. Farinac. in praxi crimin. par. 4. conſ. 65. num. 115.*

18 Permiſſum ad tempus, poſt illud cenſetur

prohibitum, *l. ſi vnus, §. 1. vbi Bald. ff. de pact. l. epiſtola, §. fin. vbi Caſtr. ff. eod. tit. l. imperator, ff. de poſtulan. l. cum pater, §. à filia, vbi Bart. ff. de legat. 2. l. ſtatuliberum, §. Stichum, & l. Titia cum teſtamento, §. vlt. ff. eod. l. pater filium, §. fundum, ff. de legat. 3. l. 2. C. de iure emphyt. cap. vlt. §. in alijs verſ. ſi verò, vt lite non conteſt. deciſ. Pedam. 83. num. 13. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 2. num. 44. Menoch. conſ. 68. num. 10. Surd. de alim. tit. 5. q. 3. num. 9. & 10. & deciſ. 75. num. 1. & deciſ. 189. num. 9. & deciſ. 244. num. 10. & conſil. 57. num. 9. & conſ. 354. num. 18. Bertazol. tractat. clauſular. inſtrum. clauſul. 15. gloſ. 2. nu. 21. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 5. proœm. nu. 3. Cald. Pereira de extinct. emphyt. q. 1. num. 8. & de renouat. emphyt. q. 10. num. 1. D. Barb. in l. cum prętor in princip. num. 45. ff. de iudic. Rota Romana apud Farin. deciſ. 617. num. 2. tom. 2. par. 1.*

19 Permiſſum poſt tempus, ante illud cenſetur prohibitum, *l. promiſſor, ff. de conſtit. pecun. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 2. n. 48.*

20 Perſonarum acceptio non eſt habenda in iudicijs, *l. ſi cũ dies, §. ſi arbiter, ff. de arbit. cap. in iudicio, de reg. iuris lib. 6. cap. nouit de iudicijs.* Multa de hoc vitio tradunt *Abb. in cap. de multa num. 8. de præben. Aldobrandin. in §. iuſtitia num. 4. inſtit. de iuſtitia, et iure. D. Thomas 2. 2. q. 63. vbi poſt Caiet. optimè, et plenè Aragon. et Salon. Gabr. in 4. diſt. 15. q. 7. Soto*

lib. 3.

lib. 3. *de iuſtit. q.* 6. *D. Antonin.* 2. *p. tit.* 1. *cap.* 19. *et* 20. *Abulenſ. ſuper cap.* 25. *Mathæi q.*108. *cum ſeqq. Alexand. Alenſ.* 2. *p.q.*119.

21 Pluralis locutio in duobus ad minus verificatur, *l. vbi numerus, ff. de teſtib. l. libertas, §. vlt. ff. de manum. teſtam. l. inter illa, §. fin. ff. de verborum oblig. cap. pluralis locutio* 40. *de regul. iuris lib. ſexto, Euerard. in topicis legal. loco* 54. *Maſcard. de probat. concl.*838. *nu.* 12. * Cened. pract. quæſt. ſing.* 80. *n.* 3. *Mari. Anton. vari. lib.* 1. *reſol.* 109. *num.* 37. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 18. *num.*43. Pluralis enim numerus vno non contentatur, vt per *Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 333. *n.* 1. *et lit. P. concl.*367.

22 Pluralitas actuum non pręſumitur, *l. omniũ C. de teſtam. vbi gloſ. l. fin. C. de rebus creditis, cap. in præſentia verſ. verum in* 2. *de probat. Euerard. in topic. legal. loco* 86. *Maſcard. de probat. concl.* 1174. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 93. *num.* 32. *Gom. vari. tom.* 3. *cap.* 11. *num.*6. *in fin. Brunor. à Sole in locis commun. verbo actuum num.*31. *Stephan. Gratian. diſcept. forẽſ. cap.* 93. *num.* 12. *Farin. in praxi crimin. p.*2. *q.* 64. *num.* 319. *et p.* 4. *deciſ.* 98. *et Rota Romana apud eund. deciſ.* 119. *num.*7. *tom.* 1. *p.* 1. Nec etiam pręſumitur pluralitas perſonarum, niſi probetur ab allegante, *l.* 1. *C. de probat. Surd. conſ.* 61. *num.*74. *vol.* 1. *Rota Romana in nouiſſ. deciſ.*5. *nu.*4. *p.* 1. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.*15. *num.* 36. *cum ſeq.* Limita in rebus, in quibus pręſumitur pluralitas, *Afflict. deciſ.*23. *nu.*

3. *Crau. conſ.* 112. *n.*4. *Surd. conſ.* 61. *num.* 13. *et num.* 74.

23 Plus ſi licet, quod eſt minuls,icitum eſt, *l.nō debet, ff. de reg. iuris, auth. multo magis*, *C. de ſacroſanc. eccleſ. cap. cui licet* 53. *de reg. iuris lib.* 6. *l. Marcellus, ff. de donat. cauſa mortis, Farin. in praxi crimin. p.*4. *conſ.* 60. *num.*109. *Thomas de Thomaſettis reg.* 85. Limita in diſpenſationibus *Surd. deciſ.* 268. *num.*20. *et* 21. *P. Sanch. de matrim. lib.*8. *diſp.* 1. *num.* 32. *Cald. Pereira de nominat. emphyt. q.* 21. *num.* 65. Et cui non licet, quod eſt minus, nec licere debet, quod eſt plus, ita *Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ.*4. *num.* 43.

24 Plus, & minus non mutāt ſubſtantiam rei, nec eam faciunt differre ſpecie, *l. fin. ff. de fundo inſtruct. et inſtrum. leg. l. legato generaliter*, *ff. de legat.* 1. *Mari. Antonin. vari. lib.*3. *reſol.* 39. *num.* 4. *Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ.* 8. *num.*155. *Thomas de Thomaſettis reg.* 225. vbi dicit procedere, quando differunt accidentaliter, ſecus autem eſſe ſi differāt eſſentialiter.

25 Plus eſt facto exprimere, quam verbo, *Sigiſmund. Scacci. de appellat. q.*6. *num.* 41. Nam voluntas facto magis, quam verbis declaratur, vt dictum eſt infra *lit.V. num.* 68.

26 Plus iuris nemo transferre poteſt in alium, quam ipſe in ſe habeat, vide ſupra *lit. N. n.* 16.

27 Poſſe videtur, qui facit quominus poſſit, *l. ſi bona fide* 12. *ff. de noxa. act.* Et paria ſunt quem aliquid facere, vel per ſe non ſtare quominus

minus fiat, *l. vter in fin. ff. de condit. inſtit.*

28 Poſſe quis non dicitur, quod contra ius poteſt, cum verba ſint intelligenda ſecundum ius, *l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati, l. nepos Proculo, ff. de verborum ſignificat. cap. cauſam quæ, de reſcript. cap. cum dilectus, de conſuetud. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 13.*n.*34.

29 Poſſe non dicitur quis ea, quæ honeſtè non poteſt, *l. nepos Proculo, ff. de verborum ſignifi. Surd. conſ.* 203.*num.*44.

30 Poſſeſſor olim, & hodie poſſeſſor prçſumitur, *gloſ. Bart. et Doct. in l. ſiuè poſſidetis, C. de probat. cap. cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſ. et propriet. cap. olim in* 3. *de reſtit. ſpoliatorum, Gratian. reg.* 375. *Anton. Gabr. commun. tit. de præſumpt. concl.* 10. *Alciat. de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 21. *Menoch. conſ.* 21. *num.* 7. *et de præſumpt. lib.* 6. *q.* 62. *et q.* 64. *num.* 1. *et de interdictis remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. n.* 386. *Maſcard. de probat. concl.* 540. *et concl.* 1195. *num.* 45. *et concl.* 1321. *num.* 5. *Cou. in regul. poſſeſſor* 2. *p. §.* 1. *in princip. et in cap. Rainũtius §.* 11. *num.* 2. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 58. *num.* 5. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 13. *q.* 5. *n.* 115. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 310. *num.* 57. *Nicol. Garc. de benefic. p.* 6. *cap.* 3. *nu.* 75. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 419. *num.* 1. *tom.* 1. *p.* 1. *et deciſ.* 634. *num.* 6. *tom.* 2. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 417. *à princ.* Intellige ſi allegetur, *Tiraq. de præſcrip. §.* 1. *glo.* 5. *verſ. imo, Gabr. d. concl.* 10. *n.* 13. *Menoch. d. q.*

64. à

64. *à num.* 35. *Maſcard. concl.* 1201. *à num.* 36. Procedit non ſolum in ipſo poſſeſſore allegante poſſeſſionem de prǽſenti, ſed etiam in ſucceſſore vniuerſali, vel ſingulari, qui poteſt allegare poſſeſſionem defuncti, vel auctoris ſui, quem conſtat ſemel peſſediſſe, continuatam fuiſſe vſque ad mortem, *Alciat. d. præſumpt.* 21. *num.* 5. *Gabr. d. concl.* 10. *num.* 11. *Maſcard. concl.* 170. *num.* 17. *et d. concl.* 1201. *nu.* 4. *Menoch. d. q.* 64. *num.* 17. *Garc. d. cap.* 3. *n.* 76. Amplia in eo, qui probat initium poſſeſſionis, vt prǽſumatur etiam hodie poſſeſſor, *Alciat. d. præſumpt.* 21. *à princip. Gom. l.* 50. *Tauri num.* 37. *Rebuſ. tract. de pacificis poſſeſſor. num.* 269. *Flamin. de reſignat. lib.* 3. *q.* 6. *nu.* 76. Amplia etiam in eo, qui probatur ſemel dominus, vt ſemper prǽſumatur retinuiſſe dominium etiam poſt mille annos, *Fichard. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 9. *num.* 340. *pag.* 510.

31 Poſſidentis melior eſt conditio, *l. ſi debitor ff. de pignor. l. is qui deſtinauit, ff. de rei vend. l. fin. C. eod. tit. l. qui accuſare, C. de edendo, §. retinendæ verſ. commodum, inſtit. de interdictis cap. pro poſſeſſore* 36. *de reg. iuris lib. ſexto, Tiraq. de iure primog. q.* 17. *opin.* 11. *num.* 20. *cum ſeq. Surd. conſ.* 73. *num.* 36. Etiam in pari cauſa per *tex. in l. apud Celſum, §. Marcellus, ff. de dol. mal. & met. except. l. ſi ſeruum, §. ſequitur ff de verbor. oblig.* Et in pari delicto potior eſt pars poſſidentis, *l. cum par delictum, ff. de reg. iuris*

iuris cap. in pari eod. tit. in 6. Thomas de Thomaſettis reg. 157. Et in pari cauſa turpitudinis potior eſt poſſidentis conditio, *cap. lator de re iudic.* Vnde qui poſſidet dicitur beatus, vt ait *gloſ. verbo requirat, in cap.* 1. *de pace tenenda, & eius violator.* in vſibus feudorum.

32 Poſteriora prioribus derogant, *l. pacta nouiſſima, vbi latè exornat Dec. C. de pact. l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, ff. eod. tit. l. ſed & poſteriores, ff. de legibus, l. cum in plures, §. locator horrei, ff. locati, l.* 1. *in fine, ff. de ſtipul. ſeruorum, l. clari, vbi Bald. C. de fideicom. §. poſteriore inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. vbi Pichard. nu.* 11. *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ, verbo prædeceſſorum nu.* 6. *Surd. deciſ.* 195. *num.* 7. *& conſ.* 202. *num.* 1. *& conſ.* 359. *num.* 34. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 3. *q.* 7. *num.* 10. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo vltima, Gam. Luſit. deciſ.* 50. *num.* 3. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 164. *num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 451. *Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1271. *num.* 1. vbi intelligit maximè, quandò priorum mentio fit in poſterioribus, *Lirent. Armendariz in proæm. addit. ad leges Regias Regni Nauarræ num.* 7. *Thomas de Thomaſettis reg.* 230. vbi intelligit in teſtamentis, & legibus, limitat tamen in ſententia, ampliationes adducit ad hanc reg. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 676. *per totum.*

33 Potentia in habitu idem operatur, quod poten-

potentia in actu, *Hyppol. conſ.* 18. *num.* 10. *&* *in l. ſi quis percuſſorem num.* 2. *C. ad leg. Cornel. de ſicar.* Potentia propinqua actui actus eſt, vt dictum eſt ſupra *lit. A. num.* 14.

34 Potentia, quæ non reducitur ad actum, vana eſt, *l. hæ enim, §. ſi prætor, ff. de ſuſpect. tuto. l. multum intereſt, C. ſi quis alte. vel ſi. cap. paſtoralis, §. quoniam, vbi Dec. in* 2. *notab. de reſcriptis, Surd. conſ.* 375. *num.* 2. Actus, & potētia ſimul eſſe non poſſunt, *§. ſic itaque diſcretis, verſ. quia quod meum eſt, inſtit. de actio.* Et potentia impedit actū, *d. l. multum, C. ſi quis alte. vel ſibi.* Et actus potentiam excludit, *l. ſi ita fuerit, verſ. non enim, ff. de manum. teſtamen.*

35 Præſcriptū tantū cenſetur, quantū poſſeſsū *reg. ſine poſſeſſione de reg. iu. in* 6. *Aufrer. in add. ad capel. Tholoſ. q.* 323. *Pariſ. conſ.* 27. *nu.* 150. *vol.* 1. *& conſ.* 73. *num.* 13. *vol.* 4. *Put. deciſ.* 107. *p.* 1. vbi plura cumulat, *Maſcard. de probat. concluſ.* 14. *num.* 23. *& concl.* 946. *num.* 8. *Capic. deciſ.* 209. *num.* 32. *vbi decl. quos adducit. Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 70. *n.* 20. quibus adde. *Honded. conſil.* 79. *num.* 47. *lib.* 1. *Boer. deciſ.* 58. *num.* 6. *Anton. Monach. Lu cenſ. deciſ.* 14. *num.* 56. *Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exempt. p.* 2. *cap.* 4. *nu.* 12.

36 Præſumptio cedit veritati, *l. nuptura filio, ff. de iure dot. l. fin. in princip. ff. quod met. cau. l. cū de indebito, ff. de probat. Surd. conſ.* 37. *num.* 17. *& conſ.* 80. *num.* 19. *& conſ.* 423. *n.* 12.

37 Præſumptio vna tollit aliam, *l. Diuus, ff. de in inte-*

in integr. reſtit. l. quidam teſtamento, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. l. 1. C. qui & aduerſus quos, l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. cap. tuam, de ſponſal. cap. afferte de præſumpt. Hyppol. conſ. 8. num. 6. Menoch. de interdictis remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 353. & num. 387. & de arbitr. lib. 1. q. 76. num. 19. & conſ. 343. num. 38. & de præſumpt. lib. 1. q. 30. Maſcard. de probat. concluſ. 405. num. 5. & concl. 882. num. 15. & concluſ. 1147. num. 27. & concl. 1224. & concl. 1377. num. 73. cum ſeqq. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo donatione largitus num. 150. C. de reuocandis donat. Surd. conſ. 361. num. 35. Valaſc. de partit. cap. 38. num. 9. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 86. num. 102. cum ſeqq. & p. 4. conſ. 102. num. 49. Luſit. Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iure p. 1. cap. 11. n. 17. Et pręſumptio fortior tollit debiliorem, *d. l. Diuus, ff. de in integr. reſt. l. non ſolum, ff. de ritu nupt. latè Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 30. n. 1. cum ſeq. & lib. 6. q. 64. n. 46.*

38 Pręſumptio vna cedit pluribus, *l. 3. §. 1. ff. de teſtib. l. cum de indebito in princip. ff. de probat. auth. itaque, C. commun. de ſucceſſion. Sur. conſ. 1. num. 60.*

39 A primordio tituli in poſterum formatur euentus, *l. 1. C. de liber. præterit. l. vnic. verſ. nulla, & ibi gloſ. in verbo primordium, C. de impon. lucrat. deſcript. lib. 10. Surd. conſ. 32. nu. 12. & conſ. 459. num. 14. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ. 1. nu. 231. Rota Romana apud Farin. deciſ.*

456.

456. numer. 9. tom. 1. part. 1.

40 Principium cuiuſque rei eſt ſpectandum, *l. Pomponius, ff. de negot. geſt. l. ſi procuratorē, ff. mand. l. nam origo, ff. quod vi, aut clam, l. qui id quod in princip. ff. de donat. l. ſi tamen, ff. ad Maced. l. ſi filius fam. C. eod. tit. l. vni. C. de impon. lucrat. deſcript. lib. 10. Tiraq. in l. ſi vnquā verbo donatione largitus nu. 257. C. de reuocandis donat. Surd. de alim. tit. 7. q. 34. & deciſ. 102. num. 10. & deciſ. 297. num. 12. Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 11. nu. 7. & 8. Auend. iunior ad l. 44. Tauri gloſ. 15. nu. 5. D. Barb. in l. poſt dotem nu. 75. ff. ſolut. matrim. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 10. nu. 41. & quaeſt. forenſ. conſ. 8. num. 19. et conſ. 43. nu. 30. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 202. n. 15. cum ſeq. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 703. Hinc rectè dicit *tex. in cap. principatus* 1. *q.* 1. quod vix bono peraguntur exitu, quę malo ſunt inchoata principio, notat *Mol. de primog. lib. 1. ca. 2. n. 8.* Item eleganter aſſerit *tex. in l. 1. ff. de orig. iur.* quod cuiuſque rei potentiſſima pars principium eſt, & ibi *gloſ.* rectè adducit illum verſum Horatij

Dimidium facti, qui bene cępit habet.

Propterea Chriſtum rebus cunctis principium dicimus, *cap. cum Paulus* 1. *q.* 1.

41 Principium, & initium à Deo eſt *cap. in nomine Domini* 23. *diſt. auth. de hered. & falcid. in princip. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 705. *Steph. Gratian. Marchia deciſ. 1. per totam*

Nicol.

Nicol. Mozzi. de contractib. tit. quomodo contractus deficiat à nu.27. cum ſeqq. Fr. Paulin. Berti Lucenſ.in praxi crimin. regular. tit. 4. in princip. num. 6. Cald. Pereira de empt. cap.1.n. 1. & nu. 14.

42 Principium eſt de eſſentia principiati *Card. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 702. Quod iuris eſt de aliquo, idem eſt de eius principio *l. non ideo minus C. de hæred. inſtit.*

43 Prior qui eſt tempore, potior eſt iure *l. qui balneum in princip. l. potior in princip. ff. qui potiores in pign. hab. l. ſi fundum C. eod. tit. l. diſtractis cum ſeqq. C. de pignor. cap. qui prior* 54. *de reg. iuris lib. ſexto l.* 27. *&* 29. *tit.* 13. *part.* 5. *Duenb. reg.* 198. *Maſcard. de probat. concl.* 1228. *Cott. in memorab. verbo creditor* 7. *Cæpol. cautela* 122. *&* 124. *Neguz. de pignor. p.* 5. *princ. memb.* 2. *num.* 11. *& num.* 39 *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ verbo datum num.* 16. *Balb. in tract. de pignor. cap.* 19. *Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.* 45. *num.* 7. *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 94. *num.* 15. *& deciſ.* 255. *nu.* 1. *Matienſ. l.* 7. *gloſ.* 5. *num.* 3. *tit.* 16. *lib.* 5. *nouæ recopil. Gomez de Leon in cent. cap.* 85. *&* 86. *Rebuf. tom.* 2. *ad leges Galliæ tit. de conſtitut. redituum gloſ.* 8. *Felician. tom.* 1. *de cenſibus lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 12. *Caſſan. in catal. gloriæ mundi p.* 12. *conſid.* 99. *Flor. vari. q.* 6. *art.* 3. *num.* 24. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 465. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. §.* 3. *proem. num.* 22. *Valaſc. conſ.* 129. *num.* 2. *Cardin. Mantic. de tacitis,*

tis, & ambiguis conuent. lib. 11. *tit.* 22. *num.* 1. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo ius n.* 15. *& verbo pignus n.*26. *Mari. Ant.var. lib.*1. *reſol.*81.*n.*7.*et lib.*2.*reſol.*50.*n.*32.*Vitalis de Cãbanis tract.clauſularum pag. mihi* 37. *num.* 14. *Bertazol. tract. clauſularum inſtrum. clauſula* 1. *gloſ.* 5. *num.* 42. *Garc. Girond. de priuilegiorum ſeu exemptionum explicat. num.*357. *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.*187.*num.*1. Principium hoc verum eſt tam in agendo, quam in excipiendo, & replicando *l. creditor qui prior la* 2. *in princ. ff. qui potiores in pign. Ripa in l. priuilegia num.*18. *ampl.* 13. *ff.de priuileg.cred. Neguz. vbi ſupra ampl.* 2. *num.*2.*Girond.num.* 358. *d. loco*, Limita in legibus, teſtamentis, & huiuſmodi, ita *Thomas de Thomaſettis reg.*250. Amplia, & limita hanc regulam pluribus alijs modis cũ *Alo.Ric.in collect.deciſ.p.*3.*collec.*473.

44 Prior nominatio maiorem dignitatem arguit *Tiraq. de iure primog.q.*19.*nu.*2. Et prior deſcriptus dicitur dignior, & præcedere debet *l.* 1. *ff. de albo ſcriben. Peregr.conſ.* 3. *num.* 60.*Pariſ. conſ.* 38.*num.*1.*vol.*4.quos cum alijs refert *Mari. Antonin.vari. lib.*1. *reſol.*81.*num.* 1. Et prior in dignitate eſt prior in honore *l. qui balneum ff.qui potiores in pignore habeantur Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. verbo datum Romæ num.*21. Et prior nominatus cenſetur magis dilectus *l. ſi communis ſeruus* 2 *ff. de ſtipulat.ſeruo. cap. ſi quis de elect. in* 6.*Thomas de Thomaſettis reg.* 235.

235. cui adde *Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib.6. tit.11. num. 13. & lib. 8. tit.4. num.12. & tit.9. num. 7. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 16. num. 3. cum ſeq. iunctis ſupra notatis lit. O. num.* 15.

45 Priuatio præſupponit habitum *l. decem* 117. *ff. de verb. oblig. l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. l. nec vtilem* 20. *ff. ex quib. cau. maior. l. Titio vſusfructus ff. de condit. & demonſtr. l. remittit ff. de iure iur. l. manumiſſiones ff. de iuſtit. & iure l. non poteſt videri ff. de regul. iuris §. ſeruus inſt. de capitis diminut. cap. ad diſſoluendum de deſponſat. impuber. Curſus Conimbricenſis in cōment. ad Logicam tit. de oppoſitis cap. 10. q. vni. art.5. Euerard. in topic. legal. loco* 60. *Surd. de alim. tit.6. q.23. & conſ.* 52. *num.* 57. *& conſ.* 73. *num.* 76. *& conſ.* 160. *num.* 38. *& conſ.* 305. *n.* 64. *Pichard. ad d. §. ſeruus num.2. Mari. Antonin. vari. lib.2. reſol.59. caſu 15. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 224. *num.* 12. *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior C. de tranſact. num.* 571. *Cald. Pereira quæſt. forenſ. conſ.* 16. *num.* 3. *Ioan. Monet. tract. de decimis cap.* 9. *q.* 2. *num.* 18. *Anton. Monach. Bononi. deciſ.* 30. *num.* 5. *Cardin. Tuſch. tom.6. lit. P. concl.* 715. A priuatione ad habitum non eſt regreſſus, *l. qui res §. aream ff. de ſolutio. l. poſt diem ff. de leg. commiſſo.*

46 Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur priuilegio ſuo, probatur ex *tex. in l. ſed & mintes in principio ff. de excuſat. tutor.*

S *l. aſſi-*

*l. aſſiduis verſ. in duabus C.qui potiores in pign. hab. l. ſcire vni vbi gloſ. verbo ad hæredem C.de priuileg.dotis, reſoluunt Doct.in auth.quas actiones C. de ſacroſanct. eccleſ. Surd. de alim. tit.8. priuil. 18. num. 5. & 7. & priuil. 61. num. 11. Cou. in reg. poſſeſſor 2. p. §. 2.num.4. & pract. cap.7. num.4. Peregr.de fideicom.art.3.num.70. Azeu. l. 10. tit. 3.num.15.17. & 18. lib.5.noua recopil. Maurit.de reſtit.in integr.cap.218.Sfor. eod.tract. q. 18. art. 4. num.31. & art. 5. Curi. Philip. p. 2. §. 17. num. 32. Coſt. in cap. ſi pater verbo ſi abſque liberis num. 2. de teſtam. lib. 6. Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo læſis n. 169. C. de in integr.reſtit.minor. Alexand. Trentaſinq. vari. reſolut. lib. 1. tit.de reſcriptis reſol. 1. Ceual. commun. contra commun. q. 756. nu. 45. & q. 822.num. 46. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 196. num. 18. & 19.Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 6. tit. 2. num. 11. & de tacitis, et ambiguis conuent. lib. 11. tit. 26. num. 6. Caſtil. quotid. lib.3. cap. 25. n.27. D.Barb.in l.2.§.legatis n. 252.ff.de iudicijs Cardoſ.in praxi iudicũ, et aduocat.verbo priuilegiũ n.46.Card.Tuſch.tom.5.lit.P.cõcl.760.Mari.Ant.va.li.2.reſol.8.n.58.*Ex quorũ mẽte colligitur principiũ hoc procedere vbi vtrunq; priuilegium æquale eſt, & æque fauorabile, & inſuper concurrit in actu, & exercitio iuxta terminos *d. l. aſſiduis verſ. in duabus*. Non ita tamen regula hæc erit admittenda, ſi alterum priuilegium fortius ſit, vt in terminis *d.l.*

ſed

ſed et milites ibi fortior: vel ſi alterum fauorabiliorem cauſam habeat, quia agit de damno vitando iuxta *tex. in l. vlt. ff. ex quib.cau.maior. l. verum §.vlt. verſ. proinde ff. de minor. ex Bald in l.5.n.5.C.de repud. hæred.Sfort.q.4.art. 4. et q. 18. art. 5. d. loco, notat Mari. Antonin. d. reſol.8.num.59.*vbi *num.60.*aſſerit quod magis fauendum eſt ei,qui tractat de damno; vel ſi alterum in genere, aliud in ſpecie,ſeu exercitio concurrat, vt in terminis *cap. auditis de in integrum reſtitut.*

47 Priuilegium perſonale perſonam ſequitur, & cum ea extinguitur *cap. priuilegium, et ibi doct.de regul.iuris lib. ſexto, Tiraq.de retract. lig. §. 26.gloſ. 1. num. 60. et de iure primog. q. 37. num. 1. Menoch. conſ. 136. num. 2. et conſ. 1007. à num. 95. vol.11. et de præſumpt. lib. 3. q. 103. num.45. Xuar. in l. quoniam in prioribus ſuper leg. regni limit. 11. dub.1. num. 1. D. Barb. in l. quia tale per totam ff.ſolut. matrim. Cardin. Tuſcb. tom.6. lit. P. concl.746.P.Azor. inſtit. moral.p.1. lib.5. cap. 22. q. 6. P. Suar. de legibus lib. 8. cap. 10.et 11.P.Ioan.de Salas eod. tract. diſp. 17. ſect. 6. et 8. Cardoſ. in praxi iudicum et aduocat. verbo priuilegium num. 4. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 109. num. 6.* Vnde autem cognoſci poſſit an priuilegium ſit reale, vel perſonale? conſule *Donel. lib. 21. comment. iuris ciuilis cap. 14. à princip. Tiraq. d. tract. de iure primog. q.59. num.1. P. ſuar.d. lib. 8. cap. 3.num.6.* Et vnde poſſit colligi perſone,

ſonę, an vero magis cauſæ priuilegium conceſſum videatur? explicat *Suar. d. cap. 3. num. 10.* Et in dubio priuilegium præſumitur perſonale *Cabed. Luſit. deciſ. 93. nu. 4. p. 2. Mari. Anton. d. reſol. 109. nu. 7.*

48 Probare oportet, nec ſufficit dicere *gloſ. recepta verbo dicatur in l. 1. in princ. ff. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur, cap. dilecti de excep. Iaſ. in l. ſi prius num. 97. ff. de noui oper. nunciat. Felin. in cap. cum dilectus num. 6. de accuſat. Pariſ. conſ. 115. num. 5. vol. 1. Menoch. de interdictis remed. 2. recuper. poſſeſſ. num. 178. et remed. 15. num. 403.*

49 Probatio debet eſſe concludens, & ita debet de neceſſitate concludere, & non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe *l. non hoc C. vnde legitimi, l. neque natales C. de probat. cap. in præſentia eod. tit. cap. recepimus de priuileg. cap. inter corporalia §. cum quis de translat. Epiſcopi, Aldouin. conſ. 44. num. 6. et conſ. 51. num. 18. Surd. conſ. 5. num. 46. Brunor. à Sole in locis commun. verbo probatio 10. Maſcard. de probat. concl. 671. num. 11. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl. 765. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 11. in prælud. num. 53. Trentaſinq. vari. lib. 1. tit. de ſeruitutibus reſol. 1. ſub num. 19. §. hæc prima declaratio, Galganet. de condition. p. 2. cap. 1. q. 92. num. 5. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 15. num. 107. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 46. num. 6. Rota Rom. apud Farin. deciſ. 127. num. 7. tom. 1. p. 1.* Et probatio dubia,

bia, incerta, & non concludens non releuat pro bantem *d. l. neque natales, et d. l. non hoc, et d. cap. in præſentia, Hipol. conſ. 20. num. 8. Maſc. concl. 1363. num. 6. Surd. deciſ. 75. num. 17. et deciſ. 288. num. 45. et conſ. 5. num. 45. cum ſeqq. et conſ. 24. num. 16. D. Barb. in l. ſi quis intentio ne num. 38. cum ſeq. ff. de iudicijs Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 144. num. 21. cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 1103. n. 2. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolu. 586. num. 6. in 2. edit. Farin. de oppoſ. contra dicta teſtium q. 68. num. 1. cum ſeq. Mari. Anton. d. lib. 1. reſolut. 106. num. 9. et reſol. 110. nu. 6. et lib. 3. reſol. 36. num. 5. Rota Roma. apud eund. Farin. deciſ. 149. num. 2. tom. 1. p. 1.*

50 Probatio dubia, & incerta contra producẽtem eſt interpretanda *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 469. num. 5. Rebuſ. tract. de reprobat. teſtium num. 9. Rota Romana apud Farin. deciſ. 854. num. 1. in nouiſſim.*

51 Probatio probationem non excludit *Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 575. num. 5.* Probatio tamen fortior tollit debiliorem *l. pen. ff. de reſtit. in integ. Maſcard. de probat. concl. 225. nu. 15. vol. 1.*

52 Probatio ſpecialis ſemper præualet generali *Innocent. num. 4. in cap. auditis de præſcript. Hipol. in pract. §. diligenter num. 198. & in l. de minore §. plurium num. 100. ff. de quaſt. Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 65. num. 170. Card. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ. 818. num. 5.*

53 Probatio incumbit aſſerenti, vide ſupra *lit. A. num.* 98.

54 Probatio per teſtes habet eandem vim, quã per inſtrumentum *l. in exercendis C. de fide inſtrumen. cap. cum Ioannes eod. tit. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. P. concl.* 771. *Soar. de Paz. in praxi tom.* 1. *p.* 1. *temp.* 8. *num.* 7. *Maſcard. de probat. in proam. q.* 6. *et concl.* 1095. *num.* 3. *Morla in emporio iuris p.* 1. *tit.* 11. *in prælud. n.* 4. *Cardoſo in praxi iudicum verbo inſtrumentũ* 11. *& verbo probatio* 7.

55 Probatum ſemel, non reprobatur *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum num.* 19. *pag. mihi* 248. cum alijs ſupra citatis *lit. A. num.* 93.

56 Proæmialia inducunt cauſam finalem *l. fin. ff. de hæredit. inſtitu. l.* 1. *ff. ad Macedon. Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. §.* 7. *proam. nu.* 122. *Ferrer. in conſtitut. Gathalon. gloſ.* 1. *num.* 135. *& gloſ.* 8. *num.* 146. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. P. concl.* 892. *Pichard. ad §. poſteriore num.* 17. *inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. vbi vltra alios citat Mol. de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. *latè Tiraq. tract. ceſſante cauſa num.* 64. *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 185. *num.* 4. *in fin. & num.* 5. *&* 6. *tom.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 491. *num.* 5. *tom.* 2. *parte* 1. Et ex proęmiali cauſa colligitur mens, & intentio diſponentis *l. itē quia §. fin. ff. de pact. l. cum hi in princ. ff. de tranſact. Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 43. *num.* 3. *& lib.* 3. *reſol.* 1. *num.* 59. *& reſol.* 15. *num.* 8. *Maſcard. de probat. concl.* 1284. *nu.* 6. *Guter. pract. lib.*

lib.1.q.89.à num.3 Et proæmium declarat deciſionem *l. vlt. ff. de hæred. inſtit. l. cum pater §. dulciſſimis ff. de legat. 2. Mari. Antonin. d. reſol. 15. num.8. Mol. de primog. lib. 1. cap. 5. num. 7. Armendariz. in proæmio addit. ad recopil. legum Nauarræ num.* 107. Hinc dicimus quod ſicut corpus ab anima ita diſpoſitio à proæmiali ratione regulatur ex *Iaſ. in l. qui quadringenta col. 2. ff. ad Trebel.*

57 Prohibentis melior eſt conditio in pari cauſa *Cardin. Tuſch. tom.6. lit. P. concl.* 893. Et in re communi potior eſt conditio prohibentis, notatum eſt ſupra *lit. C. num.* 29.

58 Prohibere non potes, quod tibi non nocet, & alteri prodeſt *l. 2. §. idem aiunt, & §. denique in 1. ff. de aqua plu. arcen. gloſ. in l. in ſumma §. item Labeo ff. eod. tit. l. ſi cui ff. de ſeruit. l. reſcripta C. de preci. impe. offe. l. in creditore ff. de euic. Doct. in l. 2. in princip. ff. ſolut. matrimon. Menoch. conſil.* 14. *num.* 8. *& conſil.* 51. *num.* 45. *& conſ.* 121. *num.* 8. *& de arbitr. lib. 2. caſu* 168. *num.* 13. *& caſu* 237. *num.* 19. *& de interdictis remed. 6. retinendæ poſſeſſ. num.* 114. *cum ſeqq. Gom. vari. tom. 2. cap. 2. num.* 17. *Surd. deciſ.* 120. *num.* 12. *& deciſ.* 236. *num.* 12. *Cou. vari. lib. 3. cap. 14. num. 8. verſ. item, & pract. c. 37. n. 2. & n. 3. col. 3. D. Barb. in d. l. 2. in princ. p. 2. n. 34. cum ſeqq ff. ſolut. matri. Thomas de Thomaſettis reg.* 268. vbi intelligit procedere, niſi tractetur de præiudicio tertij, vel de publico bono, vel de animæ ſalute.

59 Prohibita omnia intelliguntur,quæ non inueniuntur in iure conceſſa *cap. Paſtoralis* 53. *de appellat. cap.inter corporalia de translat.prælati*. Et prohibitum cenſetur, quod non inuenitur permiſſum *l. Gallus* §. *ille caſus,vbi notat Alexand. num.*9. *C. de iure dot. ita colligitur ex adductis per D. Barb.in l.cũ prætor* §.1.*n.*95.*ff. de iudicijs*.

60 Prohibita quæ non inueniuntur, per legem permiſſa cenſentur *l. nec non* 28. *poſt princip. ibi ſed ſi lex non prohibeat, &* §. *quod eis cum gloſ. in verbo prohibeant ff ex quib. cauſ. maior. l.* 1. *ff. de teſtibus l. mutus* §. *quæritur ff.de procurator. l. ab ea parte ff. de probat. l. ſtatuas C. de religioſ. et ſumpt. funer.cap.omnes, et ibi gloſ.* 3. *diſt. cap.* 1. *de translat. prælati,vbi gloſ. verbo non inuenitur cap. nuper* 29. *verſ. in ſecundo, cap. cum illorum* 32. *verſ.* 1. *de ſentent. excom. Alciat. reſp.* 8. *num.* 18. *Franciſc. Burſat. conſ.* 110.*num.* 27. *lib.* 1. *Burg. de Paz conſ.* 8. *num.* 3. *Bertazol. tract. clauſularum inſtrum.clauſula* 2. *gloſ.* 1. *num.* 5. *Brunor. à Sole in locis commun.verbo prohibitio* 1. *Bouad in ſua politic.lib.* 3. *c.*4.*n.*44.*D.Barb.in l.cũ prætor* §. 1.*n*.95.*ff.de iud. Mari. Ant.var.li.*1.*reſol.*41.*n*6. Et in dubio faciẽda eſt interpretatio, vt actus cẽſeatur permiſſus, quando non reperitur prohibitus *Ancbar. conſ.* 344. *Aym. conſ.* 203. *num.* 2. *lib.* 1. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 6. *num.* 2. *Maſcard. de probat. lib.* 3. *concl.* 1237. *num.*2. *Caual. commun. contra commun. q.* 227.

16 Pro-

61 Prohibito vno, cenſentur omnia prohibita, per quæ ad illud peruenitur, *l. oratio ff. de ſponſal. l. pupillus §. ſed ſi per interpoſitam ff. de auctorit. tutor. l. eos in fine C. de vſuris l. legem in fine C. de natural. liber. l fin. C. de reb. alien. non alien. cap. præterea de officio delegati cap. cum quid prohibetur 39. de regul. iuris lib. ſexto, Maſcard. de probat. concl.* 102. *per totam* vbi agit de intellectu huius principi, *Surd. cõſ.* 301. *num.* 74. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo prohibere. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 293. *nu.* 22. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 15. *n.*20. Procedit tantum in his, per quæ neceſſario peruenitur ad rem prohibitam: nõ vero in illis, per quę ad illam peruenіri poteſt contingenter aut poſſibiliter, iuxta tradita per *Bart. in l. ambitioſe num.* 22. *ff. de decretis ab ordine faciendis, et in l.* 2. *ad fin. ff. de iuriſd. omn. iud.* receptum communiter vt *ex Purpu. refert, et ſequitur D. Barb. in l.* 1. *p.* 3. *num.* 57. *ff. ſoluto matrim.* accedunt tradita per *Tiraq. de iure conſtit.* 3. *p. limit.* 7. *num.* 24. *Gom. l.* 45. *Tauri nu.*29. *ante fin. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo alienatio num.* 15.

62 Prohibitum vna via, non cenſetur alia permiſſum *l. quod dictum ff. de pact. l. cum hi, §. ſi cum ijs ff. de tranſact. l. athletas, §. ait prætor ff. de infamib. l. ſi quis, §. minor ff. qui, et à quib. l. illud ff. ad legem Aquil. cap. cum quid vna via* 84. *de regul. iuris lib. ſexto Surd. conſ.* 301. *num.* 75. *D. Barb.*

Barbo. in l. cum prætor §. vlt.num. 235. ff. de iudicijs.

63 Prohibitum directo,non poteſt fieri per indirectum *l.Seius, et Augerius vbi Bart. ff. ad l. Falcid. l. ſcire oportet §. ſi mater ff. de tutor. et curator. dat. ab his,cap. cum quid,vbi Dyn.de reg. iur. in 6. Menoch.de præſumpt.lib.4.q.189. num.82, Surd. deciſ. 21.num. 4. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de exemptionibus clericorum,et eorundem bonorum à muneribus publicis §.7. num.6.pag. 366.*

64 Prohibitum ad tempus, poſt tempus videtur eſſe permiſſum *l. imperator 8. vbi Bald. ff. de poſtulan.l.ſi vnus§.1.ff.de pact.l.epiſtola,§.fin. ff.eod.l.pater filium § fundũ,ff. de legat.3.Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 2. n.46. Surd. deciſ. 75.num.1.et conſ.294.n.6.et conſ.247.nu.18. Brunor. à Sole in locis commun. verbo prohibitio 16. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 65. nu. 8. D. Barb. in l. cum prætor in princip.num.45. ff. de iudicijs.*

65 Prohibitum poſt tempus, cenſetur permiſſum ad tempus vide ſupra hac *lit. n.* 18.

66 Prohibitum in loco, extra illum cenſetur permiſſum vt per *Ioan. Garſ. de nobilit. gloſ. 1.num. 31.*

67 Prohibitum vni, alijs cenſetur conceſſum *l. qui accuſare ff. de accuſat. l. cum prætor, vbi Doct. Barb. in princip. num. 36. ff. de iudicijs, cap. non ne de præſumpt. Vgolin. de offic. et poteſt Epiſcopi cap. 14.§.9.nu.1. in princip.*

68 Pro-

68 Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, *l. cum aurum 19. §. perueniamus, verſ. ſemper, ff. de auro, & arg. leg. auth. multo magis, C. de ſacroſ. eccleſ. l. quanto magis, C. de iure iur. Ariſto. 2. Metaphyſ. Flamin. de reſignat. to. 1. lib. 5. q. 4. n. 4. cum ſeqq.*

69 Puniendus quis eſt in eo, quo deliquit, *l. qui crimen, C. qui accuſ. non poſ. cap. poſtulaſti, de clerico excom. Barthol. Peret. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſiæ non alien. verbo illis exceptis num. 8.*

70 Proteſtatio cōtraria facto non ſuffragatur, *l. cum in plures, §. locator, ff. locati, cap. gratũ, de offic. deleg. Surd. con. 371. num. 67. vol. 3. & deciſ. 70. num. 8. & deciſ. 246. num. 4. Campanili in diuerſorio iuris canon. rub. 11. cap. 13. n. 185. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 55. num. 9.* Non eſt autem proteſtatio facto contraria, ſed dicitur compatibilis, & releuans, cum verſamur in facto dependente à voluntate, & facto proteſtantis, vt per *Bart. in l. non ſolum §. morte num. 17. ff. de nou. oper. nunciat.*

Q

1 QValitas ſtare non poteſt ſine ſubiecto, *l. 4. §. fin. ff. de actio. empt. l. fin. ff. de collat. bono. l. nullam, §. ſi abſentis, vbi Angel. ff. de petit. hæredit. l. Pomponius, §. fin. vbi Aretin. in princip. ff. de acquirenda poſſeſ. §. ideo autẽ, inſtit. de ſeruit. ruſtic. præd. princip. inſtitut. de vſufr. Gom. l. 17. Tauri nu. 19. verſ. primò, Surd. conſ.*

conſ. 34. *num.* 13. *& conſ.* 150. *num.* 80. *& cõſ.* 236. *num.* 15. *& conſ.* 246. *num.* 6. *& conſ.* 304. *num.* 1. *& conſ.* 305. *num.* 67. iunctis, quę ſupra notaui *lit. N. num.* 24.

2 Qualitas facilius datur, quam ſubſtantia, *Menoch. conſ.* 93. *num.* 15. *Surd. deciſ.* 222. *nu.* 71. cum alijs, quos refert *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 306. *num.* 34. Et qualitas facilius præſumitur, quam ſubſtantia, vt per *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 56. *num.* 96. *&* 97. *et conſ.* 322. *num.* 71.

3 Qualitas noua adueniens enti reponit illud in diuerſam naturam, & ſpeciem, *§. præterea inſtit. de inutil. ſtipulat. cap. cum Marthæ, §. quæſiuiſti de celebrat. miſſarum cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. *Hyppol. ſing.* 520. *qualitas, Menoch. conſ.* 35. *num.* 13. *& de interdict. remed.* 6. *recuper. poſſeſſ. num.* 8. *Surd. deciſ.* 2. *& conſil.* 321. *num.* 12. *cum ſeq.* Et qualitas adueniens enti non mutat ſubſtantiam, ſed naturam, *Brun. de augmento in* 3. *quæſt. princip. num.* 7. *Cardin. Tuſch. tom.* 1. *lit. A. concl.* 82. *num.* 12. Mutatione enim qualitatis rei ſubſtantia non mutatur, *l. ſi fundus, §. ſi res, ff. de pigno. §. minus, inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. deſe.*

4 Qualitas adiuncta verbo, intelligitur ſecũdum tempus verbi, *l. in delictis, §. ſi extraneus ff. de noxal. act. l.* 1. *§. tutoris, ff. quod iuſſu, l. Titius, vbi Bart. ff. de teſtam. milit. cap. ſi eo tempore, de reſcript. in* 6. *cum alijs, de quibus per Menohed. deciſ.* 23. *n.* 1. *de præben. Menoch. conſ.*

107.

107. *num.* 22. *& de interdictis remed.* 16. *recuper. poſſeſſ. num.* 23. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 13. *num.* 5. *& conſ.* 335. *nu.* 20. *& conſ.* 375. *nu.* 37. *& conſ.* 455. *num.* 5. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 263. *num.* 27. *Auend. ad l.* 44. *Tauri, gloſ.* 15. *num.* 2. *Flamin. de reſignat. tom.* 1. *lib.* 1. *q.* 11. *n.* 10. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *n.* 143. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas n.* 23. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. Q. concl.* 9. *Trentaſinq. vari. lib.* 1. *tit. de legitima reſol.* 2. *ſub n.* 7. *§. ſecundo qualitas, Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n.* 290. *Ioan. Petr. Moneta tract. de diſtribut. quotidianis p.* 1. *q.* 9. *num.* 38. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 268. *num.* 2. *in* 2. *edit. Pichard. ad §. proximus num.* 2. *inſtit. de leg. agn. ſucceſſ. Franciſ. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo qualitas*, Vt principium hoc verificetur, debet interuenire qualitas tempore verbi actu, & non habitu ſolum, *Rota Romana apud Farinac. deciſ.* 496. *nu.* 2. *tom.* 2. *p.* 1.

5 Qualitas diſpoſitionis vbi deficit, deficit ipſa diſpoſitio, *gloſ. in l. mancipia, verbo auocandum*, C. *de ſeruis fugitiuis, Fului. Pacian. de probat. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 8. *Camill. Gallin. lib.* 4. *de verbor. ſignific. cap.* 9. *num.* 9. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 15. *num.* 47. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 82. *num.* 1.

6 Qualitates non entis nullę ſunt, vide ſupra *lit. N. num.* 24.

7 Quem

7 Quem non honoro, grauare non poſſum, vide ſupra *lit. G. num.* 15.

8 Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, vide ſupra *lit. E. numero* 19.

9 Qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, vide ſupra *lit. D. n.* 1.

10 Quod differtur, non aufertur, *l. quoties, C. de precibus imper. offer. cap. ancillam* 32. *q.* 2. *cap. nemo deſperandus, de pœnit. diſt.* 7. *cap. ſtatutum, vbi gloſ. verbo retardari, de haeretic. lib.* 6. *Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exceptionum explicat. n.* 966.

11 Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui, *l.* 3. *in fine, vbi gloſ. C. de contrah. & commit. ſtipulat. l. multum intereſt, vbi gloſ. C. ſi quis alteri, vel ſibi, cap. cum ſuper* 23. *in fine, de offic. delegati, Surd. conſ.* 251. *n.* 36. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. B. concl.* 133. *n.* 1.

12 Quod tibi non vis fieri, alijs ne facias, *l. iuſtitia, ff. de iuſtit. & iure, §. iuris praecepta verbo, alterum non laedere, et ibi gloſ. inſtit. eod. tit. vbi Pichard. num.* 30. dicit, quod non læditur alter ſi id, quod nobis fieri nolumus, alteri quoque non faciamus, per *cap. placuit, de maiorit. & obed.*

13 Quod per me non ſtat, mihi non debet imputari, *l. ſi ideo, C. de his quibus vt indignis.*

14 Quod quiſque iuris in alium ſtatueris, ipſo iure vtaris, *l.* 1. *ff. quod quiſque iuris, Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. Q. concl.* 49.

15 Quod

15 Quod ſemel placuit, amplius diſplicere nõ poteſt, *cap. quod ſemel 21. de regul. iuris lib. 6. §. ſemel cauſa inſtit. quib. ex cau. manum. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 48. Thomas de Thomaſettis reg. 266.*

16 Quod in vtilitatem eſt introductum, non debet in odium retorqueri, *Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exempt. p. 1. cap. 3. num. 18.* iunctis ſupra adductis *lit. F. num. 37.*

17 Quod alicui gratioſe conceditur, trahi non debet ab alijs in exemplum, *l. quoniam, C. de epiſcop. & cler. cap. quod alicui, de regul. iuris in 6. Thomas de Thomaſettis reg. 256.* vbi aſſerit procedere, quando alicui gratiosè aliquid eſt conceſſum à Principe, ſecus autem ſi ſit cõceſſum à iure communi, vel intelligit de priuilegio.

18 Quod de vno negatur, de alio conceſſum eſſe videtur, *l. cum prætor, ff. de iud. l. ait prætor, §. ſed quod Papinia. ff. de mino. cap. qualis 25. diſt. cap. non ne præſumpt.* Et è conuerſo, quod de vno conceditur, de alio negatur, *l. maritus, C. de procurato. l. cum ita in fin. C. de condit. & demon. d. §. ſed quod Papinia. d. cap. non ne, Thomas de Thomaſettis reg. 257.* vbi aſſerit procedere, niſi ſequatur correctio, vel abſurdum.

19 Quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro alterius fieri non poteſt, *l. quod noſtrum, ff. de reg. iur. Thomas de Thomaſettis reg. 263.* vbi aſſerit procedere,

cedere,

cedere, niſi auctoritate legis alterius fiat.

20 Quod quis in ſe approbat, in alio reprobare non poteſt, *l. in arenam, C. de inoſ. teſtam.* iunctis, quæ infra notaui *lit. V. num.* 59.

21 Quod omnes tangit, debet ab omnibus cõprobari, *l. fin. in fi. C. de auctorit. præſtan.*

22 Quod quis ex ſuo facto ſentit, ſibi, & non alij debet imputare, *l. inter cohæredes, §. quod ex facto, ff. famil. herciſcund.*

23 Quæ fauore publico introducta ſunt, humana diſpoſitione mutari non poſſunt, *l. nemo poteſt, ff. de legat.* 1. *l. ius publicum, ff. de pact. l. quod de bonis, §. fin. ff. ad leg. falcid. auth. ſed cum teſtator, vbi Doct. C. eod.*

24 Quę ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, *l. ſicut, C. de actio. & oblig. l. in commodato, §. ſicut, ff. commod. l. ſi quis argentum, §. cum enim, C. de donat.* cum alijs ſupra citatis *lit. C. num.* 59.

25 Quod maior pars facit, ab omnibus factum cenſetur, *tex. eſt, ibique gloſ. Bart. & Doctor. in l. quod maior, ff. ad municip. gloſ. in cap.* 1. *in verbo tractatus, de reb. eccleſ. non alien. in 6. canoniſtæ communiter in cap. cum omnes, de conſtitut. tradit explicans Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 36. *num.* 4. *in fine.* Limita in actibus factis ab vniuerſitate, in quibus agitur de pręiudicio particularium ipſius vniuerſitatis, tũc enim actus facti nullatenus valebunt, niſi omnes ſint vocati, pariterque omnes conſentiant, ita *gloſ. in cap. quod omnes*

de

de regul. iuris in 6. cui ſubſcribit *gloſ. in cap. cum omnes in verbo conſtitutum verſ. dicas etiã, de conſtit.* notat *Rendina d. to.1.tit.124.num.5.*

R

1 RAtio attenditur magis, quam dictum, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ratio 2.* Et omne dictum à ſua ratione regulatur, *l. cum pater, §. dulciſsimis, ff. de legat. 2.* Et per rationẽ ampliatur, & limitatur, *l. vnum, ex familia, §. fin. ff. eod. tit. de legat. 2. d. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. eod. l. ſi is qui animo, ff. de acqu. poſ. vbi glo. 1 aſ. in l. id quod n.7. ff. de leg. 1. Surd. cõſ. 67. n. 20. cum ſeq. Rota Romana apud Farin. deciſ. 10. num. 2. tom. 1. p. 1.*

2 Ratio exemplis eſt anteponenda, *cap. ſi. diſt. 9.* quia exẽplis non eſt iudicandũ, ſed legibus, vt ſupra dictum eſt *lit. E. num. 27.*

3 Ratio eſt anima legis, *l. cum ratio, ff. de bonis damnato. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 9. num. 136. Barth. Perett. ad extrauag. ambitioſa, de rebus eccleſ. non alie. in initio text. num. 41.* Et ſine ratione non eſt lex *cap. conſuetudo diſt. 1.* Et ſola voluntas legis pro ratione habetur, *§. furtiuè inſtitut. de vſucap. gloſ. ordina. in l. 1. §. initium in verbo ratus, ff. de poſtulan.* Vnde dicitur, ſic volo, ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas, *l. quia poterat, ff. ad Trebel. §. ſed quod principi, inſtitut. de iur. natu. gloſ. fin. in l. filio pater, ff. de legat. 1.*

4 Ratio legis vbi militat, ibi lex loquitur, &

diſponit, ac regulat ipſam legem, *Card. Tuſc. tom. 6. lit. R. concluſ.* 31. *&* 32. Et ratio legis ampliat diſpoſitionem, tanquam illius anima, *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 44. *num.* 15.

5 Ratio legis magis attenditur, quam diſpoſitio, & præfertur verbis, *Surd. deciſ.* 19. *nu.* 1.

6 Ratio vbi eſt eadem, debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. illud C. de ſacroſ. eccleſ. l. ſi poſtulauerit,* §. 2. *ff. ad leg. Iuliam, de adulter. l. quidam nummularios ff. de eden. l. nauta,* §. *fin. ff. nautæ caupon. l. à Titio, ff. de furt.* §. *pari ratione, inſtit. quib. mod. ius patr. poteſt. ſoluit. iuncto* §. *ſi igitur inſtitut. quod cum eo, Narbon. de appellat. à vicario ad epiſcopum p.* 2. *num.* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 299. *Surd. conſ.* 301. *num.* 19. *& deciſ.* 52. *num.* 10. *Trentaſinq. vari. lib.* 1. *tit. de ſtatutis, reſol.* 1. *ſub num.* 2. §. *primo, Farinac. in praxi crimin. p.* 7. *in fragmen. lit. E. num.* 51. *cum ſeqq. Cæſar Argel. de cõtradictore legitimo q.* 10. *num.* 115. *Portol. in tract. de conſortib. & fideicom. legali cap.* 5. *num.* 14. *Vgolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap.* 13. §. 27. *num.* 1. *verſ. quid igitur, & cap.* 49. §. 4. *num.* 2. Non procedit in ſtatutis iuris correctorijs, *Portol. cap.* 6. *num.* 15. vbi proximè. Et vbi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſiuè, ſed comprehenſiuè, vt per *text. in d. l. illud, C. de ſacroſanctis eccleſijs, l. his ſolis, verſ. ſatis etiam cautè putamus, C. de reuocandis donation. l. item veniunt,* §. *ait ſenatus, ff. de petit. hæred. & Tiraq.*

raq. latè plura adducentem in l. ſi vnquam verbo libertis num. 45. *& 46. C. eod. tit.* ita reſoluit *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. §.* 7. *proam. nu.* 105.notat etiam *Rebuf.in comment. ad tit. ff.de verborum ſignificat. ad l.in lege cenſoria* 203.*§. itemque de ſeruis, verſ. colligitur ex hoc tex.pagin. mihi* 647. *Surd.deciſ.*276. *nu.*8.*Guter.*cum multis per eum adductis *pract.lib.*3.*q.*17.*num.* 84. *cum ſeqq.* Idem etiam procedit in lege pęnali,vt ex *Villagut.tradit Perez de Lara.de capellan. lib.* 1. *cap.*5.*num.*24.*Cardoſ.in praxi iudicum verbo lex num.* 24. *& verbo pœna num.* 25. *P. Rebel. de oblig. iuſtit. p.* 1. *lib.* 1.*q.*6.*ſect.* 4. *num.* 20. *Mari. Antonin. vari. lib.*3.*reſol.*39. *num.*1.Et vbi diuerſa ratio reddi non poteſt, diuerſum ius induci non debet, *l.* 3. *§.* 1. *ff. de iniuſt. rup. teſtam. l. à Titio. ff. de verbor. oblig.* Et diuerſitas rationis,diuerſitatem iuris inducit, *l. inter ſtipulantē, §.ſacram. ff. de verborum oblig. l. fin. ff.de ritu nupt.* Et ratio vbi eſt diuerſa, diſpoſitio quoque diuerſa eſſe debet, *l. ſi ita,ff.de manum.teſt. l. ſi ſeruus, ff. de ſtatulib. Dec. conſ.* 394. *num.*3. *Surd. conſ.* 67. *n.*19.

7 Ratio eadem eſt de parte, quo ad partem, quæ de toto quo ad totum,vide ſup.*lit.I.n.*41.

8 Ratione quod caret, inciuile dicitur, *Ludou. Rodolphin. vari. quaſt. lib.*2.*q.*46.*num.*2.

9 Ratione legis ceſsante, ceſſat quoque eius diſpoſitio, vide ſupra *lit. L.num.*14. Ratio naturalis habet vim legis, notatum eſt ſupra *lit. L. num.* 4.

10 Regulæ in dubio inhęrendum eſt, donec exceptio probetur, *l. illud, C. de ſacroſanctis eccleſijs l. vltima, C. de hæred. inſtit. l. apud antiquos, C. de furtis, l. ab ea parte, ff. de probat. cap.* 2. *de coniug. leproſ. gloſ. in rub. de regul. iuris lib. ſexto, Menoch. conſ.* 88. *num.*51. *& conſ.* 187. *num.* 25. *& de interdictis remed.* 14. *recuper. poſſeſſ. num.* 32. *Surd. deciſ.* 255. *num.* 2. *et deciſ.* 322. *num.* 40. *cum ſeqq. & conſ.*356. *num.* 18. *Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib.* 5. *tit.* 15. *num.*31. *Couvari. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 4. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 2. *num.* 26. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.*8. *num.* 70. *cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo regula, Ioa. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 9. *num.* 56. *et p.* 2. *q.* 10. *num.* 25. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 138. *n.* 1. *p.* 2. Et regulę eſt ſtandum, donec probetur limitatio, *Aloyſ. Ricci. d. p.* 2. *deciſ.* 107. *nu.* 2. Et ſecundum regulam ſemper eſt pronuntiãdum, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.*3. *capit.* 15. *n.* 9. Et qui regulę contradicit, id expreſsè probare debet, *l. ab ea parte, ff. de probat. cap. ad decimas, de reſtitu. ſpoliator. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. n.* 603. vbi *nu.* 604. reddit rationem, quia tenaces ſunt regulę iuris, à quibus non eſt recedendum, niſi contrarium expreſsè reperiatur in iure. Et qui habet regulam pro ſe, habet intentionem ſuam fundatam, *Guter. de iura-*

men.

men. confirm. p. 1. *cap.* 1. *n.* 64. *et pract. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 13. *et q.* 76. *n.* 8. *Bernard. Grau. ad pract. cameræ imper. lib.* 1. *concl.* 36. *conſid.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 94. *Mari. Anton. var. lib.* 2. *reſol.* 59 *caſu* 12. Ita vt ab onere probandi releuetur, *Maſcard. de probat. concluſ.* 1261.

11 Rei ſuę quilibet liber eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata, C. mandati, l. in traditionibus, ff. de pactis Thomas de Thomaſettis reg.* 98. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 105. *nu.* 6. *tom.* 1. *p.* 1. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 28. *nu.* 15. *Perez ad l.* 1. *verſ. ex qua infertur tit.* 2. *lib.* 5. *ordin. pag. mihi* 76. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 45. *num.* 6. *P. Molin. de iuſtit. tractat.* 3. *diſp.* 1. *concl.* 1. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 9. *nu.* 50. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 486. *et tom.* 6. *lit. R. concl.* 112. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 149. *n.* 4. *in* 2. *edit. Thomaſ de Thomaſettis reg.* 247. vbi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Vnde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorē, §. ſic autem, l ſed et ſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredit. l. legem, C. de pactis, l. legem, C. de donat.* cum alijs, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8. *priuileg.* 56. *n.* 93. *& tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *nu.* 6. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11, *Cabed. p.* 2.

deciſ. 31. *in princip. Bouadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.*4.*num.*63.*Stephan.Gratian.diſceptat.forenſ. cap.*175.*num.*5.*Cened. pract.q.*35.

12 Rei partes fauorabiliores ſunt partibus actoris, *l. fauorabiliores, ff. de reg. iuris, l. matrem, C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis, Thomas de Thomaſettis reg.* 120. vbi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis fauendum actori, quod etiam aſſerit *reg.*270.

13 Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr. l. ait prætor, §.* 1.*ff. de re iudic. Menoch. conſ.* 1. *num.*83. *Surd. deciſ.*212.*num.*14.*& deciſ.*291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *num.* 8. *Gutier. conſil.*18. *num.*56. *cum ſeq. Tiraq. de lege connub. gloſ.*7. *num.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 17. *& num.* 33. *Bouadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.*4. *num.*22. *Stephan.Gratian. diſcept. forenſ. tom.*3.*cap.* 501. *num.* 16.*&* 17.*Ceual.commun. contra commun. tom.*4.*q.*905.*num.* 13. *&* 14. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *Luſit. Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iure p.*1.*cap.* 8. *n.*91. *verſic. nihilominus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.*87. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *num.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.*129. *Mantica Rotæ Romanæ deciſ.* 137. *n.* 6. *Campanili in diuerſorio iuris canon. rub.* 12. *cap.*7. *nu.* 27. *prope finem, Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 16. *Rota Romana apud*

Farin.

Farin.deciſ.35.num.6.tom.1.p.1. & deciſ. 187. *num.* 7. *ibid. et deciſ.* 457.*num.*2. Et relatio reſtringitur,& limitatur ad illud,quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph.de Seſſe Aragon. deciſ.* 125. *num.* 41. *et deciſ.* 187. *num.* 110. Et referenti non creditur,niſi conſtet de relato, *d.l.aſſe toto,auth.ſi quis, C. de eden.Surd. conſ.* 5. *n.* 57. *Mari. Antonin. vari. lib.*1.*reſol.* 38.*num.* 5.*et reſol.* 64.*num.*7.*et lib.*2. *reſol.* 8. *num.*12.

14 Remedium or dinarium vbi datur,non conceditur extraord inarium, vt pro regula conſtituit *text. in l. q[...]ædam in princip. ibi,quia id conſequi etc.ff. de e[...]endo,l. cum ſine, ff. de Carbon.*& in terminis r[...]eſtitutionis *tex.in l.in cauſa* 17.*ff. de minor. r[...]ſoluunt Zazi.lib.*1.*reſponſ. cap.* 20. *Alphan. col[...]ect.* 755. *Menoch.de interdict. remed.*.15.*recup[...]er. poſſeſſ. n.*12. *Maur. de in integr. reſtit. cap.* [...] 11. *Sfort. eod. tract. p.* 1.*q.* 17. *Cald. Pereira in[...] l. ſi curatorem, verbo per quod priſtinum n.* 1[...]6.*et verbo implorare num.*9. *C. de in integr. reſt[...]t. minor. Morl. in emporio iuris p.* 1. *tit.* 5. *q.* [...]3. *num.* 2. *Dom. Chriſtopho. de Paz in ſchol. ad[...] leg. ſtylli l.*171. *n.*1.*D.Barb. in l. quia tale nun[...]*. 63. *ff. ſolut. matrim. Card. Tuſch. tom.* 5. *li*[...]*t. O. concl.* 182. Procedit & intelligitur princ[...]ipium hoc, ſi remedium extraordinarium [...] vtilius non ſit ordinario, ex *Zazi. num.* 20. [...] *Maurit.* 7. *Sfort.* 33. *Morl.*12. *dictis locis,Pinel.*[...] *in l.* 2. *C. de reſcind. vendit.p.* 3. *cap.* 1. *num.* 1[...] 9. Limitatur tamen ſi reme-

 dium

conſ. 34. *num.* 13. *&* *conſ.* 150.*num.*80. *&* *cōſ.* 236.*num.*15.*&* *conſ.* 246. *num.* 6. *&* *conſ.* 304. *num.*1.*&* *conſ.* 305. *num.*67. iunctis, quę ſupra notaui *lit.N.num.*24.

2 Qualitas facilius datur, quam ſubſtantia, *Menoch.conſ.* 93. *num.* 15. *Surd. deciſ.* 222. *nu.* 71. cum alijs, quos refert *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 306. *num.* 34. Et qualitas facilius præſumitur, quam ſubſtantia, vt per *Surd.de alim. tit.* 8. *priuil.*56. *num.* 96.*&* 97. *et conſ.* 322. *num.*71.

3 Qualitas noua adueniens enti reponit illud in diuerſam naturam, & ſpeciem, *§. præterea inſtit. de inutil. ſtipulat. cap. cum Marthæ, §. quæſiuiſti de celebrat. miſſarum cap. ſtatutum, de elect. lib. 6. Hyppol.ſing.* 520. *qualitas, Menoch. conſ.* 35. *num.* 13. *& de interdict.remed.*6. *recuper. poſſeſſ. num.* 8. *Surd. deciſ.* 2. *& conſil.* 321. *num.* 12. *cum ſeq.* Et qualitas adueniens enti non mutat ſubſtantiam, ſed naturam, *Brun. de augmento in* 3. *quæſt. princip. num.* 7. *Cardin. Tuſch.tom.*1. *lit. A.concl.* 82. *num.* 12. Mutatione enim qualitatis rei ſubſtantia non mutatur, *l. ſi fundus, §. ſi res, ff. de pigno. §. minus, inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. deſe.*

4 Qualitas adiuncta verbo, intelligitur ſecũdum tempus verbi, *l. in delictis, §. ſi extraneus ff. de noxal. act. l.* 1. *§. tutoris, ff. quod iuſſu, l. Titius, vbi Bart. ff. de teſtam. milit. cap. ſi eo tempore, de reſcript. in* 6. *cum alijs, de quibus per Menobed. deciſ.* 23.*n.*1.*de præben. Menoch.conſ.* 107.

107.num. 22. & de interdictis remed. 16. recuper. poſſeſſ. num. 23. Surd. de alim. tit. 9. q. 13. num. 5. & conſ. 335. nu. 20. & conſ. 375. nu. 37. & conſ. 455. num. 5. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi 263. num. 27. Auend. ad l. 44. Tauri, gloſ. 15. num. 2. Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 11. n. 10. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloſ. 43. n. 143. Brunor. à Sole in locis commun. verbo qualitas n. 23. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 9. Trentaſinq. vari. lib. 1. tit. de legitima reſol. 2. ſub n. 7. §. ſecundo qualitas, Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. n. 290. Ioan. Petr. Moneta tract. de diſtribut. quotidianis p. 1. q. 9. num. 38. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 268. num. 2. in 2. edit. Pichard. ad §. proximus num. 2. inſtit. de leg. agn. ſucceſſ. Franciſ. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo qualitas, Vt principium hoc verificetur, debet interuenire qualitas tempore verbi actu, & non habitu ſolum, *Rota Romana apud Farinac. deciſ. 496. nu. 2. tom. 2. p. 1.*

5 Qualitas diſpoſitionis vbi deficit, deficit ipſa diſpoſitio, *gloſ. in l. mancipia, verbo auocandum, C. de ſeruis fugitiuis, Fului. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 14. num. 8. Camill. Gallin. lib. 4. de verbor. ſignific. cap. 9. num. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 6. q. 15. num. 47. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 82. num. 1.*

6 Qualitates non entis nullę ſunt, vide ſupra *lit. N. num. 24.*

7 Quem non honoro, grauare non poſſum, vide ſupra *lit. G. num.* 15.

8 Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, vide ſupra *lit. E. numero* 19.

9 Qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, vide ſupra *lit. D. n.* 1.

10 Quod differtur, non aufertur, *l. quoties*, C. *de precibus imper. offer. cap. ancillam* 32. *q.* 2. *cap. nemo deſperandus, de pœnit. diſt.* 7. *cap. ſtatutum, vbi gloſ. verbo retardari, de haeretic. lib.* 6. *Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exeptionum explicat. n.* 966.

11 Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui, *l.* 3. *in fine, vbi gloſ.* C. *de contrah. & commit. ſtipulat. l. multum intereſt, vbi gloſ.* C. *ſi quis alteri, vel ſibi, cap. cum ſuper* 23. *in fine, de offic. delegati, Surd. conſ.* 251. *n.* 36. *Card. Tuſch. tom.* 1. *lit. B. concl.* 133. *n.* 1.

12 Quod tibi non vis fieri, alijs ne facias, *l. iuſtitia, ff. de iuſtit. & iure, §. iuris praecepta verbo, alterum non laedere, et ibi gloſ. inſtit: eod. tit. vbi Pichard. num.* 30. dicit, quod non læditur alter ſi id, quod nobis fieri nolumus, alteri quoque non faciamus, per *cap. placuit, de maiorit. & obed.*

13 Quod per me non ſtat, mihi non debet imputari, *l. ſi ideo, C. de his quibus vt indignis*.

14 Quod quiſque iuris in alium ſtatueris, ipſo iure vtaris, *l.* 1. *ff. quod quiſque iuris, Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. Q. concl.* 49.

15 Quod

15 Quod ſemel placuit, amplius diſplicere nõ poteſt, *cap. quod ſemel 21. de regul. iuris lib. 6. §. ſemel cauſa inſtit. quib. ex cau. manum. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. Q. concl. 48. Thomas de Thomaſettis reg. 266.*

16 Quod in vtilitatem eſt introductum, non debet in odium retorqueri, *Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exempt. p. 1. cap. 3. num. 18.* iunctis ſupra adductis *lit. F. num. 37.*

17 Quod alicui gratioſe conceditur, trahi non debet ab alijs in exemplum, *l. quoniam, C. de epiſcop. & cler. cap. quod alicui, de regul. iuris in 6. Thomas de Thomaſettis reg. 256.* vbi aſſerit procedere, quando alicui gratiosè aliquid eſt conceſſum à Principe, ſecus autem ſi ſit cõceſſum à iure communi, vel intelligit de priuilegio.

18 Quod de vno negatur, de alio conceſſum eſſe videtur, *l. cum prætor, ff. de iud. l. ait prætor, §. ſed quod Papinia. ff. de mino. cap. qualis 25. diſt. cap. non ne præſumpt.* Et è conuerſo, quod de vno conceditur, de alio negatur, *l. maritus, C. de procurato. l. cum ita in fin. C. de condit. & demon. d. §. ſed quod Papinia. d. cap. non ne, Thomas de Thomaſettis reg. 257.* vbi aſſerit procedere, niſi ſequatur correctio, vel abſurdum.

19 Quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro alterius fieri non poteſt, *l. quod noſtrum, ff. de reg. iur. Thomas de Thomaſettis reg. 263.* vbi aſſerit procedere,

cedere, niſi auctoritate legis alterius fiat.

20 Quod quis in ſe approbat, in alio reprobare non poteſt, *l. in arenam*, C. *de inoſ. teſtam.* iunctis, quæ infra notaui *lit. V. num.* 59.

21 Quod omnes tangit, debet ab omnibus cõprobari, *l. fin. in fi. C. de auctorit. præſtan.*

22 Quod quis ex ſuo facto ſentit, ſibi, & non alij debet imputare, *l. inter cohæredes*, §. *quod ex facto*, *ff. famil. herciſcund.*

23 Quæ fauore publico introducta ſunt, humana diſpoſitione mutari non poſſunt, *l. nemo poteſt*, *ff. de legat.* 1. *l. ius publicum*, *ff. de pact. l. quod de bonis*, §. *fin. ff. ad leg. falcid. auth. ſed cum teſtator*, *vbi Doct.* C. *eod.*

24 Quę ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto ſunt neceſſitatis, *l. ſicut*, C. *de actio. & oblig. l. in commodato*, §. *ſicut*, *ff. commod. l. ſi quis argentum*, §. *cum enim*, C. *de donat.* cum alijs ſupra citatis *lit. C. num.* 59.

25 Quod maior pars facit, ab omnibus factum cenſetur, *tex. eſt, ibique gloſ. Bart. & Doctor. in l. quod maior*, *ff. ad municip. gloſ. in cap.* 1. *in verbo tractatus*, *de reb. eccleſ. non alien. in* 6. *canoniſtæ communiter in cap. cum omnes*, *de conſtitut. tradit explicans Rendina in promptuar. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 36. *num.* 4. *in fine.* Limita in actibus factis ab vniuerſitate, in quibus agitur de pręiudicio particularium ipſius vniuerſitatis, tũc enim actus facti nullatenus valebunt, niſi omnes ſint vocati, pariterque omnes conſentiant, ita *gloſ. in cap. quod omnes*

de

de regul. iuris in 6. cui ſubſcribit *gloſ. in cap. cum omnes in verbo conſtitutum verſ. dicas etiã, de conſtit.* notat *Rendina d. to.1.tit.124.num.5.*

R

1 Ratio attenditur magis, quam dictum, *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ratio 2.* Et omne dictum à ſua ratione regulatur, *l. cum pater, §. dulciſsimis, ff. de legat. 2.* Et per rationẽ ampliatur, & limitatur, *l. vnum, ex familia, §. fin. ff. eod. tit. de legat. 2. d. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. eod. l. ſi is qui animo, ff. de acqu. poſ. vbi glo. Iaſ. in l. id quod n.7. ff. de leg. 1. Surd. cõſ. 67. n. 20. cum ſeq. Rota Romana apud Farin. deciſ. 10. num. 2. tom. 1. p. 1.*

2 Ratio exemplis eſt anteponenda, *cap. ſi. diſt. 9.* quia exẽplis non eſt iudicandũ, ſed legibus, vt ſupra dictum eſt *lit. E. num. 27.*

3 Ratio eſt anima legis, *l. cum ratio, ff. de bonis damnato. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 9. num. 136. Barth. Perett. ad extrauag. ambitioſæ, de rebus eccleſ. non alie. in initio text. num. 41.* Et ſine ratione non eſt lex *cap. conſuetudo diſt. 1.* Et ſola voluntas legis pro ratione habetur, *§. furtiuè inſtitut. de vſucap. gloſ. ordina. in l. 1. §. initium in verbo ratus, ff. de poſtulan.* Vnde dicitur, ſic volo, ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas, *l. quia poterat, ff. ad Trebel. §. ſed quod principi, inſtitut. de iur. natu. gloſ. fin. in l. filio pater, ff. de legat. 1.*

4 Ratio legis vbi militat, ibi lex loquitur, &

diſponit, ac regulat ipſam legem, *Card. Tuſc. tom. 6. lit. R. concluſ. 31. & 32.* Et ratio legis ampliat diſpoſitionem, tanquam illius anima, *Surd. de alim. tit. 1. q. 44. num. 15.*

5 Ratio legis magis attenditur, quam diſpoſitio, & præfertur verbis, *Surd. deciſ. 19. nu. 1.*

6 Ratio vbi eſt eadem, debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. illud C. de ſacroſ. eccleſ. l. ſi poſtulauerit, §. 2. ff. ad leg. Iuliam, de adulter. l. quidam nummularios ff. de eden. l. nauta, §. fin. ff. nautæ caupon. l. à Titio, ff. de furt. §. pari ratione, inſtit. quib. mod. ius patr. poteſt. ſoluit. iuncto §. ſi igitur inſtitut. quod cum eo, Narbon. de appellat. à vicario ad epiſcopum p. 2. num. 6. Thomas de Thomaſettis reg. 299. Surd. conſ. 301. num. 19. & deciſ. 52. num. 10. Trentaſinq. vari. lib. 1. tit. de ſtatutis, reſol. 1. ſub num. 2. §. primo, Farinac. in praxi crimin. p. 7. in fragmen. lit. E. num. 51. cum ſeqq. Cæſar Argel. de cõtradictore legitimo q. 10. num. 115. Portol. in tract. de conſortib. & fideicom. legali cap. 5. num. 14. Vgolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap. 13. §. 27. num. 1. verſ. quid igitur, & cap. 49. §. 4. num. 2.* Non procedit in ſtatutis iuris correctorijs, *Portol. cap. 6. num. 15.* vbi proximè. Et vbi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſiuè, ſed comprehenſiuè, vt per *text. in d. l. illud,* C. *de ſacroſanctis eccleſijs, l. bis ſolis, verſ. ſatis etiam cautè putamus,* C. *de reuocandis donation. l. item veniunt, §. ait ſenatus, ff. de petit. hæred. & Ti-*

raq.

raq. latè plura adducentem in l. ſi vnquam verbo libertis num. 45. *&* 46. *C. eod. tit.* ita reſoluit *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. nu.* 105.notat etiam *Rebuf.in comment. ad tit. ff.de verborum ſignificat. ad l.in lege cenſoria* 203.§. *itemque de ſeruis, verſ. colligitur ex hoc tex.pagin. mihi* 647. *Surd.deciſ.*276. *nu.*8.*Guter.*cum multis per eum adductis *pract.lib.*3.*q.*17.*num.* 84. *cum ſeqq.* Idem etiam procedit in lege pęnali,vt ex *Villagut.tradit Perez de Lara.de capellan. lib.* 1. *cap.*5.*num.*24.*Cardoſ.in praxi iudicum verbo lex num.* 24. *& verbo pœna num.* 25. *P. Rebel. de oblig. iuſtit. p.* 1. *lib.* 1.*q.*6.*ſect.* 4. *num.* 20. *Mari. Antonin. vari.lib.*3.*reſol.*39. *num.*1.Et vbi diuerſa ratio reddi non poteſt, diuerſum ius induci non debet, *l.* 3. §. 1. *ff. de iniuſt. rup. teſtam. l. à Titio. ff. de verbor. oblig.* Et diuerſitas rationis,diuerſitatem iuris inducit, *l. inter ſtipulantē,* §.*ſacram. ff. de verborum oblig. l. fin. ff.de ritu nupt.* Et ratio vbi eſt diuerſa, diſpoſitio quoque diuerſa eſſe debet, *l. ſi ita, ff.de manum.teſt. l. ſi ſeruus, ff. de ſtatulib. Dec. conſ.* 394. *num.*3. *Surd. conſ.* 67. *n.*19.

7 Ratio eadem eſt de parte, quo ad partem, quæ de toto quo ad totum,vide ſup.*lit.I.n.*41.

8 Ratione quod caret, inciuile dicitur, *Ludou. Rodolphin. vari. quæſt. lib.*2.*q.*46.*num.*2.

9 Ratione legis ceſsante, ceſſat quoque eius diſpoſitio, vide ſupra *lit. L.num.*14. Ratio naturalis habet vim legis, notatum eſt ſupra *lit. L. num.* 4.

10 Regulæ in dubio inhęrendum eſt, donec exceptio probetur, l. illud, C. de ſacroſanctis eccleſijs l. vltima, C. de hæred. inſtit. l. apud antiquos, C. de furtis, l. ab ea parte, ſſ. de probat. cap. 2. de coniug. leproſ. gloſ. in rub. de regul. iuris lib. ſexto, Menoch. conſ. 88. num. 51. & conſ. 187. num. 25. & de interdictis remed. 14. recuper. poſſeſſ. num. 32. Surd. deciſ. 255. num. 2. et deciſ. 322. num. 40. cum ſeqq. & conſ. 356. num. 18. Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 5. tit. 15. num. 31. Couuari. lib. 2. cap. 12. num. 4. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 2. num. 26. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloſ. 8. num. 70. cum ſeqq. Brunor. à Sole in locis commun. verbo regula, Ioa. Petr. Monet. tractat. de diſtribut. quotid. p. 1. q. 9. num. 56. et p. 2. q. 10. num. 25. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 138. n. 1. p. 2. Et regulę eſt ſtandum, donec probetur limitatio, Aloyſ. Ricci. d. p. 2. deciſ. 107. nu. 2. Et ſecundum regulam ſemper eſt pronuntiãdum, Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. capit. 15. n. 9. Et qui regulę contradicit, id expreſsè probare debet, l. ab ea parte, ſſ. de probat. cap. ad decimas, de reſtitu. ſpoliator. Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior, C. de tranſact. n. 603. vbi nu. 604. reddit rationem, quia tenaces ſunt regulę iuris, à quibus non eſt recedendum, niſi contrarium expreſsè reperiatur in iure. Et qui habet regulam pro ſe, habet intentionem ſuam fundatam, Guter. de iuramen.

men. confirm. p. 1. cap. 1. n. 64. et pract. lib. 3. q. 4. num. 13. et q. 76. n. 8. Bernard. Grau. ad pract. cameræ imper. lib. 1. concl. 36. conſid. 1. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. R. concl. 94. Mari. Anton. var. lib. 2. reſol. 59 caſu 12. Ita vt ab onere probandi releuetur, *Maſcard. de probat. concluſ.* 1261.

11 Rei ſuę quilibet liber eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata, C. mandati, l. in traditionibus, ff. de pactis Thomas de Thomaſettis reg. 98. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 105. *nu.* 6. *tom.* 1. *p.* 1. *Menchaq. quæſt. illuſtr. cap.* 28. *nu.* 15. *Perez ad l.* 1. *verſ. ex qua infertur tit.* 2. *lib.* 5. *ordin. pag. mihi* 76. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 45. *num.* 6. *P. Molin. de iuſtit. tractat.* 3. *diſp.* 1. *concl.* 1. *Eſcobar de ratiocin. cap.* 9. *nu.* 50. *Cardin. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 486. *et tom.* 6. *lit. R. concl.* 112. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 149. *n.* 4. *in* 2. *edit. Thomaſ de Thomaſettis reg.* 247. vbi aſſerit procedere, niſi lex in aliquo caſu reſiſtat, vel dummodo quis alterius conditionem deteriorem non faciat. Vnde in traditione rei ſuæ poteſt quis apponere legem, quam velit *d. l. in traditionib. l. ſi quid poſſeſſorē, §. ſic autem, l ſed etſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæredit. l. legem, C. de pactis, l. legem, C. de donat.* cum alijs, de quibus per *Surd. de alim. tit.* 8. *priuileg.* 56. *n.* 93. *& tit.* 9. *q.* 18. *num.* 13. *&* 14. *& deciſ.* 62. *nu.* 6. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 6. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *nu.* 11, *Cabed. p.* 2.

deciſ. 31. *in princip. Bouadil. in ſua polit. lib.* 3. *cap.*4.*num.*63.*Stephan.Gratian.diſceptat.forenſ. cap.*175.*num.*5.*Cened. pract.q.*35.

12 Rei partes fauorabiliores ſunt partibus actoris, *l. fauorabiliores, ff. de reg. iuris, l.matrem, C. de probat. cap. ex parte de reſcriptis, Thomas de Thomaſettis reg.* 120. vbi dicit procedere in fine litis, quia in principio magis fauendum actori, quod etiam aſſerit *reg.*270.

13 Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, ff. de condit. & demonſtr. l.ait prętor, §.* 1.*ff. de re iudic. Menoch. conſ.* 1. *num.*83. *Surd. deciſ.*212.*num.*14.*& deciſ.*291. *num.* 17. *&* 18. *& conſil.* 362. *num.* 8. *Gutier. conſil.*18. *num.*56. *cum ſeq. Tiraq. de lege connub. gloſ.*7. *num.* 187. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 16. *num.* 17. *& num.* 33. *Bouadil. in ſua polit. lib.* 1.*cap.*4. *num.*22. *Stephan.Gratian. diſcept. forenſ. tom.*3.*cap.* 501.*num.* 16.*&* 17.*Ceual.cōmun. contra commun. tom.*4.*q.*905.*num.* 13. *&* 14. *Brunor.à Sole in locis commun. verbo relatio* 5. *Luſit. Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iure p.*1.*cap.* 8. *n.*91.*verſic. nihilominus, Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 10. *num.*87.*Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 115. *num.* 74. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.*129.*Mantica Rotæ Romanæ deciſ.* 137. *n.* 6. *Campanili in diuerſorio iuris canon. rub.* 12. *cap.*7. *nu.* 27. *prope finem, Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 59. *caſu* 16. *Rota Romana apud*

Farin.

Farin.deciſ.35.num.6.tom.1.p.1. & deciſ. 187. num. 7. ibid. et deciſ. 457.num.2. Et relatio reſtringitur,& limitatur ad illud,quod in relato continetur tantum, & non amplius, *Ioſeph.de Seſſe Aragon. deciſ. 125. num. 41. et deciſ. 187. num. 110.* Et referenti non creditur,niſi conſtet de relato, *d.l.aſſe toto,auth.ſi quis, C. de eden.Surd. conſ.5. n. 57. Mari. Antonin. vari. lib.1.reſol. 38.num. 5.et reſol. 64.num.7.et lib.2. reſol. 8. num.12.*

14 Remedium ordinarium vbi datur,non conceditur extraordinarium, vt pro regula conſtituit *text. in l. q[...]ædam in princip. ibi,quia id conſequi etc.ff. de e[...]endo,l. cum fine, ff. de Carbon.*& in terminis r[...]eſtitutionis *tex.in l.in cauſæ 17.ff. de minor. re[...]ſoluunt Zazi.lib.1.reſponſ. cap. 20. Alphan. col[...]ect. 755. Menoch.de interdict. remed..15.recup[...]er. poſſeſ. n.12. Maur. de in integr. reſtit. cap.[...] 11. Sfort. eod. tract. p. 1.q. 17. Cald. Pereira in[...] l. ſi curatorem, verbo per quod priſtinum n. 1.[...] 6.et verbo implorare num.9. C. de in integr. reſti[...]t. minor. Morl. in emporio iuris p. 1. tit. 5. q.[...] 3. num. 2. Dom. Chriſtopho. de Paz in ſchol. ad[...] leg. ſtylli l.171. n.1.D.Barb. in l. quia tale nun[...]n. 63. ff. ſolut. matrim. Card. Tuſch. tom. 5. li[...]t. O. concl. 182.* Procedit & intelligitur prin[...]cipium hoc, ſi remedium extraordinarium [...] vtilius non ſit ordinario, *ex Zazi. num. 20. [...] Maurit. 7. Sfort. 33. Morl.12. dictis locis, Pinel. [...] in l. 2. C. de reſcind. vendit.p. 3. cap. 1. num. [...] 9.* Limitatur tamen ſi reme-

Digitized by Google

dium extraordinarium vtilius ſi
ſecundum quę rectè procedit r
doctrina, quę minori habenti r
dinarium, non denegat reſtitutic
per hanc plenius, ſeu, vt ipſi loc
guius minori ſuccurritur, notat
prouinciali, ff. de noui operis nu
in l. ſi vnquam, verbo libertis nu
reuocandis donat. Maurit. d. cap. 1
d. l. ſi curatorem verbo læſis num

15 Remedio nouo indigent, c
emergunt, vide ſupra *lit. E. num*

16 Reprobatio vnius ex duol us p
detur includere approbatione al
bunus, §. fin. ff. de teſtam. milit.
non ne de præſumpt. Surd. decif. 1
Barboſa in l. cum prętor in princ
num. 53. *cum ſeq. ff. de iudic ÿs.*

17 Res tranſit cum ſuo onere ad
vadat, *l. is cui opus, vbi lat è Iaſ.*
ui operis nunciat. l. ſi cõuenerit,
de pignor. acti. l. 1. *C. de diſtra.*
lianus, l. Caius, vbi Bart. ff. de m
l. Põponius, §. 1. *ff. de acqu. poſſ. l.*
contrah. empt. l. via conſtituti, §.
ſeruit. ruſtic. præd. cap. ſi quis l.
16. *q.* 1. *cap. ex litteris, de pign*
lis, de decimis, Ordinatio regia L
4. *tit.* 3. *in princ. Bellacomb. tom.* 1
lib. 3. *tit. communia ſeruitutum*
mihi 426. *Menoch. conſ.* 2. *num*

*num.*11. *& conſ.* 80. *num.*79. *Cabed. Luſit.deciſ.* 52. *num.*1.*p.*2. *D. Barb. in l.poſt dotem nu.* 5.*ff. ſoluto matri. Cald. Pereira de extinct.emphyt. cap.* 3.*num.*33. *& de empt. cap.* 10.*nu.*10. *& cap.* 27. *num.vlt. Card. Tuſch.tom.* 5. *lit.* O. *concl.* 145. *Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.*2.*cap.*15.*num.*41. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 529. *nu.*6.*in* 2. *edit. Ioa. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1.*tit.de exẽptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis,§.* 3.*num.*2.*pag.* 357. *& tit. de clerico debitore §.* 8. *num.* 6. *pag.* 444. Quod axioma intelligitur, quando onus eſt reale, non verò quando eſt perſonale, *d. l. vlt. ff. de contrah. empt. l.eum cui C. de action.& obligat. l.cogi,§. vnde quæritur, ff. ad Trebell.l vlt.C.de hæred. act. l.cum fundo,& ibi Bald. ff.de ſeruit. ruſtic. præd. notat Bellac. d. num.* 67. *Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate num.* 80. C. *de in integr. reſtit. minor.* Amplia rem tranſir cum ſuo onere etiam in ſingularem ſucceſſore per *tex. in d.l.cũ fundo,ff. de ſeruit.ruſtic. prædior. l.*3.*C.de ſeruit. Bellett. d.§.* 8.*nu.*7. Etiam ſi res tranſeat in priuilegiatum, vt in eccleſiã *Duenh. reg.*100.*num.* 14. *Crau. conſ.*217. *nu.* quos cum alijs citat *Bellett. d.§.* 8.*num.*8. Ve in fiſcum, vt per *Menoch. conſ.* 75.*n.*63. latiſſi mè *Tiraq. de retract.conſang. §.*1. *gloſ.*9. *num* 112. *& gloſ.* 10. *num.* 13. quos adducit iden *Bellett. d. §.*8. *num.*9.

18 Res vna, & eadem non debet diuerſo iur

cen-

cenſeri, vide ſupra *lit. I. num.* 48.

19 Res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur, *cap. omnis* 27.*q.*2.*cap. omnis res, de regul. iuris, in antiq. Narbona de appellat. à vicario ad epiſcopum p.*1.*num.*95.*Valaſc. conſult.* 130.*num.*17.Vnde eadem ſolemnitas requiritur in reuocatione actus, quæ in cõfectione ipſius, *Duen.reg.*187.*verſ.*18. *Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap.* 7.*n.*13.

20 Res ſua nemini ſeruire poteſt, *l. ſi rem alienam la* 2.*ff. de pignorat. act. l. in re communi, ff. de ſeruit. vrban. præd. l. vti frui, ff. ſi vſusfructus petatur, Surd. de alim. tit.*8.*priuil.* 49.*num.* 7.*& deciſ.*76.*num.* 2.

21 Res iudicata pro veritate habetur, & facit rem notoriam, & de albo nigrum *l. ſi non ſortem §. hæredi ff. de condict. indebiti l. cum putarem ff. famil. herciſc. l. ingenuum ff. de ſtatu homin. l. res iudicata, ff. de reg. iuris l.*1. *C. quando prouoc. doct. in cap. ſuborta de re iudic. Maſcard. de probat. concl.* 1296. *à num.* 14. *cum ſeqq. Surd. deciſ.* 170.*num.*15. *& deciſ.* 289. *nu.* 1.*& conſ.* 91.*num.*2. *& conſ.* 106.*num.*13. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ſententia* 48. *Farin. in praxi crimin. q.* 21. *num.* 35. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 35. *num.*1.*& num.*24. *&* 25. *Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. concl.* 267. *Mari. Antonin. vari. lib.*1. *reſol.* 76. *num.* 2. *& reſol.* 94. *num.* 11. Et ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatã præſumitur iuſte lata *l. Herenius §. Caia ff. de vſur. cap. in præſentia de renunciat.*

nunciat. Gam. Luſit.deciſ. 110.*num.*5.*Cald.Pereira de empt. cap.* 34. *num.* 40. *Rota. Romana apud Farin. deciſ.* 94. *num.*1.*tom.*1.*p.* 1. *Mari. Antonin. d. lib.*1. *reſol.* 50. *num.* 30.*& reſol.*71. *num.* 4. *& lib.* 3. *reſol.* 13. *num.* 1. Et facit ius quo ad omnes *l. ſi ſeruus §. ſi hæreditatis verſ. & cum ius ff. de legat.* 1. *Rota Rom. apud Far. deciſ.* 78. *num.*1. *tom.*1.*p.* 1. & habet vim conſuetudinis, & legis, *Gam. deciſ.* 174. *num.* 10. Limita primo in ſententia lata in cauſa criminali, quæ non tranſit in rem iudicatam, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 7.*in fine*. Limita ſecundo in ſententia lata in cauſa matrimoniali, quę etiam non tranſit in rem iudicatam, *cap. lator, de re iudic. Vezin. tom.*2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.*14.*nu.* 178. *pag. mihi* 271. *Ioach. Beuſt.tract. de matrimon. cap.* 39. *Hieronim.à Laurent. Auen. deciſ.* 70.*nu.*3. *P. Sanch. de matri.lib.*7.*diſp.*100. *Cou.de ſponſal.p.* 2. *cap.* 8. §. 12.*Bernard. Græu. ad pract. cameræ imper. lib.*1.*concl.* 112. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum verbo ſententia n.* 85. *Brunor.à Sole eod.verbo n.*28.*Sigiſmund.Scac. de appellat. q.*17. *limit.* 34.*num.*6. *Mari. Antonin. d.lib.*1. *reſol.*93.*num.*7.*&* 8. quamuis fuerit deciſa per iuramentum, *Seraphin. de priuileg. iuram. priuil.*102 *num.*8.*limit.*1. Limita tertio in ſententia excõmunicationis, *Sanch. d. diſp.* 100. *nu.* 11. *Scacci. d.tract.de appellat. q.* 12. *num.* 150. Limita quarto in ſententia nulla, quę deinde non tranſit in rem iudicatã,

Magon.

Magon. Lucen. deciſ. 62. num. 15. & deciſ. 98. n. 5. Put. deciſ. 374. & 389. nu. 3. p. 2. Surd. conſ. 61. num. 53. Van. de nullit. in rub. quoties, & intra quod tempus, &c. num. 8. Azeu. l. 2. num. 23. titul. 17. lib. 4. nouæ recopil. Amator. Roderic. in pract. cap. vlt. p. 2. num. 10. & 11. Cald. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. q. 37. à princip. Mari. Antonin. d. lib. 1. reſol. 77. nu. 14. & reſol. 109. nu. 3. & 4. Nec parit exceptionem rei iudicatę, *l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 2. à num. 5. Rebuſ. tom. 1. ad leg. Galliæ tit. de ſentent. execut. art. vlt. n. 4. pag. mihi 256.* cũ ſententia nulla nõ ſit ſententia, *l. vlt. C. de ſentent. ex breuiloq. recit. clem. paſtoralis, §. vt igitur, de re iud. Tiraq. in l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verborum ſignificat. limit. 1. num. 9.* Limita denique in ſententia notoriè iniuſta, quæ nunquam tranſit in iudicatum, *Surd. deciſ. 260. num. 30. & conſ. 61. num. 24. quem cum alijs citat Mari. Antonin. d. lib. 1. reſolut. 57. n. 4.* Iniuſtitia enim notoria æquiparatur notoriæ nullitati ex citatis per eundem *Mari. Antonin. d. lib. 1. reſol. 77. num. 13.*

22 Res inter alios acta, alijs nocere non debet, in iure communi probat *text. in l. de vno quoque, ff. de re iudic. l. ſæpè conſtitutum eſt, ff. eod. tit. l. nam & poſtea in fin. ff. de iure iur. l. quia non debet, ff. eod. l. Lucius ff. de his qui notantur infamia, l. Modeſtinus reſpondit ff. de except. l. Claudius, ff. qui potior. in pign. hab. l. ſi petitor, ff. de iudic. l. ſi vnus, §. pacta in fine ff. de pa-*

ctis,

ctis, l. 1. cum multis alijs, ff. de except. rei iudicatæ, l. res inter alios acta, ff. de regul. iuris, tit. C. res inter alios acta, l. optimam, C. de contrah. empt. cap. inter dilectos, de fide inſtr. cap. veniens, de tranſact. cap. ſuper eo, de officio delegati. Et apud noſtros Luſitanos conſtitutum eſt per *Ordinationem regiam lib. 3. tit. 81. in princip.* Et apud Hiſpanos extat *l. 20. tit. 22. par. 3. vbi gloſ.* 1. exornant *Tiraq. tract. ſpeciali, res inter alios acta, Menoch. conſ. 28. num. 28. & de retin. poſſeſſ. rem. 3. num. 571. Maſcard. de probat. concl. 394. num. 29. & concl. 1243. & cõcl. 1267. num. 2. Thomas de Thomaſettis reg. 273. Hieron. de Laurent. deciſ. Auen. 82. nu. 1. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 106. num. 7. & n. 38. & 45. & lib. 3. reſol. 1. n. 7. Menchaq. quæſt. vſuſrequent. cap. 23. num. 13. cum ſeqq. Couar. pract. cap. 13. num. 4. & cap. 14. num. 15. & 16. Surd. conſ. 577. num. 25. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo exceptio num. 20. & verbo res num. 25. cum duobus ſeqq. & verbo ſententia num. 67. Brunor. à Sole in locis commun. verbo res 12. Cardin. Tuſch. tom. 6. lit. R. concl. 264. cum ſeq. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 7. num. 80 & q. 10. num. 264. & q. 2. num. 114.*

23 Reſoluto iure dantis, reſoluitur & ius accipientis, *l. lex vectigali 31. ff. de pignor. l. ſi ex duobus, §. 1. ff. de in diem adiect. vbi Bart. Alberic. Bald. & Salic.* hanc regulam conſtituunt, *cap. nuper, de donat. inter virum, et vxorem,*

rem, deciſ. Pedam. 156. *num.* 12. *Gom. vari. tom.* 2. *capit.* 3. *num.* 8. *in fine, Mari. Anton. vari. lib.* 2. *reſol. fin. caſu fin. Bertazol. tract. clauſularum inſtrum. clauſula* 15. *gloſ.* 2. *num.* 16. *D.Barb. in l. quia tale nu.* 86. *ad finem, ff. ſoluto matrim. Cardin. Tuſch. tom.* 6. *lit. R. cõcl.* 272. vbi intelligit in ijs, quæ habent dependẽtiam ſucceſſiuam, non in ijs, quę in ipſo inſtanti radicantur, & perfectionẽ habent in ſe.

24 Reſpondere nõ videtur, qui ad interrogata non reſpondit, *l. de ætate, §. quod autem, ff. de interrogat. action. Alciat. lib.* 2. *diſpunct. capit.* 10. Ex reſponſione enim colligitur qualis fuerit interrogatio, *l. ſi defenſor. §. qui interrogatus, ff. eod. tit. de interrogat. act. §. præterea, inſtit. de inut. ſtip. Natt. conſ.* 98. *num.* 22. *Menocb. conſ.* 47. *& conſ.* 53. quos adducit *Mari. Antonin. vari. lib.* 3. *reſol.* 44. *num.* 5. *verſ. tum quia non.*

S

1 SCire quilibet pręſumitur, quod publicè ſcitur, *Tiraq. de retract. lig. §.* 35. *gloſ.* 4. *num.* 33. *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 23. *num.* 70. *& de interdictis remed.* 16. *recuperan. poſſeſſ. num.* 34. *Garc. de nobilit. gloſ.* 4. *n.* 27. quia publica vox, & fama inducit ſcientiam, vt per *Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ.* 103. *nu.* 12. cui adde latè *Maſcard. de probat. concl.* 1100. *n.* 2. *Menocb. de præſumpt. lib.* 6. *q.* 23. *num.* 70.

& de

& de arbit. iudic. lib. 2. caſu 186. *num.* 8. *quos adducit Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap.* 6. *q.* 4. *num.* 29.

2 Scire, & ſcire debere paria ſunt, *l. quod te in fin. vbi gloſ. ff. ſi cert. pet. l. ſi duo, ff. de acquir. hæredit. l. qui fundum, §. ſeruus, ff. pro empt. Tiraq. de retract. lig. ad finem tit. nu.* 43. *Surd. conſ.* 150. *num.* 23. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 194. *num.* 1. faciunt tradita per *Surd. deciſ.* 146. *Ioſeph. Ludouic. Peruſ. deciſion.* 103.

3 Scire, & negligere ſcire paria ſunt, *Sigiſm. Scacci. de appellat. q.* 12. *nu.* 10. Et paria ſunt ſcire, vel ſcire poſſe, *l. pen. ff. ad Macedo. l. in bonorum in fin. ff. de bono. poſſeſſ.*

4 Sententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, pro veritate habetur, vide ſupra *lit. R. nu.* 21.

5 A ſeparatis non fit illatio, vide ſupra *lit. I. nu.* 6. Separatorum ſeparata debet eſſe ratio, *l. Papinian. ff. de min. l. fin. ff. de calumn. Bal. in l. cum neceſſitatē, C. de fideic. Decian. in tract. crimin. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. *tom.* 1. *Caſtr. conſ.* 389. *num.* 2. *vol.* 1. *Pariſ. conſ.* 101. *num.* 38. *vol.* 1. quos adducit *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 111. *num.* 4.

6 Sequentia declarant præcedētia, *l. ſi ſeruus plurium, §.* 1. *ff. de legat.* 1. *cum Doct. infra cit. lit. V. n.* 36. Vnde clauſula ſequens refertur, & trahitur regulariter ad omnia præcedentia, vt probat *tex. in l. final. vbi Bart. ff. de rebus dub. cap. ſecundo requiris* 41. *de appellat. Gabri.*

tom.

tom. 3. *commun. opin. lib.* 6. *tit. de clauſulis concl.* 9. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 32. *num.* 30. *nouiſſimè Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 105. *n.* 4. *to.* 1. *p.* 1.

7 Sermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice, *l. boues*, *§. hoc ſermone vbi Tiraq. ff. de verborum ſignificat. l. cum pater* 79. *§. pater in* 1. *ff. de legat.* 2. *Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ*, *verbo ſermo* cum alijs ſupra citatis *lit. D. n.* 36.

8 Ex ſignis cognoſcitur ſignatū, *l.* 1. *§. ſi intelligatur ff. de ædilit. edic. l. ſtigmata vbi Bart. C. de fabricens. lib.* 11. *Surd. conſ.* 126. *n.* 15. Vnde res præſumuntur eſſe illius, cuius eſt ſigillum, quo ſignata ſunt, vt per *Gom. l.* 45. *Taurin.* 3. *et n.* 77. *Boer. deciſ.* 105. *n.* 9. *Afflict. deciſ.* 23. *nu.* 3. *et* 4. *Suar. tom.* 1. *comm. opin. lib.* 4. *tit.* 41. *n.* 6. *pag.* 651. *Menoch. de præſ. lib.* 3. *q.* 64. *Maſcard. de prob. concl.* 91. *et* 157. *n.* 3. *cum ſeqq. et concl.* 160. *n.* 4. *et concl.* 551. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 60. *n.* 62. *cum ſeqq. Rebuf. ad leg. Galliæ tit. de mercator. min. vend. art.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 26. *Ozaſc. Pedam. deciſ.* 40. *n.* 2. *Hieron. de Laurnti. Auenion. deciſ.* 30. *n.* 2. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo res* 5. *Curt. Philipp. p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 13. *vbi num.* 16. reſoluit quod ſi apud duos ſit contentio ſuper rebus, quæ ad eos pertinent eo, quod eodem ſigillo ambo vtuntur, poſſidenti adiudicari debent, ſi vero non ſint apud eos, ſed penes tertium, diuiduntur inter contendentes.

9 Simile

9 Simile non eſt idem, *gloſ. in l. quod Nerua, & ibi Bart. ff. depoſiti, l. pecuniam, ff. ſi cert. pet. l. ad ſimilitudinem, C. de epiſcopis, & cleric. §. ſed inter eas, inſtit. de nupt. cap. capitulum de reſcript. Marc. Mant. ſing.* 318. *Menocb. de arbitr. lib.* 2. *caſu* 84. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 1. *num.* 4. *Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſul.* 27. *gloſ.* 12. *num.* 1. *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p.* 1. *conſid.* 48. *verſ. quartus caſus, Guter. pract. lib.* 2. *q.* 176. *num.* 4. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 3. *num.* 51. *Acaci. Anton. in comment. ad l.* 5. *num.* 70. *ff. de condit. & demonſtrat. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ.* 7. *nu.* 100. *Cardin. Tuſcb. tom.* 7. *lit. S. concl.* 247. vbi *num.* 2. declarat, quod licet ſimile non ſit idẽ, tamen de facili tranſit in idem, ideo contractus dubius iudicatur eſſe ex pluribus id, cui magis ſimilis eſt, de quo vide etiam *concl. ſeq.*

10 Singula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant, *l. ſpadonem, §. qui iura, ff. de excuſat. tutor.* in ratione dubitandi, *l. rationes. & l. inſtrumenta, C. de probationibus, capit. cauſam, quæ eodem tit. l. ſtipulatus in princip. ff. de vſuris,* vulgaris doctrina *gloſ. verbo legitimis in l.* 2. *ff. eo. titul. de excuſationibus tutorum* recepta ex infinitis, quos latè adducit *Anton. Gabr. tom.* 3. *commun. opin. tit. de probat. concluſ.* 1. *num.* 1. *Surd. conſ.* 245. *num.* 31. *& conſil.* 329. *num.* 20. *Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate nu.* 59. *verſ. tamen hæc duo, C. de in integr. reſtit. minor. Anton. Monach. Lu-*

cenſ. deciſ. 55. num. 33. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſ. 39. num. 1. Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ. 5. num. 147. Cardin. Tuſcb. tom. 7 lit. S. concl. 276. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 55. num. 16. & lib. 3. reſol. 7. num. 13. Intellige, quando ſingula genere ſuo perfecta ſunt, non ita ſi vitioſa ſint, & genere ſuo imperfecta *§. ex eo inſtit. quib. mo. teſtam. infir. Thobias Nonius ad rub. inſtit. de oblig. num. 25. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 39. num. 6.* faciunt multa, quæ copioſè adducit *Gabr. d. concl. 1. ex num. 33. cum ſeqq.*

11 Soluere, vel promittere paria ſunt, *l. fin. C. ad leg. Falcid. l. eum qui ita, §. penult. ff. de verbor. obligat.* Et paria ſunt ſoluere & compenſare, *l. ſi debitor. ff. qui potio. in pigno. habean. l. ſi peculium, §. de illo, ff. de ſtatulib. l. 1. ff. de compenſat. l. amplius non peti, ff. rem rat. hab. Surd. de alim. tit. 6. q. 4. num. 4. & tit. 8. priuil. 53. & deciſ. 117. & 191. Parlad. lib. 2. rer. quotid. p. 5. cap. fin. §. 11. num. 30. Azeu. l. 1. n. 128. tit. 21. lib. 4. noua recopil. Gutier. de iuram. conf. p. 3. cap. 6. num. 1. Rota Romana apud Farin. deciſ. 858. num. 4. in nouiſſ. & deciſ. 536. num. 3. to. 2. p. 1. Tiraq. de retract. lig. §. 3. gloſ. 3. n. 6. Cou. in cap. quamuis pactũ 1. p. §. 4. nu. 9. Caſtil. lib. 3. quotid. cap. 23. num. 90.*

12 Soluere, qui eſt paratus, iudicium ſuſcipere non cogitur, *l. ſi reus, ff. de procurator.*

13 Soluere minus dicitur, qui tardius ſoluit, & plus ſoluere dicitur, qui ſtatim ſoluit, *l. ſi is*

cui

eui in fin. l. minus, ff. de verbor. ſignifi. l. ſolidum, ff. de ſolution. §. plus, inſtit. de fideiuſſor. §. ſi quis agens verſ. plus autem, inſtit. de actio. capit. 1. *vbi Doct. de plus petit.* & iuxta illud Auſonij

Gratia, quę tarda eſt, ingrata eſt, gratia nanque
Cum fieri properat gratia grata magis.

Sequuntur plures, vt per *Tiraq. de retract. lig. gloſ.* 18. §. 1. *num.* 35. quibus adde *Surd. conſil.* 345. *num.* 9.

14 Solui non poteſt aliud pro alio inuito creditore, vide ſupra *lit. A. num.* 81.

15 Subiecta talia ſunt, qualia prędicata demōſtrant, *l.* 3. *ff. de fun. inſtructo leg. l. fin.* §. *cui dulcia, ff. de vin. triti. oleoque lega. Surd. deciſ.* 149. *num.* 18. *& conſ.* 34. *num.* 40. *& conſil.* 375. *num.* 45. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo ſubiectum.*

16 Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, *l. ſi eum,* §. *qui iniuriarū, ff. ſi quis caut. vbi Bart. Bald. Angel. & alij l.* 1. §. *hæc actio, ff. ſi quis teſtam. liber. eſſe, l. filia,* §. *Titia, ff. de condit. & demon. l. vni.* §. 1. *C. de rei vxoriæ act. vbi Cyn. Bal. Salic. & alij,* §. *fuerat, inſtit. de actio. capit. eccleſia* 1. *vbi gloſ.* 1. *verſ. & eſt hic argumentum, cum cap. ſeq. vt lite pendente, Thomas de Thomaſettis reg.* 289. *Pichard. ad* §. *ex conditionali num.* 13. *inſtit. de verborum obligat. Euerard. in topic. legal. loco* 93. *Pętr. Andr. Gammar. in Dialectica legali*

lib. 2. de loco ſubrogato 4. Thobias Nonius ad §. ſi à neque hæres, inſtit. de teſtam. num. 5. Surd. deciſ. 35. num. 9. & deciſ. 306. num. 5. & de alim. tit. 9. q. 27. num. 9. & conſ. 26. num. 5. Tiraq. de iure primog. quæſt. 40. num. 43. & in tract. le mort. p. 2. declarat. 9. num. 18. Brunor. à Sole in locis commun. verbo ſubrogatum, Molin. de primog. lib. 4. cap. 4. num. 36. Ioa. Petr. Monet. tract. de decimis cap. 9. num. 75. & tractat. de option. cap. 4. q. 8. num. 146. Ioann. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 4. num. 55. Eſcobar de ratiocin. comput. 15. nu. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 9. n. 99. Cardin. Tuſch. tom. 7. lit. S. concl. 757. à princip. & omnino à num. 15. & num. 30. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 111. num. 28. Intellige ſubrogatum ſapere naturam primordialem, non accidentalem eius, in cuius locum ſubrogatur, *Surd. d. tit. 9. q. 21. num. 22.* Limita primo, quando ſubrogatum fit ad rem diuerſæ naturæ, *l. cum in fundo, §. ſi fundus, ff. de iure dot. Surd. d. tract. de alim. tit. 5. q. 1. num. 34.* Limita ſecundo, vbi aliquid eſt ſpecialiter attributum, tunc enim in eo ſubrogatum non ſapit eandem naturam, nec ſubrogationis regula id extendit, quod fuit ſpecialiter conceſſum, *Surd. d. tit. 9. q. 21. num. 21. D. Barb. ad l. cũ prætor, §. 1. num. 421. ff. de iudicijs.* Limita tertio, quando diuerſæ dantur qualitates, *Luſit. Franciſc. à Souſa in repet. l. fœmina, ff. de reg. iuris p. 1. num. 229.* Limita quarto in pœnalibus,

bus, *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 537. *num.* 4. Limita denique in priuilegijs, *Azeu. l.* 1. *num.* 27. *tit.* 1. *lib.* 6. *nouæ recopil. Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 1313.

17 Superiorum actio noſtra eſt inſtructio, *Ferrer in conſtit. Cathalon. gloſ.* 6. *num.* 21. & faciunt, quæ parens meus, quem non minus doctrinæ, quam naturæ auctorem meæ reuereor *in annotat. ad Ordinat. Regias Luſit. lib.* 1. *tit.* 1. *in princip. num.* 12. Peccatum enim in capite inficit etiam membra, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 99. *num.* 4.

T

1 TAcens conſentire videtur *gloſ. in l. quo enim, vbi Bart. ff. rem rat. hab. gloſ. in l. filius fam. §. inuitus ff. de procurator. l.* 2. *§. voluntatem, ff. ſolut. matrim. l. qui tacet, vbi Dec. & Cagnol. ff. de regul. iuris, l.* 2. *C. de acquir. poßeſſ. l. ſi ſine C. ad Velleian. l. ſi hypothecas C. de remiſſ. pign. cap. qui tacet* 43. *vbi gloſ. Dyn. & Ioan. Andr. de regul. iuris lib. ſexto, cap. nonne de præſumpt. Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 9. *num.* 20. *Maſcard. de probat. concl.* 1218. *P. Azor. inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4. *col.* 8. *&* 9. *Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 1040. *Mari. Antonin. vari. lib.* 1. *reſol.* 92. *num.* 6. alios refert *Cened. ad decretum collect.* 9. *nu.* 4. Intellige in fauorabilibus *l.* 1. *§. pen. ff. nautæ*

caupones l. qui patitur ff. mandati l. ſi fideiuſſor in fin. C. eod. tit. l. ſi vt proponis C. de nupt. Menoch. de præſumpt. lib. 3. q. 42. num. 11. *et num.* 24. *& lib. 6. q. 99. num.* 11. *Maſcard. de probat. concl.* 1158. *num.* 25. *Thomas de Thomaſettis reg.* 253. *et reg.* 290. *Iul. Clar. receptar. ſentent. lib.* 4. *§. donatio q.* 14. *num.* 5. *Menchaq. quæſt. illuſt. lib. 2. cap. 62. à num. 8. Cou. in rub. de teſtam. p. 3. nume.* 12. *verſ. verum ſi donatarius, Mol. de primog. lib. 4. cap. 2. num. 76. Coſt. in l. ſi ex cautione fallent. 4 num. 2. D. Barb. in l. quæ dotis num. 153. & num. 164. ff. ſolut. matrim. alios adducit P. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 5. num.* 5. quibus adde *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. T. concl.* 2. vbi *num.* 2. limitat vbicunque vltra conſenſum requiritur aliquid, nam tunc non ſufficit tacitus cōſenſus in fauorabilibus. Limita in pręiudicialibus *l. inuitum ff. de ſeru. vrban. præd. l. in eo, §. pen. ff. de rit. nupt. Menoch. d. q. 99. num. 53. Fachin. controu. lib. 8. cap. 64. Cou. pract. cap. 15. verſ. quinto deinde, Surd. deciſ. 302. num. 3. & conſ. 349. num. 4. Thomas de Thomaſettis d. reg. 253. Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 11. num. 11. & de empt. cap. 33. num. 81. & ſeq. Barb. in l. 2. §. vlt. à num. 6. ff. ſolut. matrim. & in d. l. quæ dotis num. 153. & num. 164. Stephan. Gratian. diſcep. forenſ. cap. 38. num. 20. & cap. 68. num. 16. Luſit. Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure ff. de iuſtit. & iure p. 1. cap. 9. n. 81. Cardin. Tuſch. d. lit. T. concl. 3. Mari. Antoni. d. lib. 1. reſol. 59. caſu*

1. alios

1. alios refert *Sanch. d. diſp. 5. num. 5.* Etiam ſi vltra taciturnitatem concurrat aliquis actus poſitiuus *Maſcard. de probat. concl.* 1218. *n.* 51. *Surd. deciſ.* 32. *num.* 11. *& deciſ.* 264. *num.* 8. Secus eſt in iudicialibus, in quibus tacens conſentire cenſetur, etiam in ſibi præiudicialibus *Tiraq. de iure mariti gloſ.7.num.37.Surd. deciſ. 47. num.9. Barb. in l. diuortio §.ob donationes num. 14. ff. ſolut. matrim.* Limita etiam quando tacens contradicendo actum impedire non potuiſſet *gloſ. in l. ſicut §. non videtur ff. quib. mod.pign. vel hypoth. ſoluat.l. Caius ff. de pignorat. act. l. ſæpe §. cur autem ff. de re iudicata, Rota Rom. apud. Farin. deciſ. 513.num. 5. tom.2.p.1. Menoch. conſ. 120.num. 10. Surd. deciſ. 294. n. 13. & deciſ. 302.n.2.Cald.d.cap.33. n.81.Stephan. Gratian. d. cap.38.n.21.et d.cap. 68. num. 16.* Quia in illis caſibus, quos tacens ſi vellet poſſet impedire, conſentire videtur *l. ſi fideiuſſor C. mandati, Bart. in l. quæ dotis n. 22. & ibi D. Barb. num. 160. ff. ſoluto matrim. Neguzant. de pignor. memb. 4. p. 2. num. 152. Cou. d.cap. 15. nu. 5. verſ. 3. Tiraq. de retr.lig. §. 1. gloſ.9.num. 149.Fachin. lib.7.controu.cap. 80. Menoch. d. q. 99. num. 15. & conſ. 58. nu. 65. Maſcard. concl. 1158. num. 47. Surd. conſ. 290. num.22. Mendoc. de pactis lib.2.cap. 4. n. 37. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 16. nu. 47. & 52.* Limita denique quando ius reſiſtit *gloſ. in cap. plerunque 2. q. 7. Maſcard. de probat. vol.3. concl.*1153.*num.*52.*in verbo panctia.*

2 Tacite quod ſubintelligitur, fruſtra exprimitur *l. iam dubitari, et l. Cornelius, ff. de hæred. inſtit. l. verba ff. de condit. inſtit. l. 3. ff. de legat. 1. l. fideicommiſſa §. ſi filio ff. de legat. 3. l. quæſitum §. 1. ff. de diſtrac. pigno. l. non recte C. de fideiuſſor.* Nam expreſſum dicitur illud, quod ſubintelligitur à iure, vt dictum eſt ſupra *lit. E. nu.* 30.

3 Taciti & expreſſi idem eſt iudicium *l. cum quid, vbi doct. ff. ſi cert. pet. l. ſi filius fam ff. eod. tit. l. vlt. in princip. ff. de legat. 2. l. item quia ff. de pact. l. vlt. C. qui bonis cedere poſſunt, Cou. in repetit. cap. quamuis pactum de pact. lib. 6. p. 2. in initio num. 6. in medio, Menchaq. controu. illuſtr. cap. 33. nume. 26. Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 1. n. 3. cum ſeqq. & q. 13. n. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 14. num. 64. Eſcobar de ratiocin. cap. 7. num. 7. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 80. num. 30. Morl. in empor. iur. p. 1. tit. 8. q. 24. per totam, Vgolin. de offic. et poteſt. Epiſcopi cap. 7. §. 2. nu. 7. Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſur. bulla cenæ cap. 24. diſp. 101. num. 2. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 3. cap. 7. num. 61. Cardin. Tuſch. to. 8. lit. T. concl. 8. Campanili in diuerſ. iur. canon. rub. 12. cap. 4. nu. 5.* Intellige quando tacitum includitur in natura expreſſi, ſecus eſt ſi non eſt de natura expreſſi, neque inducitur ſub expreſſo *Tuſch. d. lit. T. concl. 7. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 57. num.* 72. Limita cū eod. *Tuſ. concl. 9.* vbi *concl. 11.* aſſerit quod

tacitum plus operatur, quam expreſſum multis caſibus, & *concl.* 12. quod tacitum reſultans ex expreſſo ceſſat ceſſante expreſſo, per *tex. in l.* 3. *§. fin. ff. de ſeruit. ruſtic. præd.* Amplia in vltimis volũtatibus *l. inter veſtem ff. de aur. & arg. leg. l. in conditionibus primum locũ ff. de condit. et demonſtr. Bart. in ſua magiſtrali diſtinctione, quã tradit in d. l. cum quid col. 2. num. 9. verſ. et pro. huius ſolut. et ante eum Cyn. col. 2. n. 4. verſ. nos ergo*, quos vltra alios refert *Rendina in promptuario recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 100. *n.* 16. Alia quæ ſpectant ad hanc regulam notata ſunt ſupra *lit. G. n.* 2.

4 Tempore eodem quando aliquid fit, non datur prius, nec poſterius *l. quidam teſtamento ff. de pecul. leg. Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 29. *num.* 18. Dicitur autẽ fieri eodẽ tẽpore, quod ſucceſſiue fit *gloſ. in l. antiqui, verbo eodem tempore ff. ſi pars hæred. peta.*

5 Tempore habili aliquid fieri, vel conferri in tempus habile paria ſunt *l. in tempus ff. de hæredib. inſtit.* Et paria ſunt aliquid fieri tempore prohibito, vel in tempus prohibitum conferri *l. oratio ff. de ſponſal. l. quod ſponſæ C. de donat. ante nupt.* cum ſupra citatis *lit. F. num.* 44. *et* 45. Temporalia ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum, notaui ſupra *lit. A. n.* 86.

6 Tempus non eſt modus tollendæ, nec inducendæ obligationis *l. obligationum §. placet ff. de action. et oblig. §. at ſi ita ſtipuleris inſt. de verbor. oblig. vbi Thob. Noni. gloſ. verbo allegationem*

tionem in cap. cum ex officij 16. de praeſcript. Gom. vari. tom. 2. cap. 11. num. 21. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 732. in 1. edit. et reſol. 509. num. 2. in 2. edit. et deciſ. curiae Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 62. num. 4. p. 2. Acacius Anton. in comment. ad l. 1. ff. de condit. et demonſtrati. ſub verbo text. ibi, cum dies certus, num. 5.

7 Tempus legis, qui non obſeruat, non dicitur formam legis obſeruare *l. obſeruare §. poſt hac ff. de offic. proconſ. Rebuf. in tract. nomin. q. 14. num. 6. Gam. Luſit. deciſ. 337. num. 4. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo tempus nu. 1.*

8 Titulum non habere, vel nullum habere paria ſunt *Surd. deciſ. 45. n. 17.*

9 Totum continet ſuas partes *l. 1. §. ſi ſtipulanti ff. de verbor. oblig. l. ſi alij ff. de vſufructu legat. l. in eo quod plus* 111. *l. in toto* 114. *ff. de regul. iuris, cap. plus* 35. *cap. in toto* 80. *eod. tit. lib. ſexto, Gom. vari. tom. 2. cap. 9. num. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 47. num. 6. Cou. vari. lib. 1. cap. 2. ex num. 5. et cap. vlt. num. 7.* citati *ab Alphan. collect.* 82 quibus adde *Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. T. concl.* 336. vbi *num.* 6. limitat quando totum conſtituens in partes diuiſas eſt diſtinctum, & diuiſum, quia tūc vna quęque pars per ſe ſtat, ſecus quando ſunt indiuiſæ.

10 Totum qui dicit, nihil excludit, vide ſupra *lit. O. num.* 4. Vitiato toto, & quælibet eius

pars

pars vitiatur, *l. ſi nemo, ff. de teſta. tutel.*

11 Tractus futuri temporis, non pertinet ad iudicem, *l. non quemadmodum, vbi Doct. ff. de iudicijs, l. 1. §. ſocius, ff. de vſuris, Surd. deciſ.* 110. *num.* 5. *& conſ.* 340. *nu.* 9. *Ceual. commun. contra commun. tom.* 4. *q.* 899. *n.* 3.

12 Turpitudinem allegans, non eſt audiendus, colligitur *ex tex. in l. mercenalem, C. de condic. ob turp. cau. l. tranſactione, C. de tranſact. l. ſi pignoribus, vbi gloſ. C. de ſeruo communi manu. l. cum profitearis, C. de reuocandis donat. cap. inter dilectos, de donat.* reſoluunt latè *Bernar. reg.* 24. *verſ. quinto, Tiraq. de retract. lig.* §. 1. *gloſ.* 18. *num.* 20. *& num.* 24. *cum ſeq. Surd. deciſ.* 196. *num.* 6. *& deciſ.* 309. *num.* 16. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 11. *num.* 75. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 665. *num.* 12. *tom.* 2. *p.* 1. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali* §. 3. *num.* 12. *pag.* 22. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo allegatio num.* 5. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 452. *num.* 4. alios refert *Cened. ad decretal. collect.* 10. *num.* 4. Intellige regulam hanc procedere tantum in materia, in qua turpitudinem allegãs liberam habet poteſtatem, & poteſt de iure diſponere, tunc enim, ne eidem turpitudo patrocinetur contra *cap. ex tenore in fine de præſcript.* non auditur illam allegans, ſecus verò ſi liberam poteſtatem nõ habeat, prout contingit, vbi principaliter in reipub. eccleſiæ, vel etiam animæ bonum al-

legatur,

legatur, vt in *cap. lator, de re iudic.* ita ex aliorum mente recte aduertit *Sarm. lib. 3. ſelect. ca.* 13. *num.* 5. *&* *num.* 11. cui reſolutioni ſubſcribit *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. cap.* 13. *num.* 15. *&* *Thomas de Thomaſettis regul.* 32. Intellige etiam vbi quis allegat turpitudinem ſuam ad ſuum commodum, & vtilitatem, ſecus ſi ad ſuum damnum, *Doct. in l. ius iurandum ex conuentione*, *§. procurator*, *ff. de iure iuran. Roland. conſ.* 24. *num.* 72. *vol.* 1. quem citat *Bellett. d. num.* 12. Limita quando turpitudinē allegans ſemel fuerit admiſſus, tunc enim ex detecto periurio, vel turpitudine poterit ſe iuuare, ex reſolutis per *Coſt. in l. ſi ex cautione fallentia* 9. *n.* 2. *Cardoſ. d. verbo allegatio nu.* 5.

13 Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes, deſumitur ex *Ouid. lib.* 5. *de triſtib. eleg.* 7. probat *tex. in cap. quemadmodum, §. alioquin de iure iur. gloſ. in cap. per veſtras in verſic. ad inopiam, de donat. inter virum, & vxorē* exornant *Surd. de alim. tit.* 7. *q.* 17. *n.* 41. *& conſil.* 174. *num.* 13. *& conſ.* 175. *num.* 42. *& conſil.* 371. *num.* 54. *Tiraq. de iure conſtit. p.* 3. *limit.* 7. *num.* 43. *Cardin. Tuſch. tom.* 3. *lit. F. concluſ.* 12. *num.* 4. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 24. *num.* 36. *et Bonon. deciſ.* 19. *num.* 33. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 1483. *nu.* 14. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali, §.* 29. *num.* 7. *pag.* 163. Et fauorabilior eſt cauſa conſeruationis, quam nouę acquiſitionis, *Menoch. conſil.* 32. *num.* 37

Et

Et facilius conſtitutum ius retinetur, quam de nouo acquiratur, *l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, Surd. deciſ.* 40. *n.* 5.

V

1 VElle quis non creditur, quod non poteſt, *l. Lucius, §. imperatores, ff. ad municip. l. ſi tibi, §. vnius, ff. de optio. leg. gloſ. in l. peto in princip. vbi Bald. in fine princip. ff. de legat.* 2. *cap. cum à nobis, de ſentent. excomm. Surd. conſ.* 431. *num.* 41. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 364. *num.* 3. *tom.* 1. *p.* 1. Inanis enim eſt voluntas, niſi adſit potentia, *l. nolle adire*, & ibi not. *Alex. in princip. ff. de acquir. hæred. l. pater Seuerinam in princip. ff. de condit. et demonſt.* Et qui non vult, quando poteſt, conſequens eſt, vt cum velit, non poſſit, *l. multum intereſt, C. ſi quis alteri, vel ſibi, l. quod ſponſæ, C. de donat. ante nupt.*

2 Velle eſt eius, cuius eſt nolle, *l.* 3. *ff. de reg. iur, Caſar Argel. de contradictore legitimo q.* 4. *num.* 38. *Thomas de Thomaſettis reg.* 106. vbi aſſerit procedere ante contractum initum. Et non dicitur nolle, qui velle non poteſt, *l.* 4. *ff. de acquiren. hæred. l. pater in princip. ff. de condit. & demon.*

3 Verba ſunt ſigna, & teſtimonium mentis noſtræ, & demonſtrant voluntatem animi, *l. Labeo, §. idem Tubero, ff. de ſupel. leg. l. ſcire, ff. de tut. & curat. dat. ab his, l.* 1. *§. Diuus, ff ad leg. Cornel. de Sicar. gloſ. magiſtra verba animus in l.*

in l. Fulcinius, §. quid ſit latitare, ff. quibus ex cauſ. in poſſeſſ. eatur, l. reprehendenda, C. de inſtitu. & ſubſtitu. l. generaliter in 1. notab. C. de non numerat. pecun. cum ſimilibus, de quibus *Menoch. conſ. 1. num. 262. & de præſumpt. lib. 3. q. 1. num. 39. & de arbitr. lib. 1. q. 71 nu. 75. Maſcard. de probat. concl. 1415. nu. 24. cum ſeq. Surd. de alim. tit. 2. q. 2. num. 1. & conſ. 179. num. 62. Tiraq. in l. ſi vnquam, verbo libertis num. 17. & 18. C. de reuocandis donat. Card. Mantic. de coniectur. vltimarum voluntatum lib. 3. cap. 4. Aluarad. de coniecturata mente defuncti lib. 1. cap. 1. Menchaq. controu. illuſt. cap. 58. num. 7. Perez tit. 9. verſ. aut dictum lib. 8. ordin. pag. 216. Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 1. q. 13. num. 29. Brunor. à Sole in locis commun. verbo homo 4. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 4. num. 9. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 126. num. 158. et p. 3. in fragment. lit. A. num. 229. et Rota Romana apud eundem deciſ. 130. num. 3. tom. 1. p. 1.* Et verba magis declarant animum, quam facta, *l. recuſari, ff. de acquir. hæreditat. l. re coniuncti, ff. de legat. 3.* Et verba pendent à mente, non autem mens à verbis, *Menoch. conſ. 97. n. 44.* Et verba ſe habent vt corpus, ſuperficies: & ratio, ac mens; vt ſpiritus, & anima, *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 48. num. 56.*

4 Verba debent inſeruire intentioni, non intentio verbis, ex *reg. l. non aliter, ff. de legat. 3. l. 3. §. conditio, ff. de adim. leg. cap. ſedulo 38.*

diſt.

diſt.cap ſecũdo requiris,de appellat.cap.intelligẽtia, de verborum ſignific. Tiraq. in l. ſi vnquã, verbo libertis à num. 47, C. de reuocandis donat. et de retract. lig. §. 32. gloſ. 1. num. 34. et 35. Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 3. tit. 3. num. 9. Symon de Pretiis de interpret. vltimarum voluntatum lib. 2. dubit. 2. ſolut. 1. à num. 280. iuncto numero 215. Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba numero 20.

5 Verba ſunt intelligenda, non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundum mentem, & intentionem proferentis, *l. non omnis in princip. ff. ſi cert. pet. l. 3. §. ſi quis hoc interdicto, ff. de itinere actuque priuato, l. ſcire oportet, §. aliud, ff. de excuſat. tutor. l. non aliter 69. ff. de legat. 3. l. ſed Celſus, §. 1. vbi gloſ. verbo ſequendum, ff. de contrah. empt. cap. intelligentia, et cap. propterea, de verborum ſignific. Nau. in man. cap. 23. num. 38. Coſm. in pragmat. ſanct. titul. de elect. verbo mens pag. mihi 141. Tiraq. in l. ſi vnquam verbo libertis num. 48. C. de reuocandis donat. Surd. conſ. 431. num. 35. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 48. num. 55. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 85. num. 50.* Et vbicunque conſtat de mente diſponentis, expreſſa, vel præſumpta, verborum qualitas non attenditur *l. 3. C. de lib. præt. l. quoniam indignum, C. de teſta.* Mens enim eſt potentior verbis, *l. Labeo in fin. ff. de ſuppel. leg.* Et vbicunque de mente dubitatur, à verborum proprietate non receditur,

ceditur, *d. l. non aliter in principio*.
6 Verba ſunt interpretanda ſecundum propriam ſignificationem *Surd. deciſ. 288. nu. 27. Cardoſ. in praxi iudicum, et aduocat. verbo verbum nu. 6. Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba 1, Melchior Phab. Luſit. deciſ. 77. nu. 14. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 91.* Et ſunt ſtricte, & proprie intelligēda *l. 1. §. ſi is qui nauem ff. de exercito. actio. l. 3. §. hac verba, vbi Bart. ff. de negot. geſt.* Et verba debent intelligi quatenus propria eorum ſignificatio patitur *l. cum lege ff. de teſtam. l. 1. §. quod autem ff. de aleator. cap. ad audientiam 12. de decimis, Cardinal. Mantic. de coniecturis vltimar. volunt. lib. 8. tit. 18. num. 35. D. Barb. in l. quia tale num. 37. ff. ſolut. matrim. Rota Romana apud Farin. deciſ. 352. num. 1. tom. 1. p. 1.* vbi aſſerit quod in materia quantumuis odioſa nō receditur à proprietate verborum, ſed lata ſit interpretatio, quatenus eorum proprietas patitur. Et verba vbi ſunt clara, ſecundum propriam ſignificationem ſunt intelligenda *d. cap. ad audientiam, et ibi Panorm. notab. 1. et 2. de decimis, Guter. conſ. 5. num. 12. P. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 17. num. 6.* Et verba legis, ſeu ſtatuti ſunt proprie intelligenda *l. 1. §. ſi is qui nauem ff. de exercito. actio. l. 3. §. hac verba, et ibi not. Bart. ff. de negot. geſt. Cardoſ. d. verbo verbum, num. 16.* Idem procedit in verbis contractus *Surd. deciſ. 288. num. 27. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. cap. 15. n. 19.*

7 Ver-

7 Verba debent intelligi ſecundum communem vſum loquendi *l. librorum*, *§. quod tamen Caſſius, vbi Bart. ff. de legat. 3. l. Labeo ff. de ſupellect. leg. l. cum de lanionis §. item, verſ. optimum ergo ff. de fund. inſtruct. l. cum autem C. de donat. ante nupt. Surd. conſ. 313. num. 87. et conſ. 454. num. 18. Cardin. Mantic de coniecturis vltimar. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 1. Luſit. Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap. 2. num. 4. et cap. 6. diſp. 39. num. 3. et cap. 7. num. 5.* Nam vulgaris appellatio pro lege habetur *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 11. nu. 68. et 69. et gloſ. 13. num. 62.* Et verba debent intelligi ſecundum conſuetudinem regionis *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 78. num. 29.* Et attento iure communi, non ſpeciali *l. fin. C. de his qui ue. æta. impe.*

8 Verba ſecundum communem hominum intellectum ſunt intelligenda *Perez. l. 2. gloſ. cornudo in princip. tit. 9. lib. 8. ordin.* Et verba obſcura ſunt reducenda ad communem ſenſum *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo verbum num. 8.* Et verborum communis ſenſus, qualitas, & conditio perſonarum attendenda eſt *Socin. reg. 536. limit. 8. Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 4. §. 1. num. 2.* Vnde verba intelliguntur ſecundum qualitatem perſonæ, ad quam referuntur *l. plenum §. equitij ff. de vſu, & habita. l. ex militari ff. de milit. teſta.*

9 Verba debent intelligi ſecundum ſubiectã materiam, & naturam contractus *l. cum pater*

X *§. dona-*

§. donatum ff. de legat 2. l. ſi vno, & ibi Bart. locati, l. ſed & ſi poſſeſſori 11. §. item ſi iurauero ff. de iur. iur. l fin. C. de non num. pec. l. cum manuſata in fin. ff. de contrah. empt. l. damni infecti in princip ff. de damno infect. l. fluminum §. hac ſtipulatio ff. eod. tit. l. Proculus ff. de vſufr. l. ſi ſtipulatus ff. de vſur. l. vbi ita donatur ff. de donati. cauſa mortis, l. inſulam ff. de præſcript. verb. l. ſi olei C. locati, cap. conſtitutus de religioſis domibus, cap ſolitæ de maio. & obed. Euerard. in topic. legal. loco 46. *Maſcard. de probat. concl.* 1131 *.num.* 2?. *Menoch. de præſump. lib.* 3. *q.* 104 *.num.* 28. *Surd. deciſ.* 2 *.num.* 13. *et deciſ.* 43. *num.* 16. *& de alim. tit.* 1. *q.* 42. *num.* 24. *& tit.* 5. *q.* 1. *num.* 26. *Pichard. in diſp. de mora num.* 127 *. Cald Pereira de extinct. emphyt. cap.* 1 *.num.* 35. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 48 *num.* 53. 54. *&* 58. *Cardoſ in praxi iudicum & aduocat. verbo verbum num.* 4. *Brunor. à Sole in locis commun. eod. verbo num.* 19. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 62. *in nouiſſ. & deciſ.* 398 *.num.* 4. *tom.* 1. *p.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 95 *. Cardin. Seraphi. Rotæ Romanæ deciſ.* 121. *num.* 11. *& deciſ.* 398 *.num.* 7. *& deciſ.* 541 *.num.* 6. Et verba impropriari debent, vt conueniant materiæ, de qua agitur *§. nunc autem admonendis vbi gloſ. in verbo dederint inſtit. quib. alie. li. vel non*. Et verba quantumuis præciſa reſtringuntur ſecundum ſubiectã materiam *Flor. vari. q.* 24. *n.* 33.

10 Verba debent intelligi cum effectu *l.* 1. *§. hac*

hæc verba ff. quod quiſque iuris, l. pen. §. docere ff. ne quis eum l. quoties ff. qui ſatiſd. cog. l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. l. ſi Barſatorã C. de fideiuſſor. cap. relatum vbi gloſ. de clericis non reſiden. cap. qualiter vbi gloſ. vlt. de pactis, cap. ſi à iudice de appellat. lib. 6. Thomas de Thomaſettis reg. 303. Surd. conſ. 3. num. 25. & conſ. 179. num. 49. Ignat. del villar in ſylua reſponſ. reſp. 1. nu. 25. Luſit. Frat. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap. 4. diſp. 26. num. 2. & cap. 11. num. 6. & cap. 12. diſp. 63. num. 2. Aloyſ. Ricci. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 41. nu. 3. p. 2. Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 36. §. 1. num. 2. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 90. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verbo verbum num. 5. Franciſc. Galet. in margarita caſuum conſcient. verbo verba Et voluntas intelligitur cum effectu *l. ſi conſtiterit* vbi *gloſ. ff. fini. regundo.*

11 Verba debent aliquid operari, *l. 3. in princip. ff. de iure iur. l. ſi quando 109. ff. de legat. 1. l. fin. ff. ne quid in loco publ. cap. ſi Papa in fine de priuileg. lib. ſexto, cap. ſi à iudice, de appellat. eod. lib. Crau. conſ. 23. num. 3. Maſcar. de probat. concl. 595. vol. 2. Surd. deciſ. 64. num. 19. et conſ. 127. num. 9. et conſ. 218. num. 15. et conſ. 270. num. 10. Burg. de Paz conſ. 25. num. 21. Tiraq. de iure conſtit. p. 3. limit. 30. nu. 36. et de retract. conuent. §. 1. gloſ. 2. num. 24. et num. 45. Pichard. ad §. quod ſi fugerit num. 15. inſtit. de empt. Guter. pract. lib. 3. q. 15. n. 39.*

Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 11. *nu.* 14. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proam. nu.* 127. *Stephan. Gratian. Marchia deciſ.* 47. *num.* 17. *& deciſ.* 106. *num.* 19. *Luſit: Benedict. Aegid. in repet. l. ex hoc iure ff. de iuſti. et iure p.* 1. *cap.* 8. *num.* 2. *Bertazol. de clauſulis inſtrument. clauſula* 21. *gloſ.* 14. *num.* 10. *et in repetit. l. ſi quis maior. C. de tranſact. num.* 241. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 85. *faciunt quæ Menoch. cõſ.* 378. *num.* 33. *Auil. ad cap.* 1. *Prætr. verbo ni lleuaran num.* 14. *pag. mihi* 57. *Mari. Antoni. vari. lib.* 1. *reſol.* 9. *num.* 4. *et reſol.* 50. *num.* 9. *et lib.* 3. *reſol.* 4. *num.* 8. Et verba ita debent intelligi, ne maneant ſine effectu *l. ſi ſtipulatus fuero ff. de verbor. oblig. Menoch. conſ.* 122. *n.* 48. *et conſ.* 373. *num.* 8. *Surd. de alim. tit.* 9. *q.* 16. *num.* 60. *cum ſeqq.* Nam verborum ſubſtantia, & effectus, non ſonus attendi debet *l. inſulam ff. de præſcript. verb. cap. in tantum de ſimon. Surd. deciſ.* 303. *num.* 5. *et conſ.* 3. *num.* 26. *cum ſeqq. et de alim. tit* 9. *q.* 16. *num.* 22. *Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 8. *q.* 3. *num.* 134. *Pinel. in rub. de reſcind. ven. lit. par.* 2. *cap.* 1. *num.* 3. *in fine, Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 1. *num.* 7. Item vt aliquid operentur, debent potius impropriari, & ad impropriam ſignificationem trahi, quam vt ſint ſuperflua *l. ſi tam anguſti, vbi Angel. ff. de ſeruit. l. ſi tibi, vbi Bart. et doct. ff. ſi cert. pet. cap. ſi ſententia de ſentent. excom. lib. ſexto, Surd. de alim. tit.* 2. *q.* 1. *nu.* 39. *et deciſ.* 195. *num.* 2. *Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap.* 2.

num. 33. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo verba* 3. *et* 13. Et verba ſunt interpretanda, vt aliquid operentur etiam in diſpenſatione, & in quacunq; alia materia ſtricta, & odioſa *Rota Rom. apud Farin. deciſ.* 352. *num.* 2. *tom.* 1. *p.* 1. Procedit principium hoc in contractibus *l. ſi ſtipulatus ff. de vſur.* & in ſtatutis *l.* 1. *in fi. ff. ad muncip.* ac in priuilegijs *d. cap. ſi Papa, Bertazol. in d. l. ſi quis maior num.* 243. *cum duobus ſeqq.* vbi *num.* 246. aſſerit quod verbum etiam minimum aliquid operari debet. Limita tamen cum *Menoch. conſ.* 179. *num.* 20.

12 Verba in dubio accipienda ſunt in propria ſignificatione *l. non aliter, ff. de legat.* 3. *Ioan. Petr. Monet. de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 11. *nu.* 100. Et de verbis legis idem reſoluit *Ioſeph. de Seſſe de inhibit. cap.* 4. *§.* 5. *n.* 19.

13 Verba dubia in potiori ſignificatu ſunt accipienda, & ſecundum ſenſum grammaticalem *l.* 1. *§. qui in perpetuum ff. ſi ager vectig. l.* 1. *§. ſi is qui nauem ff. de exercitor. act. inſt. de iure natur. gent. et ciuil. §. quod ius quidem ciuile in fine*, vbi appellatione iuris indefinite intelligitur de iure ciuili Romanorum propter excellentiam, *cap. pen. de ſentent. excom. Surd. cõſ.* 230. *num.* 20. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *q.* 39. *à num.* 8. *Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 6. *Fr. Anton. à Souſa in relect. de cenſuris bullæ cænæ cap.* 2. *num.* 4. *Benedict. Aegid. in repetit. l. ex hoc iure ff. de iuſtit. et iure p.* 1. *cap.* 10. *n.* 37. *Franciſc. Molin.*

de ritu nupt. lib. 1. cap. 14. num. 24. Card. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 101. Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſæ de rebus eccleſiæ non alien. n. 15. pag. 92. Et verba dubia, quę habent variũ ſignificatum, debent intelligi in eo ſignificatu qui eſt aptior *l. quoties id ſermo ff. de regul. iuris, Card. Tuſch. d. lit. V. concl. 98.*

14 Verba in dubio ſunt interpretanda naturaliter proprie, & vere; non autem accidentaliter, ciuiliter, & ficte, *l. fin. C. de his qui ven. atat. impet. l. fideicommiſſum ff. de condit. et demon. l. ex ea parte §. in inſulam, ff. de verb. oblig. l. ſi quis ita §. fin. ff. de legat. 2. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 102. Mari. Antonin. var. lib. 1. reſol. 4. num. 9. Franciſc. Galett. in margarita caſuum conſcient. verbo verba, Cardin. Mantica de coniecturis lib. 3. tit. 4. num. 15. Gallin. de verborum ſignificat. lib. 2. cap. 21. num. 8. & lib. 3. cap. 19. num. 2. Nicol. Garcia de benefi. p. 7. cap. 9. num. 32. Tiraq. de iure mariti gloſ. 7. num. 14. & de iure primog. q. 1. num. 10. et q. 34. num. 17. et q. 40. num. 134. et in tract. le mort p. 3. declarat. 1. num. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 81. num. 19. et conſ. 97. num. 86. Surd. deciſ. 303. num. 1. et conſ 93. nu. 24. Cald. Pereira de nominat. emphyt. qu. 13. num. 12. col. 2. in fine, Cardoſo in praxi iudicum verbo verbum num. 6.*

15 Verba in dubio ſunt intelligenda ſimpliciter, & non ſecundum quid, *l. hoc legatum in fine, ff. de legat. 3. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de*

verbo-

verborum obligat. Cardin. Tuſch tom. 8. *lit. V. concl.* 92. Et verba ſimpliciter prolata, ad intellectum legum referri debent, *l.* 1. *C. de fruct. & lit. expen.* Et verba ſimpliciter prolata intelliguntur de primo actu, *l. dotis promiſſio, ff. de iur. dot. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verborũ ſignificat.* notaui ſupra *lit. S. num.* 7. *& lit. D. num.* 36.

16 Verba dubia debent intelligi ſecundum naturam rei, cui adijciuntur, *Cardin. Tuſch. to.* 8. *lit. V. concl.* 96. iunctis ſupra notatis *hac eadem lit. numero* 9.

17 Verba in dubio ſunt intelligenda, rebus ſic ſtantibus, *l. quod Seruius, vbi gloſ. in verbo poteſt, ff. de condict. ob cau. l. fin. §. idem quęsÿt, ff. de condict. indeb. l. Paulo Callimacho, §.* 1. *ff. de legat.* 3. iunctis ſupra notatis *lit. C. num.* 61. *& lit. D. nu.* 28. Et verba in dubio potius modaliter, quam conditionaliter intelliguntur, *l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca.* Modus enim in dubio potius præſumitur, quam conditio, *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *q.* 175. *num.* 15. *Molin. de primog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 9. *Barb. in rub. ff. ſolut. matrim. p.* 1. *num.* 28. *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 44. *num.* 17. *& cap.* 136. *num.* 14. *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 362. *num.* 1. *in nouiſſ.*

18 Verba in dubio de actu valido ſunt intelligenda, *l.* 4. *§. condemnatum, ff. de re iudic. Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 99. *& ſeq.*

19 Verba dubia contra proferentem ſunt in-

terpretanda, *l. veteribus* 40. *vbi Bart. ff. de pactis, l. quicquid aſtringendæ, ff. de verbor. obligat. l. Labeo, ff. de contrah. empt. l. qui cum, §. fin. ff. de tranſact. l. 2. tit. 33. par. 7. Menoch. conſ.* 110. *num.* 36. *& conſ.* 179. *num.* 19. *Surd. deciſ.* 322. *nu.* 63. *& de alim. tit.* 6. *q.* 1. *num.* 26. *D. Barb. in l. ſi quis intentione ambigua* 66. *n.* 28. *ff. de iudicijs, Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo verbum num.* 9. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 106. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 23. *num.* 19. Quod licet verum ſit in contractibus, ſecus ſit in libellis, *l. inter ſtipulantem, §. ſi Stichum, ff. de verborum oblig. Bald. conſ.* 489. *num.* 3. *in fin. Caſtren. conſ.* 199. *n.* 4. *lib.* 2. *Roman. conſ.* 136. *in princip. Aegid. deciſ.* 733. *in fin.* Cur autem in iudicijs fiat interpretatio in fauorem proferentis, non verò in contractibus, vide *Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 2. *tit.* 4. *num.* 99. *cum ſeqq. & alios relatos ab Alphan. collect.* 248.

20 Verba ambigua ſunt interpretanda ſecundum ius commune, & ſtatuta, *cap. cum dilectus de conſuetud.* Et ſecundum intentionem proferentis, *l. ſi quis intentione, ff. de iudicijs.* Et vbicunque verba ſunt ambigua, nec aliter cõſtat de volũtate, diſpoſitio vitiatur, *l. in ambiguo, ff. de reb. dub. l. duo ſunt Titij, ff. de teſta. tutel.* Et in delictis debent capi in meliorẽ, vel mitiorem partem, *l. ſi præſes, & l. pen. ff. de pæn.*

pen.l.hæ enim cauſæ,in princip.ff.de ſuſpec.tuto.

21 Verba vniuerſalia omnia includunt, quia qui omne dicit, nihil excludit, *l. Iulianus, ff. de legat. 3 Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl.* 121. Et notatum eſt ſupra *lit. O. num.* 4. Reſtringuntur ſecundum ſubiectā materiam, *l.* 3. *§. ſi quis hæredi, ff. de ſtatuliber. Rota Romana apud Farin. deciſ.* 542. *num.* 4. *tom.*2. *p.*1. Reſtringuntur etiam ne abſurdi, aut iniqui quicquam ſequatur, *l. vt gradatim, §. ſed ſi lege, ff. de muner. & honor. Mari. Antonin. vari. lib.*2. *reſol.* 40. *num.* 11. & 18. vbi *num.* 12. & 19. aſſerit, quod reſtringuntur ad id, quod eſt ęquū, & ne quis indebitè damnum pati valeat, vel ad alium lucrum perueniat indebitè cum iactura alterius.

22 Verba generalia generaliter ſunt intelligēda, *l.* 1. *§.quod autē, ff. de aleator. l. in fraudē, & ibi Bald, ff. de teſtam. milit. l. de pretio, ff. de public. in rem act. l. ſi ſeruitus, ff. de ſeruit. vrban. præd. l.regula, §.vlt.ff.de iur. & facti ign. l. fin. in fin. C. de dotis promiſſ. l. ſi finita, §. de cæteris, ff. de damn. infec. l.* 1. *§. generaliter, ff. de legat. pręſtan. Afflict. deciſ.* 319. *nu.* 3. *Tiraquel. in l. ſi vnquam in princip. nu.* 118. *C. de reuocandis donat. Thomas de Thomaſettis regul.* 131. *Surd. deciſ.* 122. *num.* 1. *Oied. de beneficiorum incompatibilit. p.* 1. *cap.* 14. *num.* 20. *Burg. de Paz conſ.* 17. *num.* 2. *Valaſc. conſ.* 113. *nu.* 21. *Surd. conſ.* 271. *num.* 28. *Ioan. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.*2. *cap.* 6. *num.* 70. *Por-*

toles.

toles in tract. de conſortibus, & fideicommiſſo legali cap. 6. num. 16. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 286. num. 5. p. 2. et in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 419. num. 1. & deciſ. 605. n. 2. in 1. edit. & reſol. 356. et 529. in 2. edit. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 87. num. 16. Mari. Antonin. vari. lib. 1. reſol. 42. num. 3. Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 16. num. 18. infinitos refert Farin. p. 4 conſ. 65. in addit. lit. G. quibus adde Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl. 122. Amplia etiam in conſtitutione odioſa, pęnali, & correctoria, Rota Romana apud Farin. deciſ. 41. num. 19. et ſeq. tom. 1. p. 1. Et verba generalia reſtringũtur ad ſuas cauſas, Flamin. de reſignat. lib. 9. q. 17. num. 94. Et habent vim ſpecialis expreſſionis, Guter. conſ. 5. num. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. num. 23. cum ſeqq. Et verba quantumuis generalia, debent reſtringi ad rationem, & cauſam propter quam fuerũt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt, l. non eſt nouum, ff. de legi. l. hæres meus, §. 1. ff. de leg. 1. Menoch. conſ. 496. num. 54. Surd. conſ. 431. num. 12.

23 Verba generalia reſtringuntur ad habilia, l. vt gradatim in princip. ff. de muner. et honor. l. 1 in princip. C. de ſacroſanc. eccleſ. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. num. 755. et de retin. poſſeſſ. remed. 1. num. 38. Surd. deciſ. 112. nu. 2. Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 85. n. 61. faciunt, quę Hyppol. conſ. 80. num. 46. vol. 1.

Cald.

Cald. Pereira de poteſt. eligendi cap. 1. *num* 57. Vbi autem agitur de fauore publicę vtilitatis, verba generalia non reſtringuntur ad habilitatem, *l. ſi quis in graui, §. vtrum, vbi Bart. ff. ad Syllani.*

24 Verba generalia non includunt caſus inſolitos, de quibus non eſt veroſimiliter cogitatum, *Flor. vari. q.* 24. *num.* 33. vbi etiam aſſerit, quod verba generalia non extenduntur ad ſpeciales cauſas, res, vel perſonas. Et verba quantumcunque generalia non extenduntur ad incogitata, *l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. cap. ne quis ubi gloſ. vlt.* 22. *q.* 2.

25 Verbum generale reſtringitur per verbum ſpeciale ei adiunctum, *Hieron. Portol. de conſortibus, & fideicom. legali cap.* 6. *num.* 14. Et verba generaliter prolata ex adiuncto interterpretationem accipiunt, *l. ſed ſi adijciatur* 13. *& ibi gloſ. ff. pro ſocio*, cum alijs pluribus, quę recenſet, *Surd. conſ* 34. *num.* 19. *& conſil.* 315. *num.* 26. Et verba generalia reſtringi debent, vt omnis abſurditas euitetur, *l. ſcire oportet, §. aliud, ff. de excuſat. tuto. l.* 1. *ff. ne quid in lo. ſac.* Et reſtringuntur ex veroſimili mente diſponentis, *l. Lucius* 2. *§. Lucius* 2. *ff. de legat.* 2. *l. creditor, §. Lucius ff mand.* Et reſtringuntur ad conſonum intellectum, *d. l.* 1. *§. quod ait, ff. ne quid in lo. ſac.*

26 Verba generalia reſcriptorũ reſtringuntur ſecundum ius commune, *Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat nu.* 173.

vbi

vbi *num.* 276. idem aſſerit de verbis generalibus ſtatutorum. Et verbis generalibus nõ veniunt Principi reſeruata, *Girond. nu.* 724. vbi proximè.

27 Verba ſecundum veriſimilitudinem ſunt intelligenda, quando de mente non cõſtat, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 94. Et verba ad intellectum poſſibilem referenda ſunt, *l. fin. in princip. C. de contrah. et commit. ſtipulat. l. ſtipulatio iſta, §. hi qui ſunt, ff. de verborum oblig.* Et verba, quæ de iure intelligi non poſſunt, de facto intelliguntur, *l. mulier, §.* 1. *ff. de condit. inſtit. l. hæredibus, §. fin. in fin. ff. ad Trebellia. d. §. hi qui ſunt.*

28 Verba debent intelligi ſecundum tempus prolationis, *Surd. conſ.* 454. *num.* 13. Et verba referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti, *l. Rutilia Pola, ff. de contrah. empt. l. fin. ff. de legat.* 2. *Maſcar. de probat. concl.* 1416. *Valaſc. conſ.* 58. *num.* 3. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum verbo verbum n.* 10. *et* 11.

29 Verba intelligenda ſunt per prius, & non per poſterius, *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 64. *numero* 86.

30 Verbis ſubtiliter non eſt dialecticandum, *Cardin. Mantic. de coniectur. vltimar. volunt. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 4. *Anton. Monach. Florent. deciſ.* 72. *num.* 27. Nam ſubtilitas reprobatur, *l. ſi fideiuſſor. §. quædam, ff. mãd. cap. dilecti de iudi. Tiraq. de pæn. temper. cauſa* 12. *n.* 3. *Thomas de Thomaſettis reg.* 288.

31 Ver-

31 Verborum tenor ſemper eſt attendendus, *Franciſ. Molin. de ritu nupt. lib. 1. cap. 20. nu. 7.* Et verba in omni actu; ſiue diſpoſitione, ita ſunt interpretanda, ne ſibi inuicem contradicere videantur, *cap. inter dilectos, §. cæterū de fide inſtrum. Bart. in l. fin. §. idem quæſijt, ff. de condict. indeb. verſ. circa prædicta.*

32 Verbo quod quis non expreſſit, mente non videtur cogitaſſe, *cap. tua, de ſponſal. cum ibi not. Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concluſ. 89. nu. 3.* Et verba intelligi debent eo reſpectu, quo prolata ſunt, *l. debitor, §. fin. ff. ad Trebell. l. ſi pater, § qui duos, et ibi not. Bald. ff. de adop.*

33 Verba non ſufficiunt, vbi opus eſt facto, *l. non omnes, §. fin. ff. de re milit. l. peculium in fin. princip. ff. de pecul. l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. l. 1. §. tuliſſe in fi. ff. ad Syllan. cap. 1. et 2. de ſequeſtr. poſſeſſ. et fruct. vbi Doct. Bellac. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 27. de ſolution. num. 16. pag. mihi 392. Eſcobar de ratiocin. cap. 15. num. 44. Cardin. Tuſch. tom 3. lit. F. concl. 21.* Et verbis aliquid exprimere, vel ſcriptura paria ſunt, *l. miles ad ſororem in princip. ff. de lega. 2.*

34 Verba non mutant ſubſtantiam rei, *l. cum falſa, C. de iuris, et facti ignorantia, Menoch. conſ. 372. num. 18. cum ſeq.* Et verborum multiplicatio non neceſſaria, non mutat rerum ſubſtantiam, *l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. et arg. leg. Bertazol. de clauſulis inſtrum. clauſula 4. gloſ. 3. num. 3.*

35 Ver-

35 Verborum abundantia non debet operari vltra intentionem contrahentium *Gam. Luſit. deciſ.* 38. *num.* 2. Et verba contrahentium recipiunt limitationem à diſpoſitione legis *l. quæro §. inter locatorē ff. loca. l. quidam cum filium ff. de verb. oblig. Alex. conſ.* 133. *ſuper quæſitis col.* 1. *vol.* 5.

36 Verba præcedentia declarant ſequentia, & è conuerſo *l. ſi ſeruum §. ſi. ff. de leg.* 1. *Surd. deciſ.* 288 *num.* 30. *cum ſeqq. Farin. in praxi crim. in. p.* 4. *conſ.* 30. *num.* 115. *& conſ.* 65. *num* 110. *Mari. Antonin. varia. libr.* 3. *reſolu.* 1. *num.* 60.

37 Verba vbi ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione *l. licet Imperator ff. de legat.* 1. *Cardin. Seraphin. Rotæ Romanæ deciſ.* 762. *num.* 1. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 108.

38 Verba vbi ſunt clara, non eſt opus coniecturis, vide ſupra *lit. C. nu.* 45. Verba quæ aliquid præſupponunt, circa illud non diſponunt *l. ex facto la* 1. *ff. de hared. inſtit. l. neque enim §. ſi ſeruum ff. de mili. teſta. l. generaliter §. ſi is qui tutorem ff. de fideicom. libert.*

39 Verba vbi non conueniunt, diſpoſitio n[illegible] habet locum *l.* 4. *§. toties ff. de damn. infect. quod conſtitutum ff. de milit. teſta. Card. Tuſ[illegible] tom.* 8. *lit. V. concl.* 89. *Mari. Anton. vari. lib.* [illegible] *reſol.* 9. *num.* 4.

40 Verba legis cui non conueniunt, non con[illegible] nit eius diſpoſitio, vide ſupra *lit. L. num.* [illegible] Verba legum non in abſtracto, ſed in concre[illegible]

intelligi

intelligi debent *l. ſi in rem in princip. ff. de ... vendicat.*

41 Verba geminata maiorem deliberationem inducunt, & magis operantur *l. Baliſta ff. ad Trebel. Bertazol. tract. de clauſulis inſtrumen. clauſula* 4. *gloſ.* 2 *Cardin. Tuſch. tom.* 4. *lit.G. concl.* 28. *num.*2.*& tom.*8.*lit V.concl.*158.

42 Verborum geminatio inducit enixam voluntatem legislatorum, vide ſupra *litte. G, num.* 1.

43 Veriſimile quod non eſt, præſumitur falſum *Menoch.conſ.* 1. *num.*258. *& conſ.*2. *num.* 300. *& conſ.* 28. *num.* 25. *& conſ.* 188. *num.* 11. *& conſ.* 199. *num.* 12. *& de arbitr. lib.* 2. *caſu* 85. *Maſcard. de probat. concl.* 740. *num.* 35. *& concl.* 1364. *num.* 4. *Surd. de alim. tit.* 8. *q.* 12. *num.*24.*Tiraq. in l. ſi vnquam in princip.num.* 40. *C. de reuocandis donat.* Nam veriſimilitudo eſt cognata naturæ *Aym. conſ.* 269. *num.* 4. Et veriſimilia dicuntur, quæ legibus, & iuri communi conueniunt, & ei non contradicũt *Menoch. conſ.* 1.*num.* 418. *& conſ.*380.*num.*7. *& de arbitr. caſu* 85.*num.* 5.*Girond. de priuilegiorum ſeu exemptionum explicat. num.* 555. Vnde quod veriſimile non eſt, attendi non debet *l. fin. in princ. ff. quod met. cau. cap. quia veriſimile de præſumpt. Pariſ. conſ.* 13. *num.* 9. *vol.*3. *& conſ.* 8. *num.*7. *vol.* 4.

44 Veritas ſæpius examinata magis eluceſcit *cap. graue* 35.*q.* 9. *cap. inter dilectos de fide inſtrum. Flamin. de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 11. *num.*

num. 3. *Bonadil. in ſua polit. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. *Cened. ad decretal. collect.* 119. *à nu.* 1. *Hieron. Grach. conſ. ſyndicatus nu.* 265. *cum ſeqq. Fr. Didacus Murillo en la fundacion milagroſa de la capilla Angelica del Pilar cap.* 5. *in princip. pag.* 31. Nam veritas diſputando inuenitur *l. munerum* §. *fin. ff. de muner. & honor. Card. Tuſch. tom.* 2. *lit. D. concl.* 507. *n.* 1.

45 Veritas prçualet exiſtimationi, ſeu opinioni, & plus valet quod in veritate, quàm quod in opinione conſiſtit, *l. regula* 9. §. *qui ignorauit ff. de iuris, & facti ignorantia, l.* 4. §. *quoties ff. de manumiſsis vindicta, l.* 1. §. *ſi à pupillo ibi, vt hic plus ſit in veritate, quam in exiſtimatione mentis, ff. pro empt.* §. *ſi quis rem ſuam inſtit. de legat. Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.* 31. *num.* 4. *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 19. *Brunor. à Sole in locis commun. verbo veritas n.* 45. *Pichard. ad d.* §. *ſi quis rem num.* 3. Et per rationem veritas habetur, *l. ſolam, C. de teſtib. l. ſcire, ff. de legib.*

46 Veritas, & rei ſubſtantia plus valet, quam ludibrium verborum, *Garc. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num.* 845. Vnde veritatis fides verborum adminiculũ non deſiderat, *l.* 1. *C. ſi min. ab hæred. ſe abſti.*

47 Veritas, & rerum ſubſtantia hominum denominatione non mutatur, *Guter. pract. lib.* 3. *q.* 84. *num.* 2. Et veritas rerum geſtarum erroribus non vitiatur, *l. illicitas*, §. *veritas, ff. de offic. præſid.*

48 Ve-

48 Veritati ſemper ad hærēdum eſt,quia amicus Socrates,ſed magis amica veritas,de quo vide plura per *Probum in addit. ad Ioan.Monach. in cap. nemo deinceps num. 77. cum ſeqq. de elect. lib. ſexto, Menoch. conſ.* 112. *num.* 17. ſemperq; eſt attendenda veritas, *Flamin. de confident. q.46.n.* 61. Et qui veritatē ſequitur, Deū ſequitur *cap. quiſquis* 11.*q.*3.Et veritatis ſectatores Deo placent, vt dicit *gloſ. in l.puniri, C.ſi contra ius,vel vtilit. publ.* Et eſt veritas ſuper omnia amanda,& ſequenda, *l.ſi ita legatum, ff. de condit. et demonſt. Flamin. d.tract. de confident. q.*65.*num.*13. Eſt baſis atque fundamētum iuſtitiæ,qua virtute nulla præclarior, *Bald.conſ.*343.*col.pen.lib.*1. plures refert *Aloy. Ricci. in praxi rerū fori eccleſ. reſolut.* 234. *n.*6. *in* 2.*edit.*Et eſt res ſolidiſſima,& murus inexpugnabilis, *Afflict. deciſ.*235.*num.*7.Et omnia vincit, *cap. veritate,et ſeq.*8. *diſt. Roland.conſ.*5.*nu.* 19. *et conſ.* 33. *num.*41. *lib.* 4. Et illi omnia cedunt, *Roland. conſ.* 11. *num.* 2. *et* 3. *lib.* 3. Item immutabilis eſt, & perpetua,ex *Ariſtot. lib.* 4. *Metaphyſ. cap.* 5. Vnde curſus temporis non mutat ſubſtantiam veritatis, *l. ſicut falſi, C. ad leg.Cornel. de fal.*Et propter noſtrum affirmare, vel negare, rei veritas nōn mutatur, *l. aſſumptio, ff. ad municip.*

49 Verum eſſe non poteſt, quod falſo principio infirmatur, *l. cum filius, §. hæres, ff. de legat.* 2. *Cravet. conſ.* 1000. *pro genero num.* 37. *Anton. Monach. Florent. deciſ.*48.*num.*6.

50 Via vna electa, non poteſt ad aliam recurri, vt per *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 4. *numero* 72.

51 Via quod vna prohibetur, non debet alia aliquo colore admitti, *l. nec per ſe, C. de hæredibus inſtitut. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.*28. *numero* 11.

52 Viam, quam quiſq; ſibi elegit, ſequi debet, *l. ſi mulier, §. fin. ff. quod met. cau. facit cap. cum omnes, circà fin. de conſtitutio. & cap. quod ſemel de regul. iuris lib. ſexto, Surd. conſ.* 377. *num.* 3. *Farin. in praxi crimin. p.* 6. *q.* 175. *num.* 199. *Mari. Antonin. vari. lib.* 2. *reſol.* 17. *num.* 8.

53 Via eſt admittenda, per quam ad ius commune reditur, *l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis, cap. ab exordio* 35. *diſt. Rebuf. in praxi benefic. tit. differentia inter priuilegium num.* 6. *Cou. vari. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 4. *Guter. conſil.* 1. *num.* 37. Et facilis eſt reditus ad ius commune, *Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap.* 8. *num.* 39. Et fauorabilis eſt diſpoſitio, quà reuertimur ad ius cõmune, *gloſ. in cap. ſtatutũ, verbo numerandum, de præb. lib.* 6. *vbi not. ita Luſit. Fr. Anton à* Souſa *in relect. de cenſuris bullæ cœnæ cap.* 16. *diſp.* 83. *n.* 6. *Alexan. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp.* 2. *n.* 42.

54 Viam nemo videtur eligere, per quam iudicium ſuum ſubuertatur, *l.* 3. *verſ. nec credẽdus, ff. de militari teſtam. l. quoties* 13. *ff. de rebus dubijs, l. quoties, ff. de verborum obligatio. tex. optimus in cap. abbate iuncta gloſ. verbo potius,*

tius, de verborum ſignificat. cum alijs, de quibus *Menoch. de præſumpt. lib. 6.q. 4. à princip. Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 2.tit. 1.*

55 Vigilantibus,& nō dormientibus iura ſubueniunt, *l. pupillus, ff. quæ in fraudem creditorum, l. non enim, ff. ex quibus cauſis maiores, l. veluti, ff. de edendo, l. quod forte, l. ſi finita, §. ſi quis metu, ff. de damno infecto, capit. nunciatum* 84. *diſt. Surd. conſ.* 4. *num.* 11. *Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi* 36.*n.* 12. *Bouadil. in ſua politica lib.* 3. *cap.* 4. *nu.* 54. *& num.* 83. *Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ.* 206. *num.* 19. *&* 44. *Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo ius num.* 12. *Cæſar Argel. de contradictore legitimo q.* 2. *num.* 109. Et deceptis, non autem decipientibus iura ſubueniunt, *l.* 2. *§. verba, ff. ad Velleian. l. ſi is qui minorem, C. ſi minor ſe maiorem dixerit, capit. cum vniuerſorum, de rerum permutatione, Menoch. de præsūpt. lib.* 6.*q.*78.*Thomas de Thomaſettis reg.*88. vbi dicit procedere, quando deceptio magna eſt, & conſiderabilis.

56 Vim vi repellere licet, *l. vt vim, ff. de iuſtitia, & iure, l.* 1. *& tot. tit. ff. de vi, & vi armata, l. ſcientiam, §. qui cum aliter, ff. ad legem Aquiliam, l. is qui aggreſſorem, & l. ſi quis percuſſorē, C. ad legem Corneliam de ſicar. cap. ſignificaſti in* 2. *de homicidio, cap. ſi verò, de ſententia excommunicationis, capit. dilecto eod. titul. lib.* 6. cum alijs, quæ adducit *Fr. Anton. à Souſa in*

relect. de cenſur. bulla cana cap. 12. diſp. 62.n. 2. & cap. 15. diſp. 78. num. 3. Aloyſ. Ricci. deciſ. curiæ archiepiſcop. Neapol.deciſ. 16. nu. 10. p. 2. Vgolin. de officio, & poteſt. epiſcopi cap.29. §. 1. verſ. ſecundò non polluitur, Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſa, de rebus eccleſ.non alien. verbo infringere num. 38. Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clericaliũ,p. 1. tit. de diſciplina clericali, §. 5. num.103. pag. 67. Cardin.Tuſc. tom. 8. lit. V.concl. 213. Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exemptione p. 2. cap. 1. num.2.Thomas de Thomaſettis reg. 306. vbi aſſerit procedere, quando vis vi repellitur ob neceſſariam defenſionem ſui corporis, & cum moderamine inculpatæ tutelæ, cui ſubſcribit *Bellett. d. p.1. tit. de fauore clericorum canonis, §. 2. num. 2.pag.*180.

57 Vincens vincentem te, multo magis vincit te, *l. de acceſſionibus, ff. de diuerſis, & temporalibus præſcriptionibus, l. æquiſſimum, ff ad Tertyllianum, gloſ. proximis in auth. defuncto, C. ad Orficianum, gloſ. in l. vſucapio, C. de pignor. Thomas de Thomaſettis reg.*282. *Alexan. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp. 2. nu.* 117. *Euerar. in topic.legalib.loco 67.Surd. conſ.* 125. *num.* 14. & *conſ.* 138. *num.*18. & 19. & *conſ.*416. *num.*2.& 25. vbi de intellectu huius principij agit,*Cardin.Tuſch.tom.8.lit.V.concl.* 208 vbi *num.*5. declarat, quod vincens vincẽtem te, multo magis vincit te, procedit,quãdo ille, qui te vincit,& tu eſſetis eiuſdem generis.

neris, rationis, & ordinis, quia tunc argumentum procedit, aliàs non, & *num.* 6. ampliat, vt procedat argumentum, quando ego, qui vinco te, habeo cauſam à te, quia ſi vinco te, multo magis alium, quem tu vincis, & *num.* 13. limitat in diuerſo caſu, quia ſi vinco te ad taxillos, tu vincis alium ad brachia, non vincam ad taxillos, vel brachia illum, quem tu vincis, & *num.* 14. limitat, quando victoria non eſt per modum pugnæ, ſed per accidens, vt ſi puer per accidẽs vincat fortẽ, ego vinco puerum, vel propterea vincam fortem, & *nu.* 15. limitat in diuerſo genere, diuerſa ratione, & diuerſo ordine, quia nunquam argumentum procedit, & *num.* 16. limitat, quando non eſt eadem ratio excluſionis in omnibus. Procedit regula hęc vbi victus vincitur ex eodem iure, non autem ex diuerſo, ita deciſum fuit in *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 59. *num.* 2. *in fine tom.* 1. *par.* 1. An, & quando procedat regula iſta in ſucceſſionum, & aliorum actuum materia? vltra citatos, vide *Cou. vari. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. *in verſ. item aduerſus principalem*, *Menoch. conſ.* 4. *num.* 33. *& conſ.* 126. *num.* 25. *& conſ.* 234. *num.* 16. *Decian. conſ.* 13. *num.* 38. *lib.* 3. *& conſ.* 58. *nu.* 20. *lib.* 5. *Gabr. lib.* 4. *commun. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. concluſ.* 4. *Molin. de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. *Philipp. Porti. lib.* 3. *reg.* 27. *Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 10. *tit.* 7. *num.* 6. plures refert *Caſtil. lib.* 3. *quotid. cap.* 30. *per totum.*

58 Vincula duo magis ligant, vide ſupra *lit. D. num.* 69. Virtus vnita, fortior eſt ſeparata, *l. qui patri, ff. de acquirenda hæreditate, l. ſi aute in fin. ff. de aqua plu. arcenda.*

59 Vitia qui aliorum punit, ſua prius corrigere ſtudeat, *cap. qui ſine* 3. *q.* 7. Nam abſurdum eſt in alio velle corrigere, quod in ſe ipſo vigere conſpicitur, *l. ſi vxor, §. iudex, ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. in arenam, §. fin. C. de inoffic. teſtamento.* Vnde dictum eſt, qui carpit mores labe carere debet, nemo enim poteſt alium corrigere, qui tacitus reſpondeat eadē commiſiſſe, *cap. iudicet* 3. *q.* 7. *cap. eſto* 95. *diſt. cap.* 1. *& per totam* 32. *q.* 6.

60 Vltima derogant prioribus, *l. ſi mihi, §. in legatis, ff. de legat.* 1. *l. pacta nouiſſima, C. de pactis, Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 228. cum alijs ſupra relatis *lit. P. num.* 32.

61 Vltima mora nocet, vide ſupra *lit. M. n.* 33. vbi notatum eſt.

62 Vltimus rei ſtatus inſpiciendus eſt in omni materia, *l. illud. C. de collationibus, l. ſi mater, C. ne de ſtatu defunctorum, capit. cum veniſſent, de inſtitution. cap. conſultationibus, de iurepatronatus, Maſcard. de probat. concl.* 175. *num.* 8. *Menoch. de præſumption. lib.* 3. *q.* 6. *nu.* 39. *Grammat. deciſ.* 67. *nu.* 6. *Parlador. lib.* 2. *rerum quotid. cap.* 5. *num.* 19. *Mari. Antonin. variar. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 14. Vnde in beneficialibus vltimus ſtatus beneficij inſpiciendus eſt, & maximè cōſideratur, vt per *Beninten. deciſ.*

23. *num.*

23. num. 11. Dec. conſ. 126. num. 3. Gabr. conſil. 185. num. 2. & 23. vol. 2. Lambert. de iure patron. lib. 3. q. 7. princ. art. 7. num. 7. & lib. 2. p. 1. q. 3. princ. art. 21. num. 1. Maſcard. de probat. vol. 1. concl. 172. num. 8. & vol. 2. concluſ. 956. num. 6. quos adducit *Mari. Antonin. d. lib. 1. reſol. 55. num. 6.* quibus adde *Gōzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 2. num. 14. & §. 3. num. 18. & gloſ. 45. §. 2. num. 14. nouiſſimè Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 153. num. 46. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi curiæ Archiepiſcop. Neapol. cap. 100. verſic. quod ſi, Anton. Monach. Bonon. deciſ. 36. n. 13. cum ſeq.* Etiamſi ſint beneficia iuriſpatronatus, ex *Crau. conſ. 322. col. pen. Rolan. conſ. 47. n. 38.* quos cū alijs citat *Mari. Anton. d. lib. 1. reſol. 80. num. 7.* Quod verum eſt, etiamſi appareret de variatione, *Vincent. de Franch. deciſ. 85. num. 2. p. 1.* Limita, niſi conſtet de contrario ſtatu legitimo præcedente, *Rota Romana apud Farin. deciſ. 188. nu. 1. to. 1. p. 1.*

63 Vna eademque res non debet diuerſo iure cenſeri, vide ſupra *lit. I. num. 48.*

64 Vnius dictum, dictum nullius, vide ſupra *lit. D. num. 25.* Voluiſſe non præſumitur quis, quod non expreſſit, notatum eſt ſupra *lit. L. numero 32.*

65 Voluntarium à principio, ex poſt facto efficitur neceſſarium, *l. ſicut ab initio, C. de actionibus, & obligationibus, Eſcobar de ratiocin. cap. 6. n. 21.* cum alijs adductis ſupra *lit. C. n. 59.*

66 Voluntarium factum latius interpretatur lex, quam neceſſarium, *Bertazol. tract. clauſularum inſtrumentalium clauſula ſecunda, gloſ. 2. num. 5.*

67 Voluntas in mente retenta nihil operatur, *l. ſi repetendi, ff. de condictione ob cauſam, Brunor. à Sole in locis communibus, verbo propoſitum, Rota Romana apud Farinac. deciſ. 354. n. 6. tom. 1. p. 1.*

68 Voluntas facto magis, quam verbis declaratur, *l. Paulus, ff. rem rat. haberi, l. reprehendenda, C. de inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, l. pro hærede, ff. de acquirenda hæreditate, Aym. conſ. 204. num. 11. cum ſeqq. Menoch. conſ. 1. num. 264. & conſ. 5. num. 16. & conſ. 110. n. 1. cum ſeqq. & conſ. 158. num. 48. Maſcard. de probat. concl. 1415. num. 34. Surd. deciſ. 194. n. 21. & conſ. 371. num. 65. Rota Romana apud Farin. deciſ. 582. num. 7. tom. 2. p. 1. Valaſc. conſ. 169. num. 11. Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 11. num. 20. Paul. Montan. tract. de tutelis cap. 33. num. 535. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. §. 4. proœm. n. 71. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. cap. 11. n. 9. Scacci. de appellat. q. 17. limit. 2. à num. 23. cum ſeqq. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 11. num. 65. vbi num. 89.* declarat procedere, quando factum eſt determinatum ad quid certum præſumendum, ſecus ſi eſt indeterminatum, & indifferens, citans *Maſcard. de probat. concl. 45. num. 5.* Facta enim ſunt potiora verbis, *l. de pupillo.*

pillo, *§. meminiſſe*, *ff. de noui operis nunciatione*.

69 Voluntas præferenda eſt verbis, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 11. *col.* 2. Et voluntas regulatur à mente, *Mendez à Caſtro d. num.* 11. Et ex coniecturis declaratur, *Surd. deciſ.* 7. *num.* 12.

70 Voluntas durare præſumitur, niſi contrarium probetur, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 286. Et præſumitur durare, maxime cũ nulla cauſa mutationis apparet, *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 43. *num.* 23. Nam voluntatis mutatio non præſumitur, *l. eum qui*, *ff. de probationibus*, *cap. ſcribam*, *de præſumptionibus*; *Pichard. ad princip. inſtit. de adempt. legatorum num.* 4. *Menoch. conſ.* 317. *nu.* 29. *Surd. deciſ.* 111. *num.* 9. *& deciſ.* 288. *num.* 36. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 25. *num.* 16. *Cald. Pereira de poteſtate eligendi*, *cap.* 3. *num.* 41. *& capit.* 10. *num.* 54. *& de empt. cap.* 23. *num.* 65. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 19. *num.* 27. *& deciſ.* 43. *num.* 23. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 92. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 77. *num.* 3. *in* 2. *edit. Brunor. à Sole in locis commun. verbo voluntas* 9. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 7. *num.* 2.

71 Voluntas contrahentium præſumitur eſſe conformis diſpoſitioni iuris communis, *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior*, C. *de tranſact. num.* 683. iunctis ſupra notatis, *lit. C. num.* 65.

72 Voluntas coacta voluntas eſt, *l. ſi mulier.* 21. *§. ſi*

§. ſi metu coactus, ff. quod metus cauſa, l. qui ita in princip. ff. ad Trebeleanum, cap. meritò 15. *q.* 1. *Philoſoph. lib.* 3. *ethicor. cap.* 1. *D. Thom.* 1. 2. *q.* 6. *art.* 8. *Nau. in man. prælud.* 6. *num.* 4. *&* 6. *Cou. de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. *§.* 1. *à nu.* 11. *Thomas de Thomaſettis reg.* 76. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introductione vltimarum voluntatum lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 33. *cum duobus ſeqq. Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 98. *num.* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 280. *cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 1350. *num.* 9. obiter *Morl. in emporio iuris p.* 1. *tit.* 2. *in prælud. num.* 112. qui rationem huius principij conſtituit in eo, quia qui vi coactus aliquid facit, id potius videtur malefacere, quam pati, ex *tex. in l. ſi patrē* 22. *ff. de ritu nuptiarum*. Declara, quod licet voluntas coacta ſit voluntas, non tamen dici poteſt quod ſit voluntas ſpontanea, ſed dicitur voluntas qualificata, vt poſt *Abb.* & alios dicit notab. *Dec. in l. velle non creditur ſub num.* 6. *verſ.* 4. *& vlt. ff. de regulis iuris*, quæ non eſt propriè voluntas, ſed ſecundum quid, vt bene dicit *idem Dec. in d. l. velle non creditur num.* 3.

73 Voluntas vltima deambulatoria eſt vſque ad mortem, *l.* 4. *ff. de adimendis legatis*, *l. cum hic ſtatus, §. ait oratio, ff. de donationibus inter virum, & vxorem, cap. cū Marthæ verſ. cæterum de celeb. miſſarum, Menoch. conſ.* 329. *n.* 6. *Pinel. in rub. C. de reſcindenda venditione p.* 1. *capit.* 3.

pit. 3. num. 24. Guter. de iuramento confirmatorio p. 2. cap. 1. à num. 1. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo teſtamentum nu. 67. Cardin. Seraph. Rotæ Romanæ deciſi. 296. num.4. Pichard. ad §. poſteriore num.9. inſtitu. quibus modis teſtamenta infirmentur, et ad princip. inſtit. de ademptione legat. num.9. & 23.

74 Voluntas morte extinguitur, *l. 4. ff. locati, l. cum hic ſtatus, §. fin. ff. de donat. inter virum, & vxorem, cap. ſi gratioſè, de reſcript. in 6. Franciſc. Moli. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 14. num. 7. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum inſtrumentalium pag. mihi 56. num. 5.*

75 Voluntas, & propoſitum diſtinguunt omne factum, *l. qui iniuriæ, & l. verum eſt, ff. de furtis*, cum alijs citatis *lit. D. num.* 11.

76 Voluntatem ab initio, vel ex poſt facto interuenire, paria ſunt, *l. ſi autem plures, in princip. ff. de aqua pluuia arcenda*. Paria enim ſunt aliquid ab initio eſſe tale, vel ex poſt facto deuenire ad tale, *l. nec intereſt, ff. ad legem Falcidiam, l. pen. ff. de actionibus empti.*

77 Vox vnius, vox nullius, *cap. veniens in fine de teſtibus, cap. cum à nobis eod. tit. cap. quoniam, de probationibus, Ludou. Rodolphin. variarum quæſt. lib. 2. q. 51. num. 41. Thomas de Thomaſettis reg.* 307. vbi aſſerit procedere in teſte. Teſtimonium enim vnius non probat, *tex. eſt in cap. licet vniuerſis, d. cap. veniens, cap. in omni negotio, de teſtibus. l. ius iurandi, C. eod. tit.* reſoluunt *Gabr. commun. opinion. lib. 1. titul. de*

teſtibus,

50 Via vna electa, non poteſt ad aliam recurri, vt per *Stephan. Gratian. Marchia deciſ. 4. numero 72.*

51 Via quod vna prohibetur, non debet alia aliquo colore admitti, *l. nec per ſe, C. de heredibus inſtitut. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 28. numero* 11.

52 Viam, quam quiſq; ſibi elegit, ſequi debet, *l. ſi mulier, §. fin. ff. quod met. cau. facit cap. cum omnes, circà fin. de conſtitutio. & cap. quod ſemel de regul. iuris lib. ſexto, Surd. conſ. 377. num. 3. Farin. in praxi crimin. p. 6. q. 175. num. 199. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 17. num. 8.*

53 Via eſt admittenda, per quam ad ius commune reditur, *l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis, cap. ab exordio 35. diſt. Rebuf. in praxi benefic. tit. differentia inter priuilegium num. 6. Cou. vari. lib. 3. cap. 6. num. 4. Guter. conſil. 1. num.* 37. Et facilis eſt reditus ad ius commune, *Ioan. Petr. Monet. tract. de option. cap. 8. num.* 39. Et fauorabilis eſt diſpoſitio, qua reuertimur ad ius cõmune, *gloſ. in cap. ſtatutũ, verbo numerandum, de preb. lib. 6. vbi not. ita Luſit. Fr. Anton à* Souſa *in relect. de cenſuris bullæ cœnæ cap. 16. diſp. 83. n. 6. Alexan. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp. 2. n. 42.*

54 Viam nemo videtur eligere, per quam iudicium ſuum ſubuertatur, *l. 3. verſ. nec credẽdus, ff. de militari teſtam. l. quoties 13. ff. de rebus dubijs, l. quoties, ff. de verborum obligatio. tex. optimus in cap. abbate iuncta gloſ. verbo potius,*

tius , de verborum ſignificat. cum alijs, de quibus *Menoch. de præſumpt. lib. 6.q. 4. à princip. Cardin. Mantic. de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 2.tit. 1.*

55 Vigilantibus,& nõ dormientibus iura ſubueniunt, *l. pupillus, ff. quæ in fraudem creditorum, l. non enim , ff. ex quibus cauſis maiores , l. veluti, ff. de edendo , l. quod forte, l. ſi finita, §. ſi quis metu, ff. de damno infecto , capit. nunciatum 84. diſt. Surd. conſ. 4. num. 11. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum pag. mihi 36.n. 12. Bouadil. in ſua politica lib. 3. cap. 4. nu. 54. & num. 83. Ioſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 206. num. 19. & 44. Cardoſ. in praxi iudicum , & aduocatorum, verbo ius num. 12. Cæſar Argel. de contradictore legitimo q. 2. num. 109.* Et deceptis , non autem decipientibus iura ſubueniunt , *l. 2. §. verba , ff. ad Velleian. l. ſi is qui minorem, C. ſi minor ſe maiorem dixerit, capit. cum vniuerſorum, de rerum permutatione, Menoch. de præsũpt. lib. 6.q. 78. Thomas de Thomaſettis reg.*88. vbi dicit procedere , quando deceptio magna eſt, & conſiderabilis.

56 Vim vi repellere licet , *l. vt vim, ff. de iuſtitia, & iure, l. 1. & tot. tit. ff. de vi, & vi armata, l. ſcientiam, §. qui cum aliter, ff. ad legem Aquiliam, l. is qui aggreſſorem, & l. ſi quis percuſſorẽ, C. ad legem Corneliam de ſicar. cap. ſignificaſti in 2. de homicidio, cap. ſi verò, de ſententia excommunicationis , capit. dilecto eod. titul. lib. 6.* cum alijs, quæ adducit *Fr. Anton. à Souſa in*

releƈt. de cenſur. bulla cana cap. 12. *diſp.* 62. *n.* 2. *& cap.* 15. *diſp.* 78. *num.* 3. *Aloyſ. Ricci. deciſ. curia archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 16. *nu.* 10. *p.* 2. *Vgolin. de officio, & poteſt. epiſcopi cap.* 29. *§.* 1. *verſ. ſecundò non polluitur*, *Barthol. Perett. ad extrauag. ambitioſa*, *de rebus eccleſ. non alien. verbo infringere num.* 38. *Ioan. Maria Bellett. diſquiſit. clericaliũ, p.* 1. *tit. de diſciplina clericali*, *§.* 5. *num.* 103. *pag.* 67. *Cardin. Tuſc. tom.* 8. *lit. V. concl.* 213. *Ioſeph. Aldrete in allegat. iuris pro omnimoda regularium exemptione p.* 2. *cap.* 1. *num.* 2. *Thomas de Thomaſettis reg.* 306. vbi aſſerit procedere, quando vis vi repellitur ob neceſſariam defenſionem ſui corporis, & cum moderamine inculpatæ tutelæ, cui ſubſcribit *Bellett. d. p.* 1. *tit. de fauore clericorum canonis*, *§.* 2. *num.* 2. *pag.* 180.

97 Vincens vincentem te, multo magis vincit te, *l. de acceſſionibus*, *ff. de diuerſis*, *& temporalibus praſcriptionibus*, *l. aquiſſimum*, *ff ad Tertyllianum, gloſ. proximis in auth. defunƈto*, *C. ad Orficianum, gloſ. in l. vſucapio*, *C. de pignor. Thomas de Thomaſettis reg.* 282. *Alexan. Rauden. de ſucceſſ. Regni Portugal. reſp.* 2. *nu.* 117. *Euerar. in topic. legalib. loco* 67. *Surd. conſ.* 125. *num.* 14. *& conſ.* 138. *num.* 18. *&* 19. *& conſ.* 416. *num.* 2. *&* 25. vbi de intellectu huius principij agit, *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 208 vbi *num.* 5. declarat, quod vincens vincẽtem te, multo magis vincit te, procedit, quãdo ille, qui te vincit, & tu eſſetis eiuſdem generis.

neris, rationis, & ordinis, quia tunc argumentum procedit, aliàs non, & *num. 6.* ampliat, vt procedat argumentum, quando ego, qui vinco te, habeo cauſam à te, quia ſi vinco te, multo magis alium, quem tu vincis, & *num.* 13. limitat in diuerſo caſu, quia ſi vinco te ad taxillos, tu vincis alium ad brachia, non vincam ad taxillos, vel brachia illum, quem tu vincis, & *num.* 14. limitat, quando victoria non eſt per modum pugnæ, ſed per accidens, vt ſi puer per accidẽs vincat fortẽ, ego vinco puerum, vel propterea vincam fortem, & *nu.* 15. limitat in diuerſo genere, diuerſa ratione, & diuerſo ordine, quia nunquam argumentum procedit, & *num.* 16. limitat, quando non eſt eadem ratio excluſionis in omnibus. Procedit regula hęc vbi victus vincitur ex eodem iure, non autem ex diuerſo, ita deciſum fuit in *Rota Romana apud Farin. deciſ. 59. num. 2. in fine tom. 1. par.* 1. An, & quando procedat regula iſta in ſucceſſionum, & aliorum actuum materia? vltra citatos, vide *Cou. vari. lib. 1. cap. 7. num. 3. in verſ. item aduerſus principalem, Menoch. conſ. 4. num. 33. & conſ. 126. num. 25. & conſ. 234. num. 16. Decian. conſ. 13. num. 38. lib. 3. & conſ. 58. nu. 20. lib. 5. Gabr. lib. 4. commun. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. concluſ. 4. Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 16. Philipp. Porti. lib. 3. reg. 27. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 7. num. 6.* plures refert *Caſtil. lib. 3. quotid. cap. 30. per totum.*

58 Vincula duo magis ligant, vide ſupra *lit. D. num.* 69. Virtus vnita, fortior eſt ſeparata, *l. qui patri, ff. de acquirenda hæreditate, l. ſi aut in fin. ff. de aqua plu. arcenda.*

59 Vitia qui aliorum punit, ſua prius corrigere ſtudeat, *cap. qui ſine* 3. *q.* 7. Nam abſurdum eſt in alio velle corrigere, quod in ſe ipſo vigere conſpicitur, *l. ſi vxor, §. index, ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. in arenam, §. fin. C. de inoffic. teſtamento.* Vnde dictum eſt, qui carpit mores labe carere debet, nemo enim poteſt alium corrigere, qui tacitus reſpondeat eadẽ commiſiſſe, *cap. iudicet* 3. *q.* 7. *cap. eſto* 95. *diſt. cap.* 1. *& per totam* 32. *q.* 6.

60 Vltima derogant prioribus, *l. ſi mihi, §. in legatis, ff. de legat.* 1. *l. pacta nouiſſima, C. de pactis, Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 228. cum alijs ſupra relatis *lit. P. num.* 32.

61 Vltima mora nocet, vide ſupra *lit. M. n.* 33. vbi notatum eſt.

62 Vltimus rei ſtatus inſpiciendus eſt in omni materia, *l. illud. C. de collationibus, l. ſi mater, C. ne de ſtatu defunctorum, capit. cum veniſſent, de inſtitution. cap. conſultationibus, de iurepatronatus, Maſcard. de probat. concl.* 175. *num.* 8. *Menoch. de præſumption. lib.* 3. *q.* 6. *nu.* 39. *Grammat. deciſ.* 67. *nu.* 6. *Parlador. lib.* 2. *rerum quotid. cap.* 5. *num.* 19. *Mari. Antonin. variar. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 14. Vnde in beneficialibus vltimus ſtatus beneficij inſpiciendus eſt, & maximè cõſideratur, vt per *Beninten. deciſ.* 23. *num.*

Google

23. *num.* 11. *Dec. conſ.* 126. *num.* 3. *Gabr. conſil.* 185. *num.* 2. *&* 23. *vol.* 2. *Lambert. de iure patron. lib.* 3. *q.* 7. *princ. art.* 7. *num.* 7. *& lib.* 2. *p.* 1. *q.* 3. *princ. art.* 21. *num.* 1. *Maſcard. de probat. vol.* 1. *concl.* 172. *num.* 8. *& vol.* 2. *concluſ.* 956. *num.* 6. quos adducit *Mari. Antonin. d. lib.* 1. *reſol.* 55. *num.* 6. quibus adde *Gōzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. *§.* 2. *num.* 14. *& §.* 3. *num.* 18. *& gloſ.* 45. *§.* 2. *num.* 14. *nouiſſimè Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 153. *num.* 46. *Marc. Anton. Genuenſ. in praxi curiæ Archiepiſcop. Neapol. cap.* 100. *verſic. quod ſi, Anton. Monach. Bonon. deciſ.* 36. *n.* 13. *cum ſeq.* Etiamſi ſint beneficia iuriſpatronatus, ex *Crau. conſ.* 322. *col. pen. Rolan. conſ.* 47. *n.* 38. quos cũ alijs citat *Mari. Anton. d. lib.* 1. *reſol.* 80. *num.* 7. Quod verum eſt, etiamſi appareret de variatione, *Vincent. de Franch. deciſ.* 85. *num.* 2. *p.* 1. Limita, niſi conſtet de contrario ſtatu legitimo præcedente, *Rota Romana apud Farin. deciſ.* 188. *nu.* 1. *to.* 1. *p.* 1.

63 Vna eademque res non debet diuerſo iure cenſeri, vide ſupra *lit. I. num.* 48.

64 Vnius dictum, dictum nullius, vide ſupra *lit. D. num.* 25. Voluiſſe non præſumitur quis, quod non expreſſit, notatum eſt ſupra *lit. L. numero* 32.

65 Voluntarium à principio, ex poſt facto efficitur neceſſarium, *l. ſicut ab initio, C. de actionibus, & obligationibus, Eſcobar de ratiocin. cap.* 6. *n.* 21. cum alijs adductis ſupra *lit. C. n* 59.

66 Voluntarium factum latius interpretatur lex, quam neceſſarium, *Bertazol. tract. clauſularum inſtrumentalium clauſula ſecunda*, *gloſ. 2. num. 5.*

67 Voluntas in mente retenta nihil operatur, *l. ſi repetendi, ff. de condictione ob cauſam, Brunor. à Sole in locis communibus, verbo propoſitum, Rota Romana apud Farinac. deciſ. 354. n. 6. tom. 1. p. 1.*

68 Voluntas facto magis, quam verbis declaratur, *l. Paulus, ff. rem rat. haberi, l. reprehendenda, C. de inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, l. pro harede, ff. de acquirenda hareditate, Aym. conſ. 204. num. 11. cum ſeqq. Menoch. conſ. 1. num. 264. & conſ. 5. num. 16. & conſ. 110. n. 1. cum ſeqq. & conſ. 158. num. 48. Maſcard. de probat. concl. 1415. num. 34. Surd. deciſ. 194. n. 21. & conſ. 371. num. 65. Rota Romana apud Farin. deciſ. 582. num. 7. tom. 2. p. 1. Valaſc. conſ. 169. num. 11. Cald. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 11. num. 20. Paul. Montan. tract. de tutelis cap. 33. num. 535. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. §. 4. proem. n. 71. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. cap. 11. n. 9. Scacci. de appellat. q. 17. limit. 2. à num. 23. cum ſeqq. Mari. Antonin. vari. lib. 2. reſol. 11. num. 65. ubi num. 89.* declarat procedere, quando factum eſt determinatum ad quid certum præſumendum, ſecus ſi eſt indeterminatum, & indifferens, citans *Maſcard. de probat. concl. 45. num. 5.* Facta enim ſunt potiora verbis, *l. de pupillo.*

pillo, §. meminiſſe, ff. de noui operis nunciatione.

69 Voluntas præferenda eſt verbis, *Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. cap. 15. num. 11. col. 2.* Et voluntas regulatur à mente, *Mendez à Caſtro d. num. 11.* Et ex coniecturis declaratur, *Surd. deciſ. 7. num. 12.*

70 Voluntas durare præſumitur, niſi contrarium probetur, *Cardin. Tuſch. tom. 8. lit. V. concl.* 286. Et præſumitur durare, maxime cũ nulla cauſa mutationis apparet, *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 43. *num.* 23. Nam voluntatis mutatio non præſumitur, *l. eum qui, ff. de probationibus, cap. ſcribam, de præſumptionibus; Pichard. ad princip. inſtit. de adempt. legatorum num. 4. Menoch. conſ.* 317. *nu.* 29. *Surd. deciſ.* 111. *num.* 9. *& deciſ.* 288. *num.* 36. *Flamin. de reſignat. lib.* 9. *q.* 25. *num.* 16. *Cald. Pereira de poteſtate eligendi, cap.* 3. *num.* 41. *& capit.* 10. *num.* 54. *& de empt. cap.* 23. *num.* 65. *Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ.* 19. *num.* 27. *& deciſ.* 43. *num.* 23. *Aloyſ. Ricci. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 92. *num.* 3. *in* 1. *edit. & reſolut.* 77. *num.* 3. *in* 2. *edit. Brunor. à Sole in locis commun. verbo voluntas* 9. *Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 7. *num.* 2.

71 Voluntas contrahentium præſumitur eſſe conformis diſpoſitioni iuris communis, *Bertazol. in repetit. l. ſi quis maior*, C. *de tranſact. num.* 683. iunctis ſupra notatis, *lit.* C. *num.* 65.

72 Voluntas coacta voluntas eſt, *l. ſi mulier.* 21.

§. ſi

§. ſi metu coactus, ff. quod metus cauſa, l. qui ita in princip. ff. ad Trebelcanum, cap. meritò 15. *q.* 1. *Philoſoph. lib.* 3. *ethicor. cap.* 1. *D. Thom.* 1. 2. *q.* 6. *art.* 8. *Nau. in man. prælud.* 6. *num.* 4. *& 6. Cou. de ſponſal. p.* 1. *cap.* 4. *§.* 1. *à nu.* 11. *Thomas de Thomaſettis reg.* 76. *Luſit. Emmanuel Figueira de Negreiros in introductione vltimarum voluntatum lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 33. *cum duobus ſeqq. Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 98. *num.* 6. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 280. *cum ſeq. Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ.* 1350. *num.* 9. obiter *Morl. in emporio iuris p.* 1. *tit.* 2. *in prælud. num.* 112. qui rationem huius principij conſtituit in eo, quia qui vi coactus aliquid facit, id potius videtur malefacere, quam pati, ex *tex. in l. ſi patrē* 22. *ff. de ritu nuptiarum*. Declara, quod licet voluntas coacta ſit voluntas, non tamen dici poteſt quod ſit voluntas ſpontanea, ſed dicitur voluntas qualificata, vt poſt *Abb.* & alios dicit notab. *Dec. in l. velle non creditur ſub num.* 6. *verſ.* 4. *& vlt. ff. de regulis iuris*, quæ non eſt propriè voluntas, ſed ſecundum quid, vt bene dicit *idem Dec. in d. l. velle non creditur num.* 3.

73 Voluntas vltima deambulatoria eſt vſque ad mortem, *l.* 4. *ff. de adimendis legatis*, *l. cum hic ſtatus, §. ait oratio, ff. de donationibus inter virum, & vxorem, cap. cū Marthæ verſ. cæterum de celeb. miſſarum, Menoch. conſ.* 329. *n.* 6. *Pinel. in rub. C. de reſcindenda venditione p.* 1. *capit.* 3.

pit. 3. num. 24. Guter. de iuramento confirmatorio p. 2. cap. 1. à num. 1. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocatorum, verbo teſtamentum nu. 67. Cardin. Seraph. Rotæ Romanæ deciſi. 296. num. 4. Pichard. ad §. poſteriore num. 9. inſtitu. quibus modis teſtamenta infirmentur, et ad princip. inſtit. de ademptione legat. num. 9. & 23.

74 Voluntas morte extinguitur, *l. 4. ff. locati, l. cum hic ſtatus, §. fin. ff. de donat. inter virum, & vxorem, cap. ſi gratioſè, de reſcript. in 6. Franciſc. Moli. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 14. num. 7. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum inſtrumentalium pag. mihi 56. num. 5.*

75 Voluntas, & propoſitum diſtinguunt omne factum, *l. qui iniuria, & l. verum eſt, ff. de furtis*, cum alijs citatis *lit. D. num.* 11.

76 Voluntatem ab initio, vel ex poſt facto interuenire, paria ſunt, *l. ſi autem plures, in princip. ff. de aqua pluuia arcenda*. Paria enim ſunt aliquid ab initio eſſe tale, vel ex poſt facto deuenire ad tale, *l. nec intereſt, ff. ad legem Falcidiam, l. pen. ff. de actionibus empti.*

77 Vox vnius, vox nullius, *cap. veniens in fine de teſtibus, cap. cum à nobis eod. tit. cap. quoniam, de probationibus, Ludou. Rodolphin. variarum quæſt. lib. 2. q. 51. num. 41. Thomas de Thomaſettis reg.* 307. vbi aſſerit procedere in teſte. Teſtimonium enim vnius non probat, *tex. eſt in cap. licet vniuerſis, d. cap. veniens, cap. in omni negotio, de teſtibus. l. ius iurandi, C. eod. tit.* reſoluunt *Gabr. commun. opinion. lib. 1. titul. de*

teſtibus,

teſtibus, concl. 1. *Menoch. de arbitrar. iudicum lib.* 2. *caſu* 99. *num.* 19. *Aldouin. conſ.* 14. *num.* 27. *& conſ.* 22. *num.* 12. *& conſ.* 26. *à num.* 37. *Peregr. conſ.* 2. *num.* 38. *verſ. ad condemnationem lib.* 2. *Ceual. commun. contra commun. q.* 494. *num.* 1. *Fr. Ludou. Miranda de ordine iudiciario q.* 23. *art.* 1. *Valaſc. conſult.* 73. *Cald. Pereira quaeſtionum forenſ. conſil.* 26. *num.* 11. *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.* 140. *nu.* 4. *Amat. Roder. in pract. cap.* 7. *de forma probationis à num.* 18. *Curi. Philip. p.* 1. *§.* 17. *à num.* 23. plures refert *Cened. ad decretum collect.* 9. *n.* 3. & multo plures *Farin. in praxi crim. p.* 2. *tit. de oppoſit. contra perſonas teſtiũ q.* 63. *n.* 1.

78 Vtile per inutile non vitiatur, *l.* 1. *§. item quaeritur, ff. de aqua quotid. & aeſtiua, l. Padius ff. de receptis arbitris, l. qui teſtamento, ff. de excuſationibus tutorum, l. eos* 26. *vbi gloſ. verbo de ſuperfluo*, C. *de vſuris, cap. turbat* 37. *diſt. cap. vtile, & cap. non debet, de regulis iuris lib.* 6. *Thomas de Thomaſettis reg.* 309. *Cardin. Tuſch. tom.* 8. *lit. V. concl.* 373. Intellige in ſeparabilibus, & in his quae ſunt diuiſibilia, *l. certi condictio, §.* 1. *ff. ſi certum petatur, l.* 1. *§. ſimiliter, l.* 4. *§. ſi is qui duplam, ff. de verborum obligationibus, d. l.* 3. *§. Trebatius, ff. eo. tit. de aqua quotidiana, & aeſtiua, l.* 1. *§. publicani, ff. de publicanis, & vectigalibus, l. ſancimus* 5. C. *de donationibus, Bart. in l. Graece, §.* 1. *ff. de fideiuſſoribus, Caſtrenſ. conſ.* 89. *n.* 1. *vol.* 2. *Roman. conſ.* 66. *num.* 1. quos refert *Aloyſ.*

Ricci.

Ricci. in praxi rerum fori eccleſiaſtici reſol.373. nu. 2. in 2. edit. eſt communis ex citatis *à Tiraq. de retract. tit. 1. ad finem, num.74. & tit.2. ad fin. num.* 145. ſequitur *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 21. num. 28. verſ. vt tamen, Mantu. dialog. 96. Cou. lib. 2. vari. cap. 16. nu.5. verſ. non obſtat, Sarmi. lib. 3. ſelect. cap. 5. Vgolin. de offic. & poteſt. epiſcopi cap. 41. §. 1. num. 2. Peregr. lib. 3. conſ. 29. num. 14. Surd. conſ. 380. num. 52. & conſ. 428. à num. 20. Cabed. diuerſorum lib. 2. cap. 16. Caſtil. controuerſ. iuris lib. 1. cap. 7. num. 27. Dom. Chriſtophor. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli lege 200. n. 75. Vitalis de Cambanis tract. clauſularum inſtrumentalium pag. 58. num. 16. Cardin. Seraphin. Rota Romana deciſ. 483. nu. 8. Cald. Pereira quæſt. forenſium conſ. 33. num. 47. & de empt. cap.32. num. 36. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuentionibus tom. 2. lib. 16. tit. 36. num. 3. Tuſch. d. concl. 373. num. 1.* Limita in indiuiduis, vt per *text. in d. §. itẽ quæritur, & §. Trebatius, d. l. Græce, §. illud, ff. de fideiuſſoribus, Surd. de alim. tit. 7. q. 17. num. 27. & deciſ. 7. nu. 35. Caſar Argel. de contradictore legitimo q. 10. num. 149. Tuſch. vbi proximè num. 41.*

79 Vtilitas publica præfertur priuatæ, *l. munerum, §. item, ff. de muneribus, & honoribus, l. ſancimus, C. de ſacroſanctis eccleſijs, l. vnica, §. fin. C. de caducis tollendis, auth. res quæ, C. cõmunia de legatis, cap. mutationes 7. q. 1. cap. bona de poſtulatione prælatorũ, Surd. deciſ. 255. nu. 11.*

Mexi.

Mexi. tract. taſsę panis concl. 4. num. 17. Auil. ad cap. 1. prætorum nu. 6. pag. mihi 42. Menchaq. illuſtr. quæſt. cap. 5. n. 16. Cabed. Luſitaniæ deciſione 74. num. 5. p. 1. Garci. Girond. de priuilegiorum, ſeu exemptionum explicat. num. 902. Thomas de Thomaſettis in floribus legum reg. 308. vbi aſſerit procedere, quando in communi vtilitate priuata etiam includitur. Intellige etiam, quando vtilitas publica venit principaliter, non quando ſecundario, *Surdus deciſ. 62. num. 9.*

FINIS.

Digitized by Google

Erratorum Correctio

Pag.	num.	lin.	Errata	Corrige
2.	5.	2.	bon.damnat.	bon.libert.
15.	45.	23.	au:h.res quę	auth. qui res
20.	59.	25.	in ſi ex legati	in l.ſi ex legati
36.	102.	15.	num. o.	num.10.
64.	185.	10.	cap.2.	cap.4.
64.	185.	29.	lib. 5.	lib.2.
158.	26.	4.	cond.	conſ.
160.	33.	12.	Magon.	Aragon.
183.	9.	13.	q 15.	q. 24.
193.	16.	5.	ſi l. ſic	l. ſi ſic
204.	41.	4.	iur.	vſur.
259.	12.	5.	12.	212.
280.	59.	6.	C.de iur.dot.	ff.de lib. & poſth.
284.	4.	6.	Menohed.	Mohed.
287.	18.	4.	non ne prçsũpt.	non ne de prçsũp.
305.	10.	5.	l.ſtipulatus	l.ſi ſtipulatus

Digitized by Google

[illegible] by Google